

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

Informationsnummer

Indhold

Side

I Meddelelser

.....

II Forberedende retsakter

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Forsamling af februar 2001

2001/C 139/01	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 70/220/EØF om foranstaltninger mod luftforurening forårsaget af emissioner fra motorkøretøjer«	1
2001/C 139/02	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om måleinstrumenter«	4
2001/C 139/03	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets beslutning om oprettelse af et europæisk retligt netværk for civil- og handelssager«	6
2001/C 139/04	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forbundsrepublikken Tysklands initiativ med henblik på vedtagelse af Rådets forordning om samarbejde mellem medlemsstaternes retter for så vidt angår bevisoptagelse i sager om civile og kommercielle spørgsmål«	10

Pris: 24,50 EUR

DA

(Fortsættes på omslagets anden side)

2001/C 139/05	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester«	15
2001/C 139/06	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: — »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om et udvalg for sikkerhed til søs og om ændring af forordningerne om sikkerhed til søs og forebyggelse af forurening hidrørende fra skibe«, og — »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiverne om sikkerhed til søs og forebyggelse af forurening forårsaget af skibe«	21
2001/C 139/07	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om fastlæggelse af en fællesskabsordning for koordinering af civilbeskyttelsesindsatsen i katastrofetilfælde«	27
2001/C 139/08	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: — »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1260/1999 om vedtagelse af generelle regler for strukturfondene«, — »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring, for så vidt angår strukturforanstaltningerne, af forordning (EØF) nr. 3763/91 om særlige foranstaltninger for visse landbrugsprodukter til fordel for de oversøiske franske departementer«, — »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring, for så vidt angår strukturforanstaltningerne, af forordning (EØF) nr. 1600/92 om særlige foranstaltninger for visse landbrugsprodukter til fordel for Azorerne og Madeira«, — »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring, for så vidt angår strukturforanstaltningerne, af forordning (EØF) nr. 1601/92 om særlige foranstaltninger for visse landbrugsprodukter til fordel for de Kanariske Øer«, og — »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af forordning (EF) nr. 2792/1999 om de nærmere regler og betingelser for Fællesskabets strukturforanstaltninger for fiskeriet«	29
2001/C 139/09	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om Fællesskabets tilskyndelsesforanstaltninger på beskæftigelsesområdet«	30
2001/C 139/10	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Midtvejsevaluering af de tre processer bag den europæiske beskæftigelsesstrategi«	33
2001/C 139/11	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Den nordlige dimension: Handlingsplan for den nordlige dimension i EU's eksterne og grænseoverskridende politik 2000-2003«	42

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2001/C 139/12	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Komparative undersøgelser af makroøkonomiske resultater«	51
2001/C 139/13	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Koordination af den økonomiske politik som følge af ØMU'en«	60
2001/C 139/14	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »De overordnede økonomisk-politiske retningslinjer for 2000«	72
2001/C 139/15	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Strukturelle indikatorer«	79
2001/C 139/16	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Uddannelsens europæiske dimension: art, indhold og perspektiver«	85
2001/C 139/17	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EØF) nr. 1911/91 om anvendelse af fællesskabsretten på De Kanariske Øer«	93
2001/C 139/18	Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Den fælles fiskeripolitik«	96

II

(Forberedende retsakter)

DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 70/220/EØF om foranstaltninger mod luftforurening forårsaget af emissioner fra motorkøretøjer«

(2001/C 139/01)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 26. september 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Edoardo Bagliano til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar og 1. marts 2001, mødet den 28. februar 2001, følgende udtalelse med 105 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Det foreslåede direktiv er et særdirektiv under rammedirektivet om standardtypegodkendelse af motorkøretøjer (direktiv 70/156/EØF⁽¹⁾), der definerer de forskellige køretøjsklasser, som så behandles i særdirektiver. Det foreliggende forslag vedrører følgende køretøjsklasser:

- Køretøjer af klasse N₁ — køretøjer med en totalvægt (egenmasse + den største teknisk tilladte belastning) på indtil 3 500 kg, der udelukkende er beregnet til godsbeholdning (dvs. varevogne og små lastbiler).

Inden for rammerne af klasse N₁ sondres der mellem tre underklasser afhængigt af køretøjets egenmasse:

- gruppe I — køretøjer med en egenmasse på indtil 1 205 kg
- gruppe II — køretøjer med en egenmasse på mellem 1 205 og 1 660 kg
- gruppe III — køretøjer med en egenmasse på over 1 660 kg

- Køretøjer af klasse M₁ — køretøjer til personbefordring med højst 8 siddepladser foruden førerens plads. I praksis sondres der i denne klasse mellem egentlige personbiler, der højst har seks siddepladser, og de køretøjer, der ligesom minibusser kan befordre op til ni personer eller har en vægt på over 2 500 kg.

Lastvogne og busser falder derimod ind under henholdsvis klasse N₂ eller N₃ og M₂ eller M₃.

1.2. Med direktiv 70/220/EØF⁽²⁾, ændret ved direktiv 98/69/EF (vedtaget af Rådet den 13. oktober 1998), blev der indført prøver til måling af køretøjsmissioner ved en omgivende temperatur på -7° C, men anvendelsesområdet var begrænset til lastvogne og køretøjer af klasse N₁, gruppe I, med styret tænding (altså ikke vogne med dieselmotorer). Samtidig fik Kommissionen mandat til inden den 31. december 1999 at udarbejde et nyt forslag, der skulle udvide anvendelsen af sådanne prøver til at omfatte alle former for køretøjer med styret tænding i klasserne M₁ og N₁.

(¹) EFT L 42 af 23.2.1970, s. 1-5.

(²) EFT L 350 af 28.12.1998, s. 1.

1.3. Denne udvidelse af anvendelsesområdet blev anset for nødvendig på grundlag af resultaterne af auto-olie-programmet, selv om ajourførte data fra programmet lader formode, at de køretøjer, der er omfattet af direktivforslaget, kun tegnede sig for 2,5 % af vejtransportens samlede emission af forurenende stoffer i 2000. Salget af disse køretøjer er nemlig meget beskedent i Europa, fordi der på markedet er en præference for dieselmotorudgaven.

1.4. Det foreslåede direktiv udvider anvendelsesområdet for prøver til måling af emissioner ved en omgivende temperatur på -7°C til at omfatte de andre køretøjer, dvs.:

- køretøjer i klasse N_1 , gruppe II og III, med motorer med styret tænding og
- køretøjer i klasse M_1 med motorer med styret tænding, hvis totalmasse overstiger 2 500 kg, eller som er beregnet til befordring af mere end 6, men højst 9 personer,

og det fastsætter de grænseværdier for CO- og HC-emissioner, der skal overholdes pr. 1. januar 2003.

1.5. Køretøjer med styret tænding, der udelukkende er konstrueret til at køre på gas (LPG eller naturgas), undtages ifølge Kommissionens forslag fra denne type prøvning.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Det har traditionelt forholdt sig således, at grænseværdier for udstødningsemissioner kun skulle overholdes under prøver, der blev gennemført i laboratorier, efter at køretøjet havde været parkeret i mindst 8 timer ved en konstant temperatur på mellem 20°C og 30°C . Også i prøvelokalet skulle temperaturen holdes inden for disse værdier.

2.2. Katalysatorer, der blev indført for alle køretøjer med styret tænding fra 1992/1993, nedbringer emissionen af forurenende stoffer betydeligt. I det øjeblik motoren startes, er katalysatorens effektivitet imidlertid næsten lig nul, og den stiger kun langsomt, efterhånden som katalysatoren bliver varm, indtil katalysatoren efter ca. en kilometers kørsel når en effektiv driftstemperatur. Når den omgivende temperatur er lav, skal brændstofførslen desuden øges for at gøre det lettere at starte motoren og sikre en regelmæssig motorgang ved kørselens påbegyndelse.

2.3. I byer anvendes køretøjer normalt til korte strækninger. På de kolde årstider kan emissionen af forurenende stoffer derfor ligge betydeligt højere end den, der registreres, når emissionen måles under de traditionelle prøvningsprocedurer. De foranstaltninger, Kommissionen foreslår for at holde denne emissionsforøgelse inden for miljømæssigt og teknologisk acceptable grænser, er derfor berettigede.

2.4. ØSU, der altid har fulgt tiltag på miljøområdet med stor opmærksomhed, støttede varmt beslutningen (ved direktiv 98/69/EF) om at indføre emissionsmålinger ved lav omgivende temperatur efter en kørecyklus for korte strækninger i byområder og tilsvarende grænseværdier som supplement til de kontrolmålinger, der gennemføres ved den konventionelle temperatur på $20-30^{\circ}\text{C}$.

Det er et logisk skridt at udvide sådanne foranstaltninger til at omfatte køretøjer i de højere grupper i klasse N_1 og M_1 , og det er nødvendigt for at sikre en bedre overholdelse af miljømålene, især i byområder.

2.5. ØSU mener, at de teknologiske løsninger, industrien har udtænkt for at sikre køretøjernes overholdelse af de nye emissionsgrænseværdier ved en omgivende temperatur på -7°C , kan overføres til køretøjer i klasse N_1 , gruppe II og III, og de tungere klasse M_1 -køretøjer. Disse køretøjer er faktisk traditionelt udstyret med de samme motorer. Det foreliggende kommissionsforslag vil derfor kunne gennemføres inden for de fastsatte frister uden overdrevet store omkostninger.

2.6. ØSU, der er meget opmærksom på forureningsproblemer generelt og ikke mindst luftforureningen og de nødsituationer, forureningen skaber, bemærker, at Kommissionen efterkommer Europa-Parlamentets og Rådets mandat med nogen forsinkelse.

3. Særlige bemærkninger

3.1. ØSU bifalder, at de foreslåede grænseværdier for prøvninger, der gennemføres ved lav omgivende temperatur, er baseret på anbefalingerne fra MVEG-gruppen (arbejdsgruppen vedrørende motorkøretøjers emissioner) og de data, der er fremlagt dels af industrien, dels af uafhængige laboratorier. Samtidig er disse køretøjsklassers bidrag til de samlede emissioner af forurenende stoffer så beskedent, at der ikke er grundlag for at fastlægge strengere grænseværdier (jf. punkt 1.3).

3.2. ØSU bemærker i øvrigt, at disse grænseværdier skal træde i kraft to år efter gennemførelsen af grænseværdierne for emissioner ved temperaturer på $20-30^{\circ}\text{C}$ i henhold til direktiv 98/69/EF. Det foreliggende kommissionsforslag er derfor på linje med det, Europa-Parlamentet og Rådet med ovennævnte direktiv allerede har vedtaget for køretøjer i klasse N_1 , gruppe I.

3.3. ØSU støtter forslaget om, at køretøjer med styret tænding, der udelukkende er konstrueret til at køre på gas, undtages fra denne type prøvninger. Disse motorer kræver ikke den øgede brændstofførsel, som er nødvendig for at starte traditionelle benzinmotorer og påbegynde kørslen. Endelig er ØSU enig i definitionen af køretøjer, der udelukkende kører på gas. Distributionsnettet for denne type brændstof

er stadig begrænset, så det må anbefales, at der også på denne type køretøjer findes en benzintank, omend af meget begrænset størrelse, så eventuelle nødsituationer kan afhjælpes. Samtidig tilslutter ØSU sig bestemmelsen om, at køretøjer, der er konstrueret til kørsel med enten benzin eller gasformigt brændstof, kun skal underkastes koldtemperaturprøven, når motoren kører på benzin.

4. Konklusioner

4.1. ØSU er enig i, at det er nødvendigt at udvide anvendelsesområdet for sådanne koldtemperaturprøver til også at omfatte de nævnte køretøjer (se punkt 1.4), der oprindeligt ikke var omfattet af direktiv 98/69/EF.

4.2. ØSU tilskynder Kommissionen til at være meget opmærksom på den teknologiske udvikling⁽¹⁾ i forbindelse med løsninger, der sigter mod at begrænse transportens miljøvirkninger, og til at fremme industriens og de specialiserede institutters forskningsaktiviteter og samtidig tilgodese alternative løsninger, af hvilke nogle allerede har nået et fremskredet forsøgsstadium.

⁽¹⁾ Som f.eks. brændstofceller, der fødes med flydende og/eller hydrogent brændstof, og fremdriftssystemer, der er koblet sammen med en intern forbrændningsmotor.

Bruxelles, den 28. februar 2001.

Göke FRERICHS

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om måleinstrumenter«

(2001/C 139/02)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 9. oktober 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Roy Donovan til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar-1. marts 2001, mødet den 28. februar 2001, følgende udtalelse med 112 stemmer for og 1 stemme imod.

1. Indledning

1.1. Med Kommissionens forslag skabes et nyt system for harmonisering af medlemsstaternes lovgivning vedrørende visse typer måleinstrumenter.

1.2. Den teknologiske udvikling er løbet fra den eksisterende fællesskabslovgivning vedrørende måleinstrumenter. Denne lovgivning er desuden vanskelig at opdatere med den nuværende lovgivningsstruktur, den såkaldte »gamle metode« (rammedirektiv 71/316/EØF⁽¹⁾). Det nye forslag er baseret på principperne i den nye metode vedrørende harmonisering og standarder⁽²⁾ og den globale metode vedrørende udstedelse af afprøvningsattester og prøvning⁽³⁾. Den foreslåede ordning danner grundlag for CE-mærkning og supplerende metrologisk mærkning⁽⁴⁾ af de instrumenter, der opfylder betingelserne.

1.3. Direktivet omfatter de fleste af de måleinstrumenter, der bruges i forbindelse med vand-, gas- og elektricitetsforsyning, samt aftapningsanordninger for brændstof, vægte og længdemåleinstrumenter, væskebeholdere og taxametre. Direktivet vil føre til ophævelse af flere af de mange nuværende direktiver (11 direktiver med ændringer), der går tilbage til 1970'erne. Direktivet behandler en række instrumenter, som ikke tidligere har været omfattet af EU's lovgivning, hvilket afspejler det voksende ønske i medlemsstaterne om regler for instrumenter som gasanalysatorer til udstødningsgas og alkometre til retslig bevisførelse.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU bifalder Kommissionens forslag, som dels skal sikre bevarelse af det høje forbrugerbeskyttelsesniveau, man allerede har opnået via de nationale love, og dels skabe fri bevægelighed for måleinstrumenter, der er underkastet lovpligtig kontrol.

2.2. Tilliden blandt de forbrugere, brugere, næringsdrivende og statslige aktører, som måleresultaterne har betydning for, må underbygges af en pålidelig og streng EU-ordning, der sikrer det højeste beskyttelsesniveau. Det er ØSU's opfattelse, at dette forslag sammen med direktiv 80/181/EØF⁽⁵⁾ om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om måleenheder, som senest er ændret i 1999⁽⁶⁾, vil fremme denne tillid.

2.3. ØSU konstaterer, at forslaget næppe vil få mærkbare konsekvenser for forbrugerne, idet alle instrumenttyper allerede er omfattet af lovgivning i én eller flere medlemsstater.

2.4. ØSU mener dog, at de ændrede procedurer for overensstemmelsesprøvning vil påvirke brugere og fabrikanter. Det må forventes, at de omkostninger, som producenter påføres ved overensstemmelsesprøvninger — hvoraf langt den overvejende del udføres af tredjepart — vil blive reduceret.

2.4.1. ØSU udtrykker tilfredshed med, at der bliver flere mulige procedurer for overensstemmelsesprøvning, eftersom dette formentlig yderligere vil forkorte den tid, der går mellem udvikling og produktion, og dermed fremskynde instrumenternes markedsføring. Desuden vil orienteringen mod det indre marked formentlig give brugerne et større udbud af kontrollerede instrumenter.

2.5. ØSU glæder sig også over kommentarerne fra producenterne, der ser positivt på sondringen mellem væsentlige krav (der fastsættes via lovgivning) og præstationskrav og tekniske specifikationer (der fastsættes ved hjælp af standarder eller normative dokumenter), eftersom dette vil fremme den teknologiske innovation.

2.6. ØSU understreger vigtigheden af at sikre, at de instrumentspecifikke bilag ikke er så overdetaljerede, at de hæmmer den teknologiske innovation.

(1) 71/316/EØF af 26. juli 1971, EFT L 202 af 6.9.1971, s. 1.

(2) Rådets resolution af 7. maj 1985.

(3) Rådets afgørelse 93/465/EØF af 22. juli 1993, EFT L 220 af 30.8.1993, s. 23.

(4) Metrologisk overensstemmelse (artikel 13, stk. 2).

(5) 80/181/EØF af 20. december 1979, EFT L 39 af 15.2.1980, s. 40.

(6) Direktiv 1999/103/EF af 24. januar 2000, EFT L 34 af 9.2.2000, s. 17, ØSU's udtalelse: EFT C 169 af 16.6.1999.

3. Særlige bemærkninger

3.1. ØSU noterer med tilfredshed, at forslaget dækker hele området, hvor kun denne lovgivning fremover vil gælde, samtidig med at medlemsstaterne selv kan afgøre, om kontrol af et bestemt instrument er relevant i det pågældende land.

3.2. ØSU henleder Kommissionens opmærksomhed på behovet for et nært samarbejde med de central- og østeuropæiske lande for at sætte skub i processen og gøre disse lande klar til — når tiden er inde — at påtage sig det ansvar, forslaget indebærer.

3.3. ØSU støtter medlemsstaternes samarbejde inden for retlig metrologi i fora som OIML⁽¹⁾ (Den Internationale

⁽¹⁾ OIML er en tværnational organisation, der blev grundlagt i 1955 med henblik på harmonisering af de deltagende landes regler. Alle medlemsstater i EU og EFTA og hovedparten af de central- og østeuropæiske lande er enten fuldgyldige eller korresponderende medlemmer af OIML.

Organisation for Retlig Metrologi) og WELMEC⁽²⁾ (European Cooperation in Legal Metrology).

4. Konklusioner

4.1. ØSU støtter Kommissionens forslag, som efter ØSU's opfattelse kommer på det rigtige tidspunkt, og som er nødvendigt, fordi det sikrer en god beskyttelse af måleresultater i EU.

4.2. ØSU anmoder om, at Kommissionen holder ØSU ajour om udviklingen med hensyn til direktivets gennemførelse.

⁽²⁾ WELMEC er EU's og EFTA's samarbejdsforum for retlig metrologi, med central- og østeuropæiske lande som associerede medlemmer.

Bruxelles, den 28. februar 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets beslutning om oprettelse af et europæisk retligt netværk for civil- og handelssager«

(2001/C 139/03)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 6. november 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Daniel Retureau til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar og 1. marts 2001, mødet den 28. februar 2001, følgende udtalelse med 112 stemmer for og 1 stemme imod.

1. Vigtigste mål og midler i forbindelse med oprettelsen af et europæisk retligt netværk for civil- og handelssager

1.1. Dette forslag er et led i den fortsatte udvikling af det retlige samarbejde om civil- og handelssager og dets karakter af fællesskabsanliggende. Det er ment som et nyt skridt i oprettelsen af et europæisk retligt område til gavn for borgerne i Den Europæiske Union.

1.2. Det indre marked og den frie bevægelighed kræver, at det er muligt at få anerkendt rettigheder og udøve dem, at føre bevis, at indgive sager for retten, at bilægge tvister og opnå domsafgørelser og at få afgørelser, der er truffet i en hvilken som helst medlemsstat i civil- og handelssager, anerkendt i en anden medlemsstat, så retssikkerheden i forbindelse med økonomiske transaktioner, kontraktforhold og fri bevægelighed for personer, varer og kapital kan garanteres.

1.3. Bedre indsigt i de retlige systemer og de gældende procedurer i den enkelte medlemsstat er således et blandt mange midler til at lette bilæggelsen af grænseoverskridende civil- eller handelsretlige tvister⁽¹⁾.

1.4. Ifølge det forslag, der er forelagt ØSU til udtalelse, skal der oprettes et netværk, som kan videreudvikles og udbygges, efterhånden som behovene afdækkes, og de fornødne ressourcer er til rådighed. Der findes allerede nogle ressourcer på nationalt og fællesskabsniveau og inden for rammerne af bilaterale aftaler. Takket været de informations- og koordinationsnetværk, som Kommissionen har foreslået, kan samordningen og synergien mellem netværkets egne midler og de

øvrige allerede eksisterende midler forbedres, hvilket giver en merværdi på EU-plan. Målet er at gøre det muligt for privatpersoner og virksomheder at udøve deres rettigheder på trods af organisatoriske forskelle — eller endog uforenelighed — mellem medlemsstaternes retlige og administrative systemer.

1.5. Det instrument, der foreslås med henblik på at opfylde de to mål om at forbedre det retlige samarbejde mellem landene og forenkle borgernes og virksomhedernes adgang til domstolene og lovgivningen i forbindelse med grænseoverskridende tvister, er et europæisk retligt netværk for civil- og handelssager. Dette netværk skal både være et instrument for retligt samarbejde og et instrument, der stiller oplysninger til rådighed for myndigheder og offentligheden, især via Internet, der vil komme til at spille en vigtig rolle.

1.6. Artikel 65 i EF-traktaten omhandler et sådant samarbejde, og Det Europæiske Råd i Tammerfors tilskyndede til det. Kommissionen anvender artikel 61, litra c), som retsgrundlag. Det er berettiget at vælge en beslutning som retsakt, fordi der er behov for en sammenhængende anvendelse i alle medlemsstaterne, idet der dog må tages forbehold med hensyn til protokollerne til EU- og EF-traktaten om Irland og Det Forenede Kongerige på den ene side og Danmark på den anden, som kan tænkes at begrænse den foreslåede beslutnings effekt mærkbart. Disse lande er imidlertid parter i Haag-konventionen, og den foreslåede beslutning erstatter ikke nuværende internationale aftaler om retligt samarbejde i civil- og handelssager.

1.7. Virkeliggørelsen af de to mål om at styrke de juridiske samarbejds mekanismer i hele EU på en koordineret og ensartet måde samtidig med, at der stilles praktiske oplysninger til rådighed for offentligheden i forbindelse med grænseoverskridende tvister med henblik på at støtte fysiske og juridiske personer i udøvelsen af deres rettigheder, må på ingen måde gribe ind i medlemsstaternes kompetence eller i gennemførelsen af eksisterende internationale aftaler og ad hoc-anvendelsesmekanismer.

⁽¹⁾ ØSU's udtalelse om retslige og udenretslige dokumenter i civile eller kommercielle anliggender, EFT C 368 af 20.12.1999, s. 47. ØSU's udtalelse om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, EFT C 117 af 26.4.2000, s. 6. ØSU's udtalelse om samværsret, EFT C 14 af 16.1.2001 og ØSU's udtalelse om bevisoptagelse i sager om civile og kommercielle spørgsmål.

1.8. Dette er tilsyneladende lettere sagt end gjort, for de udtrykkelige mål om koordinering, sammenhæng og samarbejde inden for EU påvirker nødvendigvis de særlige mekanismer, der dækker forskellige specifikke områder af det internationale retlige samarbejde i civil- og handelssager. Der er tale om en integrationsstrategi, som vil blive gennemført gradvist, og som på én gang respekterer de eksisterende samarbejdsmechanismer og i praksis gør det muligt at udvikle en integreret fremgangsmåde for hele det civil- og handelsretlige område. Samtidig skal der udvikles et samarbejde på områder, som ikke er omfattet af fællesskabsretsakter eller internationale instrumenter. Nøgleelementet fremgår tydeligt af meddelelsens punkt 5, litra e): »skal netværket udgøre et yderst vigtigt instrument for gennemførelsen af det europæiske retsområde med hensyn til civil- og handelssager. Den udfordring, som traktaterne opstiller, kræver nemlig en række instrumenter, der gør det muligt at udvikle en samlet, integreret fremgangsmåde ...«.

1.9. Netværket vil blive baseret på »kontaktpunkter« i medlemsstaterne. Antallet og arten af kontaktpunkter vil afhænge af den enkelte medlemsstats administrative og retlige struktur. Netværket vil blive opbygget ved hjælp af moderne informations- og kommunikationsteknologier og hovedsageligt have form af et internt elektronisk netværk. Det vil råde over sit eget websted inden for rammerne af Kommissionens websted. Der vil blive skabt en synergi mellem netværket og de eksisterende strukturer, der vil blive integreret i det centrale webstedes informationssystem, især ved hjælp af links.

1.10. Kommissionen understreger, at det ikke er hensigten at erstatte professionel juridisk rådgivning, men derimod at gøre det nemmere for borgerne at overvinde den tilbageholdenhed og angst, de udviser, når det gælder om at gøre deres rettigheder gældende i situationer med grænseoverskridende elementer.

1.11. Oprettelse af et netværk af denne art kræver et særdeles tæt samarbejde mellem Kommissionen og medlemsstaterne og passende menneskelige og materielle ressourcer.

1.12. Desuden er netværket tænkt som et fleksibelt instrument, der skal kunne videreudvikles. Det vil udvikle sig i takt med det retlige samarbejde og kan tjene som målestok herfor.

1.12.1. Netværket kommer til at bestå af:

- nationale kontaktpunkter udpeget af medlemsstaterne
- centrale myndigheder, retlige myndigheder og andre kompetente myndigheder med opgaver inden for retligt samarbejde i civil- og handelssager i medfør af relevante internationale aftaler, som medlemsstaterne er part i

- de retsmedsmand, der fungerer som forbindelsespersoner, jf. fælles aktion 96/277/JAI⁽¹⁾
- enhver anden retlig eller administrativ myndighed, hvis tilknytning til netværket medlemsstaten anser for hensigtsmæssig.

1.13. Centrale nationale kontaktpunkter (et pr. medlemsstat, udpeget af de nationale myndigheder) skal tjene som grænseflade mellem netværkets nationale niveau og EU-niveauet og koordineres af Kommissionen. Der foreslås en ikke udtømmende liste over opgaver og aktiviteter, hvor der er lagt vægt på aktiviteterne pragmatisk og praktiske karakter. De enkelte medlemsstater kan, afhængigt af deres retlige eller administrative struktur, udnævne et begrænset antal yderligere kontaktpunkter. Medlemsstaterne skal forsyne Kommissionen med alle relevante oplysninger om netværkets nationale elementer, herunder deres sprogkundskaber.

1.13.1. Det foreslås, at kontaktpunkternes medarbejdere skal have kendskab til et andet officielt fællesskabssprog end de(t) nationale sprog. Kommissionen sørger for, at de faktablade, som hver enkelt medlemsstat udarbejder til offentligheden, oversættes til de øvrige officielle fællesskabssprog.

1.13.2. Kontaktpunkterne vil være til rådighed for de centrale myndigheder, de retlige myndigheder, andre kompetente myndigheder og de retsmedsmand, der fungerer som forbindelsespersoner. De kan videresende henvendelser udefra til de kompetente nationale myndigheder eller yde bistand i tilfælde, hvor der ikke findes nogen lov- eller aftalemæssig mekanisme i sager, der ikke er dækket af fællesskabsakter eller internationale aftaler.

1.14. Hver enkelt medlemsstat udpeger et bestemt antal repræsentanter (fire) til de regelmæssige netværksmøder, som Kommissionen indkalder til mindst tre gange om året. På disse møder behandles spørgsmål vedrørende driften og udviklingen af netværket, der udstikkes retningslinjer for udarbejdelse af faktablade og det drøftes, hvilke initiativer der skal tages. Kommissionen vil ligeledes indkalde til et mere omfattende årligt møde for lederne af kontaktpunkterne og repræsentanter for administrative og retlige myndigheder med henblik på at udveksle erfaringer og ideer og finde frem til bedste praksis.

1.15. Kontakterne inden for netværket berører ikke de regelmæssige eller lejlighedsvisse kontakter, der allerede findes eller senere etableres mellem kompetente myndigheder i de forskellige lande i medfør af multilaterale og bilaterale aftaler, og navnlig i medfør af det samarbejde, der kommer i stand som følge af de forskellige Haag- og Europarådskonventioner. Tværtimod skal der skabes en synergi mellem netværkets kontaktpunkter og disse organisationer, og netværket skal stå til rådighed og yde dem den nødvendige hjælp.

⁽¹⁾ EFT L 105 af 27.4.1996.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Ved at bidrage til at forsyne privatpersoner, erhvervsdrivende og regeringer med oplysninger om gældende lovgivning og procedurer i medlemsstaterne kan Kommissionens forslag til Rådets beslutning om oprettelse af et europæisk retligt netværk for civil- og handelssager blive et nyttigt og effektivt instrument til bilæggelse af grænseoverskridende tvister, forudsat at det oprettes som et supplement til de eksisterende mekanismer og netop dækker de områder, som ikke falder ind under de mekanismer, der er oprettet i medfør af de forskellige internationale konventioner på det civil- og handelsretlige område. Det Økonomiske og Sociale Udvalg mener, at netværket er et vigtigt instrument til at sikre et effektivt samarbejde og retlig sammenhæng inden for det indre marked. Det kan være en støtte for personer, der arbejder inden for de retlige systemer, for jurister og for privatpersoner og virksomheder i forbindelse med eventuelle grænseoverskridende tvister på det civil- og handelsretlige område. ØSU bifalder og støtter derfor essensen i det forelagte forslag til beslutning.

2.2. Gennemførelsen og kommende tilpasninger af netværket sikres en vis fleksibilitet, og netværket får mulighed for gradvist at sætte sig nye mål og for at udvikle nye tiltag. Dette koncept forekommer at være realistisk, fordi der gradvist kan tages højde for de indhøstede erfaringer. Konceptet lader sig dog ikke gennemføre uden vanskeligheder, navnlig på grund af netværkets to mål (retligt samarbejde og oplysningsvirksomhed), men fremgangsmåden kan vise sig at være kreativ, hvis fremskridtene på de to områder udnyttes til gensidig erfaring og berigelse.

2.3. Ud over at sikre en sammenhæng i det civil- og handelsretlige samarbejde bør netværket efter ØSU's opfattelse især dække de områder, som ikke er omfattet af EU-bestemmelser eller internationale aftaler, stille oplysninger til rådighed for offentligheden, juristerne og de sammenslutninger og grupper, der repræsenterer arbejdsmarkedets parter eller forbrugerne, og fremme udveksling af erfaringer og gensidig hjælp blandt jurister.

2.4. ØSU mener, at forslagene og de planlagte tjenesteydelser som helhed virker komplicerede, og understreger, at tjenesteydelserne både med hensyn til beskaffenhed og form skal være let tilgængelige og forståelige for privatpersoner og små og mellemstore virksomheder, som bør være de primære målgrupper; desuden bør tjenesterne være let tilgængelige og gratis for disse grupper. Dette hindrer ikke, at der stilles mere tekniske og sofistikerede midler til rådighed for juridiske rådgivere og jurister samt for især humanitære, sociale og faglige sammenslutninger, andelselskaber og fagforeninger, der måtte beskæftige sig med bestemte emner (sikkerhed i forbindelse med produkter fra en anden medlemsstat, konflikter vedrørende handelsaftaler, grænseoverskridende individuelle eller kollektive arbejdskonflikter, compensation for materiel-

le skader eller personskader, der er opstået i udlandet, osv.) med henblik på at forsvare deres medlemmer eller de interesser, de repræsenterer, i tilfælde af grænseoverskridende problemer.

2.4.1. ØSU anmoder om, at faktabladene på Kommissionens websted kommer til at indeholde aktive links til relevante EU- og nationale databaser, så privatpersoner, sammenslutninger og erhvervsdrivende om ønsket kan søge yderligere oplysninger.

2.5. ØSU skønner det nødvendigt, at alle EU's nuværende og kommende medlemsstater planlægger at tage del i projektet. ØSU ønsker derfor, at de lande, der har mulighed for at vælge at deltage i henhold til en protokol (opting in), omgående gør brug af denne mulighed, da samtlige retlige systemer nødvendigvis må bidrage til netværket, hvis det virkelig skal være nyttigt og effektivt.

2.6. Efter ØSU's mening er der flere problemer i forbindelse med beslutningsforslaget:

- forslaget beskæftiger sig ikke med omkostningerne ved at få adgang til databaserne;
- det retlige netværk og formidlingen af oplysninger til offentligheden er i ØSU's øjne en form for offentlig retshjælp på EU-plan, som i lovgivningen bør defineres som sådan med alt, hvad deraf følger, navnlig hvad angår adgangsvilkår og gratis adgang til grundlæggende oplysninger;
- forslaget afgrænses ikke klart i forhold til den rådgivnings- og forsvarsfunktion, der falder ind under juristernes arbejdsområde. Selv om udviklingen af netværket, med en understregning af det vigtige i at fremme alternative systemer til bilæggelse af tvister, måske nok kan lette arbejdsbyrden for civil- og handelsretterne, er der til gengæld måske en risiko for, at de svageste parter (privatpersoner og små virksomheder i den private sektor eller i den kooperative sektor) uden at have modtaget egentlig retshjælp bliver nødt til at acceptere kompromiser, der kun giver dem et minimumsforsvar og en minimumsløsning, når de står over for koncerner med store ressourcer (juridiske tjenestegrene, jurister, erfaring);
- forslaget levner ikke udtrykkeligt plads til, at faglige sammenslutninger og organisationer eller andre repræsentanter for det organiserede civilsamfund, f.eks. humanitære og forbrugerorganisationer, kan tage aktivt del i netværket og dets drift, navnlig i forbindelse med beskaffenheden og formen af de oplysninger, som skal stilles til offentlighedens rådighed, selvom de spiller en væsentlig oplysende og rådgivende rolle og til tider optræder som aktiv part på det retlige område som repræsentanter og forsvarere for deres medlemmer. Organisationernes faste kontorer, rådgivningskontorerne for forbrugerne og euro-info-centrene for virksomhederne kan også tjene som punkter, hvor offentligheden kan få adgang til oplysninger, og bør udnyttes fuldt ud.

2.6.1. ØSU er overbevist om, at civilsamfundets organisationer har en vigtig praktisk og konkret rolle at spille i forbindelse med formidling af retlige oplysninger og visse retlige og udenretlige procedurer, og mener, at projektet bør udbygges på det punkt.

2.7. ØSU bemærker, at opbygningen af indholdet i informationssystemet til offentligheden og faktabladene vil kræve en stor indsats fra de nationale myndigheder og Kommissionens tjenestegrene. ØSU håber, at det vil være muligt at nå dette ambitiøse mål gradvist, men inden for en rimelig tidsramme ved hjælp af de muligheder, der ligger i de eksisterende, aktive netværk på EU-plan, uden at det ignoreres, at der vil være behov for betydelige ekstra ressourcer.

2.7.1. Ud over informationsnetværket til offentligheden mener ØSU, at en optimal udbredelse af oplysninger kræver, at der både i og uden for skolerne tilbydes konkret uddannelse i informatik og i anvendelse af teknologiske værktøjer som Internettet, da sådanne færdigheder er nødvendige, for at borgerne kan udøve deres rettigheder og forsvare deres individuelle og kollektive interesser effektivt.

3. Særlige bemærkninger

3.1. ØSU henleder opmærksomheden på problemet med finansiering af netværket, både i forbindelse med oprettelse, drift og vedligeholdelse samt de mange materielle ressourcer, netværket kræver. Der siges ikke meget om dette spørgsmål i forslaget, men det bliver sandsynligvis vanskeligt at skaffe ressourcerne i betragtning af de forhold, der gør sig gældende for de retlige systemer, der oftest ikke har tilstrækkelige menneskelige, økonomiske og materielle ressourcer til den daglige drift.

3.2. ØSU er bekymret over sprogsprogsproblemet. Kontaktpunkterne får sandsynligvis brug for større fremmedsproglig kapacitet, end der er taget højde for (ét fællesskabssprog ud over nationalsproget). På grund af de store forskelle mellem medlemsstaternes retssystemer, juridiske begreber, retspraksis og retlige strukturer er det vanskeligt at forestille sig, at projektet vil kunne fungere med blot ét fremmedsprog.

3.3. ØSU bemærker, at Kommissionen anfører artikel 61, litra c), i EF-traktaten som retsgrundlag. Artikel 61 henviser imidlertid til artikel 65, som ikke udtrykkeligt giver hjemmel til oprettelse af et retligt netværk. Indtil den 1. maj 2004 vil beslutninger på dette område under alle omstændigheder kræve enstemmighed i Rådet.

3.4. ØSU understreger, at det i forbindelse med informationssystemet er nødvendigt at sikre ensartede procedurer, tekniske ressourcer og programmer, så man ikke risikerer at opbygge et teknologisk babelstårn, som kan være en hindring for kommunikationen. Det er derfor nødvendigt at sikre, at de anvendte teknologier og programmer er fuldt kompatible.

3.5 Den vigtige rolle, der tiltænkes Internettet med hensyn til information af offentligheden, skal sættes i perspektiv af, at det i visse lande fortsat kun er en beskeden del af borgerne, der råder over en Internet-forbindelse. Forslaget burde tage højde for, at enkeltpersoner og virksomheder vil være nødt til at gøre brug af mellemled som organisationer eller advokater for at få oplysninger, der er tilpasset deres behov. Dette gælder så meget mere som ingen juridiske oplysninger i sig selv er tilstrækkelige til at gøre det muligt for en privatperson at indlede og gennemføre en vellykket retssag i en anden medlemsstat. Der er brug for kvalificerede frivillige eller betalte advokater til at rådgive om fremgangsmåde og taktik og følge udviklingen i sagen, og den berørte part skal være repræsenteret i både hjemlandet og det land, hvor retssagen finder sted. Offentligheden skal have korrekte informationer om dette emne, således at borgerne ved, hvilke sammenslutninger og advokater de skal henvende sig til for at få råd og bistand.

3.6 ØSU ønsker ligeledes at understrege, at kommunikationen mellem kontaktpunkterne og de retlige og administrative myndigheder skal være beskyttet, når den drejer sig om fysiske eller juridiske personer. Det er nødvendigt at sikre den bedst mulige beskyttelse, ikke alene af personlige data, men også af fortrolige forretningsoplysninger, uden at dette i øvrigt ændrer noget ved den diskretion, der altid skal anvendes ved undersøgelser og retlige skridt medlemsstaterne imellem.

3.7 Hvad angår den praktiske definition af det civilretlige og det handelsretlige område, anmoder ØSU om, at der i beslutningen henvises udtrykkeligt til EF-Domstolens definitioner. Da civile søgsmål, som behandles i forbindelse med straffesager og skattesager, ikke udelukkes fra den foreslåede beslutnings anvendelsesområde, og eftersom det kan forekomme, at der kræves dokumenter, som den kompetente instans ikke umiddelbart kan klassificere juridisk, bør der for at beskytte de berørte parter tilføjes følgende: »det modtagende organ klassificerer så fleksibelt som muligt de dokumenter, der ikke klart falder ind under det civilretlige eller det handelsretlige område, men som ikke desto mindre har visse berøringspunkter med disse områder«.

3.8 Med hensyn til forslaget territoriale anvendelsesområder, minder ØSU om sine tidligere udtalelser om kompetence-niveauet i de enkelte medlemsstaters kompetente nationale myndigheder, idet ansvaret for det retlige samarbejde med de andre medlemsstater generelt ligger hos den nationale eller føderale justitsminister. De(t) nationale kontaktpunkt(er) skal

udtrykkeligt udpeges og godkendes af de relevante nationale myndigheder. I forbindelse med de særlige geografiske områder, som er nævnt i EF-traktatens artikel 299, og det ansvar, som nogle medlemsstater har påtaget sig for disse områder, bør de pågældende medlemsstater fastlægge de relevante retlige og administrative procedurer.

Bruxelles, den 28. februar 2001.

Göke FRERICHS

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forbundsrepublikken Tysklands initiativ med henblik på vedtagelse af Rådets forordning om samarbejde mellem medlemsstaternes retter for så vidt angår bevisoptagelse i sager om civile og kommercielle spørgsmål«

(2001/C 139/04)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 11. oktober 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Bernardo Hernández Bataller til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar og 1. marts 2001, mødet den 28. februar 2001, følgende udtalelse med 117 stemmer for, 1 imod og 1 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Formålet med international retslig bistand er at afhjælpe de vanskeligheder, der kan opstå under afviklingen af en retssag, hvis der ikke er mulighed for at udøve retslig kompetence uden for det nationale område med henblik på fremskaffelse af visse aktstykker.

1.2. For at gennemføre en sag, som kræver inddragelse af en ekstern retsinstans, må der tages en række retslige skridt, såsom forkyndelse, stævning eller bevisoptagelse i en anden medlemsstat.

1.3. Håndteringen og accepten af bevismidler er normalt fastlagt i retsplejen. Følgelig fastsætter loven i det land, hvor retten sidder:

— de generelle regler for bevisoptagelse: om *numerus apertus* eller *clausus* gælder, og i sidstnævnte tilfælde, hvilke bevismidler der kan accepteres,

— på hvilke vilkår, dokumenter fra en udenlandsk myndighed kan anvendes.

1.4. De problemer, som bevisoptagelse i udlandet rejser, skyldes i vid udstrækning forskellene mellem de nationale retsplejeregler om beviser. De vigtigste forskelle vedrører tre aspekter:

a) dommerens større eller mindre rolle i bevisoptagelsesproceduren: i nogle retssystemer, er det hovedsagelig dommeren, som forestår proceduren, mens denne opgave i andre retssystemer udføres af parterne selv,

b) tidspunktet for bevisoptagelse — før eller under retssagen: i nogle retssystemer finder bevisoptagelsen i alt væsentlig sted i forbindelse med retssagen, hvor kravene følgelig er klart defineret, mens den i andre retssystemer som regel finder sted, før den egentlige retssag indledes, og før kravene er blevet klart defineret,

- c) rækkevidden af den efterforskende myndigheds beføjelser i forhold til de enkelte parter; i nogle retssystemer har tredjemand bevisforpligtelsen og ikke sagens parter, mens det i andre retssystemer både er sagens parter og tredje-
mand, som er forpligtet til at fremlægge beviser.

2. Løsningsmulighederne i den internationale privatret

2.1. Når stat A finder det nødvendigt at iværksætte forundersøgelser på stat B's territorium, er der to muligheder:

- hvis stat B's lovgivning tillader det, kan den berørte part selv anmode myndighederne i stat B om at optage beviser, som han derefter kan anvende i den primære retssag i stat A;

den anden mulighed er at anmode en domstol i stat A om at optage beviser. Den berørte part kan henvende sig til den dommer, som er den øverste ansvarlige for behandlingen af sagen, og anmode denne om at kræve forundersøgelser iværksat i stat B. I dette tilfælde er der igen to muligheder:

- a) enten foretages forundersøgelserne ad diplomatisk eller konsulær vej, hvor det er stat A's diplomatiske eller konsulære repræsentant, der anmoder om bevisoptagelse i stat B (passivt samarbejde),
- b) eller forundersøgelserne gennemføres af en domstol i stat B. Et sådant samarbejde anmodes der om ad retslig vej, idet dommeren i stat A kontakter den relevante domstol i stat B, hvor beviserne findes, og anmoder denne om at foretage de nødvendige undersøgelser (aktivt samarbejde).

2.2. International retslig bistand giver mulighed for at anmode en domstol i en anden stat om at foretage forundersøgelser, især bevisoptagelse. En sådan anmodning formaliseres i en »retsanmodning«⁽¹⁾.

2.3. Spørgsmålet om bevisoptagelse i andre lande via retsanmodninger er reguleret i Haagerkonventionen af 1954 om civilprocessen og nærmere bestemt i Haagerkonventionen af 18. marts 1970 om bevisoptagelse i udlandet i sager om civile og kommercielle spørgsmål, hvis hovedtræk er følgende:

- Konventionen gælder for civile og kommercielle spørgsmål.

- Anmodningen om samarbejde fremsættes gennem en retsanmodning eller gennem et system af centrale myndigheder.

- Retsanmodningen skal indeholde de oplysninger, der er nødvendige for at kunne gennemføre relevante og effektive forundersøgelser, og skal i princippet udformes på sproget i det anmodede lande eller ledsages af en oversættelse.

- Lovgivningen i den anmodede stat fastsætter, hvilke myndigheder der skal gennemføre de forundersøgelser, der anmodes om i retsanmodningen, hvilken procedure der skal følges, samt hvilke tvangsmidler, der står til rådighed.

- Parterne underrettes om bevisoptagelsen for at sikre deres tilstedeværelse, og hvis den anmodede stat tillader det, kan en dommer fra det anmodende land også være til stede.

- Retssamarbejdet kan kun afvises i følgende tilfælde: hvis den anmodede medlemsstat mener, at dets suverænitet eller sikkerhed berøres deraf, eller hvis udførelsen af anmodningen ikke hører under den dømmende magt i den anmodede medlemsstat.

2.4. Haagerkonventionen af 18. marts 1970 om bevisoptagelse i udlandet i sager om civile eller kommercielle spørgsmål finder i dag anvendelse i 11 medlemsstater, idet Østrig, Belgien, Grækenland og Irland endnu ikke har ratificeret den.

2.5. Af hensyn til retssikkerhedsprincippet ville det dog være hensigtsmæssigt at regulere relationerne mellem de medlemsstater, som har ratificeret Haagerkonventionen af 18. marts 1970, og som den foreliggende forordning er rettet mod, og de øvrige medlemsstater. Dette kunne gøres gennem et juridisk instrument, der i så stor udstrækning som muligt afspejler både ånden og indholdet i denne forordning.

3. Forordningsforslaget

3.1. EU har sat sig som mål at bevare og udbygge et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed og med garanti for fri bevægelighed for personer. For gradvis at indføre et sådant område skal Fællesskabet bl.a. vedtage de foranstaltninger vedrørende samarbejde om civile retlige spørgsmål, der er nødvendige for det indre markeds funktion.

3.2. Det Europæiske Råd mindede på sit møde den 15. og 16. oktober 1999 i Tammerfors om, at der på grundlag af artikel 65 i traktaten skal udarbejdes nye procedureregler for grænseoverskridende sager, navnlig for så vidt angår bevisoptagelse.

⁽¹⁾ Retsanmodningen er det instrument, hvorigennem den retslige myndighed i en stat anmoder den kompetente myndighed i en anden stat om at gennemføre særlige forundersøgelser eller andre retslige handlinger; normalt drejer det sig om optagelse af beviser.

3.3. For at der kan træffes afgørelse i en sag om et civilt eller kommercielt spørgsmål, der verserer ved en ret i et medlemsstat, er det ofte nødvendigt at optage bevis eller foretage en anden retshandling i en anden medlemsstat. Det foreslås derfor at overføre de principper, der ligger til grund for Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 af 29. maj 2000⁽¹⁾ om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager.

3.4. Man har i forslaget valgt ikke at lade forordningens anvendelsesområde dække de fuldbyrdsforanstaltninger, der er omhandlet:

- i forordningen om konkurs og
- i Bruxelles-konventionen af 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i civile og kommercielle sager.

3.5. Selv om forordningsforslaget bygger på princippet om, at anmodninger om foretagelse af en retshandling skal kunne fremsendes og besvares direkte mellem de berørte domstole og på den hurtigst mulige måde, fastsættes det udtrykkeligt, at medlemsstaterne skal kunne erklære, at de har til hensigt at udpege en fremsendende eller modtagende instans eller én instans til at varetage begge funktioner i en periode på fem år.

3.6. For at sikre størst mulig klarhed og retssikkerhed skal anmodninger om foretagelse af en retshandling fremsættes ved hjælp af en fortrykt formular, der skal udfyldes på sproget i den medlemsstat, hvor den anmodede ret er beliggende, eller på et andet sprog, som anerkendes i administrative eller retslige spørgsmål inden for denne medlemsstats territorium.

3.7. En anmodning om foretagelse af en retshandling skal udføres inden for to måneder. Har dette ikke været muligt, skal den anmodede ret give den anmodende ret meddelelse om grundene til, at anmodningen ikke har kunnet udføres hurtigt.

3.8. Det skal kun i nøje afgrænsede undtagelsestilfælde være muligt at afslå at udføre en anmodning om foretagelse af en retshandling.

3.9. Medlemsstater, der er kontraherende parter i de internationale Haagerkonventioner, kan frit indgå aftaler med henblik på at fremskynde eller forenkle samarbejdet om bevisoptagelse, forudsat at sådanne aftaler er forenelige med denne forordning.

3.10. I henhold til artikel 1 og 2 i protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet som bilag til traktaten, deltager disse lande ikke i vedtagelsen af denne forordning, omend de kan lade den være bindende for

dem, hvis de skulle ønske det. Og i henhold til artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, deltager Danmark ikke i vedtagelsen af forordningen.

4. Generelle bemærkninger

4.1. ØSU bifalder

- valget af en forordning som det egnede retsinstrument, fordi der opnås den gevinst, at det er bindende fuldt ud og finder direkte anvendelse i alle medlemsstaterne,
- indholdet af det forslag til forordning, som er fremlagt til høring, med forbehold af nedenstående bemærkninger.

4.1.1. ØSU støtter udviklingen af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed i EU. Dette indebærer vedtagelse af de nødvendige foranstaltninger vedrørende samarbejde om civilretlige spørgsmål, så enkeltpersoner og virksomheder ikke forhindres eller hæmmes i at udøve deres rettigheder som følge af uforeneligheden mellem eller kompleksiteten i medlemsstaternes retslige og administrative procedurer.

4.2. Skabelsen af et europæisk retligt område kræver et bedre samarbejde mellem domstolene og følgelig en forenkling og fremskyndelse af procedurerne for at afhjælpe mangler og forsinkelser.

4.3. ØSU er tidligere gået ind for⁽²⁾ at afskaffe overgangsperioden for gradvis indførelse af et område med »frihed, sikkerhed og retfærdighed« som fastsat i Amsterdam-traktaten. Baggrunden for denne holdning er den manglende eller uensartede gennemførelse af de foranstaltninger, som medlemsstaternes regeringsrepræsentanter havde vedtaget på dette område inden Amsterdam-traktatens underskrivelse.

4.4. Det burde have været fremhævet i selve teksten, at den foreslåede forordning vil styrke og forbedre procesparternes rettigheder, og især de rettigheder, borgerne i medlemsstaterne har. ØSU mener, at lovtekster bør være forståelige og lette adgangen til den offentlige tjeneste, domstolene repræsenterer.

4.4.1. ØSU mener, at man bør have kendskab til de forskellige interessegruppers syn på forslaget til forordning. For at sikre størst mulig udbredelse, debat og kendskab til forslaget bør det eksempelvis sendes til de respektive nationale parlamenter og retslige myndigheder.

⁽¹⁾ EFT L 160 af 30.6.2000, s. 37.

⁽²⁾ ØSU's udtalelse om Rådets direktiv om forkyndelse i Den Europæiske Unions medlemsstater af retslige og udenretslige dokumenter i civile eller kommercielle anliggender, EFT C 368 af 20.12.1999, s. 47.

4.5. ØSU er bekymret for, at forordningen kan komme i konflikt med lovgivningen i de forskellige medlemsstater, især med hensyn til bevisbyrde og accept eller afvisning af visse beviser. Vedtagelsen af forordningen må ikke mindske den garanti, der ligger i de regler, som skal beskytte alle borgere, især de svagest stillede.

4.5.1. Man bør overveje muligheden for at ændre reglerne for bevisbyrden, når sagsøger påberåber sig diskriminerende forhold, eller når bevismidlerne kun er disponible for en af parterne og vedrører sagens genstand eller på anden måde er vægtige.

4.5.2. ØSU mener, at det bør være lovgivningen i den anmodende medlemsstat, der gælder i tilfælde af modstridende bestemmelser. Det vil for disse tilfælde være hensigtsmæssigt at anvende den praksis, som Domstolen har fastlagt, hvorefter det i de lande, der har underskrevet Bruxelles-konventionen af 27.9.1968⁽¹⁾, er lovkonfliktreglerne for den kompetente ret, der finder anvendelse i sager mellem parter af forskellig nationalitet.

4.6. ØSU mener, at bestemmelsen i artikel 3 om de fremsendende og modtagende instanser er en undtagelse, som underminerer det generelle princip om direkte kommunikation mellem domstolene, og den er desuden uforenelig med kriterierne om forenkling og EU-harmonisering.

5. Særlige bemærkninger

5.1. Forslagets territoriale anvendelsesområde kan give anledning til forvirring, når forordningen skal iværksættes. Der bør tages hensyn til visse territorier, som er nævnt i EF-traktatens artikel 299, og til det ansvar, som nogle medlemsstater har påtaget sig for disse områder. Det er i denne forbindelse nødvendigt at præcisere, at bortset fra den rent konkrete varetagelse af opgaverne vedrørende bevisoptagelse er det den nationale myndighed, der udnævner de kompetente instanser, og som følgelig udadtil er garant for legitimiteten af de pågældende instansers dispositioner. Medlemsstaterne bør fastlægge de relevante juridiske og administrative procedurer.

5.2. Efter ØSU's⁽²⁾ mening bør det i forslaget fastsættes, at de foreslåede procedureregler samtidig er et supplement til konkursforordningen, og at kun specifikke tilfælde er undtaget (f.eks. kreditinstitutter, finansielle formidlere).

5.3. Artikel 11, stk. 3, i forslaget kunne være i modstrid med medlemsstaternes nationale bestemmelser om beskyttelse af grundrettigheder i henhold til ånden i Det Europæiske Charter for EU-borgernes Grundrettigheder. Der bør indføres et udtrykkeligt forbehold angående implementering, som sikrer overholdelse af sådanne rettigheder uden at påvirke det relevante garantisystem i medlemsstaternes lovgivning eller retspraksis.

5.3.1. Når det gælder grundrettigheder, går ØSU ind for en høj grad af beskyttelse som fastsat i Charteret om Grundrettigheder, og især overholdelse af de rettigheder, der er opstillet i artikel 6 i Den Europæiske Konvention til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder, som garanterer procesparternes ligestilling.

5.3.2. Der bør indføres et nyt stk. 5 i artikel 11 med følgende ordlyd: »De nationale myndigheder skal, i den udstrækning, det er relevant, tillægge personregisterudskrifter (eller ethvert andet dokument, som kan tjene som bevis inden for forordningens anvendelsesområde), udstedt af myndigheder i en anden medlemsstat, samme bevisværdi, som de giver certifikater, de selv udsteder«. Dette er mere i overensstemmelse med EF-Domstolens retspraksis⁽³⁾.

5.3.3. Under alle omstændigheder mener ØSU, at der for certifikater udstedt af et organ i en medlemsstat bør gælde de principper, der svarer til »gensidig anerkendelse« i det indre marked, med forbehold af reglerne vedrørende den offentlige orden.

5.4. Det bør udtrykkeligt fastsættes, at en dommer kan afslå at udføre en anmodning på grund af force majeure i tilfælde, som ikke er dækket af artikel 11, stk. 2, der åbenbart kun vedrører »særlige formkrav«.

5.4.1. Hvad angår artikel 13, stk. 3, bør der indføres et ad hoc middel til løsning af tvister. Opretholdelse af den nuværende ordlyd af forslaget ville indirekte betyde, at retten i den medlemsstat, som gør krav på at have enekompetence i den pågældende sag, underkastes den medlemsstat, som anmoder om bevisoptagelse.

5.4.2. Af denne grund mener ØSU, at de beføjelser, som den centrale enhed i de enkelte medlemsstater har til »at søge løsninger på vanskeligheder, som måtte opstå i forbindelse med anmodninger« (artikel 4, litra b), er utilstrækkelige og er bekymret over muligheden for, at udførelsen af en anmodning afslås, hvilket må undgås for enhver pris.

⁽¹⁾ Domstolens dom af 9.11.2000, Coreck Maritime, sag C-387/98.

⁽²⁾ Forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29.5.2000 om konkursbehandling, EFT L 160 af 30.6.2000, s. 1-19.

⁽³⁾ Domstolens Dom af 2.12.1997 i sagen Eftalia Dafeki, C-336/94, hvor de tyske myndigheder afviste bevisværdien af datoen for de dokumenter, de græske registreringskontor havde udstedt.

5.5. Det bør gøres klart, at procesparterne ikke må påføres for store eller diskriminerende omkostninger som følge af deres nationalitet. ØSU konstaterer med bekymring, at artikel 16, stk. 2, ikke blot omhandler refusion af omkostninger, men udgør en »cautio iudicatum solvi«⁽¹⁾ (sikkerhedsstillelse for omkostninger) for borgere fra medlemsstater, som ikke har bopæl i den stat, hvor bevisoptagelsen finder sted, hvilket ville være diskriminerende.

5.5.1. I forbindelse med procesparterers bevisførelse skal enhver form for sikkerhedsstillelse på et diskriminerende grundlag undgås.

5.6. ØSU mener, at personoplysninger, der anvendes i forbindelse med bevisoptagelse i civile sager, bør behandles på behørig vis og kun med henblik på det oprindelige specifikke formål samt i overensstemmelse med lovgivningen om beskyttelse af personoplysninger.

5.6.1. Indsamling, behandling og anvendelse af personoplysninger bør foregå i overensstemmelse med de principper, der er opstillet i Europarådets konvention af 28. januar 1981 og henstilling nr. 8715 af 17. september 1987 fra Europarådets Ministerudvalg.

5.7. Bestemmelsen i artikel 19, stk. 1, om, at forordningen har forrang for de aftaler, medlemsstaterne har indgået på dette område, kan være i strid med Domstolens retspraksis⁽²⁾. ØSU mener, at ordlyden kunne ændres for at garantere

(1) En situation, som Domstolen gentagne gange har fordømt: sag C-43/95, Data Delecta, dom af 26.9.1996; Hayes, dom af 20.3.1997; Austin, dom af 10.2.1997.

(2) Dom af 2.8.1993, Levy, sag C-158; dom af 28.3.1995, Evans Medical, sag C-324/93.

forordningens forrang for de gældende aftaler i relationerne mellem medlemsstaterne, samtidig med at aftaler mellem medlemsstaterne og tredjelande overholdes. En sådan ny formulering vil under alle omstændigheder bedre kunne garantere, at lovgivningshierarkiet mellem international ret og fællesskabsret, som fastsat i artikel 307 i traktaten, overholdes. Det forekommer under alle omstændigheder hensigtsmæssigt, at de aftaler, medlemslandene indgår med tredjelande på dette område, som mål har at forbedre det system, der indføres med forordningsforslaget. I dette tilfælde vil indgåelse af de såkaldte »blandede aftaler« være det bedst egnede instrument.

5.7.1. ØSU udtrykker særlig tilfredshed med artikel 19, stk. 2, da bestemmelsen fremmer et af EU's mål, giver mulighed for at vedtage foranstaltninger mellem medlemsstater til fremme af bevisoptagelsen og vil kunne sikre hurtige grænseoverskridende undersøgelser. Sådanne aftaler må imidlertid overholde gældende EU-ret og være åbne for de øvrige medlemsstater.

5.8. ØSU gentager⁽³⁾, at det er nødvendigt med enkle og hurtige appelprocedurer, og opfordrer derfor både Kommissionen og Rådet til at overveje udarbejdelse af lovforslag, som tager sigte på at gøre procedurerne ensartede og dermed hurtigere (f.eks. gennem indførelse af en europæisk retssikrende foranstaltning).

(3) ØSU's udtalelse CES 223/2000 om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager«, ordfører: Henri Malosse, EFT C 117 af 26.4.2000, s. 6.

Bruxelles, den 28. februar 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester«

(2001/C 139/05)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 25. oktober 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som udpegede Bernardo Hernández Bataller til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. januar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar og 1. marts 2001, mødet den 1. marts, følgende udtalelse med 41 stemmer for, 3 imod og 1 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. En af ØSU's udtrykkelige betingelser for at støtte den igangværende liberalisering af telekommunikationssektoren har altid været, at forbrugerne og brugerne skal have adgang til gode, kvalitetsprægede grundlæggende tjenesteydelser til rimelige priser under hensyntagen til den disponible teknologi på markedet.

1.2. Hvis der skal udvikles et informationssamfund, som giver alle de samme muligheder, er det som led i forsyningspligten inden for telekommunikation altafgørende, at forbrugerne har adgang til net og tjenesteydelser, som opfylder standarden for de teknologier, der til enhver tid er disponible på markedet.

1.3. Realiseringen af de væsentlige elementer i forsyningspligten kan ikke blot overlades til den fri konkurrence, da konkurrence alene ikke kan garantere tjenestens universelle karakter. Ganske vist forventes det, at markedskræfternes frie spil og konkurrencen vil føre til bedre ressourceallokering, betydelige investeringer og lavere priser for brugerne, men disse instrumenter har deres begrænsninger. Der er en risiko for, at en del af befolkningen ikke får gavn af liberaliseringen, og at den sociale og territoriale samhørighed svækkes.

1.4. Det Europæiske Fællesskab har taget spørgsmålet om forsyningspligt op i følgende direktiver og meddelelser:

- Kommissionens direktiv 96/19/EF af 13. marts 1996 om ændring af direktiv 90/388/EØF (»direktivet om fuld konkurrence⁽¹⁾«), hvori det især fastsættes, at medlemsstaterne senest den 1. januar 1997 skal underrette Kommissionen om de finansielle forpligtelser i forbindelse med forsyningspligtigheder og offentliggøre dem senest den 1. juli 1997.

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/33/EF af 30. juni 1997 om samtrafik på teleområdet med henblik på at sikre forsyningspligtigheder og interoperabilitet ved anvendelse af ONP principperne⁽²⁾.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/51/EF af 6. oktober 1997 om ændring af Rådets direktiv 90/387/EØF og 92/44/EØF med henblik på tilpasning til konkurrenceforhold på telekommunikationsområdet⁽³⁾.
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/10/EF af 26. februar 1998 om ONP-vilkår for taletelefonitjenesten og om udbud af forsyningspligtigheder på teleområdet under konkurrenceforhold⁽⁴⁾.
- Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet, det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om »Fastlæggelse af nye rammebestemmelser for elektronisk kommunikationsinfrastruktur og tilhørende tjenester — Revurdering af kommunikationslovgivningen 1999⁽⁵⁾«.
- Kommissionens meddelelse om resultaterne af den offentlige høring om revurdering af kommunikationslovgivningen i 1999 og vejledende principper for de nye rammebestemmelser⁽⁶⁾.

ØSU har udtalt sig om alle disse dokumenter i sine respektive udtalelser, hvori det i alt væsentligt påpeger, at det almene tjenesteudbud i første række skal fremme borgernes aktive deltagelse i fællesskabet og dermed styrke den økonomiske og sociale samhørighed⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ EFT L 74 af 22.3.1996.

⁽²⁾ EFT L 199 af 26.7.1997.

⁽³⁾ EFT L 295 af 29.10.1997.

⁽⁴⁾ EFT L 101 af 1.4.1998. ØSU-udtalelse: EFT C 133 af 28.4.1997.

⁽⁵⁾ KOM(1999) 539 endelig udg.

⁽⁶⁾ KOM(2000) 239 endelig.

⁽⁷⁾ ØSU's udtalelse om »Det almene tjenesteudbud for telekommunikation i perspektivet af et fuldt liberaliseret marked«, EFT C 30 af 30.1.1997. ØSU's udtalelse om »Tjenesteydelser af almen interesse«, EFT C 368 af 20.12.1999.

1.5. Efter den offentlige høring om den nye retlige ramme, hvormed der med tiden skal skabes stabile rammebetingelser, har Kommissionen fremlagt en række forslag vedrørende fælles regelsæt, behandling af persondata og beskyttelse af privatlivet, godkendelser, radiospektrum, ubundet adgang til abonnentnet, forsyningspligt og brugerrettigheder — alt sammen i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester.

1.5.1. Det drejer sig om at tilpasse reglerne til den teknologiske innovation og den økonomiske udvikling, som radikalt har ændret telekommunikationssektoren, samtidig med at man fastholder og fremmer visse mål af social karakter såsom optimering af telekommunikationstjenesternes generelle kvalitet og fordele samt sikring af borgernes adgang hertil. Dette bør være målet med ændringen af reglerne.

1.5.2. USA's Telecommunications Act fra 1996⁽¹⁾ fastsætter, at forsyningspligten og hermed adgangen til telekommunikationstjenester er en grundlæggende rettighed for alle borgere, som er afgørende for deres fulde deltagelse i samfundslivet og et vigtigt element i udtryksfriheden. I denne lov kan begrebet forsyningspligt opdeles i en række underbegreber, nemlig tilrådighedsstillelse (tjenesteudbud i overensstemmelse med efterspørgslen), tilgængelighed (alle brugere stilles ens med hensyn til tjenesteydelsens pris og kvalitet) samt prisrimelighed (forholdet mellem tjenesteydelsens pris og brugernes købekraft).

1.5.3. I Kommissionens meddelelse om »Forsyningspligttydelser i Europa⁽²⁾« slås det fast, at i et miljø karakteriseret ved åbne, konkurrencebaserede telemarkeder er formålet med almene tjenesteudbud at sikre adgang for alle til minimumstjenester af nærmere bestemt kvalitet og til en overkommelig pris under hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende i den enkelte medlemsstat.

1.5.4. ØSU mener, at der er risiko for udelukkelse af enkeltpersoner, bestemte befolkningsgrupper eller hele regioner, hvorfor der må gøres en stor indsats på mange forskellige fronter, da adgang til forsyningspligttydelser uden computer efterhånden vil falde bort til fordel for øget anvendelse af elektroniske medier på tjenesteydelsesområdet⁽³⁾.

2. Kommissionens forslag

2.1. Forslagets mål

2.1.1. Direktivforslagets mål, der nævnes i punkt II i begrundelsen og i artikel 1, stk. 2, er følgende:

- sikre, at der i hele EU stilles elektroniske kommunikationstjenester af tilstrækkelig høj kvalitet til rådighed til rimelige priser,
- tage højde for de tilfælde, hvor brugernes og forbrugernes behov ikke kan opfyldes tilfredsstillende ad kommerciel vej,
- sikre interoperabilitet mellem digital-tv-udstyr til forbrugere.

2.1.2. Gennem opfyldelsen af disse mål skal direktivet:

- sikre konkurrence og reelle valgmuligheder,
- og, hvor dette ikke er tilstrækkeligt, indføre forsyningspligt.

2.1.3. Det foreliggende forslag skal ses i sammenhæng med det foreslåede rammedirektiv om et fælles regelsæt for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og tilhørende faciliteter, behandling af personlige data og beskyttelse af privatlivets fred i forbindelse med elektronisk kommunikation.

2.1.4. Endvidere opretholder og supplerer dette forslag alle forpligtelser vedrørende:

- regulering af detailtakster for adgang til og anvendelse af det offentlige telefonnet på et fast sted som fastsat i artikel 17 i direktiv 98/10/EF⁽⁴⁾ (artikel 16 i forslaget),
- tilrådighedsstillelse af faste kredsløb som fastsat i artikel 3, 4, 5, 6, 7, 8 og 10 i direktiv 92/44/EØF (artikel 27 i forslaget),

indtil de nationale tilsynsmyndigheder på grundlag af en markedsanalyse som fastsat i artikel 14 i rammedirektivet træffer afgørelse om opretholdelse, ændring eller tilbagetrækning af disse forpligtelser.

2.2. Forsyningspligtens omfang

2.2.1. Direktivforslaget definerer anvendelsen af begrebet forsyningspligt i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester i overensstemmelse med de kriterier, der blev fastlagt i meddelelsen om det almene tjenesteudbud for telekommunikation i perspektivet af et fuldt liberaliseret marked⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Se <http://www.fcc.gov/telecom.html>.

⁽²⁾ KOM(2000) 580 endelig af 20.9.2000.

⁽³⁾ Se udtalelse om »Europe 2002 — Et informationssamfund for alle — Udkast til handlingsplan«, ordfører: Christoforos Koryfidis. Udtalelse under udarbejdelse.

⁽⁴⁾ EFT L 101 af 1.4.1998.

⁽⁵⁾ ØSU's udtalelse, EFT C 30 af 30.1.1997.

2.2.2. Man bør være opmærksom på, at forpligtelsen til at give adgang til det offentlige telefonnet på et fast sted til rimelige priser for alle brugere, som anmoder herom (artikel 4, stk. 1) i nogle sprogudgaver af direktivforslaget som f.eks. den portugisiske ikke er begrænset af det forbehold, der ligger i udtrykket »rimelige anmodninger«, idet adjektivet »rimelige« er faldet ud. Følgelig bør alle sprogudgaver af forslaget ensrettes.

2.2.3. Retningslinjerne for tilrådighedsstillelse af forsyningspligtigheder bygger på principperne om gennemsigtighed, objektivitet, ikke-diskriminering og mindst mulig markedsforvridning samt på kriterierne vedrørende tilgængelighed, prisrimelighed og samtrafik.

2.3. Definition af forsyningspligt

2.3.1. I direktivforslaget defineres forsyningspligt som en række forpligtelser, der af de nationale tilsynsmyndigheder kan pålægges virksomheder i medlemsstaterne.

2.3.2. Som led i varetagelsen af forsyningspligten pålægges det udtrykkeligt medlemsstaterne at sikre:

- a) at tilslutningen til det offentlige telefonnet fra et fast lokalt nummer giver brugerne mulighed for at foretage og modtage nationale og internationale telefonopkald, telefaxopkald og dataoverførsler, herunder adgang til Internettet (artikel 4, stk. 2);
- b) at brugerne har adgang til en abonnentfortegnelse i trykt eller elektronisk form eller begge samt til en nummeroplysningstjeneste (artikel 5 og 21);
- c) at der er offentlige betalingstelefoner til rådighed, som opfylder brugernes rimelige behov (artikel 6);
- d) mulighed for gratis alarmopkald på det europæiske alarmnummer »112« og andre nationale alarmnumre (artikel 6, stk. 3, og artikel 22);
- e) tilsvarende mulighed for handicappede og brugere med særlige behov (artikel 7);
- f) klar differentiering af taksterne for ekstra faciliteter og tjenester (artikel 10, stk. 1);
- g) at tilslutningen ikke afbrydes uden grund, fordi brugeren ikke har betalt for tjenester, der ligger ud over selve tilslutningen (artikel 10, stk. 2);
- h) at virksomhedernes bidrag til finansiering af forsyningspligten figurerer på de regninger, der sendes ud til brugerne (artikel 14, stk. 3);
- i) at udbydere af telefonitjenester indgår kontrakter med brugere og forbrugere om direkte levering af telefonitjenester i overensstemmelse med direktiv 97/7/EF og 93/13/EØF (artikel 17);

- j) at offentligheden og i særdeleshed brugere og forbrugere informeres om gældende priser og takster og om standardbetingelser og -vilkår for adgang til telefonitjenester (artikel 18);
- k) interoperabilitet mellem digital-tv-udstyr til forbrugerne (artikel 20);
- l) at alle abonnenter på telefonitjenester, herunder mobiltjenester, kan bevare deres nummer, uanset hvilken virksomhed der betjener dem (artikel 25, stk. 1);
- m) at virksomheder i deres område kan forpligtes til at transmittere bestemte radio- og tv-udsendelser (artikel 26) mod et passende vederlag.

2.3.3. De nationale tilsynsmyndigheder har først og fremmest til opgave:

- a) at forlange, at de virksomheder, der varetager forsyningspligten, tilbyder personer med lave indkomster eller særlige sociale behov særlige takstvilkår eller -ordninger, der afviger fra de takster, der anvendes på almindelige forretningsmæssige vilkår (artikel 9, stk. 1);
- b) at udpege de virksomheder, der skal varetage forsyningspligten, og sikre, at de offentliggør oplysninger om kvaliteten af den udbudte netadgang og de udbudte tjenester (artikel 11, stk. 1);
- c) at vurdere, om varetagelsen af forsyningspligten udgør en urimelig byrde (artikel 12, stk. 1);
- d) at sikre, at principperne for finansieringen af omkostningerne ved forsyningspligten stilles til rådighed for offentligheden, og at der udgives en årsberetning med angivelse af de beregnede omkostninger ved forsyningspligten (artikel 14, stk. 1 og 2);
- e) at pålægge virksomheder, der udbyder elektroniske kommunikationstjenester, at offentliggøre sammenlignelige, fyldestgørende og ajourførte oplysninger om kvaliteten af deres tjenester (artikel 19, stk. 1);
- f) at forlange, at virksomheder med en stærk markedsposition giver deres abonnenter mulighed for at gøre brug af tjenester, der udbydes af alle tilsluttede udbydere af offentligt tilgængelige telefonitjenester (artikel 25, stk. 2).

2.4. Hørings- og tvistbilægelsesprocedurer

2.4.1. Det fastsættes i direktivforslaget, at de nationale tilsynsmyndigheder skal høre og inddrage de berørte parter i spørgsmål vedrørende bruger- og forbrugerrettigheder samt tjenesternes kvalitet (artikel 29).

2.4.2. Medlemsstaterne skal sikre, at der findes gennemskuelige, enkle og prisbillige procedurer til behandling af klager fra brugere og forbrugere i henhold til de principper, der er fastlagt i henstilling nr. 98/257/EF (artikel 30).

2.4.3. I tilfælde af grænseoverskridende tvister henviser direktivforslaget til artikel 18 i rammedirektivet (artikel 30, stk. 2).

2.5. Revision

2.5.1. Direktivforslaget fastlægger en procedure for underretning af Kommissionen og overvågning af direktivets virkning, som på nationalt plan skal varetages af de nationale tilsynsmyndigheder og af Kommissionen, Parlamentet og Rådet på EU-plan, idet Kommissionen bistås af Kommunikationspolitisk Udvalg som fastsat i artikel 19 i rammedirektivet.

2.5.2. Kommissionen skal første gang to år efter direktivets ikrafttræden og derefter med jævne mellemrum revurdere forsyningspligtens omfang på grundlag af den samfundsmæssige, erhvervsmæssige og teknologiske udvikling (artikel 15).

2.6. Afsluttende bestemmelser

Artikel 34, 35 og 36 indeholder de sædvanlige bestemmelser om gennemførelse, ikrafttræden og adressater.

3. Generelle bemærkninger

3.1. ØSU støtter Kommissionens forslag, da indholdet svarer til de fastsatte mål, skønt det kunne formuleres enklere, især definitionen i artikel 4, stk. 2.

3.1.1. Af hensyn til den økonomiske vækst og stabiliteten og for at undgå »social« analfabetisme er det nødvendigt at fremme ytringsfrihed, pluralisme og kulturel mangfoldighed gennem styrkelse af almenhedens interesse og forsyningspligten.

3.1.2. ØSU tilslutter sig generelt den foreliggende definition af begrebet forsyningspligt, som omfatter tilslutning til det offentlige telefonnet på et fast sted samt adgang til offentligt tilgængelige telefonitjenester på et fast sted via mindst én

operatør. Tilslutningen skal dog give brugerne mulighed for ikke blot at foretage og modtage lokale, nationale og internationale telefonopkald og telefaxopkald, men også hurtig og offentlig adgang til Internettet.

3.1.3. ØSU mener således, at hurtig, offentlig adgang til Internettet allerede nu bør indgå i forsyningspligten, hvilket vil fremme opfyldelsen af målene med eEurope-initiativet⁽¹⁾. Dette er en forudsætning for, at personer med lav indkomst, den frivillige sektor, almennyttige organisationer og brugere i tyndtbefolkede regioner kan få adgang til avancerede tjenester, således at der kan etableres et informationssamfund i overensstemmelse med EU's demokratiske og sociale mål.

3.1.4. Alle tjenester, der falder ind under forsyningspligten, skal stilles til rådighed for alle brugere i det pågældende område, uanset hvor de bor, til rimelige priser, og der bør sikres adgang for brugere i landdistrikter eller i områder, hvor omkostningerne ved forsyning er høje.

3.2. ØSU beklager, at forslaget indeholder alt for upræcise udtryk og begreber, hvilket ved omsætningen til national lovgivning kan føre til konkurrenceforvridning eller overtrædelse af EU-regler, som nævnt bl.a. i punkt 3.6, 4.4, 4.5 og 4.9 i denne udtalelse.

3.3. Udpegelsen af de virksomheder, som skal varetage forsyningspligten på hele medlemsstatens område eller en del heraf, skal foregå efter gennemsigtige, objektive og ikke-diskriminatoriske principper.

3.4. På nogle punkter lider forslaget under en vis begrebsforvirring, hvilket blandt andet gør sig gældende i de kriterier, der lægges til grund for definitionen af forsyningspligt (f.eks. tilgængelighed). Endvidere opstiller forslaget ingen fælles, harmoniserede principper, som kan afklare situationen. Der er fare for, at de kriterier, som fastsættes i de forskellige medlemsstater, kan resultere i lovgivningsmæssige uoverensstemmelser og dermed konkurrenceforvridning. Kommissionen bør derfor udarbejde henstillinger til de nationale tilsynsmyndigheder og overvåge, at de foranstaltninger, som disse myndigheder træffer, opfylder principperne om relevans, sammenhæng med de øvrige EU-politikker og proportionalitet, der er fastlagt i EU-retten.

3.5. Såvel Kommissionen som de nationale tilsynsmyndigheder bør naturligvis agere inden for deres respektive kompetenceområde, men forslaget indeholder visse begreber, der kan gøre grænserne uklare. Her tænkes f.eks. på udtrykket »rimelighed«, som enten bør uddybes eller udgå. Det samme gælder begrebet »offentlige betalingstelefoner«.

⁽¹⁾ Se udtalelse om »eEurope 2002 — Et informationssamfund for alle — Udkast til handlingsplan«, ordfører: Christoforos Koryfidis. Udtalelse under udarbejdelse.

4. Særlige bemærkninger

4.1. ØSU er helt enig med Kommissionen i, at forsyningspligt er et dynamisk begreb, der hele tiden ændrer sig, og at det regelmæssigt må tages op til revision i lyset af den teknologiske udvikling, markedsudviklingen og brugernes ændrede behov. Forslaget burde dog fastsætte klare kriterier for en sådan revision for at sikre større retssikkerhed og undgå, at den hastige udvikling af informationssamfundet og af den nye økonomi fører til social udstødelse.

4.1.1. ØSU mener, at der ved den regelmæssige revision af begrebet forsyningspligt især bør tages hensyn til følgende kriterier:

- a) de teknologiske fremskridt,
- b) telekommunikationstjenesternes og informationstjenesternes struktur,
- c) informationsteknologiernes og -tjenesternes betydning for
 - uddannelse, telearbejde, sundhed og offentlig sikkerhed samt vigtigheden af, at:
 - hovedparten af privatkunderne er tilsluttet,
 - de formidles via offentlige kommunikationsnet,
 - de er i overensstemmelse med almenhedens interesse, er hensigtsmæssige og imødekommer samfundsmæssige behov,
 - muliggør øget deltagelse i samfundslivet.

4.1.2. Nummeroplysningstjenester, kundeservice og abonnentfortegnelser bør efter ØSU's mening være til rådighed i et format, som giver størstedelen af befolkningen reel og ikke kun formel adgang til disse tjenester i overensstemmelse med princippet om ikke-diskriminering. Endvidere vil det være hensigtsmæssigt at centralisere oplysningstjenesterne uden dog at forringe disse tjenesters kommercielle værdi for tjenesteudbydere, da det kan være besværligt for brugerne at indhente oplysninger, hvis der er flere tjenesteudbydere.

4.1.3. Udpegelsen af virksomheder til varetagelse af forsyningspligten skal foregå efter principperne for indgåelse af offentlige kontrakter, og virksomhederne skal overholde reglerne vedrørende det indre marked, især med hensyn til beskyttelse af personlige data.

4.1.4. ØSU er enig med Kommissionen i, at tjenesteudbydere skal forpligtes til at sikre, at udbuddet af offentlige betalingstelefoner (kort og mønter) dækker brugernes behov, hvad angår såvel den geografiske dækning, antallet af telefoner og tjenesternes kvalitet.

4.1.5. Generelt finder ØSU, at der er for stor mulighed for ikke at håndhæve ovennævnte krav i de enkelte medlemsstater eller på en del af deres område, eftersom den høring, der

foreskrives i forslaget artikel 29, er utilstrækkelig og kan føre til en forringelse af borgernes livskvalitet, hvilket kan få konsekvenser for den økonomiske og sociale samhørighed. I overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet påhviler det de nationale tilsynsmyndigheder at træffe en sådan beslutning, når det er absolut nødvendigt at sikre udbuddet af tjenester ad anden vej, og dette ikke påvirker den økonomiske og sociale samhørighed i negativ retning.

4.2. ØSU opfordrer Kommissionen til at foreslå, at bestemmelserne om særlige foranstaltninger for brugere med handicaps eller særlige behov får bindende og ikke blot vejledende karakter, så man kan yde de mest sårbare grupper passende beskyttelse gennem hensyntagen til deres sociale situation og indførelse af særlige ordninger til gavn for dem.

4.3. ØSU er enig i Kommissionens kriterier vedrørende takstniveau og takststruktur, prisrimelighed samt udgifts- og kvalitetskontrol af de tjenester, som udbydes af de udpegede virksomheder. Sikring af en rimelig pris på alle kommunikationstjenester for alle borgere bør prioriteres højt, for at de kan deltage i informationssamfundet.

4.4. For afbrydelse af tilslutningen bør der gælde en forud fastlagt procedure, som forbrugerne er gjort bekendt med, og som er baseret på objektive kriterier.

4.5. Tjenesternes kvalitet bør evalueres ud fra klare parametre, der er let forståelige for en gennemsnitsforbruger, men disse krav opfyldes ikke af forslaget Bilag III. Det er heller ikke acceptabelt, at medlemsstaterne i henhold til direktivforslagets artikel 29, stk. 2, kan overlade det til de nationale tilsynsmyndigheder at vurdere, om de vil kræve offentliggørelse af oplysninger om tjenestekvaliteten fra netoperatørernes og tjenesteudbydere.

4.6. Hvad angår beregningen af omkostningerne i forbindelse med forsyningspligten definerer forslaget ikke kriterierne for, hvornår forsyningspligten er en »for stor« eller »urimelig byrde«. I Bilag IV defineres »nettoomkostninger«, men ikke en »urimelig byrde«. Disse begreber bør harmoniseres og præciseres, for at de kan anvendes og kvantificeres af de nationale tilsynsmyndigheder.

4.7. Om finansieringen af forsyningspligten gentager ØSU det synspunkt — som er fremført i flere udtalelser — at alle udbydere af telekommunikationstjenester, som benytter det offentlige telefonnet, bør bidrage proportionelt og rimeligt til alle aspekter af disse tjenester, herunder finansieringen. Derfor går ØSU ind for, at forsyningspligtighederne finansieres af alle udbydere i forhold til deres markedsandel og forpligtelser på det pågældende marked, hvis en virksomhed er pålagt en urimelig byrde.

4.8. ØSU tilslutter sig kommissionsforslagets mål om at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, især hvad angår:

- muligheden for, at de nationale tilsynsmyndigheder kan fastsætte lofter over detailtaksterne, hvis markedet ikke er tilstrækkeligt konkurrencebaseret, og
- bestemmelserne om indgåelse af kontrakter med de direkte udbydere af telefonitjenester, idet større gennemsigtighed i kontrakterne giver forbrugerne bedre forudsætninger for at vælge udbyder.

4.9. Bestemmelserne om gennemsækelighed og offentliggørelse af oplysninger er af stor betydning for brugerne og især SMV. ØSU mener dog, at forslaget på dette punkt har visse mangler, idet der savnes bestemmelser om:

- informationsmedier, -format og -indhold, som bør være relevante og hensigtsmæssige,
- offentliggørelse af kvalitetskriterier og -niveauer,
- præcis og gennemsigtig information om priserne for de enkelte opkald, som er foretaget eller modtaget.

4.9.1. ØSU støtter navnlig forslagets bestemmelser om nummerportabilitet, operatørvalg og fast operatørvalg. Hverken salgsbetingelser, tekniske foranstaltninger eller andre bestemmelser, som begrænser forbrugernes valg af operatør eller tjenesteudbydere, bør hindre forbrugerne i at bevare deres nummer.

4.9.2. ØSU mener, at brugerne også bør have mulighed for at identificere opkald, som foretages via andre operatører (samtrafik).

4.10. Forbrugere og brugere skal have adgang til enkle, prisbillige og uafhængige procedurer til behandling af klager eller tvister og til klare og effektive mekanismer, hvis de ønsker at anke en afgørelse. ØSU påpeger endnu en gang, at der bør tilskyndes til anvendelse af det europæiske klageskema for forbrugere, som Kommissionen har udarbejdet, ved indgivelse af klager til de nationale tilsynsmyndigheder.

4.11. Særligt forbrugervenlige er bestemmelserne om interoperabilitet mellem digital-tv-udstyr til forbrugerne samt forpligtelsen til transmission af bestemte radio- og tv-udsendelser, skønt dette forslag ikke er den bedst egnede kontekst.

4.12. Den høring af berørte parter, som artikel 29 foreskriver, er utilstrækkelig, da den ikke omfatter en høring på EU-plan. Derfor foreslås det i tråd med Oulu-erklæringen⁽¹⁾, at der oprettes et forum eller observatorium for telekommunikationsområdet med sæde i ØSU, således at der kan tages hensyn til de berørte sektorer og parter på EU-plan.

5. Konklusioner

5.1. Efter ØSU's mening bør forsyningspligten baseres på følgende principper:

- a) tilrådighedsstillelse af kvalitetstjenester til rimelige og overkommelige priser,
- b) hurtig og offentlig adgang til avancerede informations- og telekommunikationstjenester i alle regioner,
- c) adgang — uanset indkomst — for alle forbrugere i landdistrikter og i områder, hvor levering af tjenesteydelserne er forbundet med høje omkostninger, til telekommunikations- og informationstjenester, som prismæssigt står mål med tjenester, der udbydes i byområder,
- d) alle tjenesteudbyderes ligelige bidrag til opretholdelse og udvikling af forsyningspligten på et ikke-diskriminerende grundlag,
- e) specifikke, passende og forud fastsatte mekanismer til bevarelse og udvidelse af forsyningspligten,
- f) andre principper, som de nationale tilsynsmyndigheder måtte anse for nødvendige for at beskytte almenhedens interesse,
- g) oprettelse af et forum eller observatorium for telekommunikationsområdet.

⁽¹⁾ Formandskabets konklusioner fra høringen om »Beskæftigelsesmulighederne i informationssamfundet«, til referatet af det 11. møde i Transportsektionen, 6.-7. september 1999.

Bruxelles, den 1. marts 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

- »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om et udvalg for sikkerhed til søs og om ændring af forordningerne om sikkerhed til søs og forebyggelse af forurening hidrørende fra skibe«, og
- »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiverne om sikkerhed til søs og forebyggelse af forurening forårsaget af skibe«

(2001/C 139/06)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 6. oktober 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 80, stk. 2, at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvises til ØSU's Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som udpegede Anna Bredima-Savopoulou til ordfører og Daniel Retureau til medordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. januar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar og 1. marts 2001, følgende udtalelse enstemmigt.

1. Indledning

1.1. De foreslåede foranstaltninger er en del af Fællesskabets politik for sikkerhed til søs. De har til formål at oprette et udvalg for sikkerhed til søs, som skal erstatte de udvalg, der nævnes i de gældende rådsforordninger og -direktiver om sikkerhed til søs. Derudover sigter forslagene mod at lette den efterfølgende ajourføring af forordningerne og direktiverne om sikkerhed til søs i lyset af udviklingen af den internationale lovgivning. Den teknologiske udvikling i de senere år har medført et stigende antal standarder for sikkerhed til søs, og de internationale regler er konstant blevet ajourført. Ajourføring af EU-lovgivningen hænger i høj grad sammen med vedtagelsen af nye regler på internationalt niveau.

1.2. Foranstaltningerne inden for sikkerhed til søs er baseret på bestemmelserne i artikel 202 i traktaten, i henhold til hvilken Rådet kan tildele Kommissionen beføjelser til at gennemføre de af Rådet udfærdigede forskrifter. De har også til formål at lette gennemførelsen af Fællesskabets politik på et område, hvor ansvaret deles af Kommissionen og medlemsstaterne.

1.2.1. De påtænkte foranstaltninger er i overensstemmelse med Kommissionens forpligtelse til at ajourføre hele Fællesskabets lovgivning i lyset af Rådets afgørelse 1999/468/EF om udvalgsprocedurer. Formålet er at gøre det lettere for medlemsstaterne at gennemføre ændringer til internationale konventioner samt hindre, at Kommissionen så hyppigt skal ændre de grundlæggende retsakter vedrørende sikkerhed til søs.

1.3. I Kommissionens meddelelse om sikkerhed til søs (24. februar 1993) understregede man allerede fordelene ved, at blot et enkelt udvalg beskæftiger sig med spørgsmål inden for sikkerhed til søs, idet handlingsprogrammet, der beskrives i meddelelsen, eksplicit omfatter oprettelse af et udvalg for sikkerhed til søs.

I henhold til Kommissionens meddelelse sikrer oprettelsen af et sådant udvalg en sammenhængende gennemførelse af Fællesskabets foranstaltninger vedrørende sikkerhed til søs, idet udvalgsprocedurerne i direktiverne og forordningerne på dette område har ét tilfælde: det drejer sig hovedsageligt om at integrere ændringer til og ajourføringer af internationale konventioner og instrumenter i fællesskabsretten, idet disse er uadskilleligt forbundet hermed.

1.4. I henhold til en resolution, som Rådet vedtog den 8. juni 1993, godkendte Rådet principielt — i overensstemmelse med Rådets afgørelse 87/373/EØF af 13. juli 1987 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen — oprettelsen af et udvalg for sikkerhed til søs, som får til opgave at:

- a) centralisere de opgaver, der varetages af udvalgene inden for sikkerhed til søs, og som er oprettet i forbindelse med gennemførelsen af førnævnte afgørelse, i den nuværende eller fremtidige fællesskabslovgivning vedrørende sikkerhed til søs
- b) bistå og rådgive Kommissionen vedrørende alle spørgsmål forbundet med sikkerhed til søs og forebyggelse eller begrænsning af miljøforurening på grund af søfartsaktiviteter.

2. Kommissionens forslag

2.1. Der er udarbejdet to særskilte forslag⁽¹⁾:

- et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning, som nedsætter et udvalg for sikkerhed til søs, fastsætter procedurerne herfor samt anvendelsesområdet. Dette forslag ændrer endvidere de eksisterende forordninger inden for sikkerhed til søs både under hensyntagen til nedsættelse af udvalget for sikkerhed til søs og for at lette senere ajourføring under hensyntagen til udviklingen inden for sikkerhed til søs i international ret
- et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv, som har til formål at ændre de eksisterende direktiver om sikkerhed til søs, så de tilpasses udvalget for sikkerhed til søs, og for at lette senere ajourføring.

2.2. Med sit valg af retsakt til oprettelse af udvalget for sikkerhed til søs og med anvendelse af forskriftsproceduren i EF-lovgivningen respekterer Kommissionen princippet om parallelisme. Da udvalg oprettes i henhold til to typer retsakter, dvs. Rådets forordning eller Rådets direktiv, indebærer princippet om parallelisme, at bestemmelserne i gældende forordninger ændres ved en forordning, og at bestemmelserne i gældende direktiver ændres ved et direktiv i henhold til samrådsproceduren i artikel 251 i traktaten.

Endelig foreslår Kommissionen i sit forslag om ændring til de gældende direktiver at rette nogle redaktionelle fejl i direktiv 94/57/EF (om klassifikationsselskaber) og 98/18/EF (om passagerskibes sikkerhed).

2.3. Forslaget sigter mod at erstatte de fem eksisterende udvalg med udvalget for sikkerhed til søs, der er sammensat af repræsentanter for medlemsstaterne, og som har en repræsentant for Kommissionen som formand. Det sigter også mod at erstatte den gældende forskriftsprocedure for de eksisterende forordninger og direktiver, som bygger på afgørelse 87/373/EØF, med en ny forskriftsprocedure, som for nylig er blevet oprettet ved Rådets afgørelse 1999/468/EF af 28. juni 1999 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen, hvad angår Fællesskabets lovgivning inden for sikkerhed til søs.

Afgørelse 1999/468/EF forenkler ovennævnte procedurer og sikrer Europa-Parlamentet og offentligheden mulighed for større deltagelse og bedre information, når det drejer sig om udøvelsen af disse beføjelser og navnlig udvalgenes arbejde. I henhold til Kommissionens meddelelse har oprettelsen af et udvalg for sikkerhed til søs positive praktiske følger, såsom færre møder og mindre omkostninger i forbindelse med tilrettelæggelse og afvikling af møder.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Som det fremgår af ØSU's tidligere udtalelser⁽²⁾, har det længe været ØSU's synspunkt, at internationale standarder er de mest effektive midler til at forbedre sikkerheden til søs og til miljøbeskyttelse p.g.a. søfartens internationale karakter. Det er vigtigt, at Kommissionen og medlemsstaterne ajourfører forordninger og direktiver, således at disse er i overensstemmelse med de internationale standarder og tekniske fremskridt.

3.2. Angående forslaget om at oprette et udvalg om sikkerhed til søs fremgår det af ØSU's udtalelse⁽³⁾ om meddelelsen om sikkerhed til søs, at ØSU satte spørgsmålstegn ved, om det var nødvendigt at oprette endnu en administrativ instans. I betragtning af medlemsstaternes overordnede rolle mente ØSU, at det »ville virke knap så bureaukratisk og mere passende, hvis man benyttede sig af Rådets arbejdsgruppemekanismer med de nødvendige tilpasninger«. Det blev fastslået, at der for at forbedre hørings- eller koordineringsproceduren ville være behov for en ordning, der gav mulighed for, at sådanne drøftelser mellem medlemsstaterne kunne finde sted. Meddelelsen om sikkerhed til søs angav dog ikke i detaljer, hvordan dette udvalg om sikkerhed til søs skulle sammensættes, og hvilken rolle det skulle have, hvorfor dette blev behandlet i ØSU's udtalelse.

⁽¹⁾ Forslagene er ændringer til direktiverne 94/57/EF, 93/74/EF, 94/58/EF, 95/21/EF, 96/98/EF, 97/70/EF, 98/18/EF, 98/41/EF, 1999/35/EF og forordningerne (EØF) nr. 613/91, (EF) nr. 2978/94 og (EF) nr. 3051/95.

⁽²⁾ Udtalelse om foranstaltninger til fordel for søtransport, EFT C 56 af 7.3.1990. Udtalelse om Kommissionens meddelelse om en fælles politik for sikkerhed til søs, EFT C 34 af 2.2.1994, s. 47. Udtalelse om direktiv 94/57/EF (klassifikationsselskaber), EFT C 34 af 2.2.1994, s. 14. Udtalelse om direktiv 95/21/EF (havnestatskontrol), EFT C 393 af 31.12.1994, s. 50. Udtalelse om den nye søfartsstrategi, EFT C 56 af 24.2.1997, s. 9. Udtalelse om forslaget til direktiv om ændring af direktiv 93/75/EØF — Mindstekrav til skibe, som er på vej til eller fra Fællesskabets søhavne med farligt eller forurenende gods, EFT C 133 af 28.4.1997, s. 7. Udtalelse om sikkerhed til søs. Udtalelse om sikkerhed/bulkskibe.

⁽³⁾ EFT C 34 af 2.2.1994, s. 47.

3.3. Situationen har ændret sig i de sidste syv år siden vedtagelsen af ovennævnte meddelelse. Nogle af medlemsstaternes kompetenceområder inden for sikkerhed til søs er overgået til Fællesskabet. EU-lovgivningen om sikkerhed til søs dækker i dag de vigtigste områder inden for de gældende IMO-konventioner⁽¹⁾, idet hovedformålet er at sikre kendskab til og effektiv anvendelse af de internationale sikkerhedsregler i EU.

3.4. ØSU bifalder Kommissionens argument om, at en manglende handling kan føre til en forvirrende retsstilling og tunge administrative procedurer, fordi der på samme tid er flere forskellige udvalg, der virker i overensstemmelse med bestemmelserne i Rådets afgørelse 87/373/EØF, og nye retlige foranstaltninger, der omfatter et udvalg nedsat i overensstemmelse med afgørelse 1999/468/EF.

3.5. ØSU støtter formålet med forslaget om oprettelse af et udvalg for sikkerhed til søs, der skal erstatte de eksisterende udvalg, samt de foreslåede opgaver i forbindelse med den eksisterende EU-lovgivning om sikkerhed til søs. ØSU kan dog ikke helt se forbindelsen mellem forslaget og meddelelsen om sikkerhed til søs og olietransport (15. marts 2000) og meddelelsen om den anden pakke af fællesskabsforanstaltninger vedrørende søfartssikkerhed foranlediget af olietankskibet Erika's forlis⁽²⁾, som indeholder et forslag om oprettelse af et europæisk søfartssikkerhedsagentur. Et sådantagentur skulle støtte Kommissionens og medlemsstaternes indsats for at anvende og kontrollere EU-lovgivningen og bidrage til forberedelsen af tekniske tilpasninger. Mere specifikt kunne det også udføre evaluerings- eller revisionsopgaver (f.eks. i forbindelse med klassifikationsselskaberne i henhold til direktiv 94/57/EF), vurdering af de nærmere forhold omkring medlemsstaternes kontrol med skibe, anvendelse af Kommissionens databaser (f.eks. database om inspektioner af passagerskibe i henhold til direktiv 1999/35/EF). Anvendelsen af selvsamme direktiver vil dog også være en opgave for det foreslåede udvalg for sikkerhed til søs.

3.6. ØSU deler Kommissionens synspunkt⁽³⁾ om, at »disse opgaver bør udelukkende udføres af højt kvalificerede sikkerhedseksperter, som både er i besiddelse af en omfattende faglig viden, og som har et indgående kendskab til den europæiske og den internationale lovgivning om sikkerhed til søs og forureningsbekæmpelse«. ØSU mener dog, at der ikke må

forekomme overlapning mellem det foreslåede samlede forskriftsudvalg for sikkerhed til søs og det planlagte administrative søfartssikkerhedsagenturs rolle og kompetence. Selv om etagentur institutionelt set ikke kan have lovgivende og regulerende kompetence, er der et behov for en klar definition af søfartssikkerhedsagenturets rolle og kompetence for at undgå risiko for forvirring og for at undgå, at agenturet og udvalget for sikkerhed til søs laver dobbelt arbejde.

3.6.1. ØSU bifalder, at forslaget behandler det meget vanskelige spørgsmål om forholdet mellem EU's retssystem og international ret i forbindelse med medlemsstaternes gennemførelse af forordninger og direktiver på området sikkerhed til søs. IMO vedtager hyppigt ændringer til de nuværende internationale konventioner, resolutioner eller kodekser, der hurtigt træder i kraft på internationalt plan.

3.6.2. Ifølge Kommissionen får ajourføringen af fællesskabsretten grundet langvarige interne procedurer som regel først virkning efter ændringens ikrafttrædelse på internationalt plan. Dette efterslæb er blevet endnu større p.g.a. den frist, der sættes for gennemførelse af direktiver. Der er således en systematisk forsinkelse mellem ikrafttrædelsesdatoen på internationalt plan og gennemførelsesdatoen på fællesskabsplan. Dette skaber forvirring og retlig usikkerhed for de nationale myndigheder og for enkeltpersoner med hensyn til de bestemmelser, der skal anvendes. Det har også konsekvenser for sikkerhed til søs og miljøbeskyttelse, fordi de internationale ændringer, der generelt omhandler en skærpelse af sikkerhedsstandarderne, anvendes senere af medlemsstaterne. Fællesskabet fremstår således som et område, hvor der anvendes forældede eller mindre strenge standarder, hvilket påvirker dets anseelse.

Kommissionen foreslår derfor at iværksætte en procedure til forudgående overensstemmelseskontrol, der garanterer, at en international ændring, der er i direkte modstrid med Fællesskabets politik om sikkerhed til søs eller som sænker niveauet for sikkerhedsstandarder, ikke kan indføres på fællesskabsplan. En sådan procedure består i indkaldelse til hastemøde i udvalget for sikkerhed til søs på Kommissionens eller en medlemsstats initiativ for at træffe passende foranstaltninger. På hastemødet drøftes de pågældende ændringer, og der udarbejdes en udtalelse om passende fællesskabsforanstaltninger. Som en sikkerhedsforanstaltning kan Kommissionen også anmode medlemsstaterne om at indstille eller udsætte enhver planlagt accept eller anvendelse af de pågældende internationale ændringer.

⁽¹⁾ Den Internationale Søfartsorganisation (IMO).

⁽²⁾ KOM(2000) 802 endelig af 6.12.2000.

⁽³⁾ Meddelelse om sikkerhed til søs og olietransport (15. marts 2000).

3.6.3. ØSU deler Kommissionens synspunkt om, at den nuværende situation uden tvivl er utilfredsstillende, idet de langsommelige interne procedurer til vedtagelse af en retsakt ved udvalgsproceduren er nogle af de største hindringer for at fremskynde ajourføringen af Fællesskabets lovgivning. ØSU mener dog, at den forsinkelse, som den nuværende udvalgsprocedure medfører, er ubetydelig i forhold til den tid, der efterfølgende er nødvendig for at udføre en detaljeret undersøgelse af den internationale ændring før den endelige ikrafttrædelse af Fællesskabets retsakt og herefter dens gennemførelse i den nationale lovgivning. I hvert fald kræves der i de fleste tilfælde mere tid til gennemførelsen af fællesskabsproceduren i forhold til, hvad der normalt kræves før en ændring til en bindende retsforskrift træder i kraft ved anvendelse af IMO's procedure med stiltende godkendelse, dvs. 18 måneder fra vedtagelsesdatoen. Derfor vil der ved den planlagte procedure selv med det nye agentur, der foreslås, altid være et uundgåeligt tidsinterval mellem ikrafttrædelsen på internationalt plan og den dato, hvor en bestemmelse skal anvendes i Fællesskabet. Derfor er der et behov for at oprette ordninger og procedurer, der sikrer lovmæssig harmoni og orden.

3.6.4. ØSU bemærker forslaget originalitet i forhold til den normale praksis. ØSU mener, at Kommissionen kun kan tildeles beføjelser inden for rammerne af traktatens artikel 202, tredje led (tidl. artikel 145). Ifølge Kommissionen er de beføjelser, der tildeles Kommissionen, »begrænset til anliggender inden for sikkerhed til søs, hvor de internationale standarder og normer stort set er af teknisk art«. Ikke desto mindre bemærker ØSU, at ordlyden af de fastsatte mål lader til at udvide forslaget begrænsede anvendelsesområde og de begrænsede beføjelser, der tildeles udvalget.

3.6.5. ØSU mener, at man bør skelne mellem den fase, hvor der forhandles om en ændring til en international konvention i IMO, og den fase, der følger dens vedtagelse. Med hensyn til forhandlingsfasen og i henhold til De Europæiske

Fællesskabers Domstols retspraksis⁽¹⁾ skal man skelne mellem tilfælde, hvor EU har enekompetence, og tilfælde, hvor EU og medlemsstaterne har fælles kompetence. EU har enekompetence inden for områder, der henhører under sekundær EU-lovgivning. På sådanne områder er medlemsstaterne ikke berettiget til at påtage sig internationale forpligtelser, og EU skal til at beslutte, hvordan disse beføjelser skal udøves. Når der ikke er vedtaget nogle sekundære EU-retsakter og i tilfælde, hvor EU og medlemsstaterne har fælles kompetence, kan medlemsstaterne fortsat påtage sig internationale forpligtelser, alt imens de er forpligtet til at overholde artikel 5 i traktaten, der omhandler pligten til at afholde sig fra alle foranstaltninger, der kan bringe virkeliggørelsen af traktatens målsætning i fare⁽²⁾. Alt i alt har EU og medlemsstaterne derfor pligt til at samarbejde⁽³⁾ med henblik på at nå frem til en fælles holdning til en foreslået ændring i IMO-regi. Almindelig praksis viser, at EU og medlemsstaterne rent faktisk samarbejder i alle instanser i forhandlingsfasen. Derudover deler ØSU ikke Kommissionens bekymring for, at gennemførelsen af den internationale lovgivning om sikkerhed til søs i den nationale lovgivning kan resultere i, at EU-lovgivningen er forskellig fra medlemsstaternes lovgivninger, og at det skaber lavere sikkerhedsstandarder

⁽¹⁾ Dette anliggende er uundgåeligt relateret til det juridiske problem med EU's eksterne kompetence. EF-Domstolen har allerede truffet en del retsafgørelser om emnet. Trods disse retsafgørelser er skillelinjen mellem de områder, hvor EU har enekompetence, områder, hvor kompetencen deles med medlemsstaterne, og områder, hvor medlemsstaterne har enekompetence, stadig ikke klart afgrænset. Der er dog ikke tvivl om, at der i alle ovennævnte tilfælde skal være et tæt samarbejde mellem medlemsstaterne og Kommissionen angående fastsættelse af deres holdninger.

I sag nr. 22/70 ERTA (Kommissionen mod Rådet, den 31. marts 1971, EU's Samling af Afgørelser 1971 s. 263) besluttede EF-Domstolen, at eftersom Fællesskabet fastsætter fælles indre regler, er det også kompetent på området eksterne forhandlinger, der kan have indflydelse på disse fælles regler.

I udtalelse nr. 1/76 (om udkast til aftale om oprettelse af fonde til fartøjer på indre vandveje, der midlertidigt er ude af drift, EU's Samling af Afgørelser 1977, s. 741), står der anført, at hvis EF har kompetence indadtil til opnåelse af et specifikt mål, har det derfor eksterne enekompetence i den pågældende sag, såfremt en sådan eksterne kompetence er nødvendig for opnåelse af målet. Domstolens udtalelse 1/94 (aftale om oprettelse af WTO den 15. november 1994, EU's Samling af Afgørelser, s. I-5267) peger i samme retning, idet det her påpeges, at der i tilfælde af fælles kompetence inden for eksterne forhandlinger er en forpligtelse til tæt samarbejde med medlemsstaterne med henblik på at fastsætte deres holding (jf. Domstolens dom af 9. juli 1987, i de fælles sager 281, 283, 284, 285, 287/85, EU's Samling af Afgørelser 1987, s. 3203). ØSU's udtalelse om forholdet mellem EU og ILO (EFT C 102 af 24.4.1995).

⁽²⁾ Dok. 10201/97 MAR 52/29.07.1997.

⁽³⁾ ØSU's udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets beslutning om indførelse af en konsultationsprocedure vedrørende forbindelserne mellem medlemsstater og tredjelande på søtransportområdet og vedrørende aktioner på dette område i de internationale organisationer samt en bemyndigelsesprocedure for aftaler vedrørende søtransport (EFT C 355 af 21.11.1997, s. 25).

i EU. Kommissionen erkender⁽¹⁾, at den foreslåede mekanisme til overensstemmelseskontrol sjældent vil blive igangsat, og at sandsynligheden for en forringelse af de nuværende sikkerhedsniveauer (som følge af en ændring i de internationale sikkerhedsstandards) er lille i praksis. Faktisk har hidtidige ændringer eller tilføjelser til internationale sikkerhedsstandards haft til formål at forbedre sikkerhedsstandards i den internationale søfart.

3.6.6. Med hensyn til fasen efter IMO's vedtagelse af en ændring er det i forbindelse med proceduren med stiltende godkendelse passende, at der efter en forudgående høring er fremsat indvendinger på vedtagelsestidspunktet. I denne henseende er det bemærkelsesværdigt, at medlemmerne af IMO kun i meget få tilfælde har udtrykt forbehold på vedtagelsestidspunktet, eller at de efterfølgende har gjort indsigelser. Derfor vil det være inkonsekvent, uheldigt og pinligt for både IMO og EU, hvis medlemsstaterne efterfølgende skulle være tvunget til formelt at gøre indsigelser, der i så fald ville få en meget begrænset virkning i praksis, hvis det overhovedet ville få en virkning.

3.6.7. Alle EU-medlemsstater er parter i de pågældende IMO-konventioner og er bundet af konventionernes bestemmelser. Alle EU-medlemsstater og EU selv er parter i De Forenede Nationers havretskonvention. I henhold til bestemmelserne i sidstnævnte konvention (f.eks. artikel 211) har parterne en større retlig forpligtelse til at sikre, at skibe, der sejler under medlemsstaternes flag, er i overensstemmelse med de bestemmelser om sikkerhed til søs og miljøbeskyttelse, der er fastsat af den kompetente internationale organisation, dvs. IMO. Derfor bør formålet med de foreslåede foranstaltninger være at sikre passende og fuldstændig gennemførelse af de internationale standarder, idet man skal have den opfattelse, at hvor disse måtte skønnes til at være lavere end eller uforenelige med de tilsvarende EU-standarder, kan der træffes passende foranstaltninger på EU-plan.

3.6.8. Derudover bemærker ØSU, at mens nærværende forslag henviser til afgørelserne 1999/468/EF og 87/373/EØF vedrørende udvalgsprocedurer, så er der ingen henvisning til beslutning 77/587/EØF⁽²⁾. Med denne beslutning indføres en konsultationsprocedure vedrørende forbindelserne mellem medlemsstater og tredjelande på søtransportområdet samt vedrørende aktioner på dette område i de internationale organisationer. Det er netop denne konsultationsordning, som nærværende forslag lader til at ændre, uden at der en eneste gang henvises til den. ØSU bemærker også, at man i 1997 udarbejdede et forslag til beslutning⁽³⁾ om ophævelse af beslutning 77/587, som man dog ikke gik videre med.

ØSU anførte i udtalelsen herom, at ØSU tilsluttede sig den foreslåede forudgående høringsordning, men foretrak udvalg, der fungerede som et organ under Rådet i stedet for et udvalg under Kommissionen med den begrundelse, at det skulle dække en række sager, der falder uden for EU's enekompetence.

3.6.9. I lyset af ovennævnte overvejelser anerkender ØSU formålet med foranstaltningerne, der vil finde anvendelse i meget få tilfælde, men mener i høj grad, at anvendelsesområdet og tidspunktet for overensstemmelseskontrollen skal tilpasses med henblik på at undgå retsstridigheder og problemer med den internationale lovgivning.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Artikel 1 i forslaget til forordning

4.1.1. For at være mere specifik med hensyn til indholdet og anvendelsesområdet ville det være passende i artikel 1, stk. 1, at ændre definitionen af »internationale instrumenter« til »de internationale instrumenter, der henvises til i Fællesskabets lovgivning om søfart, som defineret i artikel 2, stk. 2«.

4.2. Artikel 4, stk. 1, i forslaget til forordning

4.2.1. Kommissionen erkender, at en udsat anvendelse af ændringerne til de internationale standarder, der normalt udgør en forbedring inden for sikkerhedsstandards, har en ugunstig indflydelse på søfartssikkerhed og miljøbeskyttelse. Kommissionen anfører dog samtidig i artikel 4, stk. 1, at en ændring af Fællesskabets lovgivning kun er mulig, hvis der er direkte fare for, at de internationale ændringer vil medføre lavere standarder for sikkerhed til søs eller miljøbeskyttelse, hvilket dog anses for utænkeligt.

4.3. Artikel 4, stk. 2, og artikel 4, stk. 3, i forslaget til forordning

4.3.1. ØSU har det synspunkt, at den relevante gældende fællesskabslovgivning, der fastsætter kompetencen for de eksisterende udvalg, ikke udelukker en forudgående høring. I hvert fald giver de foreslåede foranstaltninger udvalget for sikkerhed til søs mulighed for at være forebyggende frem for først at handle bagefter. Fordelene ved den nødvendige ændring er indlysende. Ændringer til IMO's internationale instrumenter behandles normalt af dets underudvalg og udvalg lang tid før, de godkendes og evt. vedtages. EU's medlemsstater har store muligheder for at påvirke resultatet — både individuelt og i

⁽¹⁾ Begrundelse pkt. 19.

⁽²⁾ EFT L 239 af 17.9.1977.

⁽³⁾ KOM(96) 707 endelig af 14.3.1997, EFT C 355 af 21.11.1997, s. 25.

forbindelse med høring og koordination. Derfor bør udvalget for sikkerhed til søs høres regelmæssigt på de forskellige stadier af ændringernes udarbejdelse, således at medlemsstaterne kan indtage en fælles holdning og fastsætte en fælles fremgangsmåde, især i tilfælde, hvor ændringer vedtages af IMO i henhold til proceduren med stiltiende godkendelse. I sådanne tilfælde, og hvor det er lovbestemt, er det passende, at alle indsigelser er indgivet formelt på vedtagelsestidspunktet.

4.3.2. I lyset af Rådets afgørelse 1999/468/EF og med det formål at fremskynde de interne procedurer mener ØSU, at der kunne oprettes en parallel høringsordning med Europa-Parlamentet, før en ændring vedtages i IMO, således at det på et tidligt stadium inddrages i fastlæggelsen af EU's lovgivning. Merværdien af en sådan ordning vil være, at det mindsker antallet af forskellige holdninger til specifikke emner og behovet for mægling.

Bruxelles, den 28. februar 2001.

5. Konklusioner

5.1. ØSU tilslutter sig formålet med den foreslåede oprettelse af et udvalg for sikkerhed til søs, der erstatter de eksisterende udvalg, samt de foreslåede opgaver i forbindelse med EU's lovgivning om sikkerhed til søs. Disse opgaver skal dog defineres klart, således at man kan undgå overlapning, og at udvalget og det europæiske søfartssikkerhedsagentur laver dobbelt arbejde.

5.2. Med hensyn til den foreslåede mekanisme til forudgående overensstemmelseskontrol anerkender ØSU formålet med foranstaltningerne, der vil finde anvendelse i meget få tilfælde, men ØSU mener, at anvendelsesområdet og tidspunktet for overensstemmelseskontrollen skal tilpasses med henblik på at undgå uønskede retsstridigheder og problemer med den internationale lovgivning.

Göke FRERICHS

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om fastlæggelse af en fællesskabsordning for koordinering af civilbeskyttelsesindsatsen i katastrofetilfælde«

(2001/C 139/07)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 24. oktober 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Soscha zu Eulenburg til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling den 28. februar-1. marts 2001, mødet den 28. februar, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Resumé af Kommissionens forslag

1.1. Kommissionen foreslår en mere effektiv fællesskabsordning for de enkelte civilbeskyttelsesaktioner og supplerer dermed det bestående handlingsprogram inden for civilbeskyttelse.

1.2. Forslaget om en udbygget fællesskabsordning for civilbeskyttelsesindgreb er en reaktion på de indtrængende anmodninger om en forbedret civilbeskyttelse på EU-plan, som den senere tids katastrofer, der har forårsaget alvorlige skader i flere medlemsstater og nabolande, har fremkaldt.

1.3. De foreslåede foranstaltninger, f.eks. tidlig varslingsudpegning af beredskabshold, oprettelse af vurderings- og koordineringshold og fastlæggelse af ensartede regler for fælles indgreb, er ikke medtaget i det ovennævnte handlingsprogram. Både med disse foranstaltninger og med uddannelsesprogrammet med henblik på at forbedre samarbejdet går forslaget om en mere effektiv EU-indsats videre end det igangværende handlingsprogram.

1.4. Resolutionen af 8. juli 1991 om forbedring af medlemsstaternes gensidige bistand i tilfælde af naturkatastrofer og teknologiske katastrofer er grundlaget for Den Europæiske Unions nuværende ordning for indsats i tilfælde af katastrofer.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Principiel vurdering

ØSU hilser Kommissionens forslag velkomment. Det betragter indførelsen af en fællesskabsordning for civilbeskyttelsesindgreb i tilfælde af alvorlige ulykker eller overhængende fare for sådanne ulykker, der kan kræve hurtig handling, som et positivt supplement til det allerede vedtagne EU-handlingsprogram for civilbeskyttelse.

2.2. Foreslåede foranstaltninger

2.2.1. Ordningen består af bl.a. forskellige foranstaltninger:

- bestemmelse af de ressourcer, der er til rådighed for en koordineret assistanceindsats i nødsituationer
- udarbejdelse af et uddannelsesprogram
- opstilling af vurderings- og koordineringshold
- oprettelse af et varslingsystem,

som principielt forekommer egnede til at forbedre samarbejdet og koordinationsmulighederne i katastrofetilfælde.

2.2.2. Der vil imidlertid uundgåeligt opstå vanskeligheder i forbindelse med gennemførelsen på grund af de til dels meget forskellige udgangssituationer i medlemsstaterne. I de særlige bemærkninger til de enkelte artikler og til bilaget (punkt 3) gøres der detaljeret rede herfor.

2.2.3. Kommissionen bør også kraftigt støtte udviklingen af beredskabsordninger i ansøgerlandene.

2.2.4. ØSU deler Kommissionens opfattelse, at den udbyggede civilbeskyttelsesordning ligeledes vil kunne bidrage til Unionens overordnede ikke militære indsats i krisetilfælde i tredjelande i henhold til den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Underretning (artikel 2)

Den gensidige og vidtrækkende underretning om alvorlige ulykker og katastrofer mellem medlemsstaterne indbyrdes og over for Kommissionen vurderes positivt. Der må ganske vist på forhånd fastlægges entydigt forpligtende kommunikationsveje, således at unødige omkostninger kan undgås, og der kan sikres en effektiv arbejdsform.

3.2. Kapacitet (artikel 3)

3.2.1. Formuleringen »... indsatshold, der står til rådighed, eller som kan indsættes i udlandet med meget kort varsel ...« er meget generel. For at forbedre informationsværdien og lette meddelelsesproceduren henstiller ØSU, at der udvikles »strukturer« inden for rammerne af det forvaltningsudvalg, der er omhandlet i artikel 8. »Strukturerede« oplysninger — f.eks. om holdets størrelse og formålet med hjælpen — åbner mulighed for at sammenligne og dermed også at vurdere ydeevnen.

3.2.2. Eksisterende og internationale informationer og databanker — især NGO'ernes — bør så vidt muligt udnyttes og integreres i informationssystemet på egnet måde. Medlemsstaterne opfordres til gennem deres eget bidrag at øge værdien af oplysningerne.

3.3. Koordinering af indsatsen (artikel 4)

3.3.1. Når der er tale om udvikling af et uddannelsesprogram, efterlyses automatisk en nøjagtig målsætning. Uddannelsesmålsætningen bør formuleres så konkret som muligt og kunne realiseres sammen med medlemsstaterne.

3.3.2. Udviklingen af et program til vurdering af erfaringerne og udbredelsen af kundskaberne vurderes positivt.

3.4. Anmodning om assistance (artikel 5)

3.4.1. ØSU gør opmærksom på, at de beskrevne muligheder for anmodning om assistance — om nødvendigt — supplerer de bestående bilaterale aftaler mellem medlemsstaterne og kompletterer henholdsvis den »grænseoverskridende civilbeskyttelse« og støtten inden for rammerne af støtten mellem nabolande. En henvisning til sådanne eksisterende initiativer ville være nyttig.

3.4.2. Formuleringen i artikel 5, stk. 1: »Når der opstår en nødsituation i Fællesskabet, ...« bør suppleres med »eller når en medlemsstat trues af en katastrofe udefra ...«.

3.5. Deltagelse af tredjelande (artikel 6)

Inddragelsen af ansøgerlandene i Central- og Østeuropa samt Cypern, Malta og Tyrkiet anses for meget positiv.

3.6. Enkeltheder om bilaget — De grundlæggende principper for assistanceindsats i Fællesskabet

3.6.1. Kravet om, at indsatshold skal være forsyningsmæssigt uafhængige og selvtilstrækkelige *in situ* i mindst 48 timer, forekommer vanskeligt at efterkomme, men bør dog tilstræbes. Da indsatsholdene under alle omstændigheder skal integreres i de bestående indsatsstrukturer, forekommer et krav om logistisk uafhængighed i de første 24 timer tilstrækkeligt.

3.6.2. Punkt 3 i de grundlæggende principper: Det forekommer hensigtsmæssigt, at den medlemsstat, der anmoder om assistance, har ledelsen. Men de opgaver, som indsatsholdet skal udføre, skal altid afgrænses, således at misforståelser forebygges.

3.6.3. Punkt 5 i de grundlæggende principper: Kravet om, at den medlemsstat, der anmoder om assistance, skal sætte alle nødvendige hjælpemidler ind, herunder kommunikationsmidler, kan volde vanskeligheder i praksis. Samarbejdet afstemmes inden indsatsen, og kommunikationsproblemer må elimineres på forhånd.

3.6.4. Punkt 6 og 7 i de grundlæggende principper: Støtte og administrativ forenkling hilses velkommen.

Bruxelles, den 28. februar 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

- »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1260/1999 om vedtagelse af generelle regler for strukturfondene«,
- »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring, for så vidt angår strukturforanstaltningerne, af forordning (EØF) nr. 3763/91 om særlige foranstaltninger for visse landbrugsprodukter til fordel for de oversøiske franske departementer«,
- »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring, for så vidt angår strukturforanstaltningerne, af forordning (EØF) nr. 1600/92 om særlige foranstaltninger for visse landbrugsprodukter til fordel for Azorerne og Madeira«,
- »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring, for så vidt angår strukturforanstaltningerne, af forordning (EØF) nr. 1601/92 om særlige foranstaltninger for visse landbrugsprodukter til fordel for de Kanariske Øer«, og
- »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af forordning (EF) nr. 2792/1999 om de nærmere regler og betingelser for Fællesskabets strukturforanstaltninger for fiskeriet«

(2001/C 139/08)

Rådet besluttede den 18. december 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Dario Mengozzi til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 8. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar og 1. marts 2001, mødet den 28. februar 2001 med 112 stemmer for, ingen imod og 1 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. ØSU bifalder Kommissionens forslag.

1.1. ØSU mener, at forslagene skal ses i lyset af behovet for at tage behørigt hensyn til de særlige forhold, der kendetegner EU's syv mest perifere regioner, som omhandles i artikel 299, stk. 2, i Amsterdam-traktaten, og som blev understreget på Det Europæiske Råds møde i Köln og Feira.

1.2. De foreslåede foranstaltninger har begrænset anvendelsesområde, idet de blot øger maksimumssatserne for fællesskabsstøtte til investeringer i SMV'er, landbrug, skovbrug og fiskerisektoren samt forarbejdning og afsætning af landbrugsprodukter.

1.3. ØSU konstaterer til sin tilfredshed, at foranstaltningerne er i overensstemmelse med de udtalelser, det har fremsat ved forskellige lejligheder om de specielle problemer, som EU's regioner i den yderste periferi står over for, og hvori det påpeges, at den socio-økonomiske udvikling i disse regioner skal bringes på niveau med resten af Fællesskabet ved hjælp af særligt tilpassede foranstaltninger.

2. Endelig bifalder ØSU Kommissionens bestræbelser for at udarbejde en kodificeret udgave af de foreslåede ændringer til landbrugsdelen i POSEI-forordningerne⁽¹⁾. Denne foranstaltning efterkommer ligeledes det af ØSU ofte udtrykte ønske om, at Fællesskabets retsakter skal være mere overskuelige og gøres mere tilgængelige for offentligheden.

⁽¹⁾ Særligt program for EU's ø-regioner i den yderste periferi.

Bruxelles, den 28. februar 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om Fællesskabets tilskyndelsesforanstaltninger på beskæftigelsesområdet«

(2001/C 139/09)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 3. november 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Gianni Vinay til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. januar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar og 1. marts 2001, mødet den 28. februar 2001, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Forslaget til afgørelse, som ØSU skal afgive udtalelse om, sigter mod at fastlægge et operationelt redskab, som skal støtte den europæiske beskæftigelsesstrategi.

1.2. For at kunne gøre denne strategi stadig mere effektivt er der behov for en fælles viden om og vurdering af de opnåede resultater og en udbredelse af de fremgangsmåder, der har vist sig særligt effektive. Dette behov blev allerede kraftigt understreget i Rådets forslag om retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelsesfremmende politikker for 2001.

1.2.1. Der er tale om et nyt redskab af 5 års varighed, som supplerer retningslinjerne, men som først og fremmest er kendetegnet ved at sigte mod at fremme koordineringen af medlemsstaternes politikker, der er omhandlet i afsnittet om beskæftigelsen i EF-traktaten.

1.2.2. Der lægges især vægt på at fremme udvekslingen af viden og samarbejdet omkring forskningsaktiviteter, udveksling og overvågning, og det understreges derfor, at tilskyndelsesforanstaltningerne på beskæftigelsesområdet tager sigte på transnationale aktiviteter, som i betragtelig grad kan overføres.

1.3. Foranstaltningens retsgrundlag er artikel 129 i EF-traktaten, der bemyndiger Rådet til at vedtage tilskyndelsesforanstaltninger, der skal fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne på ovennævnte områder. Den foreliggende foranstaltning omfatter dog ikke pilotprojekter, skønt de er anført i artikel 129 i EF-traktaten, da disse allerede finansieres under den Europæiske Socialfond.

1.4. Kommissionen understreger, at hensigten med det foreliggende forslag til afgørelse er at skabe kontinuitet i fællesskabsaktiviteterne vedrørende analyse, forskning og samarbejde, der hidtil er sket på grundlag af Rådets afgørelse 98/171/EF, der udløb den 31. december 2000, og som i sin

tid blev vedtaget i henhold til EF-traktatens artikel 235 på baggrund af Det Europæiske Råd i Essen.

1.4.1. Det foreliggende forslag er blevet udarbejdet ud fra en mere strategisk indfaldsvinkel, i erkendelse af at beskæftigelsespolitikkerne har fået større betydning, efter at beskæftigelsespolitikken med Luxembourg-processen (1997) er blevet indarbejdet i EF-traktaten, og der med EF-traktatens artikel 127, stk. 2, som retsgrundlag er givet en definition af mainstreaming i beskæftigelsespolitikken. Forslaget ligger især i tråd med de politiske og strategiske retningslinjer, der blev udstukket på det seneste møde i Det Europæiske Råd i Lissabon.

1.5. De aktiviteter, der kan komme på tale, og som kan være baseret på såvel søjlerne som de individuelle retningslinjer, skal være udformet »med særlig vægt på fremtidsperspektivet«.

1.5.1. Disse aktiviteter omfatter støtte til medlemsstaternes arbejde med at evaluere deres nationale handlingsplaner, bl.a. fordi der senest fem år efter beskæftigelsestopmødet i Luxembourg skal gennemføres en særlig evaluering. Desuden nævnes overvågning af den europæiske beskæftigelsesstrategi, udvikling af fælles indikatorer, fremtidsanalyser af strategiske sektorer, betydningsfulde internationale arrangementer. Forskningsresultaterne vil blive formidlet bredt enten i form af udgivelser, møder eller offentliggørelse på Internettet, forummer og seminarer på Internettet.

1.6. Aktiviteterne er åbne for deltagelse af landene i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde samt ansøgerlandene i Central- og Østeuropa, Cypern, Malta, Tyrkiet og andre Middelhavslande inden for rammerne af EU's forbindelser med disse lande.

1.7. Kommissionen skal selv gennemføre disse aktiviteter, men bistås af et rådgivende udvalg bestående af repræsentanter fra medlemsstaterne. Det samlede budget for de fem år, foranstaltningen løber over, er på 55 mio. euro.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU hilser Kommissionens forslag velkommen. Tiltag i form af analyser, viden og evaluering på baggrund af samarbejde mellem medlemsstaterne er et nødvendigt element i den langsigtede strategi, EU lagde på det økonomiske og beskæftigelsesmæssige område på Det Europæiske Råd i Lissabon.

2.2. ØSU har altid lagt vægt på behovet for at fastlægge fælles, kvantitativt og kvalitativt ensartede indikatorer, sammenlignelige vurderingskriterier og udbredelse af god praksis og har givet udtryk for dette i utallige udtalelser. Behovet herfor er så meget desto større i beskæftigelsespolitikkerne, idet de er afgørende for konsolideringen af EU's økonomi og for den sociale samhørighed blandt EU's borgere.

2.3. ØSU finder det vigtigt at understrege, at kravet om, at der lægges vægt på fremtidsperspektivet i de aktiviteter, der kan omfattes af foranstaltningen, altid skal være foreneligt med de retningslinjer, der hvert år opstilles af Rådet.

2.3.1. Også hvad angår aktiviteterne inden for søjlerne, vil det være hensigtsmæssigt at sprede forskningsindsatsen således, at sammenhængen styrkes. For eksempel er det ønskeligt, at der i 2001 lægges særlig vægt på spørgsmål vedrørende ligestilling mellem kønnene, især på lønområdet, herunder også hvad angår de forskellige former for social beskyttelse, ud over de politikker, der sigter mod at normalisere sort arbejde, og vurderingen og reguleringen af de utallige »atypiske« jobs, der er en følge af de økonomiske, beskæftigelsesmæssige og sociale ændringer i kølvandet på det fremvoksende informationssamfund⁽¹⁾.

2.4. Foranstaltningen henleder opmærksomheden på arbejdsmarkedets parter rolle i den givne sammenhæng (art. 8). Dette falder i øvrigt i tråd med den holdning, der kom til udtryk på Det Europæiske Råds møde i Santa Maria da Feira den 19.-20. juni 2000, hvor arbejdsmarkedets parter blev opfordret til at spille en mere fremtrædende rolle i fastlæggelsen, gennemførelsen og overvågningen af retningslinjerne på beskæftigelsesområdet.

2.4.1. I bilaget til »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik i 2001«⁽²⁾, der har titlen »Generelle målsætninger — at skabe betingelserne for fuld beskæftigelse i et videnbaseret samfund« opfordres arbejdsmarkedets parter i punkt C og E desuden til at foretage overvågning, udarbejde fælles indikatorer, udvikle databaser osv. Disse aktiviteter kan ligeledes være

med til at forbedre aktionerne i det foreliggende forslag til afgørelse. Der bør derfor afsættes midler hertil på de forskellige niveauer.

2.4.2. I artikel 8 hedder det videre — efter fastlæggelsen af de nødvendige høringsforbindelser med arbejdsmarkedets parter — at Kommissionen kun på anmodning fra arbejdsmarkedets parter skal underrette disse om resultaterne af gennemførelsesaktiviteterne. ØSU mener, at disse informationer skal gives uden anmodning og på regelmæssig basis.

2.5. I artikel 5 i Kommissionens meddelelse fremhæves sammenhæng og komplementaritet mellem foranstaltningerne i den foreliggende forordning og de øvrige relevante fællesskabsprogrammer og -initiativer, som f.eks. programmet for social integration og rammeprogrammet for forskning. ØSU hilser denne præcisering velkommen, men anbefaler alligevel, at man er yderst opmærksom på at undgå, at der helt konkret skabes overlapninger eller gentagelser i de finansierede aktiviteter. Samtidig understreger ØSU imidlertid, at viften af relevante redskaber eller programmer er temmelig bred, og at det derfor vil være hensigtsmæssigt at opstille en mere præcis fremgangsmåde end den, der fastsættes i artikel 7, stk. 5, for at sikre sammenhæng og fremfor alt komplementaritet mellem alle beslægtede gældende foranstaltninger.

2.6. ØSU mener endvidere, at man i forbindelse med de forskellige former for samspil, som forslaget forudser mellem de forskellige programmer, bør understrege behovet for at skabe overensstemmelse mellem de forskellige indikatorer, både med henblik på mainstreaming og som følge af den åbne koordinering, der blev fastlagt af det nylige møde i Det Europæiske Råd i Lissabon.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Den foregående foranstaltning indeholdt også bestemmelser om det udvalg, der omtales i artikel 7. Dets opgaver var blot langt større. Især skulle det fastlægge de overordnede retningslinjer for aktiviteterne. Desuden havde dets udtalelser om Kommissionens forslag til foranstaltninger en sådan vægt, at hvis udtalelsen var negativ, skulle Rådet underrettes og gennemførelsen stoppes.

3.1.1. Som allerede nævnt lå denne formulering forud for Luxembourg-processen og udviklingen af beskæftigelsespolitikkerne på EU-plan. Skønt den først blev offentliggjort i EFT den 23.2.1998, afgav ØSU og Regionsudvalget udtalelse herom henholdsvis den 26. oktober og den 8. november 1995⁽³⁾.

⁽¹⁾ Initiativudtalelse »Ny viden, nye arbejdspladser« — EFT C 14 af 16.1.2001.

⁽²⁾ Kommissionens forslag til Rådets beslutning om retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik i 2001 — EFT C 29 af 30.1.2001.

⁽³⁾ Udtalelse om Kommissionens meddelelse og Rådets afgørelse om Kommissionens aktiviteter i forbindelse med analyse, forskning samarbejde og aktioner på beskæftigelsesområdet — EFT C 18 af 22.1.1996.

3.1.2. ØSU finder det derfor unødvendigt at genoplive et udvalg, der reelt set er uden beføjelser. Beskæftigelsesudvalget, der jo repræsenterer alle medlemsstaterne, ville egne sig bedre til at løse de pågældende opgaver i et tættere og mere veldefineret samarbejde med arbejdsmarkedets parter, eventuelt via en ad hoc-arbejdsgruppe.

3.2. Det er positivt, at aktiviteterne nu er åbne for deltagelse af tredjelande, da dette tidligere kun var en hypotetisk mulighed. ØSU mener imidlertid, at disse landes deltagelse — og her tænkes der især på de central- og østeuropæiske lande — bør kunne finansieres over Fællesskabets eksisterende budgetposter for aktioner, som falder inden for de forbindelser, EU i forvejen har med disse lande. Udgifterne bør ikke påhvile de enkelte lande, da fremtiden for den europæiske beskæftigelsesstrategi i høj grad vil afhænge af, hvor meget ansøgerlandene har formået at forberede sig og sætte sig ind i på det pågældende område. Det er ikke tilfældigt, at det nyligt afholdte møde i Det Europæiske Råd i Nice understregede behovet for at hjælpe ansøgerlandene med at overtage den europæiske beskæftigelsesstrategi.

3.2.1. Hvad angår aktiviteterne foreslår ØSU især, at man i samarbejdet med de central- og østeuropæiske lande sideløbende med brede undersøgelser af beskæftigelsesproblematikken også iværksætter sammenlignende sektorielle overvågningsaktiviteter, som synes særligt hensigtsmæssige med henblik på udvidelsen.

3.2.2. I Middelhavslandene vil det derimod være interessant bl.a. at satse på aktiviteter, der sigter mod et mere indgående kendskab til vandringsstrømmene og de dertil knyttede beskæftigelsesproblemer.

3.3. ØSU er ikke sikker på, at budgetbevillingen til den foreliggende foranstaltning er tilstrækkeligt stor i betragtning af de mål, man ønsker at nå. Bortset fra 2001 er beløbet nemlig det samme som det, der i sin tid blev afsat til den foregående foranstaltning: 10 mio. euro om året. Den foregående foranstaltning blev imidlertid ikke vedtaget på baggrund af Luxembourg-processen, men som allerede nævnt på baggrund af beslutningerne i Essen, og dermed nødvendigvis

med et lavere opmærksomheds- og prioritetsniveau, for ikke at tale om et mere begrænset aktivitetsområde end, hvad der nu kræves af den europæiske beskæftigelsesstrategi.

3.3.1. Det ville helt sikkert have bidraget positivt til en mere velfunderet vurdering af bevillingens størrelse, hvis der havde været dokumentation af, hvilke aktiviteter der er blevet gennemført på baggrund af den foranstaltning, der snart ophører. Uden en oversigt over aktiviteterne kan man hverken vurdere resultaterne eller budgettets størrelse i forhold til de opstillede målsætninger. I betragtning af den foreliggende foranstaltnings vigtige rolle som støtte for Fællesskabets beskæftigelsespolitikker mener ØSU mener imidlertid, at bevillingen hvert år bør godkendes af Europa-Parlamentet på grundlag af en objektiv vurdering af de nødvendige mål og ressourcer.

3.3.2. Det bemærkes, at det efterhånden er umuligt at få den foreliggende foranstaltning til at gælde fra begyndelsen af 2001. Det er derfor endnu vigtigere, at der lægges stor vægt på at sikre, at foranstaltningen udstyres med størst mulige bevillinger og gennemføres så effektivt som muligt.

3.4. Kommissionen har tilsyneladende kun i forbifarten nævnt lokal udvikling (begrundelsen, punkt 6, 5. led) i sit forslag. I såvel retningslinjerne for 2001 som i en nylig meddelelse fra Kommissionen understreges det imidlertid, at det er vigtigt at give den europæiske beskæftigelsesstrategi en lokal dimension. ØSU har udtalt sig positivt om dette spørgsmål, og især har ØSU i relation til Kommissionens meddelelse⁽¹⁾ støttet Kommissionen i, at der er behov for at inddrage det lokale niveau i et netværk til udveksling af informationer om procedurer, sammenlignelige resultater og god praksis.

3.4.1. ØSU mener, at denne type aktiviteter på lokalt plan, som ligger helt i tråd med hensigten med den foreliggende foranstaltning, bør anerkendes særskilt som hørende ind under EF-traktatens artikel 129, og følgelig i højere grad bør fremhæves i forbindelse med målet for tilskyndelsesforanstaltningerne i den foreliggende afgørelse.

⁽¹⁾ Udtalelse om Kommissionens meddelelse — Lokal handling til fordel for beskæftigelsen. Den lokale dimension i den europæiske beskæftigelsesstrategi — EFT C 14 af 16.1.2001.

Bruxelles, den 28. februar 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Midtvejsevaluering af de tre processer bag den europæiske beskæftigelsesstrategi«

(2001/C 139/10)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede på plenarforsamlingen den 2. marts 2000 i henhold til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at udarbejde udtalelse om »Midtvejsevaluering af de tre processer bag den europæiske beskæftigelsesstrategi«.

I henhold til forretningsordenens artikel 11, stk. 4, og artikel 19, stk. 1, blev der nedsat et underudvalg til at udføre det forberedende arbejde.

Underudvalget vedtog sit forslag til udtalelse den 14. februar 2001. Ordfører var Jan Olsson, medordfører Ursula Engelen-Kefer.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling den 28. februar-1. marts 2001, mødet den 28. februar, med 93 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Evalueringens baggrund

1.1.1. Luxembourg-processen

1.1. Sigtet med denne udtalelse er:

- at se på de forskellige processer (Luxembourg, Cardiff, Köln) ud fra en overordnet indfaldsvinkel;
- at lægge op til forårsmødet i Stockholm 2001, som bliver den første opfølgning af Lissabon-topmødet, der bekræfter behovet for at samordne de tre processer og indføre nye elementer.

Eftersom ØSU repræsenterer forskellige aktører inden for det organiserede civilsamfund, baseres evalueringen på følgende kriterier:

- det organiserede civilsamfunds deltagelse i forberedelsen og gennemførelsen af de tre processer og i opfølgningen af Lissabon-strategien;
- de forskellige aktørers respektive rolle og ansvar for at sikre en passende balance mellem lovtal og ikke-lovgivningsmæssige foranstaltninger og for at udvikle en vidensbaseret økonomi med social samhørighed, øget beskæftigelse, bæredygtig udvikling samt retfærdige og lige muligheder for alle.

De strukturelle indikatorer, som Kommissionen har forelagt som opfølgning af Lissabon-topmødet, underkastes en vurdering i en anden ØSU-udtalelse⁽¹⁾.

Luxembourg-processen (november 1997) tager sigte på at styrke samordningen af de nationale beskæftigelsespolitikker. Processens hovedsigte er at få medlemsstaterne til at opstille et integreret sæt fælles målsætninger, som inddeles i fire søjler, nemlig beskæftigelsesevne, iværksætteri, tilpasningsevne og lige muligheder. Der er indført en proces bestående i periodisk planlægning, rapportering, peer review, evaluering og justering af målsætningerne. På EU-plan kommer dette først og fremmest til udtryk i retningslinjerne for beskæftigelsen, som vedtages årligt og derpå omsættes i nationale handlingsplaner for beskæftigelsen i hver enkelt medlemsstat.

For at gøre Luxembourg-processen mere effektiv stillede Det Europæiske Råd i Lissabon krav om en midtvejsevaluering af processen, hvis konklusioner afspejles i retningslinjerne for beskæftigelsespolitikken i 2001.

I midtvejsevalueringen⁽²⁾ konstateres det, at processen har bidraget til at sætte beskæftigelsen i fokus, og at flere aktører er blevet inddraget. Samtidig konstateres der stigende forskelle mellem regionerne og øget mangel på først og fremmest faglært arbejdskraft. Desuden er der skævheder hvad angår gennemførelsen af de forskellige retningslinjer, navnlig inden for den søjle, der drejer sig om tilpasningsevne. Integration af kønsaspektet i alle politikker er også kun gennemført delvis. Med henblik på fremtiden foreslås færre retningslinjer, mere effektiv koordinering i forhold til andre processer, udvikling af indikatorer, forbedret overvågning og bedre spredning af gode eksempler (good practise). Der efterlyses en klarere rollefordeling mellem aktørerne og stærkere inddragelse af arbejdsmarkedets parter. Endelig gives der udtryk for, at processen bør være mere synlig udadtil.

⁽¹⁾ Om strukturelle indikatorer.

⁽²⁾ Internt kommissionsdokument: Midtvejsevaluering af Luxembourg-processen.

ØSU tilslutter sig midtvejsevalueringens konklusioner og ønsker navnlig at understrege fokuseringen på de centrale spørgsmål, tydeligere kvantitative og kvalitative målsætninger, betydningen af at fremme en iværksætterkultur samt arbejdsmarkedsparternes engagement og rolle i forbindelse med de retningslinjer, der berører dem mest på alle niveauer. Desuden ønsker ØSU at understrege, at Luxembourg-processen bør forankres bredt i medlemsstaterne, både lokalt og blandt alle erhvervs- og samfundslivets organisationer. Efter femårsperiodens udløb bør man derfor overveje en pause på et år for virkelig at engagere alle berørte aktører. For at kunne fokusere på og tydeliggøre målene er det desuden ønskeligt med en forenkling af processen.

1.1.2. Cardiff-processen

Cardiff-processen (juni 1998) tilstræber økonomisk reform, med det sigte at gøre det indre marked til drivkraften bag nye arbejdspladser og at fremme iværksætterånd og konkurrenceevne.

Processen omfatter foranstaltninger, som skal fjerne samhandelshindringerne mellem medlemsstaterne, øge servicesektorens ydeevne, gøre vilkårene for små og mellemstore virksomheder mere velegnede til at sætte skub i vækst og beskæftigelse, føre til effektive kapitalmarkeder og et passende udbud af risikovillig kapital, fremme en effektiv konkurrencepolitik samt nedbringe statsstøtte.

Som reaktion på mandatet fra Det Europæiske Råd i Cardiff udarbejder medlemsstaterne og Kommissionen årsberetninger om spørgsmål vedrørende reform af produktions- og kapitalmarkederne.

I den anden Cardiff-rapport⁽¹⁾ opfordrer Kommissionen EU og medlemsstaterne til at indføre økonomiske reformer, som er forenelige med økonomisk og social samhørighed, at sikre inddragelse af alle interessehavere og at opfordre de offentlige myndigheder til at garantere reel indvirkning på konkurrenceevnen og forbedring af forbrugervelfærden samt sikre enkel lovgivning af høj kvalitet.

ØSU støtter denne opfordring, men ønsker at understrege, at Cardiff-processens gennemførelse forudsætter en mere systematisk og sammenhængende opfølgning med øget inddragelse af arbejdsmarkedets parter og erhvervs- og samfundslivets øvrige organisationer.

1.1.3. Köln-processen

Köln-processen (juni 1999) supplerer Luxembourg- og Cardiff-processerne med en bred overordnet strategi — den europæiske beskæftigelsespagt — omfattende samtlige EU's foranstalt-

ninger på beskæftigelsesområdet. Processen medfører samordning af den økonomiske politik og forbedring af et gensidigt understøttende samspil mellem lønudvikling og monetær, budgetmæssig og fiskal politik, hvilket gennem en makroøkonomisk dialog skal tilstræbe at bevare bæredygtig ikke-inflationsskabende vækst og langsigtede positive resultater med Den Økonomiske og Monetære Union.

De overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker er et centralt element i samordningsprocessen vedrørende den økonomiske politik. De tilvejebringer grænsefladen mellem den økonomiske politik og Luxembourg- og Cardiff-processerne, og de drøftes fra år 2000 i andre rådskonstellationer end finansministrenes.

Rådet, Kommissionen, Den Europæiske Centralbank og arbejdsmarkedets parter deltager i den makroøkonomiske dialog. Der har været holdt møder to gange årligt siden 1999; møderne ledes af formanden for Rådet af Økonomi- og Finansministre.

ØSU konstaterer, at Köln-processen er indledt, men ønsker at understrege de europæiske arbejdsmarkedsorganisationers fælles ønske om, at finansministrene virkelig deltager, og at dialogen også kommer til at omfatte forholdet mellem makroøkonomisk politik og strukturreformer⁽²⁾.

2. Lissabon-topmødet — Den nye åbne koordinationsmetode

2.1. Som opfølgning af De Europæiske Råd i Köln og Helsingfors blev der på Det Europæiske Råd i Lissabon sat fokus på sammenhængen mellem de forskellige samordningsprocesser med det formål at få dem til at virke bedre sammen.

I stedet for en ny proces indførte Rådet imidlertid en ny politisk metode, den såkaldte nye åbne koordinationsmetode, med det sigte at nå det nye strategiske mål, som blev vedtaget på topmødet i Lissabon.

2.2. Den nye metode indebærer fastsættelse af retningslinjer og specifikke tidsplaner for at nå målene, opstilling af kvantitative og kvalitative indikatorer og benchmarks i forhold til de bedste i verden samt sammenligning af bedste praksis. De europæiske retningslinjer skal omsættes i nationale og regionale politikker ved, at der fastsættes specifikke mål, og ved, at der sættes ind med foranstaltninger, hvor der tages højde for nationale og regionale forskelle.

⁽¹⁾ KOM(1999) 61 endelig: Økonomiske og strukturelle reformer i EU (Cardiff II).

⁽²⁾ Fælles UNICE/CEEP/EFS-standpunkter på højniveauforummet i juni 2000 (UNICE = Sammenslutningen af Industri- og Arbejdsgiverorganisationer i Europa; CEEP = Det Europæiske Center for Offentlige Virksomheder; EFS = Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation).

2.3. I tråd med subsidiaritetsprincippet og en decentraliseret indfaldsvinkel henstillede Rådet, at Den Europæiske Union, medlemsstaterne, de regionale og lokale myndigheder samt »arbejdsmarkedsparterne og civilsamfundet« inddrages aktivt. Strategien beror således primært på den private sektor og offentligt-private partnerskaber.

2.4. ØSU bemærker, at den nye metode indebærer, at hele det organiserede civilsamfund skal være med til at iværksætte strategien. Det europæiske projekt skal ikke gennemføres oppefra, men nedefra via samordning af offentlige og private aktørers politikker.

2.5. ØSU har ved flere lejligheder henstillet, at de socioøkonomiske organisationer inddrages i fastlæggelsen, iværksættelsen og overvågningen af EU's politikker, på både EU- og nationalt plan, med hensyn til eksempelvis de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker, retningslinjerne for beskæftigelsespolitikken, erhvervspolitikken, det indre marked, undervisning og uddannelse, social beskyttelse, handlingsprogrammet vedrørende social udstødelse, reguleringen af de finansielle markeder, osv. ØSU bemærker, at der i Lissabonstrategien åbnes for iværksættelse af nye »processer« på andre politikområder som f.eks. bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse.

2.6. Næste skridt bør være at integrere EU's transport-, energi- og miljøpolitik i Lissabonstrategien.

2.7. Den nye åbne koordinationsmetode svarer til diversiteten i Europa i henseende til kultur, livsvilkår og økonomiske og sociale forhold. Diversiteten er øget med årene. Diversitet kræver en vifte af instrumenter — lovgivningsmæssige og andre foranstaltninger — samt tilvejebringelse af en kultur, hvor alle aktører medvirker, dvs. virksomheder inden for både den »nye« og den »gamle« økonomi, faglige organisationer, sociale beskyttelsesinstitutioner, andre sociale og økonomiske aktører, formelle og uformelle uddannelsesinstitutioner, NGO'er og myndigheder. Politikens geografiske dimension, baseret på et bredt partnerskab, er også af stor betydning, når det gælder at håndtere diversiteten.

Men ØSU ønsker samtidig at understrege de fælles værdier, der ligger til grund for den europæiske model, og det forhold, at den nye koordinationsmetode stiller krav om, at opfølgningen og evalueringen af politikken (hvilket kan ske på forskellige måder i de enkelte medlemsstater), ud fra fælles kriterier, skal omfatte alle medlemsstaterne.

2.8. Det forhold, at den private sektor tillægges et medansvar, udgør en udfordring for det organiserede civilsamfund og dermed for ØSU som repræsentant for et bredt spektrum af socioøkonomiske organisationer.

ØSU har derfor et ansvar for at mobilisere disse aktører og dermed yde sit bidrag til processen.

2.9. ØSU ønsker at understrege, at det er nødvendigt, at ansøgerlandene snarest muligt forbereder sig på at deltage i den nye koordinationsmetode, eftersom tilslutningen til EU ikke bare går ud på mekanisk at tilpasse sig gældende fællesskabsret (acquis communautaire) og at indrette de offentlige institutioner, så den kan gennemføres. Det drejer sig i mindst lige så høj grad om aktiv deltagelse fra erhvervs- og samfundslivets organisationers side, så udvidelsesprocessen får så bred opbakning som muligt. For sit eget vedkommende kommer ØSU til at følge denne udvikling nøje med det formål at engagere civilsamfundets organisationer.

2.10. Den nye koordinationsmetode skal også ses i tilknytning til den kommende hvidbog om nye beslutningsstrukturer i Europa. Hvidbogen ventes offentliggjort efter Det Europæiske Råd i Stockholm.

3. Medvirker det organiserede civilsamfund? En rundspørge

3.1. Et spørgeskema udsendtes til ØSU's medlemmer, europæiske organisationer samt økonomiske og sociale udvalg i medlemsstaterne. Spørgsmålene drejede sig om, i hvilken grad man var aktivt involveret i de forskellige politikområder (den makroøkonomiske dialog, retningslinjerne for beskæftigelsen, erhvervspolitikken, det indre marked, finansielle tjenesteydelser, sociale sikringsordninger, handlingsplaner til bekæmpelse af social udstødelse samt regionale udviklingsplaner).

Svarene fra ØSU's medlemmer dækker 13 af de 15 medlemsstater. Omkring 20 europæiske organisationer svarede samt 8 nationale økonomiske og sociale udvalg.

Selv om der er tale om et forholdsvis begrænset antal svar, kan følgende foreløbige konklusioner drages: Arbejdsmarkedets parter er i forholdsvis stor udstrækning involveret både på det europæiske, nationale samt regionale/lokale niveau. Dette gælder især de spørgsmål, der ligger arbejdsmarkedets parter på sinde. Selv organisationer, der repræsenterer specifikke interesser (f.eks. finansielle tjenesteydelser eller social udstødelse) angiver et højt aktivitetsniveau. Alligevel er der medlemsstater, hvor parterne ifølge svarene ikke deltager, når det gælder f.eks. beskæftigelsespolitikken. Hvad angår det indre marked viser svarene en relativt lav deltagelse. Deltagelsen fra »øvrige interesseorganisationers« side (gruppe 3) er gennemgående lavere (undtagen når det gælder erhvervspolitik og social udstødelse på nationalt niveau) end deltagelsen fra arbejdstagerne og erhvervslivets organisationers side. Svarene viser, at nationale økonomiske og sociale udvalg ikke altid deltager (højest 6 ud af de 8, der besvarede rundspørgen, deltager på nogle af de nævnte politikområder) i lige stor grad på nationalt niveau.

3.2. For at øge medinddragelsen i processen opfordrer ØSU til, at civilsamfundets organisationer gør en indsats for at blive hørt på nationalt, regionalt og lokalt plan, og at myndighederne på de samme niveauer etablerer det foreslåede partnerskab mellem den offentlige og den private sektor på basis af åbenhed, gensidig tillid og lighed.

Ved topmødet i Stockholm bør Rådet på ny understrege betydningen af det organiserede civilsamfunds deltagelse, og denne opfordring bør rettes til hver medlemsstat.

ØSU finder det dog vigtigt, at såvel Kommissionen som regeringerne lader arbejdsmarkedets parter spille deres rolle og undlader uhensigtsmæssige og forhastede indgreb, men lader dem tage deres fulde ansvar inden for deres kompetenceområde.

4. Partnerskaber mellem det offentlige og den private sektor samt myndighedernes rolle

4.1. Inden for den ansvarsfordeling mellem det offentlige og den private sektor, som ligger til grund for Lissabonstrategien, bør myndighedernes rolle bestå i at tilvejebringe rammebetingelser, som gør det muligt for det organiserede civilsamfund at bidrage til at nå de mål, som er opstillet i processerne og i Lissabonstrategien. ØSU støtter i den forbindelse Cardiff II's efterlysning af enkel, men kvalitetspræget lovgivning⁽¹⁾.

4.2. Partnerskaber mellem det offentlige og den private sektor bør udbygges, og der bør indføres en benchmarkingproces for at identificere god praksis for, hvorledes ansvarsbeføjelserne fordeles.

4.3. Regeringerne har brug for en helhedsstrategi for at undgå opsplitning, både for at øge effektiviteten og for at tilvejebringe overensstemmelse med det organiserede civilsamfunds helhedssyn. Dette ville også ligge på linje med den administrative reform, som Lissabon-topmødet efterlyste som led i nødvendige økonomiske reformer. For at støtte administrative reformer og sikre kvalitetsserviceydelser må der vedtages foranstaltninger til udvikling af personalepolitikken, til fremme af de ansattes medvirken og til sikring af bedre arbejdsledelse. Der kræves også en aktiv politik for at skabe bedre muligheder for kvinder og svage personalegrupper, for at tilvejebringe »intern modernisering«, innovationer og større præstationsevne samt for at afvikle stive hierarkiske strukturer. Desuden må man være opmærksom på de regionale konsekvenser af administrative reformer.

ØSU mener, at de offentlige forvaltninger bør tilskyndes til en erfaringsudveksling mellem medlemsstaterne, når det gælder administrative reformer, så man på en lignende måde som det organiserede civilsamfund kan drage nytte af de gode eksempler, som findes andre steder.

5. Bevarelse og forbedring af tjenester af generel interesse

5.1. EU-tiltag til fremme af konkurrenceevnen over stadig større indflydelse på den offentlige sektors virksomhed. Mange sektorer omfattes ikke længere af medlemsstaternes regulering, men er underkastet det frie marked.

Der udtrykkes tilfredshed med denne udvikling, for så vidt den sikrer tjenester af højere kvalitet, medfører lavere priser og giver alle brugere adgang til de udbudte tjenester til rimelige priser.

5.2. Imidlertid er det myndighedernes ansvar at forbedre tjenester af generel interesse, som er et nøgleelement i den europæiske samfundsmodel. Mangel på sådanne tjenester har negative følger for borgerne, for arbejdspladserne og for det lokale miljøes kvalitet.

5.3. Kvaliteten af de disponible tjenester af generel interesse må sikres. Målet bør være en produktiv og effektiv offentlig sektor, som kombinerer brugermedindflydelse, økonomisk rentabilitet og gode vilkår for medarbejderne, og som tilbyder borgerne kvalitetsserviceydelser til rimelige priser. Dette mål skal gælde, hvadenten tjenesterne udbydes i offentligt eller i privat regi.

5.4. Innovation og øget produktivitet, som fører til bedre service, flere valgmuligheder og lavere omkostninger, er nødvendige; samtidig bør der findes frem til midler til at imødekomme den stigende efterspørgsel efter tjenester af generel interesse, herunder navnlig nye sociale og miljøvenlige tjenester. Dette falder i tråd med opfordringen i retningslinjerne for beskæftigelsespolitikken til fuldt ud at udnytte beskæftigelsespotentialet i servicesektoren.

6. Beskæftigelse

6.1. ØSU bemærker med tilfredshed, at fuld beskæftigelse blev opstillet som et mål på Lissabon-topmødet.

6.2. For at kunne nå dette mål er der behov for øget samordning og sammenhæng mellem de forskellige processer inden for Lissabonstrategien, som nu er centrum i de politiske bestræbelser. ØSU vil her understrege betydningen af, at der udarbejdes sammenlignelige indikatorer, så man kan evaluere udviklingen inden for beskæftigelsen.

⁽¹⁾ KOM(1999) 61 endelig: Økonomiske og strukturelle reformer i EU (Cardiff II).

At medlemsstaterne kun fokuserer på at sænke ledigheden er imidlertid ikke tilstrækkeligt. De bør også have som mål at sikre en generel forøgelse af beskæftigelsen for at opnå de gennemsnitstal for beskæftigelsen, der opstilles i punkt 6.9.

6.3. ØSU efterlyser en samordning, der indebærer en fordel for selvstændige aktører såsom ECB inden for den monetære politik og arbejdsmarkedsparterne ved udarbejdelsen af lønpolitikken. En sådan samordning tillader i praksis en bedre forståelse af de mål og begrænsninger, der styrer de forskellige parter, som berøres af den økonomiske politik.

Det er nødvendigt med en holdbar anticyklisk finanspolitik, som ikke sætter ligevægten i de offentlige finanser på mellem-lang sigt over styr. For at opfylde dette mål mener ØSU, at det er absolut påtrængende med tiltag, som garanterer, at de offentlige finanser kan forsvares inden for rammerne af vækst- og stabilitetspagten, samtidig med at der bevares en optimal struktur mellem udgifterne til offentligt forbrug og offentlige investeringer.

6.4. ØSU støtter en regelmæssig makroøkonomisk dialog med deltagelse af finansministrene og ECB's formand. Dialogen skal bidrage til overensstemmelse mellem de økonomiske forudsætninger og kravene om social samhørighed og til, at arbejdsmarkedets parter lever op til deres ansvar for, at der føres en beskæftigelses- og investeringsfremmende lønpolitik. Dialog er påkrævet for at øge borgernes tro på euroen og for at imødegå uforudsete risici, som kan afføde økonomisk ustabilitet og sociale problemer. En makroøkonomisk dialog og en koordineret finanspolitik er nødvendig for at fremme økonomisk vækst, men den nationale forskelligartethed bør også tages i betragtning, og valget af foranstaltninger inden for den økonomiske og fiskale politik bør ligge hos medlemsstaterne, inden for rammerne af en sammenhængende, overordnet strategi.

6.5. ØSU henleder opmærksomheden på de vigtige og tætte forbindelser mellem den makroøkonomiske politik og strukturpolitikken. Man bør således tilstræbe en »policy-mix«, dvs. en logisk blanding af makroøkonomiske og strukturelle foranstaltninger, der er optimal med hensyn til de fastlagte mål for vækst og beskæftigelse.

Denne præcisering af policy-mixen skal ikke kun foretages mellem den makroøkonomiske politik på den ene side og strukturpolitikken på den anden — den kontinuerlige kalibrering bør også ske inden for rammerne af hvert af de to politikområder. Det drejer sig med andre ord om at opnå en så høj grad af balance som muligt mellem den makroøkonomiske politiks komponenter: den monetære politik, finanspolitikken og lønpolitikken. På samme måde bør reformerne på områderne for teknologisk innovation, forskning, konkurrence, arbejdsmarked, infrastruktur osv. hvile på begge de elementer, der udgør kernen i strukturpolitikken.

6.6. ØSU bemærker, at det forum på højt niveau, som blev afholdt i juni 2000, ikke ansås for en succes. Forummet bør tilrettelægges mere hensigtsmæssigt og finde sted mellem »synteserapportens« forelæggelse og forårstopmødet, så det bliver til større gavn for samtlige berørte parter.

6.7. ØSU opfordrer medlemsstaternes regeringer til at opbygge et snævert samarbejde med arbejdsmarkedsparterne med henblik på at drøfte og iværksætte beskæftigelsesstrategien. For at sikre strategiens succes bør arbejdsmarkedsparterne i fuld autonomi definere konkrete bidrag, som regeringerne skal tage hensyn til.

ØSU opfordrer de europæiske lande til at satse store ressourcer på kundskaber og uddannelse, eftersom beskæftigelsesstrategiens succes er stærkt afhængig af dette, hvilket ØSU har givet udtryk for i flere udtalelser⁽¹⁾.

ØSU noterer sig med tilfredshed, at også uddannelsesministrene nu involveres i drøftelserne i forbindelse med retningslinjerne for beskæftigelsespolitikken.

ØSU forventer, at topmødet i Stockholm tager endnu et skridt til at realisere et »kundskabsløft«, som omfatter alle.

6.8. ØSU henstiller, at tendensen i retning af en aldrende europæisk befolkning og behovet for arbejdsmæssig kvalitet tages op som led i beskæftigelsesstrategien i de kommende år. I denne forbindelse bemærker ØSU, at den demografiske tendens hen imod en aldrende befolkning vil medføre en større opsparring, som bør kanaliseres over i investeringer i menneskelige ressourcer, F&U og kundskabsteknologi, så man kan afbøde de beskæftigelsesmæssige skævheder, som skyldes forskelle med hensyn til kvalifikationer, alder og køn, og udligne forskellene mellem befolkningsgrupper og regioner.

6.9. Hovedudfordringen består i at hæve den gennemsnitlige erhvervsfrekvens i samtlige medlemsstater, så det overordnede mål (60 % for kvinder og 70 % for mænd) nås. Dette bør ledsages af passende tiltag med henblik på at nå frem til social samhørighed. Det er derfor nødvendigt at inddrage hele det organiserede civilsamfund.

6.10. Efter ØSU's mening bør der iværksættes beskæftigelsesfremmende foranstaltninger af bl.a. skattemæssig art med følgende sigte:

⁽¹⁾ EFT C 14 af 16.1.2001. Ny viden, nye arbejdspladser, EFT C 117 af 26.4.2000, s. 62: Beskæftigelse, økonomiske reformer og social samhørighed; Almenuddannelsens europæiske dimension: substans, indhold og perspektiver, EFT C 168 af 16.6.2000, s. 30: Europæisk samarbejde om evaluering af kvaliteten i skoleundervisningen.

- at øge ældre arbejdstageres erhvervsfrekvens. ØSU gentager sit forslag⁽¹⁾ om en EU-omspændende informationskampagne, som skal øge bevidstheden om den rolle, ældre arbejdstagere kan spille, og om en social dialog, som kan styrke de eksisterende retningslinjer vedrørende beskæftigelsen;
- at opnå en højere erhvervsfrekvens for kvinder baseret på bedre muligheder for at kombinere familieliv og erhvervsarbejde. Med henblik herpå er det afgørende vigtigt at sørge for pasning af børn og andre ikke-erhvervsaktive medlemmer af husholdningen, at skabe bedre muligheder for karriereskift, at indføre nye former for arbejdstilrettelæggelse og at sikre kvinder økonomisk selvstændighed;
- at integrere sårbare grupper på arbejdsmarkedet. For at sikre integreringen af ugunstigt stillede personer på arbejdsmarkedet er der behov for støtteforanstaltninger, som involverer hele det organiserede civilsamfund, med henblik på at undgå fattigdomsfælder;
- at fremme lige muligheder og ligebehandling af handicappede på arbejdsmarkedet og al beskæftigelsesrelaterede områder (det indre marked, informationssamfundet osv.);
- at forbedre forholdene for tredjelandes statsborgere og andre indvandrere i EU, så de kan få arbejde på det åbne arbejdsmarked og opnå passende social beskyttelse og grundlæggende rettigheder;
- at revidere indvandringspolitikken under hensyntagen til samtlige aspekter med det formål at gennemføre en kontrolleret indvandring, som bidrager til såvel Europas som udvandringslandets velfærd. Dette spørgsmål er ØSU i færd med at behandle nærmere. Det samme gælder flygtningepolitikken, men ØSU understreger, at denne senere skal behandles adskilt fra den almene indvandringspolitik.

6.11. ØSU mener, at Stockholm-rådet bør benyttes som affyringsrampe for nye initiativer til at forbedre den erhvervsaktive tilværelse, eksempelvis:

- forbedring af uddannelsesniveaut ved at sætte ind med en EU-omspændende kampagne for livslang uddannelse, som ikke blot bør involvere virksomhederne, men også samtlige aktører, der beskæftiger sig med undervisning og uddannelse af både formel og ikke-formel karakter. Samtidig bør man finde metoder til at udnytte arbejdskraftens eksisterende kompetencer bedre;

- bedre sundheds- og sikkerhedsforhold på arbejdspladsen ved at gennemføre tilsagnet i den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden om et nyt program;
- at sørge for, at den beskæftigelsesfremmende politik og strukturreformer på arbejdsmarkedet fører til meningsfulde job og veldefinerede ansættelsesformer;
- at gennemføre foranstaltninger, som stimulerer til nyskabende arbejdsorganisation, god arbejdsledelse og fleksible arbejdstidsordninger, som opfylder både virksomhedernes og lønmodtagernes behov. Jobskifte og mobilitet bør fremmes;
- særlig hensynstagen til metoder til at forbedre forholdene for kvinder og andre grupper, som får mindre i løn og har ringere karrieremuligheder.

7. Lovgivning vedrørende arbejdsmarkedsforhold og social beskyttelse

7.1. Kommende EU-lovgivning på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område bør tages op til evaluering i snævert samarbejde med arbejdsmarkedsparterne, men også andre berørte socioøkonomiske organisationer, hvor dette er hensigtsmæssigt, med det sigte at opnå balance mellem lovtiltag og ikke-lovgivningsmæssige foranstaltninger.

7.2. ØSU noterer med tilfredshed, at der nedsættes et Udvalg for Social Beskyttelse, som for nærværende navnlig skal beskæftige sig med pensioner og social udstødelse. Det konstateres samtidig, at dette har to andre opgaver, nemlig spørgsmål om arbejdets lønsomhed og om velfungerende sundhedstjenester på lang sigt.

7.3. Pensionssystemets bæredygtighed er i sidste instans uløseligt knyttet til en på lang sigt holdbar økonomisk udvikling, uanset hvordan pensionsordningerne er indrettet — det være sig som offentlige pensioner, aftalemæssige eller gensidige tillægspensioner eller som private, individuelle pensioner.

7.4. De finansielle markeder understøttes af tilstrømningen af stigende pensionsbidrag både til individuelle, gensidige og aftalebaserede arbejdsmarkedspensioner. Da pensioner, hvortil der indbetales bidrag, må opfattes som udskudt indkomst, bør pensionsmodtagernes repræsentanter have et afgørende ord at sige med hensyn til, hvorledes midlerne investeres, hvis det ikke har en negativ effekt på pensionsmodtagernes afkast. ØSU henstiller, at der indføres retningslinjer for pensionsfondes investeringer enten via aftaler mellem arbejdsmarkedsparterne eller via adfærdskodekser for fondene, med sigte på langfristet vækst og bæredygtighed.

⁽¹⁾ Ældre arbejdstagere, EFT C 14 af 16.1.2001. Retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik, EFT C 14 af 16.1.2001.

Udvalget for Social Beskyttelse bør derfor også opfordres til at undersøge de supplerende pensionsordningers udvikling, i snævert samarbejde med arbejdsmarkedsparterne.

Arbejdstagernes mobilitet må ikke hæmmes af forskelle i de erhvervstilknyttede pensionsordninger⁽¹⁾.

7.5. Udvalget for Social Beskyttelse bør også snarest se nærmere på systemer for social beskyttelse, som kombinerer fleksibilitet og sikkerhed og i den forbindelse især identificere god praksis og finde løsninger på dette område.

7.6. Et andet område, hvor medlemsstaterne vil modernisere den sociale beskyttelse, er levering af kvalitetssundhedsydelser.

7.7. Med hensyn til lige adgang til sundhedspleje mener ØSU, at obligatoriske og supplerende ordninger kan kombineres, forudsat begge ordninger bygger på, at der er tale om almenyttige ydelser, og risikoselektering og genetisk information ikke benyttes til forsikringsmæssig diskriminering. ØSU mener, som påpeget i en tidligere udtalelse⁽²⁾, at man bør udstikke retningslinjer i stedet for at lovgive på et område, hvis kompleksitet er så indlysende. Målet er, at medlemsstaterne i samråd og forhandling med private forsikringsudbydere skal udforme kontraktspesifikationer, der skal fungere som adfærdskodekser.

8. Virksomhedernes rolle

8.1. Virksomhederne bør opfattes som økonomiske aktører, der fremmer den sociale samhørighed. Medlemsstaterne bør derfor fremme iværksætterånden mere i alle samfundets lag.

8.2. Indsatsen med henblik på at lette etablering og overdragelse af virksomheder er en faktor af stor betydning for forøgelse af beskæftigelsen i Europa. Bedre rammevilkår for mindre virksomheder og administrativ forenkling er afgørende vigtigt for at kunne udnytte nye vækst- og beskæftigelsesområder, specielt i servicesektoren. ØSU gentager sit forslag⁽³⁾ om, at »det europæiske charter for små virksomheder« anvendes som referencegrundlag til måling af fremskridt.

8.3. Det er vigtigt at værne om mangfoldigheden i erhvervslivet, så man ikke blot sætter fokus på innovative sektorer og højteknologi. De fleste virksomheder er små og har lokal tilknytning og er, især i servicesektoren, arbejdskraftintensive. Der kan konstateres en stærk vækst i nye virksomhedsformer, ikke mindst selvstændige der arbejder heltids eller deltids og virksomheder stiftet af utraditionelle iværksættere, f.eks. kvinder, unge og mindretalsgrupper. Der er behov for passende støtteordninger. Samtidig bør der findes frem til en ordentlig social beskyttelse for dem, der arbejder i de nye virksomhedsformer (både for ejere og medarbejdere).

8.4. En vigtig forudsætning for at kunne fremme iværksætterånden i alle samfundslag består i tilvejebringelse af selvstændighed og ansvar på arbejdspladsen. Iværksættere er som regel forhenværende lønmodtagere. Forbedring af arbejdets kvalitet og bedre medinddragelse af medarbejderne i arbejdets udformning er en vigtig forudsætning for at kunne skabe en sådan selvstændighedskultur.

8.5. Lønmodtagermedejerskab i forskellige former kan også bidrage til at styrke iværksætterkulturen, og samtidig fremmer det social samhørighed og forbedrer arbejdets kvalitet. Kommissionen bør følge op på Pepper-rapporterne og se nærmere på de forskellige modeller med sigte på udveksling af god praksis.

8.6. Socialøkonomien spiller en vigtig rolle som en virksomhedsmodel med samfundsmæssige og gensidige målsætninger, som bygger på medindflydelse og sætter mennesker og deres behov i centrum.

8.7. Da de fleste virksomheder primært etableres på græsrodsniveau, bør beskæftigelsesstrategiens geografiske dimension fremhæves stærkere. ØSU finder, at den handlingsplan, som Kommissionen forventer at forelægge i løbet af 2001, bør fokusere kraftigt på nye og små virksomheder og på etablering af »partnerskaber for kompetenceudvikling og innovation« mellem forskellige aktører (mindre og større virksomheder, fagforeninger, NGO'er, socialøkonomi, lokale myndigheder, offentlige serviceorganer)⁽³⁾ med det sigte at forbedre konkurrenceevnen. De territoriale beskæftigelsespagter og lignende lokale handlingsplaner kan tjene som modeller for vellykkede lokale partnerskaber.

8.8. Efter at statuten for det europæiske selskab og det dertil knyttede direktiv er vedtaget, bør der snarest vedtages tilsvarende bestemmelser for kooperativer, foreninger og gensidige selskaber.

⁽¹⁾ Tillægspension ved flytning inden for EU, EFT C 157 af 25.5.1998.

⁽²⁾ Supplerende sygesikring, EFT C 204 af 18.7.2000, afsnit 3, pkt. C.

⁽³⁾ Lokal handling til fordel for beskæftigelsen, EFT C 14 af 16.1.2001.

8.9. Lissabon-konklusionerne indeholder en særlig appel til virksomhedernes sociale ansvar, og der lægges op til opfølgning heraf i den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden.

8.10. ØSU går ind for, at virksomhederne ud over de normer, som arbejdsmarkedsparterne eller lovgivningsmagten har indført, påtager sig et socialt ansvar ved at tage hensyn til alle berørte parter (stakeholders). Det mener, at erhvervslivet bør bestræbe sig på at styrke deres legitimitet ved at afgive et langsigtet tilsagn om ansvar for samfundet og bæredygtig udvikling og ved at fremme god praksis i henseende til integrering i det lokale miljø, en indgående social dialog, en stræben efter ligestilling og ligebehandling, integrering af mindretal, finansiering af mikrovirksomheder og kan derved blandt andet inspireres af de nyligt vedtagne OECD-retningslinjer for multinationale foretagender, som indeholder ikke-bindende etiske, sociale og miljømæssige forpligtelser.

9. Det indre markeds regler bør forenkles

9.1. På Lissabon-topmødet blev der givet tilsagn om at færdiggøre det indre marked af hensyn til erhvervslivet og forbrugerne.

9.2. ØSU erkender, at der består et presserende behov for en ny forenklingsspolitik, så det indre marked kommer til at fungere ordentligt.

ØSU finder, at reglerne bør udarbejdes med stor omhu, så der ikke indføres nye begrænsninger, som ikke står i forhold til de tilstræbte mål, uden dog at bringe varers og tjenesteydelsers kvalitet i fare. ØSU har selv påtaget sig at fremsætte et forslag til adfærdskodeks for EU's aktører i lovgivningsprocessen.

9.3. På denne baggrund opfordrer ØSU Det Europæiske Råd til senest i 2001 at vedtage en flerårig forenklingssplan for perioden frem til 2005 med prioritering og tidsplan, afsætte ressourcer til opfølgning og overvågning og sørge for udarbejdelse af årsberetninger og resultattavler.

9.4. I den flerårige plan bør der bl.a. sættes ind på følgende felter:

- mere effektiv anvendelse af konsekvensredegørelser;
- alternative tiltag såsom adfærdskodekser, kontraktlige ordninger samt øget brug af mærkning, certificering og andre selvregulerende metoder, hvor virksomheder, fagforeninger og forbrugere inddrages i processen.

9.5. ØSU opfordrer også Rådet til at foreslå særskilte foranstaltninger, som indebærer, at det indre marked også får en positiv indvirkning på de permanente og specifikke problemer, der berører ugunstigt stillede øer og landdistrikter og EU's perifere regioner⁽¹⁾.

10. Finansielle markeder og tjenesteydelser bør medvirke til social samhørighed

10.1. ØSU er tilhænger af regler, som formår at integrere de fragmenterede finansielle markeder og pengeinstitutmarkerne i EU, men under hensyntagen til alle interessehavere (forbrugere, sparere, virksomheder og investorer).

10.2. De finansielle markeder og tjenesteydelser bør ikke blot medvirke til økonomiske resultater, men også til social samhørighed.

10.3. Der består en risiko for, at de finansielle markeders og de finansielle tjenesteydelsers udvikling vil føre til udelukkelse af borgere med begrænsede ressourcer, perifere regioner og mindre virksomheder. På den baggrund bør man i EU undersøge, hvordan man, uden at bringe bankhemmeligheden i fare, kan kræve, at pengeinstitutter, forsikringselskaber og andre leverandører af finansielle tjenesteydelser skal informere om, hvordan deres tjenesteydelser fordeles ud fra sociale og regionale kriterier.

10.4. ØSU mener i henhold til normale bankkriterier,

- at borgerne bør have krav på en basiskonto i et pengeinstitut og på grundlæggende finansielle kvalitetstjenesteydelser, som opfylder deres behov, herunder let adgang til forbrugerlån, beskyttelse mod åger og anden udnyttelse samt mulighed for at foretage opsparing ud fra etiske, sociale og økologiske hensyn;
- at mindre virksomheder bør have adgang til lån.

For at kunne efterleve dette, kan finansinstitutterne gøre brug af mellemled, som etableres af mindre virksomheder eller borgerne selv.

⁽¹⁾ Artikel 158 og 299 i EU-traktaten.

11. Forskning og innovation

11.1. ØSU har i flere udtalelser bakket op om EU's bestræbelser for at skabe et europæisk område for forskning og innovation til støtte for vidensamfundet ⁽¹⁾.

11.2. For at optimere forskningsresultaterne og udnyttelsen af de finansielle ressourcer er der behov for både koordinering og decentralisering. ØSU understreger det vigtige i, at forskningsresultaterne også bliver tilgængelige for samfundsgrupper, som ikke tidligere har haft adgang til dem.

11.3. ØSU henstiller derfor, at man i EU's kommende 6. FTU-program sætter fokus på et begrænset antal prioriteter under direkte tilsyn af Kommissionen; at man sørger for decentraliseret styring på nationalt og lokalt plan af mindre

⁽¹⁾ EFT C 14 af 16.1.2001. EFT C 117 af 26.4.2000, s. 62: Beskæftigelse, økonomiske reformer og social samhørighed.

projekter, og at der ydes begrænset EU-støtte til nationale projekter, som falder inden for EU's prioriterede områder ⁽²⁾.

11.4. ØSU udtrykker også håb om, at topmødet i Stockholm støtter forslaget om etablering af en række forskningsnetværk (»networks of excellence«) i en tidsbegrænset forsøgsperiode. ØSU bifalder ligeledes oprettelsen af et netværk af strategiske informationssystemer vedrørende forskning og teknik til spredning af resultater og organisering af udveksling ⁽³⁾.

11.5. Endelig kan ØSU støtte, at der oprettes et Agentur for Informationsteknologi med det sigte at fremme et konkurrencedygtigt europæisk informationssamfund.

⁽²⁾ EFT C 367 af 20.12.2000: Opfølgning, evaluering og optimering af den økonomiske og sociale virkning af forskning og teknologisk udvikling: Fra det femte rammeprogram til det sjette rammeprogram.

⁽³⁾ EFT C 14 af 16.1.2001. Ny viden, nye arbejdspladser. EFT C 204 af 18.7.2000, s. 70: Mod et europæisk forskningsrum.

Bruxelles, den 28. februar 2001.

Göke FRERICHS

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Den nordlige dimension: Handlingsplan for den nordlige dimension i EU's eksterne og grænseoverskridende politik 2000-2003«

(2001/C 139/11)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede på plenarforsamlingen den 1.-2. marts 2000 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »Den nordlige dimension: Handlingsplan for den nordlige dimension i EU's eksterne og grænseoverskridende politik 2000-2003«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede Uno Westerlund til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar og 1. marts 2001, mødet den 28. februar 2001, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Baggrund

1.1. EU's nordlige dimension og Østersøregionen

1.1.1. »Den nordlige dimension« har som politisk begreb været på Det Europæiske Råds dagsorden siden 1997. Retningslinjerne for gennemførelsen blev fastlagt på Det Europæiske Råd i Köln i juni 1999.

Baggrunden for initiativet er Sovjetunionens opløsning, det tidligere Østtysklands integrering i EU efter den tyske genforening, Finlands og Sveriges optagelse i EU, de nye medlemsstaters traditionelt nære samarbejde med Norge og Island samt Polen, Estlands, Letlands og Litauens deltagelse i den kommende udvidelse og den længere grænse mod Rusland, som EU dermed får.

Såvel de baltiske stater som Polen er kommet langt med deres forberedelse af EU-medlemskabet, og EU har på forskellig måde understreget betydningen af forbindelserne med Rusland, bl.a. ved at indføre en særlig strategi over for Rusland.

Udviklingen i de seneste ti år taler således for, at EU i højere grad anlægger et nordligt perspektiv på problemer og udviklingsmuligheder. Dette er i hele EU's interesse. EU-kommissær Chris Patten og den svenske udenrigsminister Anna Lindh har i en fælles artikel⁽¹⁾ udtrykt dette synspunkt: »The Northern Dimension must be seen as an all-European commitment, just as much as the EU's policies towards the Mediterranean and the western Balkans.« De skaber også forventninger med formuleringen: »The Commission and the Swedish presidency must now guide the EU to move from words to action«.

1.1.2. Det Europæiske Råd i Köln har fastlagt, at EU's nordlige dimension geografisk omfatter de lande, der deltager i Østersørådet (CBSS), dvs. de nordiske lande (Finland, Sverige,

Danmark, Norge og Island), Rusland, de baltiske lande (Estland, Letland og Litauen) samt Polen og Tyskland. Den nordlige dimension har således bidraget til atter at give den historisk vigtige Østersøregion en rolle i europæisk sammenhæng. Samtidig har initiativet styrket opmærksomheden om Barentsområdet og det samarbejde, der foregår i det nordligste Europa.

1.1.3. Østersørådet er Østersøregionens politiske samarbejdsorgan. Det blev oprettet i 1992 og består af de deltagende landes udenrigsministre samt et medlem af Kommissionen. Siden 1995 har man afholdt møder på regeringschefsniveau med deltagelse af EU's formandskab. Det seneste topmøde fandt sted i Kolding i Danmark i april 2000. Samarbejdet udvikles hele tiden. Der afholdes fagministtermøder på flere og flere områder. Siden 1998 har man haft et fast sekretariat i Stockholm. I tilknytning til Østersørådet har man et rådgivende organ for erhvervslivet (Business Advisory Council).

1.1.4. Der er også andre fora for regeringssamarbejde på særlige områder i Østersø- og Barentsregionen:

— Barentsrådet (Barents Euro-Arctic Council, BEAC) blev oprettet i 1993. Dette samarbejde tager i første række sigte på økonomiske og sociale spørgsmål og miljøspørgsmål, herunder nuklear sikkerhed i Barentsregionen. Deltagende lande er Island, Norge, Sverige, Finland, Danmark og Rusland. Også Europa-Kommissionen deltager. Holland, Storbritannien, Italien, Japan, Canada, Polen, Frankrig, Tyskland og USA har observatørstatus.

— Det Arktiske Råd (Arctic Council). Her behandles navnlig miljøspørgsmål ud fra et analytisk og forskningsmæssigt perspektiv. Rådet omfatter Canada, USA, Rusland, Sverige, Danmark, Finland, Norge og Island. Det har også sat en bæredygtig udvikling af de arktiske områder på dagsordenen.

⁽¹⁾ Financial Times, den 20. december 2000.

1.1.5. Der er etableret en række andre samarbejdsstrukturer, hvoraf de vigtigste er følgende:

- Parlamenterne har samarbejdet siden 1991. Den niende parlamentariske konference om samarbejde i Østersøområdet fandt sted i Malmø i sommeren 2000 med deltagelse af de fleste parlamentariske forsamlinger i regionen.
- Regionerne samarbejder inden for rammerne af et omfattende netværk (Baltic Sea States Subregional Cooperation, BSSSC). Rådet for Barentsregionen er forum for samarbejde mellem de tretten amter og de oprindelige befolkninger i Barentsregionen.
- For øjeblikket samarbejder ca. 100 byer inden for rammerne af en mere formel organisation (Union of Baltic Cities, UBC).
- Handelskamre. The Baltic Sea Chambers of Commerce Association (BCCA) bestående af 52 handelskamre i Østersøområdet blev dannet allerede i 1992 for at varetage erhvervslivets fælles interesser.
- Faglige organisationer. De faglige centralorganisationer i regionen — 21 med i alt 20 mio. medlemmer — dannede i 1999 »Baltic Sea Trade Union Network«. Dette skete i forbindelse med Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisations kongres i Helsingfors. Disse organisationer fører en direkte dialog med Østersørådet. Hertil kommer en række organisationer, ikke mindst på det økonomiske og sociale område, som har opbygget et samarbejde på det geografiske grundlag, som Østersø-/Barentsområdet udgør.

1.1.6. EU's Interreg-programmer har væsentligt stimuleret det regionale grænseoverskridende samarbejde i det område, der er omfattet af den nordlige dimension. En ny generation af Interreg-programmer (Interreg III) gennemføres i budgetperioden 2000-2006.

1.1.7. Selvom opmærksomheden normalt samler sig om, hvad der sker på det politiske plan, er det frem for alt de stadig mere omfattende direkte personlige kontakter, der styrker følelsen af samhørighed og sikrer, at konflikter løses på en civiliseret måde. Sådanne kontakter finder sted i tilknytning til handel, erhvervsvirksomhed, turisme, udveksling mellem universiteter og ikke mindst i forbindelse med samarbejde mellem forskellige typer organisationer. Engelsk og russisk er i denne forbindelse de mest gangbare sprog.

1.1.8. ØSU finder det særlig positivt, at der oprettes organisationer for arbejdsgivere, fagforeninger og andre økonomiske og sociale interesser hen over grænserne i regionen. ØSU har også selv bidraget til denne udvikling.

1.2. Rammer og instrumenter

1.2.1. De retlige rammer for EU's nordlige dimension er Europa-aftalerne i forhold til de berørte ansøgerlande (som trådte i kraft i 1994 og 1995), partnerskabs- og samarbejdsaftalen i forhold til Rusland (som trådte i kraft i 1997) samt EØS-aftalen i forhold til Norge og Island (som trådte i kraft i 1994).

1.2.2. For øjeblikket er der ikke afsat særlige midler til den nordlige dimension på EU's budget. Det er hensigten, at aktiviteterne skal finansieres via en samordnet udnyttelse af fællesskabsmidler fra navnlig Tacis (bl.a. Rusland), førtiltrædelsesprogrammet Phare (demokratiske institutioner), Ispa (miljø og transport), Sapard (landbrug) samt Interreg (grænseregioner). Hertil kommer omfattende nationale programmer finansieret ikke mindst af de skandinaviske lande og Tyskland. De internationale finansieringsinstitutioner, navnlig Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD), Den Europæiske Investeringsbank (EIB), Verdensbanken samt Nordisk Investeringsbank (NIB) yder betydelige lån på fordelagtige vilkår. EIB har dog endnu ikke engageret sig i Rusland. Disse forskellige former for offentlig finansiering spiller en vigtig rolle med henblik på at lette og øge de private investeringer i hele regionen.

1.3. Bred politisk opbakning

1.3.1. EU og dets partnerlande har ved en fælles udenrigsministerkonference i Helsingfors i november 1999 givet udtryk for den overbevisning, at den nordlige dimension vil bidrage til en positiv indbyrdes afhængighed mellem EU og dets medlemsstater, de øvrige lande i Østersøregionen og det nordvestlige Rusland med en styrkelse af sikkerheden, stabiliteten, de demokratiske reformer og den bæredygtige udvikling i regionen til følge. USA's »Northern European Initiative« (NEI), der startede i 1998, tager også sigte på udvikling af samarbejdet i det område, der er omfattet af den nordlige dimension. EU har sammen med henholdsvis USA og Canada erklæret, at det vil fremme EU's nordlige dimension inden for rammerne af den nye transatlantiske dagsorden.

2. ØSU's tidligere udtalelser

2.1. ØSU har i en række udtalelser behandlet spørgsmål vedrørende Østersøregionen og den nordlige dimension. Et vigtigt grunddokument er informationsrapporten »Forbindelserne mellem Den Europæiske Union og landene omkring Østersøen« fra januar 1997 (Filip Hamro-Drotz). I udtalelsen »EU's nordlige dimension herunder også forbindelserne med Rusland« fra oktober 1999 (Filip Hamro-Drotz) var det centrale synspunkt, at EU i overensstemmelse med konklusionerne fra Köln bør omsætte den nordlige dimension i en handlingsplan

for Nordeuropa. ØSU har også fremsat en række synspunkter vedrørende gennemførelsen og indholdet af et sådant program. ØSU pegede navnlig på, at handlingsplanen skal sikre, at »civilsamfundets aktører får mulighed for at deltage i udviklingsarbejdet«.

2.2. ØSU konstaterer således med tilfredshed, at en handlingsplan for den nordlige dimension i EU's eksterne og grænseoverskridende politik 2000-2003 blev godkendt på topmødet i Feira den 19.-20. juni 2000. Det forhold, at en handlingsplan er blevet udarbejdet på så kort tid, viser, at Kommissionen og medlemsstaterne tillægger den fortsatte udvikling af den nordlige dimension stor betydning. Som det vil fremgå, er ØSU dog ikke på alle punkter tilfreds med handlingsplanen og den måde, den er blevet til på.

3. Handlingsplanen

3.1. I handlingsplanen nævnes indledningsvis, at den skal være referencedokument for foranstaltninger, der planlægges eller gennemføres under den nordlige dimension i perioden 2000-2003. Den tjener altså som en politisk henstilling, som de berørte aktører så vidt muligt skal tage hensyn til. Formålet er at give fællesskabsprojekter og nationale projekter størst mulig merværdi gennem samarbejde.

3.2. Det konstateres videre, at en regelmæssig revision af handlingsplanen for så vidt angår rammer og programmer og deres respektive hovedindsatsområder er nødvendig, efterhånden som situationen udvikler sig, idet den nordlige dimension er en løbende proces uden særlige budgetmidler.

3.3. Selve handlingsplanen består af to dele, en overordnet og en operativ del.

3.3.1. I den overordnede del peges der på de udfordringer, som det nordlige Europa står over for. Det er et område med særlig betydning for EU. Regionen har store naturressourcer og et betydeligt menneskeligt og økonomisk potentiale. Den kendetegnes også ved store afstande, lav befolkningstæthed og et barsk klima. Dette giver nogle særlige udfordringer, som i sig selv taler for samarbejde hen over grænserne.

3.3.2. I den operative del fremlægges mål og perspektiver for foranstaltninger i perioden 2000-2003 på otte områder, hvor man forventer en særlig merværdi.

3.4. Det Europæiske Råd i Feira opfordrede Kommissionen til at spille en førende rolle ved gennemførelsen af handlingsplanen og at forelægge relevante opfølgningsforslag på tre områder: miljø (herunder nuklear sikkerhed), kriminalitetsbekæmpelse og Kaliningrads situation. I det følgende kommenterer ØSU alle områder.

3.5. Stats- og regeringscheferne så med tilfredshed på det kommende svenske formandskabs hensigt om i samarbejde med Kommissionen at udarbejde en fuldstændig rapport til Rådet om politikkerne inden for rammerne af den nordlige dimension som led i forberedelsen af Det Europæiske Råd i Gøteborg i juni 2001.

4. ØSU's synspunkter

4.1. Udviklingen i regionen

4.1.1. ØSU peger indledningsvis på den positive udvikling, der finder sted i regionen. Der er en tendens til at glemme den, fordi problemerne af naturlige årsager dominerer både den politiske dagsorden og mediebildet.

4.1.2. Det er befolkningen i regionen med dens kundskaber og vilje til at skabe en ny og bedre fremtid, som er den vigtigste ressource. Man kan også konstatere, at økonomien er i vækst. Faktisk er Østersøregionen en af de regioner i verden, der har den største vækst. Dette gælder ikke mindst den vidensintensive sektor. Finland og Sverige regnes blandt verdens førende IT-nationer. Estland er et af de lande i regionen, der både målrettet og med succes satser på en hurtig udvikling af færdigheder og industrielle aktiviteter på IT-området. Universitetet i Sankt Petersborg anses for at være et af verdens bedste universiteter inden for uddannelse af programmører. Skandinaviske og tyske telekommunikationsbidragere til en hurtig opbygning af telekommunikationen i området. Disse fakta siger noget om det fremtidige potentiale.

4.1.3. I Rusland, hvor BNP er faldet i størstedelen af 1990'erne, er udviklingen nu ved at vende, navnlig inden for industriproduktion. I Sankt Petersborg-området og det nordvestlige Rusland er der tale om en vækst på 20-30 % for denne sektor. Det skønnes, at væksten i 2000 og 2001 vil blive henholdsvis 6,5 % og 3,5 %, og at inflationstakten vil falde til henholdsvis 20 og 17 procent⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Emerging Europe Monitor nr. 8, november 2000.

4.1.4. Ansøgerlandene Estland, Letland, Litauen og Polen er nået langt i deres forhandlinger om EU-medlemskab. De har således for længst opfyldt Københavnskriterierne om bl.a. overholdelse af menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af minoriteter. Hvad angår de russiske minoriteter i Estland og Letland lever disse stater nu op til de henstillinger vedrørende borgerskab og naturalisering, som OSCE har opstillet. Kommissionens rapport for 2000 understreger dog nødvendigheden af yderligere foranstaltninger for at integrere den russiske befolkning i disse lande, hvilket ØSU også lægger vægt på. Alle fire stater kan ifølge Kommissionen opfattes som velfungerende markedsøkonomier. Estland og Polen vil »om kort tid« kunne modstå konkurrencetryk og markedskræfterne i EU. Letland og Litauen forventes at nå samme niveau »på mellemlang sigt«. De juridiske og praktiske forudsætninger for investeringer er blevet stabiliseret. Investeringerne i ikke mindst banksektoren fra især landene på den anden side er Østersøen er betydelige i de baltiske stater. Banksektoren fungerer nu udmærket i alle regionens ansøgerlande. Den udenlandske andel i den russiske banksektor er stigende. 12 af de 50 største banker kontrolleres nu fra udlandet.

4.1.5. Åbenheden vokser og det civile samfund udvikles. Et godt eksempel på udviklingen af det russiske civilsamfund er, at op imod 30 mio. russere er medlemmer af faglige organisationer, der er så demokratiske og uafhængige, at de i december 2000 kunne optages i Den Frie Faglige Internationale (FFI).

4.1.6. En økonomi i vækst og en markedsøkonomi, der begynder at fungere, betyder ikke, at problemerne forsvinder. Forskellene i levestandard mellem overgangsøkonomierne i regionen og de vestlige lande er stadig meget store. Den interne kløft i disse lande vokser også. EU's fremtidige østgrænse truer med at blive én af de skarpeste fattigdomsgrænser i verden. Der er stadig stor arbejdsløshed og underbeskæftigelse. Korrupsion er et alvorligt problem og en kræftsvulst i samfundet. I Rusland har man endnu ikke en regelramme til beskyttelse af arbejdstagerne svarende til ILO-normerne⁽¹⁾.

4.2. Handlingsplanens perspektiver

4.2.1. ØSU sætter ikke spørgsmålstejn ved nogen af de områder, der tages op i handlingsplanen. De er alle meget vigtige. ØSU er dog kritisk over for det snævre perspektiv i handlingsplanen og har tidligere påpeget, at »hensigten med den nordlige dimension er at udjævne de politiske, økonomiske og sociale kløfter« i det nordlige Europa. ØSU er bange for, at Feira-topmødets opfordring til Kommissionen om kun at

forelægge relevante opfølgingsforslag i tilknytning til miljø og nuklear sikkerhed, bekæmpelse af økonomisk kriminalitet samt Kaliningrads situation kan føre til en indsnævring af handlingsplanens aktiviteter med den konsekvens, at de sociale spørgsmål skubbes yderligere i baggrunden.

4.2.2. Handlingsplanens sektorielle og funktionelle perspektiv kan efter ØSU's opfattelse være udmærket, hvis man hurtigt vil have nogle aktiviteter i gang. For at samordne aktiviteterne og skabe synergi er der imidlertid behov for et territorielt og grænseoverskridende perspektiv. ØSU peger i denne forbindelse på de positive erfaringer med Interreg-programmerne i regionen og anbefaler, at der lægges større vægt på det territoriale perspektiv i forbindelse med handlingsplanens gennemførelse.

4.2.3. ØSU ønsker, at der på en langt mere gennemgribende måde, end handlingsplanen lægger op til, fokuseres på målsætningen om at reducere kløfterne både mellem og i landene. Dette er også i overensstemmelse med de nye mål for Phare og Tacis.

4.2.4. I en aktuel meddelelse om Phare⁽²⁾ understreges Phares rolle i forbindelse med at fremme forsøget på at udligne de store udviklingsforskelle mellem ansøgerlandene og de nuværende medlemsstater. Et centralt budskab er, at Phare kan bruges til at bistå de berørte lande med at fremme udviklingen af de strukturer, procedurer og programmer, som de behøver for at kunne udnytte strukturfondene på en effektiv og hensigtsmæssig måde, i det øjeblik de bliver EU-medlemmer.

4.2.5. Tacis-programmet er ligeledes under udvikling. Den nye forordning (1999/2000) tager sigte på særlige problemområder og ikke sektorer som energi, miljø osv. I det nye vejledende program for Rusland 2000-2003 vil der blive fokuseret på tre områder, der er relevante ud fra en økonomisk og social synsvinkel: »demokrati og retsstat«, »den private sektor og økonomisk udvikling« samt »de sociale konsekvenser af omstillingen«.

4.2.6. I såvel Phare som Tacis lægges der vægt på, at det organiserede civilsamfunds aktører medvirker. Deres betydning for gennemførelse af reformer understreges i forskellige forbindelser. I handlingsplanen for den nordlige dimension nævnes de ikke med et ord. Dette er beklageligt og giver et forkert billede af det potentiale, der ligger i den nordlige dimension. ØSU henleder opmærksomheden på konklusionerne fra EU's udenrigsministtermøde i Helsingfors i november 1999, hvor Rådet anbefalede, at civilsamfundets organisationer i de berørte lande skal styrke samarbejdet inden for rammerne af den nordlige dimension.

⁽¹⁾ Dette påtæles i Corepers rapport om Tacis-forordningen 14199/99, bilag 3, punkt 5.

⁽²⁾ Communication from Günter Verheugen i Phare 2000 Review, 27.10.2000, C(2000)3103/2.

4.2.7. I denne forbindelse bør man også notere sig, at Østersørådet på sit møde i Bergen i juni 2000 som opfølgning af et initiativ fra Østersøtopmødet i Kolding opfordrede Østersølandenes arbejdsministre og arbejdsmarkedets parter til at skabe en dialog om arbejdsmarkedsspørgsmål og hertil knyttede anliggender.

4.2.8. ØSU vil på denne baggrund stærkt henstille, at man ved gennemførelsen af den nordlige dimension og i forbindelse med den fortsatte oplysningsindsats og planlægningen af den nordlige dimension betoner vigtigheden af, at civilsamfundets organisationer engageres både nationalt og på tværs af grænserne. Efter ØSU's opfattelse vil man på længere sigt kunne skabe den største merværdi ved klart at inddrage Østersøregionens organisationer i arbejdet vedrørende den nordlige dimension.

4.3. Særlige dele af handlingsplanen

4.3.1. Infrastruktur (energi, transport og telekommunikation/informationssamfundet)

4.3.1.1. Denne del af handlingsplanen synes at være den mest gennemarbejdede. For så vidt angår energi stillede Rådet (energi) sig allerede den 2. december 1999 bag en række forslag til prioriteringer (Strengthening the Northern Dimension of Energy Policy in Europe, Conclusions). Forslagene er baseret på et forslag vedtaget af regionens energiministre på et møde i Helsingfors den 25. oktober 1999.

4.3.1.2. Udbygning af infrastruktur for energi, transport, telekommunikation og IT er af afgørende betydning, hvis man skal forbinde de nordlige og de nordøstlige dele af Europa med resten af kontinentet, hvilket bl.a. skal ske gennem en østlig forlængelse af de transeuropæiske net, så det økonomiske potentiale i regionen kan udnyttes fuldt ud. Den beslutning om en styrkelse af samarbejdet på energiområdet mellem EU og Rusland, der blev truffet på topmødet i Paris den 30. oktober 2000, er et godt eksempel på, at samarbejde med Rusland er vigtigt for hele EU.

4.3.1.3. ØSU understreger, at infrastrukturindsatsen bør omfatte såvel etablering af »missing links« — i bl.a. de transeuropæiske net — som en teknisk harmonisering, der kan lette den økonomiske integration i regionen.

4.3.1.4. Regionen har en meget stærk stilling inden for IT. Potentialet for fortsat udvikling bør sikres gennem øget samarbejde. ØSU ser derfor med tilfredshed på et CBSS-initiativ taget af bl.a. Finland og Estland, som tager sigte på udvikling af konkrete forslag, der kan indarbejdes i handlingsplanen for den nordlige dimension.

4.3.2. Miljøspørgsmål og naturressourcer, herunder nuklear sikkerhed

4.3.2.1. I handlingsplanen betones miljøspørgsmålene på en forbillig måde, og der opregnes et stort antal nødvendige foranstaltninger. ØSU understreger navnlig betydningen af, at der træffes umiddelbare foranstaltninger med henblik på at modernisere og udbygge spildevandsrensningen i Sankt Petersborg-regionen. Dette er vitalt for hele Østersøområdet.

4.3.2.2. Betoningen af miljøspørgsmål har dog medført, at skovene kun behandles ud fra et bevarelsesaspekt. ØSU efterlyser en diskussion af, om væksten i de enorme skove især i det nordvestlige Rusland kunne udnyttes bedre, så de kan bidrage til investeringer og handel og dermed økonomisk udvikling og beskæftigelse i området. ØSU henleder opmærksomheden på den samlede industrielle, tekniske og videnskabelige kompetence, der er opbygget i regionen, i og med at hovedparten af Europas naturlige skovområder ligger i det nordlige Skandinavien, nogle af ansøgerlandene og Rusland. Denne kompetence bør sikres bedre i den fortsatte planlægning.

4.3.2.3. Hvad angår atomkraftværker, atomdrevne fartøjer og atomaffald i regionen er ikke blot EU og landene i regionen, men også en række andre lande teknisk, finansielt og personalemæssigt engageret i at finde hurtige og bæredygtige løsninger. Det er dog ikke nok. Der må gøres en yderligere indsats for bl.a. at løse problemet med de enorme mængder atomaffald i det nordvestlige Rusland. Dette kræver øget samarbejde med de russiske myndigheder.

4.3.2.4. Kravene om lukning af visse atomkraftværker behandles adskilt fra energispørgsmålene, hvilket vanskeliggør en diskussion af den praktiske gennemførelse. Under den fortsatte udvikling af handlingsplanen bør sikkerhedsspørgsmålene kobles sammen med den nødvendige diskussion om foranstaltninger vedrørende en fornyelse af energisystemerne. Dermed kan der fokuseres på de mere langsigtede investerings- og beskæftigelsesspørgsmål.

4.3.2.5. ØSU gør i denne forbindelse opmærksom på, at Det Europæiske Råd i Helsingfors opfordrede Kommissionen til at udarbejde et forslag til en langsigtet strategi, der skaber forbindelse mellem programmer vedrørende en økonomisk, socialt og miljømæssigt bæredygtig udvikling. Dette forslag skal forelægges det Europæiske Råd i Stockholm i juni 2001. Efter ØSU's opfattelse bør der i denne strategi tages hensyn til behovet for en fornyelse af energi- og produktionssystemerne i bl.a. det miljømæssigt følsomme Østersøområde.

4.3.3. Folkesundhed

4.3.3.1. Sundhedsproblemerne i området skyldes i høj grad social ulighed og miljødødelæggelse. I såvel Rusland som ansøgerlandene er smitsomme sygdomme som tuberkulose, syfilis, gulsot og difteritis begyndt at dukke op igen. Alkohol- og narkotikamisbrug fører til store problemer på en lang række områder og til høj dødelighed blandt især mænd. HIV/AIDS har nået et epidemilignende omfang. Standarden og kapaciteten på sundhedsområdet varierer meget, ikke mindst hvad angår forebyggende behandling. Det samme gælder på det sociale område.

4.3.3.2. Handlingsplanen tager sit udgangspunkt i traktatens afsnit om folkesundhed, dvs. artikel 152, hvor der tales om, at Fællesskabet og medlemsstaterne skal fremme samarbejdet med tredjelande og med de internationale organisationer, der beskæftiger sig med folkesundhed. Dermed bliver det samarbejde, som der lægges op til, også temmelig snævert. Den bilaterale indsats har en helt anden bredde.

4.3.3.3. Samarbejdet bør efter ØSU's opfattelse styrkes og tage sigte på generelt at forbedre forholdene inden for social- og sundhedssektoren, så de sociale kløfter mellem de forskellige dele af regionen reduceres. ØSU finder det derfor glædeligt, at planen lægger op til foranstaltninger, der skal støtte Rusland i gennemførelsen af reformer inden for social- og sundhedssektoren. I Rusland såvel som i andre overgangsøkonomier er der behov for omfattende lovgivningsmæssige og administrative ændringer som følge af privatiseringen af tidligere statsejede virksomheder. Disse foranstaltninger må dog udvikles og konkretiseres. ØSU mener, at det organiserede civilsamfund i regionen bør inddrages i dette arbejde.

4.3.4. Handel, erhvervssamarbejde og investeringsfremme

4.3.4.1. Handelen og investeringerne mellem EU og ansøgerlandene Estland, Letland, Litauen og Polen stiger kraftigt, samtidig med at disse landes samhandel med Rusland relativt set får stadig mindre betydning. Alle de nævnte lande undtagen Litauen er medlemmer af WTO, idet Litauen dog har en færdigforhandlet aftale med WTO, der ventes ratificeret i maj 2001.

4.3.4.2. Handelen og investeringerne mellem EU og Rusland har endnu ikke nået det omfang, som de to områders økonomiske styrke, udviklingsgrad og nærhed lægger op til. Fjernelse af hindringer på dette område bør medføre øget produktion og bedre leveforhold for befolkningen samt en hurtigere modernisering og omstrukturering af industrien.

4.3.4.3. Støtten til Rusland i forbindelse med forberedelsen af et WTO-medlemskab og fjernelse af handelshindringer, f.eks. i tilknytning til toldprocedurer og varecertificering, bør derfor styrkes, så man på længere sigt kan indgå en frihandelsaftale i overensstemmelse med målsætningerne i partnerskabs- og samarbejdsaftalen mellem EU og Rusland.

4.3.4.4. Desuden bør samarbejdet styrkes for at skabe bedre juridiske og administrative forudsætninger for såvel indenlandske som udenlandske investeringer. Dette er en forudsætning for en mere offensiv adfærd fra markedsaktørernes side, når det gælder investeringer i bl.a. industri, service og land- og skovbrug.

4.3.4.5. Det er vigtigt, at investeringsdelen i Phares hovedindsatsområde »social og økonomisk samhørighed« ligesom i Tacis og Interreg udnyttes, så mindre og middelstore virksomheder får bedre adgang til finansieringsstøtte og kvalitetsudvikling.

4.3.5. Udvikling af de menneskelige ressourcer og forskningen

4.3.5.1. De menneskelige ressourcer og den videnskabelige kapacitet i den region, der er omfattet af den nordlige dimension, må sikres og udvikles. Samarbejdet mellem områdets højere læreanstalter må styrkes. Mulighederne for udveksling af studerende og forskere og for netværkssamarbejde mellem forskningsinstitutioner udnyttes i alt for ringe omfang. Dette område er efter ØSU's opfattelse meget vigtigt for den demokratiske, sociale og økonomiske udvikling i regionen.

4.3.5.2. ØSU finder det positivt, at det nye Tempus-program for Rusland tager sigte på udvikling af offentlige og private institutioner uden for den akademiske sektor, herunder institutioner, som er direkte knyttet til civilsamfundets udvikling.

4.3.5.3. Samarbejdsprojekter i form af en målrettet uddannelsesindsats vedrørende demokratiske og markedsøkonomiske funktionsmønstre bør prioriteres. En sådan indsats gennemføres mest effektivt gennem samarbejde mellem organisationer, der repræsenterer det organiserede civilsamfund.

4.3.5.4. Fremmedsprogsundervisningen i regionen bør prioriteres, ikke mindst for at fremme forskellige former for grænsoverskridende kontakter. ØSU finder det naturligt at understrege dette aspekt netop i 2001, som er det europæiske sprogår.

4.3.6. Bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet

4.3.6.1. Siden 1996 har man haft en særlig arbejdsgruppe vedrørende bekæmpelse af organiseret kriminalitet under Østersørådet, hvilket indebærer, at alle lande, der er omfattet af den nordlige dimension, deltager. Denne gruppe samarbejder om spørgsmål vedrørende politi, told, kystbevogtning og anklagemyndigheder. Den beskæftiger sig særlig med illegal migration, hvidvask af penge, stjalne biler, smugling, prostitution, narkotika og korruption. Gruppens mandat er blevet forlænget indtil udgangen af 2004.

4.3.6.2. For nylig har EU med Ruslands støtte vedtaget en plan for en fælles indsats for EU og Rusland mod organiseret kriminalitet.

4.3.6.3. ØSU ser meget positivt på det igangværende samarbejde og mener, at arbejdsgruppen bør gøres permanent. ØSU gør navnlig opmærksom på behovet for støtte til udvikling af fælles eftersøgnings- og rapporteringssystemer i regionen. Desuden bør de berørte myndigheders beføjelser ændres. Det er imidlertid vigtigt, at foranstaltningerne udformes, således at de begrænser lovlig handel, investeringer og bevægelighed for personer i regionen mindst muligt. Man kunne f.eks. oprette »grønne korridorer« med enklere toldprocedurer for kvalitets-sikrede virksomheder.

4.3.7. Regionalt og grænseoverskridende samarbejde

4.3.7.1. Samarbejdet i grænseregionerne er af grundlæggende betydning, hvis EU's udvidelse skal gennemføres på fornuftig vis, og hvis forbindelserne med Rusland skal udvikles, så de gavner hele regionen. I handlingsplanen opregnes en række foranstaltninger med dette sigte. Ved topmødet i Paris udtrykte EU og Rusland ønske om at styrke det regionale og grænseoverskridende samarbejde, navnlig som led i EU's nordlige dimension.

4.3.7.2. ØSU lægger særlig vægt på, at de konkrete projekter, der planlægges, tager sigte på at styrke kontakten mellem mennesker og fremme bevægeligheden i grænseregionerne samt på at udjævne økonomiske kløfter og hæve levestandarden i mindre udviklede områder. I denne forbindelse er samarbejde mellem det organiserede civilsamfunds organisationer af største betydning.

4.3.8. Kaliningrad

4.3.8.1. ØSU finder det positivt, at Kaliningrad Oblast tages op som et særligt punkt. Når nabolandene Litauen og Polen er blevet medlemmer af EU, vil dette område, som har et areal

svarende til halvdelen af Belgien, være en russisk enklave i EU, 300 km fra moderlandet. Den økonomiske og sociale situation i denne russiske region er for øjeblikket yderst foruroligende. Udviklingen i Kaliningrad er af vital betydning for hele regionen og for EU's forbindelser med Rusland.

4.3.8.2. Der bør gøres en særlig indsats for at lette det økonomiske samarbejde og reducere den økonomiske, sociale og miljømæssige kløft mellem Kaliningrad-regionen og de omkringliggende områder i Litauen og Polen.

4.3.8.3. ØSU noterer med tilfredshed, at Rusland og Litauen inden for rammerne af den nordlige dimension i fællesskab har søgt EU-støtte fra Phare og Tacis til bl.a. modernisering af den gennemfartsvej, der går via Litauens hovedstad, Vilnius, en gasledning gennem Litauen til Kaliningrad, et antal miljøtiltag og et »eurofakultet« ved universitetet i Kaliningrad.

4.3.8.4. ØSU hilser Kommissionens særlige studie om Kaliningrad af 17. januar 2001 velkommen⁽¹⁾. Hensigten med denne studie er at rejse en debat mellem EU og Rusland (herunder Kaliningrad) og de to kommende nabolande, Polen og Litauen, om de spørgsmål, der vil påvirke den fælles fremtid. Det er meningen, at Kaliningrad-spørgsmålet skal tages op på topmødet mellem EU og Rusland i Moskva i maj 2001.

4.3.8.5. Af studien fremgår bl.a., at der i december 2000 er oprettet et lokalt støttekontor i tilknytning til Tacis-programmet. Dette kontor vil arbejde for, at lokale aktører, såsom uddannelsesinstitutioner, ikke-statslige organisationer, fagforeninger, medier, brancheorganisationer, virksomheder, kommuner og domstole deltager i samarbejdsprogrammer med organisationer i EU. Dette element i gennemførelsen af handlingsplanen for EU's nordlige dimension har naturligvis ØSU's fulde støtte.

4.4. Gennemførelsen

4.4.1. ØSU ser med tilfredshed på topmødets opfordring til Kommissionen om at spille en førende rolle ved gennemførelsen af handlingsplanen. Dette er nødvendigt for den fortsatte dynamik. ØSU har erfaret, at en gruppe bestående af repræsentanter for alle de generaldirektorater, der berøres af handlingsplanen, trådte sammen i september 2000, og at bilaterale forbindelser opretholdes med de generaldirektorater, der berøres af de tre hovedindsatsområder. Kommissionen nævner også, at der allerede er mange projekter i gang, som er relateret til den nordlige dimension, samt at der i fællesskab med USA og Canada vil blive gennemført foranstaltninger i tilknytning til den nordlige dimension inden for rammerne af den nye transatlantiske dagsorden.

⁽¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet — EU og Kaliningrad (KOM(2001) 26 endelig).

4.4.2. Kommissionens centrale rolle må imidlertid ikke bremse andre parter engagement. ØSU understreger kraftigt, at en grundlæggende forudsætning for et godt resultat er, at også Rusland og andre lande, der ikke er medlemmer af EU, dvs. ansøgerlandene og EØS-landene, får mulighed for fuldt ud at engagere sig i og satse på en videreudvikling af den nordlige dimension. De enkelte EU-landes engagement er naturligvis lige så vigtigt.

4.4.3. ØSU vil på denne baggrund henlede opmærksomheden på, at Østersørådet har erklæret sig villigt til at spille en aktiv rolle i den fortsatte udvikling og gennemførelsen af centrale dele af handlingsplanen. I CBSS' erklæring fra mødet i Bergen den 21.-22. juni 2000 hedder det: »Østersørådet deltager aktivt i regionalt samarbejde på en række områder, der berøres af handlingsplanen. CBSS fremlægger gerne konkrete forslag, der kan indarbejdes i den handlingsplan, der er under udarbejdelse. CBSS stiller også gerne sine organers ressourcer til rådighed for samordning og som mulige redskaber for gennemførelse og konkretisering af dele af handlingsplanen, f.eks. på sundhedsområdet og inden for IT, energi, handel og investeringer, miljø og bekæmpelse af organiseret kriminalitet. CBSS kan endvidere fungere som kanal for samarbejde med aktører på det lokale niveau (1).«

4.4.4. Østersørådet, men også Barentsrådet og Det Arktiske Råd, kan få en afgørende rolle, hvis det kortlægger fælles prioriteringer og arbejder for samfinansiering af projekter via regionale og internationale finansieringsinstitutter og den private sektor. Det er naturligvis en fordel, at Kommissionen deltager i arbejdet i disse regionale organer og deres specialiserede underorganer.

4.4.5. ØSU finder det vigtigt, at også de nordiske lande i deres samarbejde i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd sætter gennemførelsen af den nordlige dimension højt på dagsordenen.

4.5. *Handlingsplanens gennemførelse og fortsatte udvikling*

4.5.1. Gennemførelsen af handlingsplanen er en løbende proces, der kræver regelmæssig revision. Som det er fremgået, mener ØSU, at der er behov for, at handlingsplanen videreudvikles i en række vigtige henseender.

4.5.2. ØSU mener, at det ville fremme den nødvendige udvikling, hvis det organiserede civilsamfund i Nordeuropa blev inddraget på en helt anden måde, end det hidtil er sket. Ansvaret for, at dette sker, ligger — foruden hos organisationerne selv — hos alle berørte myndigheder: På europæisk niveau, på Østersøniveau og Barentsniveau, på nationalt niveau og på lokalt niveau.

4.5.3. EU's indsats via Tacis-programmet bør samordnes med Phare, Ispa, Sapard og Interreg for hurtigt at få iværksat effektive grænseoverskridende projekter i Nordeuropa. Dette vanskeliggøres i dag af bureaukrati. Tacis er f.eks. stærkt centraliseret og tager sigte på store projekter, mens administrationen af Interreg i stadig højere grad lægges ud til medlemsstaterne. Derfor bør der efter ØSU's opfattelse så hurtigt som muligt oprettes en særlig budgetpost til gennemførelse af handlingsplanen for den nordlige dimension. Der er ikke behov for flere midler, idet samarbejde under den nordlige dimension bør kunne finansieres med penge fra de eksisterende programmer. Det bør være muligt at skabe en genvej uden om det nuværende tunge bureaukrati, og midler øremærket til den nordlige dimension bør kunne fungere som katalysator og tiltrække anden offentlig og privat finansiering. Dette er ikke mindst vigtigt for at få mindre og mellemstore virksomheder med og for bedre at kunne inddrage civilsamfundet.

4.5.4. ØSU mener navnlig, at virksomhederne og de internationale finansieringsinstitutter sammen med regeringerne bør tage del i den fortsatte planlægning. Dette er særlig vigtigt for hurtigt at komme i gang med de planlagte store infrastrukturprojekter.

4.6. *ØSU vil udvikle det multilaterale samarbejde i området*

4.6.1. ØSU har ønsket at inddrage repræsentanter for arbejdsgivere, arbejdstagere og øvrige økonomiske og sociale interesser fra hele Østersøområdet i arbejdet med denne udtalelse. ØSU arrangerede således i samarbejde med det svenske formandskab en konference i Umeå den 5.-6. februar 2001, hvor ØSU's Eksternsektion havde en drøftelse med indbudte repræsentanter for de berørte organisationer i Rusland, Estland, Letland, Litauen, Polen, Norge og Island. Diskussionen tog bl.a. udgangspunkt i besvarelser af en række skriftlige spørgsmål til organisationerne i Østersøområdet.

4.6.2. ØSU's hensigt med disse kontakter er også at bidrage til at øge kundskaberne om den nordlige dimension i organisationerne i de berørte lande samt, i overensstemmelse med henstillingen fra udenrigsministermødet i Helsingfors, at undersøge mulighederne for et nærmere samarbejde i et multilateralt forum.

(1) CBSS' tyske formandskab, som tiltrådte i juli 2000, tog umiddelbart et initiativ i denne ånd. I et brev til forskellige organisationer i Østersøregionen (af 27. juli 2000) bad ambassadøren Hans-Jürgen Heimsoeth organisationerne om at opregne eksisterende og kommende projekter på deres respektive områder og indsende svarene før midten af november. Hensigten er at præsentere listen for Kommissionen og det svenske formandskab i marts 2001.

5. Konklusioner med henblik på det fremtidige arbejde

5.1. EU's nordlige dimension er et effektivt redskab for hele det nordlige Europa, både når det gælder om at løse problemer og fremskynde en positiv udvikling. Initiativet vil bidrage til en vellykket optagelse af ansøgerlandene Estland, Letland, Litauen og Polen. Det vil også bidrage til en udvikling af samarbejdet mellem EU og Rusland på grundlag af EU's og Ruslands aftale om partnerskab og samarbejde, EU's Ruslandsstrategi og Ruslands egne programmer for udvikling af forbindelserne med EU.

5.2. Handlingsplanen for 2000-2003 er trods sit omfang alt for ensidig. Der bør fokuseres på målet om at fjerne kløfterne mellem og i landene. En grundlæggende forudsætning for en udjævning af kløfterne er, at erhvervs- og arbejdsmarkedsrelationerne udvikles i overensstemmelse med de europæiske principper for en social markedsøkonomi.

5.3. Det er helt afgørende, at EU i sit samarbejde med partnerlandene målrettet arbejder for at få gennemført handlingsplanen og opstiller konkrete mål med tidsfrist for de forskellige elementer. En fælles strategi for Nordeuropa er nødvendig, hvis handlingsplanen skal kunne gennemføres på en hensigtsmæssig måde. Dette kræver også et fælles forum for planlægning og opfølgning med deltagelse af alle berørte parter.

5.4. ØSU noterer med tilfredshed, at Østersørådet er villigt til at deltage i gennemførelsen af handlingsplanen og fungere som kontakttled i regionen. Dette vil styrke det fortsatte arbejde.

5.5. Det er vigtigt for ØSU, at finansieringen tilrettelægges, så de enkelte projekter i handlingsplanen kan gennemføres hurtigt og uden unødigt bureaukrati. Det er også vigtigt at udvikle finansieringen, så der skabes synergi gennem samarbejde mellem de forskellige finansieringskilder, herunder de internationale finansieringsinstitutioner. ØSU foreslår, at der oprettes en særlig budgetpost for den nordlige dimension.

5.6. De økonomiske og sociale aktører i det organiserede civilsamfund må inddrages i planlægning, gennemførelse, evaluering og fortsat udvikling af aktiviteterne under den nordlige dimension. Myndigheder på alle niveauer bør fremme dette.

5.7. ØSU har selv til hensigt at videreføre dialogen med repræsentanter for de økonomiske og sociale aktører i det organiserede civilsamfund i Østersøområdet, ikke mindst i Rusland, under passende former. Erfaringerne fra det første multilaterale møde i Umeå viser, at der er gode argumenter for at holde gang i en sådan dialog.

5.8. ØSU foreslår, at EU som led i det institutionelle samarbejde træffer beslutning om at etablere regelmæssige multilaterale kontakter mellem økonomiske og sociale aktører i de berørte lande. På denne måde kan man øge forståelsen for de vigtigste spørgsmål under den nordlige dimension og styrke den gensidige forståelse for den økonomiske og sociale situation.

5.9. ØSU noterer sig, at EU's samarbejdsaftale med Rusland — til forskel fra Europa-aftalerne og EØS-aftalen — ikke indeholder nogen artikel om muligheden for at oprette et forum til udvikling af kontakterne mellem de økonomiske og sociale aktører. ØSU mener, at relationerne mellem EU og Rusland nu har nået et sådant stadium, at der bør oprettes et forum for samarbejde mellem de berørte landes aktører. Et sådant forum kunne udformes som et blandet udvalg, som ØSU gerne vil deltage i. Dette vil bidrage til at udvikle de gensidige kontakter på den måde, som både EU og Rusland ønsker. ØSU vil udarbejde en særlig udtalelse om EU's forbindelser med Rusland.

5.10. ØSU agter at følge med i udviklingen for så vidt angår den nordlige dimension og at afgive en ny udtalelse, når tiden er inde.

6. Opfølgning

6.1. ØSU noterer med tilfredshed, at EU's udenrigsministre afholder en konference om den nordlige dimension den 9. april 2001 i Luxembourg. ØSU henstiller, at der tages hensyn til nærværende udtalelse under forberedelserne af denne konference.

6.2. ØSU ser positivt på det svenske formandskabs intention om sammen med Kommissionen at udarbejde en fuldstændig rapport til Rådet om politikkerne inden for rammerne af den nordlige dimension som led i forberedelsen af Det Europæiske Råd i Gøteborg i juni 2001. ØSU henstiller, at der tages hensyn til nærværende udtalelse under udarbejdelsen af denne rapport.

Bruxelles, den 28. februar 2001.

Göke FRERICHS

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Komparative undersøgelser af makroøkonomiske resultater«

(2001/C 139/12)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 2. marts 2000 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om »Komparative undersøgelser af makroøkonomiske resultater«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Ursula Konitzer til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 8. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar og 1. marts 2001, mødet den 1. marts 2001, følgende udtalelse med 91 stemmer for, 3 imod og 1 hverken for eller imod.

1. Udgangspunktet

1.1. De økonomiske betingelser for mere vækst og beskæftigelse i Europa er blevet klart forbedret i de seneste år. Det skyldes dels vedholdende strukturpolitiske bestræbelser på at forbedre vare- og tjenestemarkedernes samt arbejds- og kapitalmarkedernes funktionsmåde. Dels er frem for alt de makroøkonomiske betingelser for vækst og beskæftigelse blevet afgørende styrket. Nedbringelsen af underskuddet på statsbudgetterne, lavere inflationsrater, en makroøkonomisk lønudvikling, der banede vejen for en sænkning af inflationen og for en signifikant forbedring af rentabiliteten for jobskabende investeringer, har bidraget til at skabe gunstige pengepolitiske betingelser for vækst og beskæftigelse. Disse fremskridt, som man opnåede i 90'erne, gælder det om at opretholde varigt. Derfor må det undgås, at den lille og sandsynligvis kortvarige stigning i inflationsraten, der var forårsaget af udviklingen af oliepriserne og eurokursen, får konsekvenser for den interne omkostningsudvikling.

1.2. Den Økonomiske og Monetære Union har bidraget væsentligt til disse fremskridt. Dette gælder til dels også for de medlemsstater, der endnu ikke har tiltrådt ØMU'en, idet disse ligeledes har gjort en vellykket indsats for at opnå konvergens. Også i fremtiden forhindrer ØMU'en, at internationale spændinger fører til uro på de indre valutamarkeder — noget der i de sidste 30 år ofte har forstyrret eller afbrudt vækstprocessen. Hermed er en vigtig makroøkonomisk væksthindring ryddet af vejen. Herudover bidrager ØMU'en til at mindske risikoen for konflikter mellem budget-, løn- og pengepolitikken, ligesom den skaber stabile rammevilkår for sunde makroøkonomiske politikker og forløb. På denne måde kan fejl på det makroøkonomiske område, som atter og atter har udgjort en stor hæmsko for vækst og beskæftigelse før i tiden, lettere undgås fremover. ØMU'en betyder således en ny chance for en sund makroøkonomisk politik.

1.3. Skal denne chance udnyttes fuldt ud, er det imidlertid nødvendigt, at man i alle økonomiske og sociale grupper

styrker forståelsen for makroøkonomiske sammenhænge og størrelsesordner, så man kan lette den saglige dialog mellem de forskellige grupper og på den måde forbedre den konsensus, der må være omkring den adfærd og politik, som makroøkonomiske hensyn tilsiger. Den læringsproces, der er behov for her, kræver en økonomisk-politisk approach, der hviler på konsensus og en empirisk og så vidt muligt kvantitativ undersøgelse.

En lang række kommissionsdokumenter, herunder især hvidbogen »Vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse« (specielt kapitlet om den makroøkonomiske ramme), men også dokumenter udsendt af Rådet, såsom de årlige »overordnede retningslinjer for økonomiske politikker«, er righoldige kilder for en økonomisk-politisk indgangsvinkel, der i vidt omfang hviler på konsensus⁽¹⁾.

En empirisk og så vidt muligt kvantitativ undersøgelse af makroøkonomiske størrelser er imidlertid noget, man ikke er nået så langt med. Den bedste metode er sammenligninger over tid og mellem lande. Af en analyse af lange tidsrækker og en sammenligning af EU og USA og af enkeltlande inden for EU vil det således klart fremgå, at der er tale om signifikante forskelle, ikke blot på området ledighed og beskæftigelse, men også hvad angår vigtige makroøkonomiske størrelser, som er bestemmende for vækst og beskæftigelse. I samme sammenhæng kan det også godtgøres, hvorledes institutionelle forhold over indflydelse på den makroøkonomiske politik og udvikling. En sammenligning og analyse af disse faktorer vil lette forståelsen af problemerne, fremme den saglige dialog og under givne omstændigheder også gøre det muligt at udarbejde reference- eller målstørrelser (benchmarking).

1.4. Et bedre indblik i de makroøkonomiske udviklinger og en større konsensus i den makroøkonomiske politik er således af stor betydning, hvis man skal have det fulde udbytte af de forbedrede grundlæggende betingelser for mere vækst og beskæftigelse. Kun hvis det lykkes at lede det aktuelle konjunktursving ind i et varigt forløb med stærkere vækst, oliepris-

⁽¹⁾ ØSU vedtog i februar 2001 en udtalelse om De overordnede økonomisk-politiske retningslinjer for 2000.

stigning til trods, vil det blive muligt at løse det europæiske beskæftigelsesproblem i et fornuftigt mellem- til langfristet tidsperspektiv. En sådan udvikling er også nødvendig, hvis man skal nå de ambitiøse mål, der blev sat af Det Europæiske Råd i Lissabon⁽¹⁾.

1.5. Nærværende udtalelse kan naturligvis ikke udbygges til en omfattende studie, hvor man gennemfører og analyserer udførlige landesammenligninger af makroøkonomiske parametre. Udtalelsen kan og skal imidlertid blotlægge vigtige makroøkonomiske størrelsesordner og sammenhænge (kapitel 2) og diskutere vigtige bidrag fra de økonomisk-politiske aktører (kapitel 3), som så kan tages op i senere kommissionsstudier og i fremtidige ØSU-udtalelser og videreudbydes. Når ØSU har taget initiativ til denne udtalelse, er det for at fremme en saglig dialog mellem alle grupper inden for det økonomiske og sociale liv om makroøkonomiske spørgsmål, som rækker ud over den institutionaliserede makroøkonomiske dialog (Køln-processen), og for at tilkendegive sit syn på disse afgørende vigtige spørgsmål over for Kommissionen og Rådet.

2. Vigtige størrelsesordner og sammenhænge

2.1. En ramme og et instrumentarium

De sammenhænge og størrelsesordner, der afdækkes i dette kapitel, skal lette en saglig dialog om makroøkonomiske spørgsmål mellem de forskellige grupper inden for det økonomiske og sociale liv. Fremstillingen støtter sig i almindelighed til tidligere analyser gennemført af Kommissionen og bør tages op, videreføres og analyseres mere dybtgående i fremtidige komparative undersøgelser fra Kommissionen og også i fremtidige udtalelser fra ØSU (bilag 1 om Irland i ØSU's udtalelse om den økonomiske situation i EU i 1999 er et meget illustrerende eksempel i så henseende⁽²⁾).

2.2. Arbejdskraftreserven

2.2.1. Bemærkninger vedrørende målingen af forskellige størrelser med relation til ledighed og beskæftigelse

Ledighedsprocenten er den eneste og mest anvendte indikator for et lands beskæftigelsessituation. Selv om der gøres brug af en harmoniseret definition fra Eurostat, er denne indikators oplysningsværdi begrænset, når det gælder sammenligninger over tid og af medlemsstater. Dette hænger til dels også sammen med det forskellige omfang af sort arbejde, telearbejde og visse former for støttet arbejde. Derfor er det ikke bare vigtigt at tage højde for, hvordan ledigheden er fordelt, f.eks. på alder, køn, uddannelse samt ledighedens varighed osv., men det er også vigtigt, at der i analysen tages højde for udviklingen

i erhvervsfrekvensen, beskæftigelsesfrekvensen, arbejdstiden, herunder især deltidsarbejde, samt migration. Beskæftigelsesfrekvensen omregnet til fuldtidsarbejde er en særlig vigtig og syntetisk information. Når et fald i ledigheden ledsages af en betydelig stigning i beskæftigelsesfrekvensen, kan man gå ud fra, at bedringen i beskæftigelsessituationen i det pågældende land hviler på et sundt grundlag og altså ikke skyldes et fald i erhvervsfrekvensen, som kan henføres til manglende incitamenter hos potentielle arbejdstagere eller en omfordeling af arbejdet. I 1990'erne oplevede man en så positiv udvikling især i Irland, men også blandt andet i Danmark, hvor det dog ikke var så udtalt. Kommissionens rapporter om beskæftigelsen indeholder dybtgående analyser af disse sammenhænge.

2.2.2. Arbejdskraftreservens størrelse

En mere præcis analyse af udviklingen i tallene for beskæftigelsen og ledigheden viser, at arbejdskraftreserven i Fællesskabet i høj grad overstiger den statistisk beregnede ledighed. Når der i en vækstproces igen opstår arbejdspladser, søger også i høj grad personer på arbejdsmarkedet, der før statistisk set ikke hørte til de ledige. Dette betyder en stigning i beskæftigelsesfrekvensen (beskæftigede i % af befolkningen i den erhvervsaktive alder) og i erhvervsfrekvensen (personer i arbejdsstyrken⁽³⁾ i % af befolkningen i den erhvervsaktive alder), ligesom det skaber incitamenter til indvandring.

På baggrund af disse betragtninger og under hensyntagen til den formodede alders- og kønsbestemte beskæftigelsesfrekvens vurderer Kommissionen arbejdskraftreserven i de nuværende 15 medlemslande til at være på omkring 30-35 mio. personer. Dette tal er dobbelt så højt som antallet af ledige og svarer næsten til det nuværende samlede antal erhvervsaktive i Tyskland. Hvis denne arbejdskraftreserve skal indpasses i arbejdslivet inden for en periode på 10 år, vil det ifølge Kommissionens beregninger være nødvendigt med en beskæftigelsesvækst på 1,8-2 % årligt. I et længere perspektiv på 15 år vil det være nødvendigt med en vækst på 1,2-1,4 % pr. år. Der er her tale om betydelige størrelsesordner, som imidlertid ligger fuldt inden for rammerne af det realiserbare! Udsigten til Fællesskabets udvidelse og den muligvis stigende migration over de indre såvel som de ydre grænser i Fællesskabet understreger yderligere nødvendigheden af så hurtigt som muligt og i så høj grad som muligt at integrere Fællesskabets store arbejdskraftreserve i erhvervslivet.

⁽¹⁾ Med hensyn til Det Europæiske Råd i Lissabon har ØSU udarbejdet udtalelsen om »Beskæftigelse, økonomiske reformer og social samhørighed — hen imod et Europa kendetegnet ved innovation og viden« (jf. EFT C 117 af 26.4.2000, s. 62).

⁽²⁾ Se EFT C 140 af 18.5.2000, s. 44.

⁽³⁾ Arbejdsstyrken udgøres af de erhvervsaktive og de registrerede ledige.

2.2.3. Er arbejdskraftreserven disponibel?

Der fremsættes af og til indvendinger om, at den store arbejdskraftreserve grundet tilstrækkelig uddannelse ikke er helt anvendelig i erhvervslivet. Arbejdskraftens kvalifikationer, livslang læring, men også arbejdskraftens mobilitet og villighed til også at påtage sig de tilbudte stillinger bliver vigtige emner for arbejdsmarkedspolitikken. Arbejdskraftens disponibilitet kan også påvirkes både positivt og negativt af skatte- og afgiftssystemet. ØSU har regelmæssigt taget stilling til alle disse spørgsmål⁽¹⁾. I denne sammenhæng drejer det sig dog først og fremmest om at vurdere, på hvilke områder der er flaskehalse i den makroøkonomiske vækstproces. En undersøgelse, som Kommissionen offentliggjorde i 1995 (jf. figur 3, European Economy, nr. 59, undersøgelse nr. 3, 1995) lægger op til følgende overvejelser:

Størstedelen af de personer, der udbyder deres arbejdskraft (de unge og den »skjulte« reserve), har en tilstrækkelig grundlæggende uddannelse, der ganske vist skal videreudvikles i erhvervslivet. Den største flaskehals skyldes ikke kvalifikationerne, men det ringe antal nye arbejdspladser, der bevirker, at det for mange ikke er muligt at videreudvikle deres grundlæggende uddannelse i erhvervslivet og dermed opfylde de krav, der stilles af den økonomiske og tekniske udvikling.

Den største del af de ledige er helt igennem stadig en del af arbejdsmarkedet. Også her er det største problem ikke deres »anvendelighed«, men at antal tilbudte stillinger ikke er så stort, at alle kan tilbydes arbejde. Dette gælder ikke for den relativt lave konjunkturbestemte ledighed, der kan opuges i et konjunkturopsving. Her står arbejdskraften til rådighed, og de fysiske arbejdspladser er også til stede. Dette gælder også for en stor del af den »ikke-konjunkturbestemte« ledighed. Mange af denne form for ledige har stadig haft arbejde for under nogle måneder siden. Det vil være muligt igen at tilbyde disse varig beskæftigelse (måske med en smule omskolingsomkostninger), hvis der på ny i tilstrækkelig høj grad skabes fysiske arbejdspladser.

Men de omkring 4-5 % af arbejdsstyrken, der er langtidsledige i Fællesskabet, skal ikke nødvendigvis »afskrives«. Dog kan der her både mangle fysiske arbejdspladser og til dels også de påkrævede kvalifikationer. Erfaringen har dog vist, at når der i en vækstproces opstår nok arbejdspladser, kan mange langtidsledige gennem omskoling og andre foranstaltninger igen integreres på arbejdsmarkedet.

De forestående overvejelser rokker ikke ved, at det i de kommende år er helt nødvendigt at sætte ind med erhvervmæssig uddannelse og videreuddannelse for at styrke de europæiske menneskelige ressourcer. Herigennem forbedres ikke kun hele samfundets produktivitet og konkurrenceevne — også den enkeltes muligheder i erhvervslivet øges. Det er dog kun, hvis økonomien i en lang, stabil vækstperiode stiller de arbejdspladser til rådighed, der er nødvendige, hvis beskæftigelsespotentialet skal udnyttes, at disse arbejdstagere kan få det fulde udbytte af disse ofte omkostningskrævende bestræbelser. Arbejdskraftens færdigheder og skabelsen af arbejdspladser må altså på lang sigt tilpasses hinanden.

2.2.4. Hvor kan man skabe nye arbejdspladser?

Der fremsættes også ofte indvendinger om, at arbejdskraftreserven i Fællesskabet ikke kan udnyttes, idet de tekniske fremskridt og globaliseringen konstant forårsager tab af arbejdspladser. Dette argument er for kategorisk og fører overvejelserne i en ikke-konstruktiv retning.

Det er rigtigt, at tekniske fremskridt og globalisering i en vækstperiode fører til vedvarende strukturelle forandringer. Behovet for at styrke konkurrenceevnen, øge produktiviteten og for at spare arbejdskraft bliver betydeligt større. I sektorer med stor produktivitsfremgang fører den hårde internationale konkurrence og konkurrencen i Fællesskabet til faldende relative (og i mange tilfælde også absolutte) priser. I disse sektorer frisættes ofte arbejdskraft, og beskæftigelsen stiger kun på særligt innovative områder, der må bygge deres personale (f.eks. fremstilling og distribution af nye elektroniske produkter som computere, mobiltelefoner m.v.) op fra grunden, eller når den samlede økonomiske vækst er så stærk, at virksomhederne også i de traditionelle industrisektorer (f.eks. i automobilindustrien) kan udvide deres personale. I hvert fald øger de faldende relative priser konkurrenceevnen i disse sektorer, og en stor del af produktivitsgevinsten bliver via prismekanismen overført til resten af økonomien. Den betydelige købekraftsoverførsel, som markeds kræfterne medfører, tillader stigende relative priser i sektorer med ringere produktivitsfremskridt og ringe konkurrencepres, men med en i vækstperioden stigende efterspørgsel, således at der kan skabes mange rentable arbejdspladser i disse sektorer (f.eks. inden for mange personlige serviceydelser, restauranter etc., men også serviceydelser i forbindelse med nye produkter og medier).

Det handler hermed om en meget lang makrostrukturel proces, som der er statistisk belæg for. Betingelsen for denne er, at prismekanismen fungerer. Denne betingelse er i vid udstrækning opfyldt takket være liberaliseringen af markederne. Skal processen kunne skabe nok arbejdspladser, er der dog flere kriterier, der skal være opfyldt:

⁽¹⁾ ØSU tager ofte stilling til spørgsmål om arbejdsmarkedet og EU's beskæftigelsesstrategi. I denne henseende kan følgende dokumenter nævnes: især pkt. 3.1.2.2, EFT C 209 af 22.7.1999, s. 60, EFT C 368 af 20.12.1999, s. 31, EFT C 19 af 21.1.1998, s. 108 samt EFT C 355 af 21.11.1997, s. 64.

— strukturændringerne i de forskellige sektorer skal så vidt muligt kunne fuldføres uden hindringer og skal være socialt acceptable,

- vækstraten for hele økonomien skal være høj nok, således at resultatet af den sektorbestemte jobskabelse og tab af arbejdspladser er positivt og stort nok til at nedbringe ledigheden.

De to sidste forudsætninger er afhængige af hinanden. Jo flere arbejdspladser, væksten fører med sig, jo mindre smertelige er de strukturelle forandringer, og desto mere socialt acceptable bliver de.

Forandringsprocessen fører både arbejdspladser med sig på områder, hvor nye teknologier omsættes eller anvendes til produkter, samt frem for alt på høj kvalitetsserviceområdet, hvor ydelserne bliver tilsvarende godt betalt, og via mekanismen for de relative priser samt pga. stigende beskæftigelse og indkomster i hele økonomien bliver rentable og finder afsætning (jf. ØSU's udtalelse om »Ny viden, nye arbejdspladser«⁽¹⁾).

Jo bedre denne mekanisme, der bygger på vækst og ændring af de relative priser, fungerer, desto mindre fører markeds kræfterne til lønspredning nedadtil, hvorved der frem for alt på tjenesteydelsesområdet med lavt produktivitets- og lønniveau ville blive skabt arbejdspladser. Dette var i høj grad tilfældet i USA i 1970'erne og i 1980'erne (men ikke så meget i 1990'erne). Her er også forklaringen på den lave samlede produktivitetsvækst i USA i 1970'erne og 1980'erne.

2.2.5. Mulige sociale og økonomiske følger af arbejdskraftreservens integration på arbejdsmarkedet

Det forudses, at processen for arbejdskraftreservens integration i erhvervslivet skal strække sig over omkring 10 (til 15 år)⁽²⁾, og i hvert fald skal påbegyndes med det aktuelle økonomiske opsving.

Arbejdskraftreservens integration i erhvervslivet betyder per definition, at der igen bliver fuld beskæftigelse (Det Europæiske Råd i Lissabon), og at man kan opnå det »høje beskæftigelsesniveau«, der omtales i artikel 2 i EF-traktaten. Dette betyder lav ledighed og høj beskæftigelse.

Også i det tilfælde, at de lave ledighedstal for perioden 1960-1973 (EUR-15: 2,4 %; D: 0,7 %) pga. en måske højere friktionsledighed ikke længere er fuldt opnåelige, så virker det dog legitimt at betragte en ledighed på 3 % som opnåelig (NL 2000: 2,4 %). Beskæftigelsesfrekvensen kunne gradvist stige fra omkring 61-62 % af befolkningen i den erhvervsaktive

alder til et tal af størrelsesordenen 70-75 % som i USA og Japan. En sådan stigning skulle primært komme fra en højere beskæftigelsesfrekvens for kvinder samt i det hele taget for aldersgrupperne over 50-55 år og under 30 år.

En sådan stigning i beskæftigelsesfrekvensen og den øgede mulighed for at finde et job ville nedsætte risikoen for en social udstødelse betydeligt. Det ville ligeledes forbedre det sociale sikringssystem væsentligt⁽³⁾:

- med hensyn til arbejdsløshedsforsikringen ville der være et stigende antal bidragsydere og et stærkt faldende antal dagpengemodtagere,
- med hensyn til sygesikring ville der være et stigende antal bidragsydere, med et formentligt uændret antal syge,
- med hensyn til pension ville der være et stigende antal bidragsydere, medens stigningen i antallet af pensionister formentligt langsomt ville aftage (færre vil gå på førtidspension).

Især hvad angår virkningerne af en stærkt stigende beskæftigelsesfrekvens på pensionssystemerne, er der udarbejdet interessante komparative undersøgelser.

Naturligvis har integrationen af arbejdskraftreserven i erhvervslivet også en betydelig indflydelse på vækst og velstand i Fællesskabet. Når beskæftigelsen ved en nogenlunde stabil samlet befolkning stiger med 30-35 mio. personer, dvs. med betydeligt mere end 20 % af det nuværende antal beskæftigede eller med 10 % af den samlede befolkning, så fremkommer der ikke blot et betydeligt højere BNP, der formentlig i høj grad overstiger USA, men også en velstand, der målt i BNP pr. indbygger næsten vil komme på niveau med USA's⁽⁴⁾.

2.3. Makroøkonomiske betingelser for en bæredygtig vækst i BNP og beskæftigelse

2.3.1. Nogle enkle sammenhænge mellem vækst, produktivitet og beskæftigelse

Arbejdskraftsreserven i Fællesskabet udgør altså et betydeligt vækst- og velstandspotentiale. For at udnytte dette potentiale skal BNP over et langt stabilt forløb vokse hurtigere end produktiviteten pr. beskæftiget. Beskæftigelsesvækst er vækst i BNP ud over vækst i produktiviteten. Når beskæftigelsesvækst er ensbetydende med en nedbringelse af ledigheden og en stigning i beskæftigelsesfrekvensen (målt i fuldtidspersoner),

⁽¹⁾ EFT C 14 af 16.1.2001.

⁽²⁾ Af forenklingsmæssige årsager er der under overvejelserne taget udgangspunkt i det nuværende Fællesskab med 15 medlemsstater. Mutatis mutandis gælder overvejelserne dog også det udvidede Fællesskab.

⁽³⁾ ØSU har for nylig taget stilling til den demografiske udvikling og til problematikken med »Eldre arbejdstagere« EFT C 14 af 16.1.2001.

⁽⁴⁾ Irland er et godt eksempel på, hvor meget en stor vækst i BNP og i beskæftigelse kan påvirke den relative velstand. BNP pr. indbygger i PPS: 1986: 65,3; 2000: 114,3; EUR 15 = 100.

stiger BNP pr. indbygger i befolkningen hurtigere end produktiviteten pr. beskæftiget. En tilbagevenden til fuld beskæftigelse ville give et stort velstandspotentiale i Fællesskabet, som USA f.eks. allerede i høj grad har udnyttet. Også inden for Fællesskabet er der betydelige forskelle, der bør analyseres (jf. situationen i Luxembourg, Irland og Spanien). Forskellene er endnu større, hvis man sammenligner med ansøgerlandene.

Vækst i produktiviteten øger konkurrenceevnen og giver velstand. Produktivitetsfremgang afhænger i grunden af det tekniske fremskridt i økonomiske termer (og hertil hørende uddannelse af arbejdskraft) samt af substitutionen af arbejde med kapital. Ganske vist er produktivitetsbegrebet overordentligt komplekst og bruges ofte upræcist. Der skal sondres mellem f.eks. produktivitsniveau, produktivitsudvikling pr. beskæftiget, pr. arbejdstime osv. Her er der betydelige forskelle mellem USA og Fællesskabet og mellem medlemsstaterne i Fællesskabet. Undersøgelser af årsagerne til forskellene i produktivitsniveau og den acceleration i fremgangen, man i de seneste år har oplevet i USA, og den tilsvarende nedgang i produktivitsstigningstempoet i Fællesskabet ville være interessant.

En acceleration af væksten i produktiviteten er velkommen, men bidrager kun til en løsning af beskæftigelsesproblemet, i det omfang BNP-væksten samtidig accelererer endnu kraftigere! En høj beskæftigelsesvækst er nødvendig, når (1) væksten i arbejdsstyrken er kraftig (USA), og/eller (2) når en stor arbejdskraftreserve skal indsluses i den økonomiske proces (EU). De økonomiske betingelser for vækst i produktiviteten og for vækst i beskæftigelsen er forskellige. Her er det nødvendigt med en bedre blotlægning af sammenhængene!

Særlig vigtigt for beskæftigelsesvæksten er jobskabende investeringer i kapacitetsudvidelser. En betingelse for, at disse finder sted i tilstrækkeligt omfang, er, at der er et rimeligt højt rentabilitetsniveau og en gunstig efterspørgselsudvikling (uden inflationspres). I denne forbindelse skal der også tages hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt kapacitetsudvidelser danner grundlag for tekniske fremskridt. Observationer (EU: 1986-1990; IRL: 1994-2000) tyder på, at kapacitetsudvidelser accelererer væksten i den samlede faktorproduktivitet og samtidig mindsker substitution af arbejde med kapital.

2.3.2. Et illustrativt referencescenario for de næste fem år (2001-2005)

Vækst og beskæftigelse kan ikke tilvejebringes pr. dekret. Politiske tiltag kan og skal imidlertid skabe de gunstige rammevilkår herfor. I denne forbindelse vil det være nyttigt at have en idé om, hvordan væksten skal og kan udvikle sig, således at arbejdskraftreserven gradvist kan udnyttes, uden at der i denne proces opstår inflationspres.

Udbudssiden: Aktuelt er vækstraten i BNP i euroområdet og i EU generelt ca. 3,5 %. Produktionspotentialet vokser med ca. 2,5 % p.a., medens den ledige produktionskapacitet reduceres med omkring 1 procentpoint af BNP⁽¹⁾. Til trods herfor vil en varig BNP-vækst på 3-3,5 % pr. år være mulig, dersom materielinvesteringerne stiger med 7-8 % om året (2000 euro 11: 8,1 %). Hvis denne udvikling fortsætter, vil væksten i produktionspotentialet stige med 0,2-0,3 % om året, dvs. at produktionspotentialet senest efter 5 år vokser med 3,5 % pr. år. Så er en varig vækstrend på 3,5 % uden inflationspres mulig. Indtil da er en vækst på 3-3,5 % mulig, hvis det kapacitetsmæssige råderum kan udnyttes, og forudsat at der ikke udgår omkostningsbetingede inflationstendenser fra budget- og lønpolitikken. Ved en produktivitetstrend på ca. 2 %, ville stigningen i beskæftigelsen med dette scenario være på ca. (1-1,5 %) 1,3 % pr. år (senere måske på 1,5 % pr. år eller mere). Basisbetingelserne for en genindpasning af arbejdskraftreserven på arbejdsmarkedet over et tidsrum af 10-15 år ville hermed være til stede.

Efterspørgselssiden: En sådan vækst er naturligvis kun mulig, hvis den drives af en tilsvarende efterspørgselsudvikling, uden inflationspres. Noget sådant forekommer fuldt ud muligt og plausibelt. Efter den internationale krise i 1998 og 1999 har eksportefterspørgslen (eurokursen, vækst i den øvrige verden) haft en vis stimulerende effekt, der ganske vis til dels blev svækket af en lavere købekraft som følge af olieprisstigningerne. Efterspørgselseffekten fra nettoeksporten kunne imidlertid vise sig at blive helt neutral i de kommende år. Væksten må da trækkes af forbrugsefterspørgslen (reallønsstigninger plus beskæftigelsesvækst) og af investeringsaktiviteten, der i sig selv er en vigtig komponent i efterspørgslen.

På denne måde kunne der opstå en dynamisk ligevægt, hvor en BNP-vækst på 3-3,5 % pr. år gik hånd i hånd med en stigning i det private forbrug på 2,7-3 % pr. år og en vækst i materielinvesteringerne på 7-8 % p.a.

I et sådant scenario ville underskuddet på statens budget alt andet lige blive vendt til et moderat overskud, investeringskvoten ville stige mærkbart, og ligevægten på betalingerne til udlandet ville blive fastholdt (jf. udviklingen i Irland i de seneste 10-15 år). Så længe inflationsraten ikke presses opad som følge af en efterspørgselsbetinget overophedning eller en for hurtig omkostningsudvikling, skulle der ikke være nogen grund til, at pengepolitikken strammes og dermed afbryder denne vækstproces.

⁽¹⁾ I denne sammenhæng skal det også bemærkes, at stigningen i produktionspotentialet er svær at måle. Forskellige iagttagelser (f.eks. USA i 90'erne) og fremtidsprognoser (den nye økonomi, udviklingen af servicesektoren, større tilpasningsevne i økonomien, stigende kapitalproduktivitet osv.) tyder på, at der måske vil forekomme et større stigning i produktionspotentialet, end man hidtil mente. Dette ville gøre det muligt at opnå en større vækst i BNP uden inflationspres. ØSU anser komparative studier af problemer i forbindelse hermed for at være særlig interessante.

2.3.3. Overvindelse eller, for så vidt det er muligt, undgåelse af hindringer for vækst

Det netop beskrevne referencescenario ligger ganske vist i underkanten af, hvad der kræves til løsning af beskæftigelsesproblemerne i Fællesskabet. Det virker snarere optimistisk i lyset af de resultater, som Fællesskabet opnåede i 1990'erne. Trods dette er der en række årsager til at regne det for plausibelt, at scenariet kunne realiseres ved hjælp af en passende økonomisk politik og en tilsvarende adfærd fra de vigtigste aktørers side, især arbejdsmarkedets parter. I starten af udtalelsen henvises til, hvor meget de økonomiske betingelser for mere vækst og beskæftigelse i Europa har forbedret sig. Også analysen af historiske tal støtter tesen om, at europæisk økonomi kunne vokse med vækstrater på over 3 % p.a., hvis man kunne fjerne visse hindringer for vækst.

En vækst i BNP (3,3 % p.a.), i beskæftigelsen (1,3 % p.a.) og i investeringer i materiel (7,3 % p.a.), der ligger tæt på de tal, der figurerer i referencescenariet, blev faktisk virkeliggjort i perioden 1986-1990. Også i vækstperioderne 1994/1995, 1997/1998 og 1999/2000 reagerede materielinvesteringerne, med vækstrater på 7,8 eller 9 % p.a., på en accelerering i BNP-væksten af eller over størrelsesordenen 3 % p.a.

Det var frem for alt makroøkonomiske begivenheder, der satte en stopper for vækst- eller opsvingsperioderne:

- utilstrækkelig vækst i produktionspotentialet i forhold til produktivitetstrenden kombineret med fejl i den makroøkonomiske politik førte til flaskehalse og en accelererede inflation (1989-1991),
- en stabilitetskonflikt (1988-1992) mellem pengepolitik, budgetpolitik (1989-1991 pga. metoden til finansiering af den tyske genforening) og lønudviklingen (1990-1992) førte til recessionen i 1992/1993,
- manglende troværdighed i forbindelse med nogle landes budgetkonsolidering forstærkede eller forårsagede valutauro inden for Fællesskabet (1995, men også i 1970'erne og i 1980'erne).

Derudover opstod der også begivenheder uden for Fællesskabet, som f.eks. krisen i Asien 1999 og (muligvis) olieprisstigningen i 2000, der i nyere tid har haft en negativ indvirkning på vækst og beskæftigelse.

Mulighederne for at undgå eller overvinde makroøkonomiske hindringer for vækst er blevet betydelig større med ØMU'en (jf. ovenstående pkt. 1.1 og 1.2).

I fremtiden handler det om:

- at undgå kapacitetsflaskehalse i produktionsapparatet med deraf følgende inflationspres (erhvervsinvesteringer, rentabilitet, offentlige investeringer),

- at undgå, at en opkvalificering af arbejdskraften hindres på grund af flaskehalse (fremme af opbygningen af humankapital — der så vidt mulig skal geares til markedets behov og foregå uden fejlinvesteringer),
- at overvåge den måde, hvorpå ligevægten mellem opsparring og investeringer bringes i stand (højere investeringskvote — højere opsparingskvote; stabil privat opsparing stiller krav om større offentlig opsparing og investeringer), gøre sig overvejelser om stabilitetspagten, samt undgå pres på betalingsbalancen og de langfristede renter,
- at beskæftigelse, vækst og miljø skal være indbyrdes forenelige,
- at undgå nye stabilitetskonflikter, der foranlediger nye stramninger af pengepolitikken (på kort sigt: ingen sekundære virkninger fra olieprisstigningen, på lang sigt: passende lønudvikling i ØMU'en, stabilitets- og beskæftigelsespagt, makroøkonomisk dialog).

Inden for alle disse områder er der vanskelige problemer at løse, men betingelserne for, at de kan blive løst, har dog forbedret sig væsentligt.

3. Bidrag fra den økonomiske politiks aktører

3.1. Makroøkonomiske betingelser for vækst og beskæftigelse og den makroøkonomiske politiks aktører

Om det makroøkonomiske »policymix« i Den Monetære Union alt i alt er gunstigt for vækst og beskæftigelse afhænger i al væsentlighed af samspillet mellem den fælles pengepolitik på den ene side og den gennemsnitlige budget- og lønudvikling i eurolandene på den anden side. Afhængigt af, hvem der har ansvaret for disse tre overordnede politikparametre, sonderer man sædvanligvis mellem tre grupper af aktører:

1. Centralbanken og Det Europæiske System af Centralbanker, der har ansvaret for pengepolitikken,
2. regeringerne i de deltagende eurolande, der har ansvaret for budgetpolitikken,
3. arbejdsmarkedets parter, der har kompetencen på løn- og indkomspolitikens område.

Den dialog, som på fællesskabsplan er etableret mellem disse tre grupper af aktører (inkl. Kommissionen, der repræsenterer Fællesskabets interesser), og som er et led i den såkaldte Kølnproces, bygger på bestræbelserne — som i nogle lande er gennemført med vellykket resultat — for at skabe konsensus mellem arbejdsmarkedets parter og regeringen omkring vigtige økonomisk-politiske spørgsmål (f.eks. ville det økonomiske mirakel, som man siden 1980'erne har oplevet i Irland, ikke have været muligt uden en sådan konsensus!).

Denne europæiske makroøkonomiske dialog skal frem for alt bidrage til at forbedre samspillet mellem de tre store makroøkonomiske politikparametre.

Som en hel almindelig regel gælder det, at jo bedre pengepolitikens stabilitetsmål understøttes af en egnet budget- og lønpolitik, desto mere vil de monetære betingelser, herunder valutakurs og lange renter, udvikle sig i en for vækst og beskæftigelse gunstig retning.

Naturligvis er der her tale om en fremstilling, der rummer en række forenklinger: inflationsraterne skal ikke være de samme i alle Den Monetære Unions lande og regioner; tværtimod nødvendiggør markedskræfterne inflationsforskelle inden for visse grænser; bedømmelsen af konsekvenserne eller nødvendigheden af udviklinger, der divergerer mellem lande eller regioner inden for Den Monetære Union, er et område, hvor der er righoldige muligheder for komparative landeundersøgelser.

Også det at inddele de makroøkonomiske aktører i tre (i øvrigt ikke homogene) grupper rummer et element af forenkling. De tre nævnte grupper er ganske vist ansvarlige for udviklingen i de nævnte tre store makroøkonomiske politikparametre, men vækst- og beskæftigelsesvilkårene bestemmes også af det økonomiske og sociale klima, der jo præges af alle relevante grupper i det økonomiske og sociale liv. Dette gælder især, når det handler om at overvinde den (25 år gamle) dybt rodfastede vækstpessimisme, der hjemsøger Europa, og som man næsten kan betegne som en egentlig hindring for vækst og beskæftigelse i sig selv. På dette område kunne ØSU, der bredt repræsenterer alle disse grupper, spille en særlig rolle.

På baggrund af ovenstående overvejelser vil der i løbet af dette kapitel blive lagt op til mere dybtgående sammenlignende undersøgelser af de tre store makroøkonomiske politikparametre og af vækstpessimisme problemet i forskellige lande.

3.2. De klassiske makroøkonomiske politikområder

De følgende tre afsnit giver nogle idéer til, hvilke aspekter de komparative studier og de offentlige debatter skal dreje sig om.

3.2.1. Pengepolitik og monetære udviklinger

Analyser af dette område skal naturligvis respektere Centralbankens uafhængighed. Dette er imidlertid ikke til hinder for en saglig kompetent diskussion af spørgsmålet, hvordan Centralbanken bedst tilgodeser stabilitetshensynet, og hvordan den bedst — under fastholdelse af stabilitetsmålsætningen — understøtter de overordnede mål for den økonomiske politik i Fællesskabet (traktatens artikel 105, stk. 1).

Eksempler på problemstillinger, der kunne gøres til genstand for undersøgelse og debat, kunne f.eks. være:

- Sammenligning af pengepolitikken i Europa og i USA i konjunkturforløbet før og efter ØMU'ens start.
- Er referenceværdien for euroens pengemængdeudvikling acceptabel på baggrund af udviklingen i produktionspotentialet og kapacitetsudviklingen?
- Hvordan udvikler de pengepolitiske betingelser sig set under ét, og hvilke afvigende udviklinger er der i de enkelte lande i eurosamarbejdet. Hvordan skal man forholde sig til sidstnævnte?
- Hvordan skal Centralbanken reagere på den samlede budget- og lønudvikling i ØMU'en og i de enkelte lande? Skal og kan den forsøge at påvirke overvæltningen af olieprisstigningen i lønningerne og i budgettet?
- Hvilke inflationsforskelle er der mellem ØMU-landene, og ud fra hvilke kriterier vil det kunne bedømmes, om disse spænd er resultatet af nødvendige markedsøkonomiske udviklinger (jf. f.eks. Irland, Holland)?

3.2.2. Finanspolitik og udviklingen i de offentlige finanser

På dette område er der et stort potentiale for komparative makroøkonomiske studier. Såvel studier indeholdende faktuelle oplysninger om tendenser og størrelsesordrer som redegørelse for forskellige politikvalg og deres kvantitative implikationer ville kunne bidrage betydeligt til den økonomisk-politiske dialog's saglige indhold.

Eksempler på problemstillinger, der kunne gøres til genstand for undersøgelser og diskussioner:

- Hvorledes lykkedes det for nogle lande at reducere budgetunderskuddene fra begyndelsen af 1990'erne: udgiftsnedskæringer, forhøjelser af skatter og sociale bidrag, mekaniske effekter såsom f.eks. mindselse af rentebyrden i kraft af ØMU'en, konjunkturbetingede skatteindtægter. Hvordan skal disse udviklinger bedømmes?
- De offentlige investeringers andel af BNP faldt tydeligt under konsolideringsforløbet. Hvilke statistiske problemer er der på dette område. Hvorledes bør de offentlige investeringer udvikle sig, hvis Fællesskabet varigt kommer ind i et vækstforløb, som er tilstrækkeligt til på mellem- eller længere sigt at løse beskæftigelsesproblemet?
- Stabilitets- og vækstpagten forudsætter for de næste år, at medlemsstaterne har et budgetunderskud tæt på nul eller et budgetoverskud. Er dette mål tilstrækkeligt på mellem- og længere sigt, hvis Fællesskabet går ind i et investeringsdrevet forløb med klart højere vækst, som forudsætter en signifikant stigning i investeringskvoten (investeringskvoten steg i 1990'erne med 4 procentpoint i USA og med 10 procentpoint i Irland)?

Her skal man betænke, at den private opsparing som andel af BNP (private husholdninger og virksomheder) i Fællesskabet traditionelt er meget stabil (andelen ligger på ca. 21 % af BNP), og at Fællesskabet gerne skulle undgå et større varigt underskud på betalingsbalancen (betalingsbalancen i 2000 i USA: -4,1 % af BNP, i EUR-15: + 0,1 % af BNP).

- d) Hvilke faktorer var bestemmende for den kraftige stigning i de sociale udgifter og ydelser i % af BNP i Fællesskabet og medlemsstaterne siden begyndelsen af 1970'erne: mere rundhåndede ydelser i de sociale sikringssystemer eller fald i antallet af bidragsydere og stigning i antallet af ydelsesmodtagere i forhold til befolkningen i den erhvervsaktive alder. Hvordan vil de sociale sikringssystemers udgifter og ydelser ceteris paribus udvikle sig i % af BNP, hvis Fællesskabet på mellemlang eller længere sigt kommer op på de beskæftigelsesfrekvenser, som Det Europæiske Råd i Lissabon har fastlagt som referenceværdier?
- e) I praktisk taget alle Fællesskabets lande er der mere eller mindre omfattende reformer i gang på de offentlige financers område, som drejer sig såvel om strukturen i indtægterne som strukturen i udgifterne og de statslige udgifters andel af BNP. Hvordan kan man sammenfattede beskrive disse reformer? Er de kompatible med »de overordnede retningslinjer« for den økonomiske politik? Hvilke hensyn taler for og imod en stærkere koordinering af disse reformer på fællesskabsplan?

3.2.3. Lønpolitik og udviklingen i lønomkostninger og lønindkomster

Som makroøkonomisk variabel har de samlede lønomkostninger som defineret i nationalregnskabet (dvs. inkl. bidrag til social sikring) med ca. 50 % af BNP næsten samme vægt som de offentlige budgetter. Samtidig er lønudviklingen dog en vigtig faktor, der har indflydelse på den samlede økonomiske efterspørgsel og især det private forbrug. Udviklingen i lønomkostningerne bestemmes — med nuancer landene imellem — i al væsentlighed af arbejdsmarkedets parter og deres fri forhandlingsret. På grund af deres makroøkonomiske vægt og interdependenser med penge- og finanspolitik og med inflation, vækst og beskæftigelse er iagttagelsen og vurderingen af udviklingen i disse makroøkonomiske variabler i almenhedens interesse. Skønt arbejdsmarkedets parter på europæisk plan gennem deres fælles positioner i de seneste 10-15 år kan fremvise en betydelig konsensus omkring en rimelig lønudvikling, der tager samfundsøkonomiske hensyn, og endskønt de overordnede retningslinjer for Fællesskabets økonomiske politik indeholder generelt formulerede anbefalinger til den makroøkonomiske lønudvikling, savner man i den økonomisk-politiske diskussion kendskab til fakta og størrelsesordner, til sammenhænge og til aktuelle problemstillinger.

Eksempler på informative fremstillinger og problemorienterede analyser kunne være:

- a) Sammenfattende og faktisk fremstilling for Fællesskabet og medlemslandene af, hvordan den makroøkonomiske løntilpasning har formet sig siden 1960'erne indtil begyndelsen af 1980'erne (reaktion på olieprishøkket, på faldet i stigningstempoet i produktiviteten og på valutauroen). Dette gælder også for tilpasningen til lavere inflationsrater, overvæltningen af de stigende indirekte lønomkostninger i nettolønningerne, øgning af profitmargenen og den kraftige stigning i rentabiliteten i 1980'erne og 1990'erne. Målt i % af BNP er omfanget af den makroøkonomiske løntilpasning faktisk større end omfanget af budgetkonsolideringen i 1990'erne (for EU-15: 5-10 procentpoint af BNP, for Irland 15-20 procentpoint af BNP).
- b) Sammenlignende analyse af udviklingen i rentabiliteten i EF, medlemsstaterne samt USA og Japan for tidsrummet 1960-2000. Analyse af faktorerne (reale enhedslønomkostninger, kapitalproduktivitet) bag konvergens på fællesskabsplan (undtagelser Irland, Luxembourg) og i forhold til USA, diskussion af argumenter for og imod en yderligere signifikant stigning af rentabiliteten i Fællesskabet.
- c) Fremstilling af et kvantitativt og forenklet skema til vurdering af den makroøkonomiske lønudvikling i ØMU'en (lønninger per capita og nominelle enhedslønomkostninger og deres betydning for prisudviklingen, reallønsudviklingen (plus beskæftigelse og opsparingskvote) og dens betydning for forbrugerefterspørgslen, relative nominelle enhedslønomkostninger og deres betydning for konkurrenceevnen, reale enhedslønomkostninger og deres betydning for rentabiliteten).
- d) Hvilke forskelle i den makroøkonomiske lønudvikling er mulige og økonomisk retfærdiggjorte mellem de lande, der deltager i Den Monetære Union? (Eksempler: forskelle i produktivitsudvikling, forskelle i tilpasninger i pris- og omkostningsniveauet i de enkelte lande af overordnede ØMU-hensyn, reale indhentningsprocesser og relativ pris på tjenesteydelser (Irland)). Hvad er de mulige konsekvenser af ikke-begrundede konvergenser i lønudvikling?
- e) Undersøgelser om, hvordan løndannelsessystemet og den måde, hvorpå arbejdsmarkedets parter er organiseret (det sociale partnerskab), påvirker den makroøkonomiske lønudvikling og diskussionen om behovet for større løndifferentiering mellem regioner og eventuelt mellem sektorer og som følge af forskelle i kvalifikationer. Eksempler fra EU og USA.

3.3. Bekæmpelse af den almindelige vækst- og beskæftigelses pessimisme

I sin egenskab af repræsentant for alle vigtige grupper inden for det økonomiske og sociale liv kunne ØSU her yde et vigtigt selvstændigt bidrag. Afsøge vækstpessimismens årsager:

- Begrundet vækstpessimisme: så længe dette eller hint grundlæggende problem ikke er blevet løst, er en tilstrækkelig vækst ikke mulig. (Er det stadig tilfældet? — Vel næppe!)

— Naiv vækstpessimisme: hvorfor skulle det, der ikke har været muligt de sidste 25 år, være muligt i de næste 10 år? (Er det en rationel holdning?)

— Miljøbetinget vækstskepsis.

Hvorledes kan denne pessimisme overvindes?

— gennem erkendelsen af, at de vigtigste hindringer er overvundet,

— gennem erkendelsen af de muligheder, der byder sig for samfundet som helhed og for de enkelte grupper i det økonomiske og sociale liv (de enkeltes grupper opgaver: SMV, udvikling af tjenesteydelser etc.),

— skal den miljøbetingede vækstskepsis overvindes, er det vigtigt, at man på en resolut og troværdig måde omsætter Agenda 21 (Rio) til virkelighed. Herudover gælder det, at fremtidens vækst, der vil blive båret af serviceydelser og ny teknologi, vil være mindre miljøbelastende end den traditionelle industrivækst.

4. ØSU's anbefalinger

Inden for rammerne af den europæiske integrationsproces er ØSU det forum, hvor de forskellige økonomiske og sociale gruppers interesser kommer til udtryk og så vidt muligt omsættes i konsensus. ØSU repræsenterer ud over arbejdsgiverne og arbejdstagerne et bredt udsnit af civilsamfundet i gruppe tre og har derfor muligheden for at spille en vigtig brobyggende rolle.

ØSU's aktiviteter går i to retninger: 1) varetagelse af interesser over for Fællesskabets institutioner som Kommissionen, Rådet og Parlamentet samt 2) formidler af problemstillinger, diskussion og fælles idéer på fællesskabsniveau og i egne organisationer og forbund.

Nærværende udtalelse indeholder talrige forslag til »Komparative undersøgelser af makroøkonomiske resultater«, der er i overensstemmelse med den økonomisk-politiske samlede indsats. Gennemførelsen af sådanne undersøgelser ville øge forståelsen for makroøkonomiske sammenhænge og størrelsesordener, skabe en saglig dialog mellem og inden for de forskellige grupper samt skabe bedre konsensus om makroøkonomisk hensigtsmæssige fremgangsmåder og politikker (jf. pkt. 1.3).

Fremskridt på dette område ville ikke kun løfte ØSU-udtalelsernes kvalitet og forstærke deres gennemslagskraft yderligere, men også skabe gunstige forudsætninger for gennemførelsen af en sund makroøkonomisk politik i Fællesskabet.

ØSU vil for fremtiden bestræbe sig på i højere grad at tage hensyn til disse aspekter i udtalelserne om almindelig økonomisk politik og om makroøkonomisk politik. ØSU opfordrer Kommissionen til at gøre det til en regel at anmode om ØSU's udtalelse om alle vigtige økonomisk-politiske udspil i så god tid, at udtalelsen også kan blive oversendt til Rådet.

ØSU har i sinde regelmæssigt sammen med Kommissionen at diskutere, hvilke »komparative undersøgelser af makroøkonomiske resultater« i arbejdsprogrammet for Kommissionens berørte tjenestegrene, der skal prioriteres særlig højt.

Derudover har ØSU til hensigt at tilrettelægge eksperthøringer og seminarer om disse anliggender med deltagelse af repræsentanter for Kommissionen, Parlamentet og Rådet samt fremtrædende eksperter for arbejdsmarkedets parter og fra den akademiske verden.

ØSU har det synspunkt, at en debat med offentligheden og erhvervslivet øger mulighederne for — inden for ØMU's stabile rammer — at skabe en bæredygtig vækst, højere velstand og ikke mindst fuld beskæftigelse, der samtidig vil få vidtgående positiv indvirkning på social- og velfærdspolitikken.

Bruxelles, den 1. marts 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Koordination af den økonomiske politik som følge af ØMU'en«

(2001/C 139/13)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 2. marts 2000 i medfør af forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at udarbejde en udtalelse om »Koordination af den økonomiske politik som følge af ØMU'en«.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Lars Nyberg til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 12. december 2000.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar-1. marts 2001, mødet den 1. marts, følgende udtalelse med 87 stemmer for og 1 stemme imod.

1. Indledning

1.1. Via det indre marked og indførelsen af den fælles valuta har den økonomiske integration i EU gjort store fremskridt. Dette har også skabt nye muligheder for økonomisk fremgang. Efterhånden som disse politiske beslutninger begynder at få en vis effekt, bliver de tilbageværende problemer imidlertid tydeligere. Hvordan kan det indre marked og den fælles valuta få en optimal indvirkning på vækst og beskæftigelse?

1.2. Hvad angår det indre marked afgiver ØSU gennem sit særlige observatorium løbende udtalelser om udviklingen. Færdiggørelsen af det indre marked er en betingelse for, at alle øvrige politikker bliver en succes. En række udtalelser fra ØSU har også beskæftiget sig med forskellige aspekter af den fælles valuta. Disse har beskrevet de vanskeligheder, som er opstået under konvergensprocessen i form af bl.a. arbejdsløshed og udebleven vækst, men også de positive resultater med at nedbringe inflation og budgetunderskud. Sidstnævnte giver særdeles gode forudsætninger for at sikre langvarig vækst og øget beskæftigelse. Der er ikke længere konstante konflikter

på grund af forskelle i valutakursernes udvikling i de nu 12 medlemsstater, hvilket har haft en positiv indvirkning på sammenholdet. I stedet diskuteres nu udviklingen i euroens valutakurs. Denne udtalelse har til formål at supplere tidligere udtalelser ved specifikt at behandle de behov for yderligere koordination af den makroøkonomiske politik, som opstår i og med indførelsen af euroen.

1.3. I udtalelser fra marts 1998⁽¹⁾ og marts 2000⁽²⁾ beskriver ØSU de kurssvingninger, som dollaren og yenen har været igennem: »Over de sidste tyve år har kursen på ecu i forhold til dollar svinget mellem yderpunkterne 1,7 og 0,6. Heraf kan udledes, at den seneste udvikling langt fra er exceptionel. Ligesom amerikanerne sjældent diskuterer dollar-kursen, må europæerne derfor også vænne sig til ændringer i eurokursen.« Nedenstående diagram viser euroens hidtidige svingninger i forhold til dollaren. Selv om størrelsen af dollarens øgede værdi ikke er enestående, har stigningen været meget hurtig. Dette befatter denne udtalelse sig dog ikke med.

(1) EFT C 157 af 25.5.1998, s. 65.

(2) EFT C 117 af 26.4.2000, s. 23.

Diagram 1: Euroens værdi i forhold til den amerikanske dollar

1.3.1. Et andet aspekt, der nævntes i udtalelsen fra 1998, var, at Den Monetære Union har den positive effekt, »at medlemslandenes afhængighed udadtil vil mindskes kraftigt, eftersom den væsentligste del af handlen vil finde sted i euro mellem de deltagende lande. Euroens kurs udadtil vil derfor være et langt mindre vigtigt problem«. Dette konkretiseredes i en udtalelse om den økonomiske situation i år 2000⁽¹⁾, hvor det hedder, at man her skal »holde sig for øje, at det netop er karakteristisk for euroområdet, at det er så stærkt afhængigt af den interne efterspørgsel, som tegner sig for 90 % af BNP«. Emnet blev videreudviklet i en udtalelse om »Europa som en økonomisk enhed — en politisk udfordring«⁽²⁾.

1.3.2. Udtalelsen fra 2000⁽³⁾ kommer også ind på Den Europæiske Centralbanks inflationspolitik på baggrund af den aktuelle situation, der har sænket »hastigheden i den gryende konjunkturforbedring, der var sat ind i nogle lande«. Dette er udgangspunktet for vor diskussion om vigtigheden af en koordination af den økonomiske politik. Vi udgår også fra følgende: »Det altoverskyggende problem er efter ØSU's mening ledigheden. ØSU har tidligere givet udtryk for det synspunkt, at EU bør sætte sig et mellemfristet vækstmål på mindst 3,5 %, hvis der skal opnås en tilfredsstillende reduktion i ledigheden«⁽⁴⁾. Vigtigheden af at koordinere de politiske processer⁽⁴⁾ har ØSU formuleret som en »egnet makroøkonomisk policy-mix — omfattende finanspolitik, monetær politik og indkomspolitik ... så der kan skabes et tillidsklima, der stimulerer forbruget og investeringerne og dermed sætter varig gang i beskæftigelsen«⁽⁵⁾.

1.3.3. I en udtalelse om ØMU'en og samhörigheden⁽⁶⁾ diskuteres, hvordan ØMU'en øger produktiviteten via den skærpede konkurrence, og at det indebærer en risiko for tab af arbejdspladser. »Men hvis det lykkes aktørerne i Den Europæiske Union at samordne den økonomiske politik, kan resultatet blive en efterspørgsel af en tilstrækkelig styrke. I det tilfælde kan nettoeffekten på beskæftigelsen blive positiv.« En følgevirkning af ØMU'en, der forbedrer medlemsstaternes muligheder for at føre en sådan aktiv politik, er, at den lave rente mindsker statens renteomkostninger og dermed forbedrer budgetbalancen.

2. Baggrund

2.1. Vort udgangspunkt er, at ØMU'en er en realitet. Vi diskuterer ikke mulige forandringer i forfatningen, f.eks. vedrørende magtfordelingen mellem ECB, Ministerrådet og Parlamentet. Ud fra Maastricht-traktatens regler og konvergenskriterier suppleret med stabilitets- og vækstpagten vil vi undersøge, hvordan den økonomisk-politiske samordning kan øge de positive effekter af ØMU'en⁽⁷⁾. Vigtige i denne sammenhæng er også Amsterdam-traktaten og Lissabon-topmødet.

2.2. I overensstemmelse med traktaten styres rentepolitikken nu af ECB. I praksis er det den korte rente, som påvirkes af ECB. Den rente skal fastsættes ud fra hensynet til inflationen, men også ud fra hensynet til vækst og beskæftigelse i det omfang, dette ikke har nogen negativ indvirkning på målet om prisstabilitet⁽⁸⁾.

2.2.1. ECBS⁽⁹⁾ disponerer over den fælles del af valutareserven og dermed euroens valutakursinstrument, men Rådet (Euro-12) skal informeres om anvendelsen af dette instrument. Hvordan dette samarbejde fungerer, kan være emne for en selvstændig diskussion andetsteds.

2.2.2. For at nå frem til den tredje fase i ØMU'en, indførelse af den fælles valuta, euroen, blev der fastlagt konvergenskriterier, som landene skulle opfylde. For de medlemsstater, som endnu ikke har indledt tredje fase, gælder kriterierne generelt fortsat.

2.3. For de 12 lande, som har indført euroen, er renteniveauet og inflationen imidlertid ikke længere blot en del af de nationale politiske mål. De fastlægges i stedet som gennemsnitsværdier af ECB. Ifølge ECB skal inflationen holdes under 2 procent. Rådet skal overvåge udviklingen i euroens valutakurs. Af konvergenskriterierne er der fortsat kriterierne om budgetbalance og offentlige gæld for den nationale politik. Kriterierne fastlægges nu via stabilitets- og vækstpagten. Hvad angår den offentlige gæld er kravet fortsat en øvre grænse på 60 % af BNP. For budgetbalancen er kravene blevet skærpet betydeligt. Det højst tilladte underskud er uforandret (- 3 % af BNP), men der er et ønske om, at der skal være balance eller

⁽¹⁾ EFT C 140 af 18.5.2000, s. 44.

⁽²⁾ EFT C 284 af 14.9.1998, s. 60.

⁽³⁾ EFT C 117 af 26.4.2000, s. 23.

⁽⁴⁾ Cardiff-processen vedrørende strukturpolitikken, Luxembourg-processen vedrørende arbejdsmarkedspolitikken og Köln-processen vedrørende den makroøkonomiske dialog.

⁽⁵⁾ EFT C 209 af 22.7.1999, s. 53.

⁽⁶⁾ EFT C 368 af 20.12.1999, s. 87.

⁽⁷⁾ Denne pagt består formelt af en rådsresolution fra Det Europæiske Råd i Amsterdam i juni 1997 og af forordningerne om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker (1466/97) samt om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud (1467/97).

⁽⁸⁾ Artikel 105 i traktaten: »Hovedmålet for ECSB er at fastholde prisstabilitet. Uden at målsætningen om prisstabilitet derved berøres, støtter ESCB de generelle økonomiske politikker i Fællesskabet med henblik på at bidrage til gennemførelsen af Fællesskabets mål som fastsat i artikel 2.«

⁽⁹⁾ Det Europæiske System af Centralbanker.

overskud. Årsagen er klart angivet — at der skal være tilstrækkelige ressourcer til økonomiske incitamenter ved kommende lavkonjunkturer, så man ikke risikerer at nå grænsen på - 3 %. Egentlig fastlægger EU ikke noget mål for ligevægt på budgettet som sådan, men målet er at sikre tilstrækkelige ressourcer for økonomiske incitamenter under en lavkonjunktur.

2.4. Det formelle skridt hvad angår den økonomisk-politiske koordination anføres i traktatens artikel 99: »Medlemsstaterne betragter deres økonomiske politikker som et spørgsmål af fælles interesse og samordner dem i Rådet«. Hvad angår landenes konjunkturpolitik, er der egentlig blot en nedre grænse (- 3 % af BNP), der udløser sanktionsmuligheder, med mindre der er tale om et exceptionelt fald i BNP. For overskud på budgettet skal målet være, at man, så snart den økonomiske situation tillader det, opbygger den nødvendige finansielle reserve. For dette findes ingen fastlagte kriterier eller sanktioner, hverken i traktaten eller i pagten. Den udvikling, som ønskes i det kommende år, formuleres i forbindelse med de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik. Der findes formelt ingen obligatoriske regler, men retningslinjerne er allerede blevet et middel i den økonomiske politik, som lægger et stærkt pres på medlemsstaterne.

3. Aktørerne og hvad de kan påvirke

3.1. I og med Maastricht-traktaten blev Økofin-Rådet den vigtigste aktør inden for økonomisk politik i EU. Gennem konvergenskriterierne fik det pålagt ansvaret for begge disse områder. Instrumenterne er BEPG og tilhørende konvergens- og stabilitetsprogrammer. Medlemsstaternes regeringer råder over de økonomisk-politiske instrumenter i form af statslige indtægter og udgifter; disse påvirker imidlertid ikke blot den økonomiske udvikling, men påvirkes også selv af den. Det indebærer, at en politik, der har til sigte at opfylde disse programmers mål, både kan skyde over eller under målet afhængigt af, hvordan den økonomiske konjunktur udvikler sig.

3.2. Fra den 1. januar 1999 har ECB overtaget det fulde ansvar for den monetære politik, der herved den formelt er blevet fælles. Det vigtigste redskab er den korte rente. Tilbage er dog den opsplittede ansvarsfordeling hvad angår valutakursen. Vi vender nedenfor tilbage til ECB's »magt« med hensyn til renten og den økonomiske udvikling.

3.3. Det tredje led i den samlede økonomiske politik er lønpolitikken. Denne er i hænderne på de nationale arbejdsmarkedsparter, somme tider i samarbejde med regeringerne. Der er flere eksempler på, hvordan man nationalt gennem f.eks. sociale pagter har skabt et fast grundlag for beskæftigelse og vækst. En indledning til en egentlig

koordination mellem parterne findes også på EU-niveau. Selv om lønpolitikken fastlægges på nationalt niveau, har de europæiske organisationer en vigtig rolle at spille i diskussionerne med ECB, Økofin-Rådet og Europa-Parlamentet. Diskussionerne mellem regeringerne, ECB og arbejdsmarkedets parter er blevet formaliseret gennem Köln-processen, hvor samtalen både foregår på teknisk og politisk niveau.

3.4. Lønudviklingen i nabolandene er blevet vigtigere end tidligere. Det er ikke længere tilstrækkeligt med en god koordination i forhandlingerne mellem de forskellige aktører nationalt. Man må også tage hensyn til udviklingen på europæisk niveau.

3.4.1. Med en fælles monetær politik er der ved en afvigende udvikling for konjunktoren i ét land større krav om fleksibilitet i løndannelsen. Der er eksempler på, at arbejdsmarkedets parter har truffet aftaler om fonde for sådanne situationer, og til disse fonde overføres der i gode år penge fra »lønmarginen« med henblik på anvendelse i dårlige år. Med gode statsfinanser er der også en anden mulighed: Staten kan via midlertidige bidrag til socialsikringssystemet understøtte arbejdsmarkedets parter, så lønniveauet også opretholdes i dårlige tider.

3.4.2. I forbindelse med mere langvarige ændringer i et lands konkurrenceevne fandtes der tidligere en mulighed for at devaluere. Det er, når denne mulighed ikke længere eksisterer, at behovet for at udvikle nye metoder opstår. En anden mulighed kunne være lavere lønforhøjelser end i andre lande. I et område med en fælles valuta har dette dog samme negative effekt, som en devaluering havde — byrden af den nødvendige tilpasning skydes delvist over på andre lande. Hvis der opstår en situation, hvor flere lande med konkurrerende lave lønstigninger søger at genvinde deres konkurrenceevne, ville vi være tilbage i en situation med konkurrerende devalueringer. Noget sådant må for alt i verden undgås.

3.5. Skal lønpolitikken bidrage til fortsat vækst, må den tværtimod være både ansvarlig og dynamisk. Det eneste passende grundlag for fastsættelse af lønninger er derfor produktiviteten. Højere produktivitetstigning end gennemsnittet i euroområdet tilsiger i en bedre lønudvikling. En ringere produktivitetstigning på lang sigt må ligeledes få gennemslag i lønningerne i forhold til andre lande. I den situation er politikforanstaltninger, som kan øge produktiviteten, naturligvis ønskelige. Uddannelsespolitik og øgede investeringer er centrale elementer i en sådan politik. Med den højere grad af politisk samordning som kræves i takt med, at EU-landenes økonomier vokser sammen, synes en mere decentraliseret lønfastsættelse — set på denne baggrund — at være den forkerte vej fremad.

4. ØMU'en og rentepolitikken

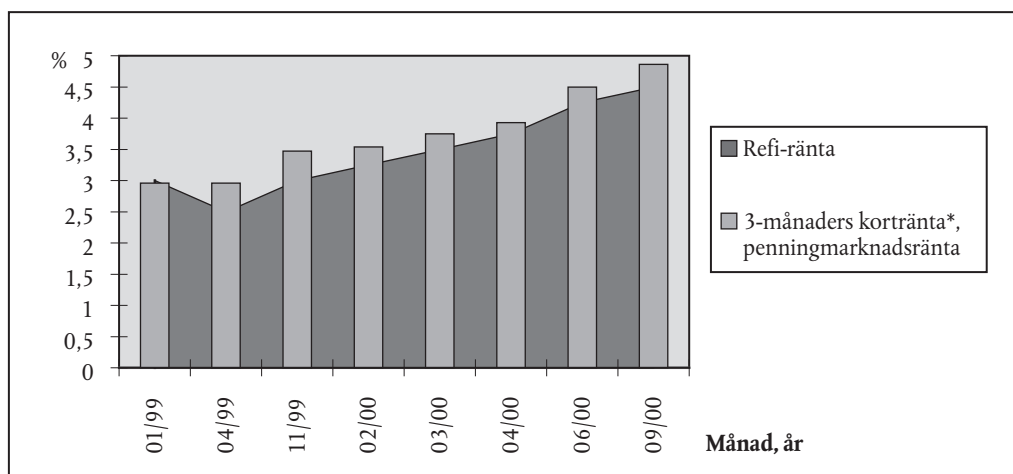
4.1. Renten og pengemængden påvirker efterspørgslen i økonomien. Centralbanken skal regulere disse gennem at ændre sine renteniveauer. Jo højere rente, desto mindre efterspørgsel og vice versa. ECB's vigtigste målestok for den økonomiske aktivitet er inflationsniveauet. Med årets store olieprisforhøjelse er der opstået et dilemma for ECB, eftersom den samlede inflation ikke længere er en målestok for den indenlandske aktivitet.

4.2. Foruden den indenlandske direkte virkning via renteændringer kan udenlandske finansielle investorer lokkes til at investere, hvis renten er høj, og afkastet dermed også er højt.

For at kunne gøre dette køber de euro. Resultatet bliver, at valutakursen stiger. Det omvendte er tilfældet, når renterne falder i forhold til andre valutaområder. På den måde er også valutakursen knyttet til renter og pengemængde. Hvis pengemængden er for stor, opstår der inflationstendenser med det resultat, at markedets aktører forsøger at komme af med deres beholdninger af euro, og valutakursen falder. Arbejdskraft, varer og tjenester bliver billigere for landene uden for EU, men vi får samtidig højere importpriser.

4.3. På kort sigt reagerer nominelle priser og lønninger meget trægt. I stedet kan ECB's refi-rente effektivt anvendes til at stimulere eller begrænse efterspørgslen i økonomien, eftersom den direkte påvirker de korte markedsrenter. Som det fremgår af nedenstående figur, er der en kraftig korrelation mellem refi-rentens og de korte renters niveau.

Diagram 2: Den korte rente og ECB's refi-rente

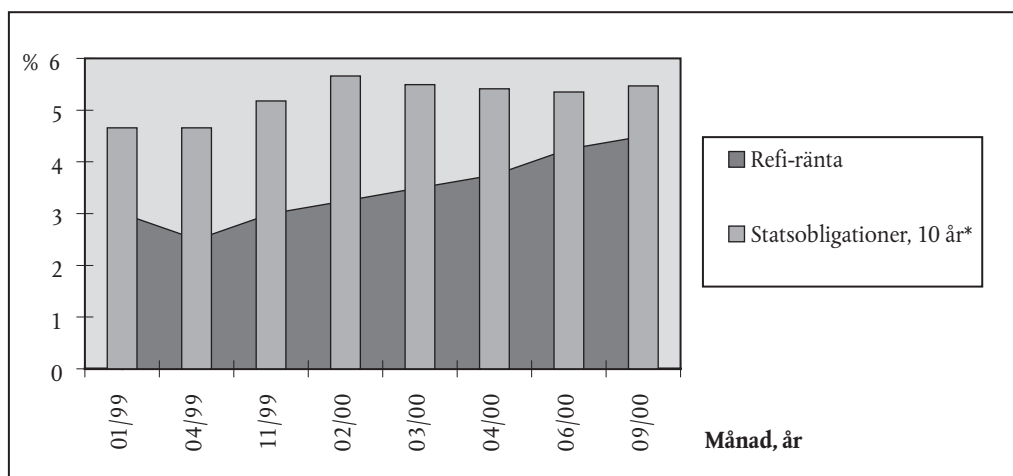

* Pengemarkedsrenten 01/99 og 04/99 er angivet som årsgennemsnit. 09/00 refererer til refi-renten fra og med den 6. september og markedsrenten fra og med den 8. september.

Kilde: ECB Monthly Bulletin (september 2000).

4.4. De lange renter påvirkes af forventningerne til de korte renter fremover og forventningerne til pengepolitikken. Som det fremgår af nedenstående figur, hænger refi-rentens niveau ikke sammen med de lange renter på samme måde som ovenfor. I visse måneder er de lange renter tværtimod faldet, samtidig med at refi-renten er steget. Dette tyder på,

at de finansielle markeder finder det sandsynligt, at pengepolitikken vil blive strammet for at undgå inflationstendenser. Dermed sænkes risikopræmien og renterne bliver lavere, end de ville have været, hvis man havde forventet en lempelig pengepolitik med større risiko for inflation og overophedning.

Diagram 3: Den lange rente og ECB's refi-rente

* Pengemarkedsrenten 01/99 og 04/99 er angivet som årsgennemsnit. 09/00 refererer til referencerenten fra og med den 6. september og markedsrenten fra og med den 8. september.

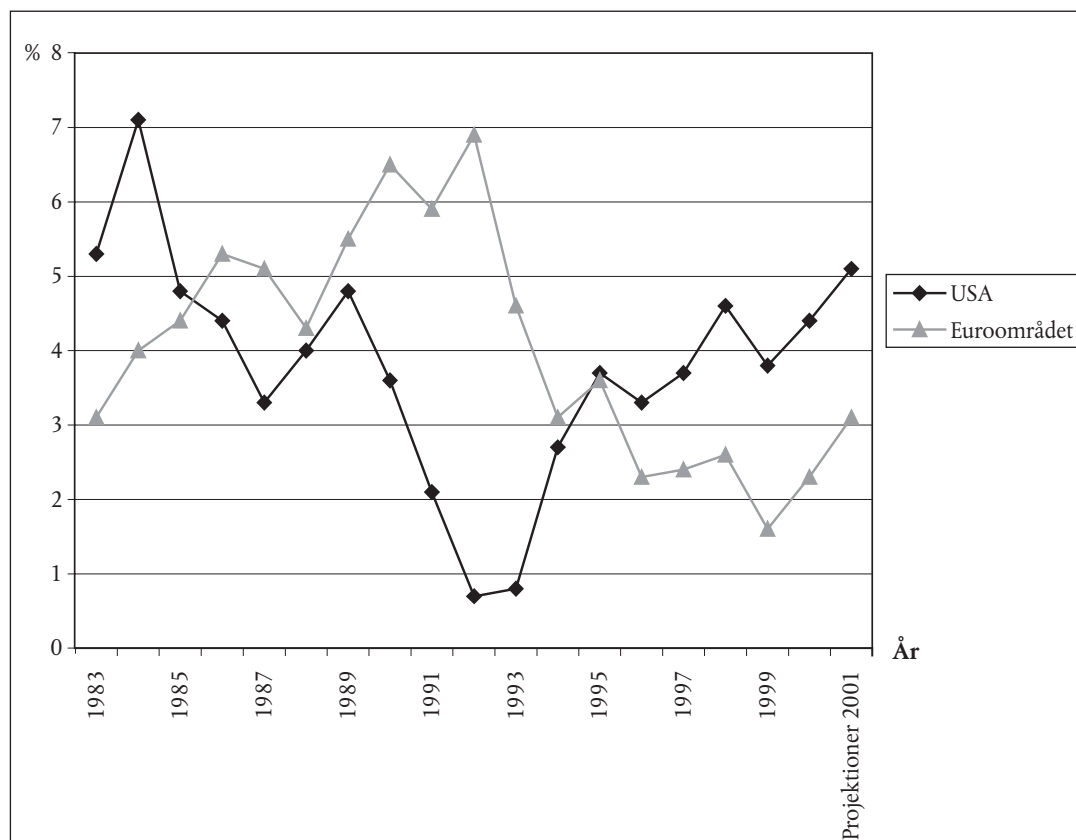
Kilde: ECB Monthly Bulletin (september 2000).

4.5. Selv om ECB formelt er selvstændig, kan den i praksis ikke agere selvstændigt. Verdens valutamarkeder domineres af den amerikanske dollar, samtidig med at det internationale kapital uden videre kan flyttes omkring. En forskel mellem Europa og USA hvad angår investeringers afkast har en direkte effekt på kapitalstrømmene. ECB kan derfor ikke udelukkende fastlægge sin rentepolitik ud fra, hvad den økonomiske situation i EU kræver. Lavere rente og lavere afkast af kapital i EU end i USA flytter investeringskapi-

tal til USA ⁽¹⁾. I Diagram 4 kan man se, hvordan forskellene i realrente mellem USA og euroområdet har udviklet sig i den senere tid. Virkningen af finansielle markeders stærke internationale afhængighed må afvejes mod det ønske om økonomisk stimulering, der ligger bagved en lav rente, eftersom der er brug for investeringskapital til at tilvejebringe den økonomiske stimulering.

⁽¹⁾ Se også ØSU's udtalelse om »De finansielle markeder og de udfordringer, ØMU'en stiller dem over for«, EFT C 367 af 20.12.2000.

Diagram 4: Realrenten i henholdsvis euroområdet og USA

Kilde: Economic Outlook 67, OECD 2000.

4.5.1. Det, som kan læses ud af den daglige statistik, og som synes at skabe mest bekymring, er den efterfølgende effekt på valutakursen. Denne har både betydning for den overordnede konkurrencesituation og for inflationen på grund af højere importpriser. Hvis man ser på tidligere perioder, har der været tale om endnu større udsving mellem den amerikanske dollar og de europæiske valutaer end i det seneste år. Det betyder dels, at udsvingene normalt er stort, og at de ofte hurtigt ændrer retning, dels at effekten på inflationen kan blive følelige.

4.5.2. På denne måde påvirkes ECB's muligheder for at styre den økonomiske aktivitet af den økonomiske situation og den økonomiske politik i andre lande, hovedsagelig i USA. Der er med andre ord ikke tale om tre, men mindst fire aktører — ECB, Økofin-Rådet, arbejdsmarkedets parter og tilsvarende aktører i USA. Stadig flere slår til lyd for, at der indføres tiltag, som kan gøre økonomierne mindre påvirkelige over for det internationale finansielle markedes voldsomme udsving.

4.6. Men renten er ikke blot afgørende for den fremtidige inflation — den er også en af de afgørende faktorer, som

påvirker den økonomiske aktivitet. Der er en tæt sammenhæng mellem inflation og konjunktur. Hvis samtlige medlemsstater havde samme inflation og konjunktursituation, ville en rentepolitik, som holdt inflationen på det ønskede niveau, også passe ind i konjunkturpolitikken i samtlige lande.

4.6.1. Sådan er situationen ikke. Varierende inflation og konjunktur i de forskellige medlemsstater er hovedårsagen til, at ØMU'en med en fælles monetær politik kun kan fungere optimalt, hvis man samtidig koordinerer den økonomiske politik. Den økonomiske politik er nødvendig for at foretage en konjunkturpolitisk justering af en fælles monetær politik. Hvilken politik en sådan koordination bør resultere i, afhænger fuldstændig af de aktuelle forskelle landene imellem.

4.6.2. Den store forskel i forhold til tidligere, med en nu fælles monetær politik, er, at den monetære politik i stedet for at blive baseret på det nationale inflationsniveau, baseres på det gennemsnitlige inflationsniveau (afvejet ud fra de respektive landes BNP).

4.6.3. Den allerværste måde at koordinere på ville være, hvis man også for den økonomiske politik fastlagde en fælles og ens politik i alle lande. Med en sådan harmonisering ville de problemer, som den fælles monetære politik afføder ved varierende inflations og konjunktur forværres.

4.6.4. I stedet må man med koordination komme overens om de forskelle i den økonomiske politik landene imellem, som bedst kan modvirke en fælles monetær politik fejleffekter for afvigende lande. Hvis man blot lod hvert land handle, som det finder bedst ud fra en givet fælles monetær politik, ville der sandsynligvis opstå konflikter som følge af, at ét lands politik på grund af de nære økonomiske relationer inden for EU også påvirker de øvrige lande. Man må derfor i forbindelse med koordinationen kunne formulere henstillinger for hvert enkelt land, hvor man også tager hensyn til denne politik sandsynlige indvirkning på øvrige lande. Politikken må udvikles, så der snarere er tale om en egentlig koordination end et fuldstændigt frivilligt samarbejde.

5. Det indre markeds store betydning

5.1. Som Kommissionen og Rådet ligesom ØSU har konstateret, er op til ca. 90 % af EU-områdets BNP internt. I forbindelse med udvidelsen vil den EU-eksterne handel blive

mindsket yderligere som andel af BNP. På langt sigt er relationen til resten af verden gennem udviklingen af den internationale konkurrenceevne — som afgør de 10 procent, der udgør handelen med resten af verden — af afgørende betydning. For den mere kortsigtede mulighed for via den økonomiske politik at korrigere visse effekter af den fælles monetære politik, viser de 90 procent mulighederne ved koordination.

5.1.1. For euroområdet har Kommissionen udført beregninger (»Økonomisk årsberetning 1999«) for at belyse åbenhedsgraden over for resten af verden og de daværende 11 landes gensidige afhængighed. I dette tilfælde indgår de fire lande, som i 1999 var uden for euroområdet i »resten af verden«. Af eurolandenes samlede BNP udgør 13 procent handel med resten af verden. En lige så stor del af deres BNP udgøres af handel mellem de 11 lande, der ud fra et euro-perspektiv kan betragtes som intern handel. Forskellene landene imellem er dog betydelige. Afhængigheden af intern handel er altså mere et EU- end et euro-fænomen.

5.2. Afhængigheden af den samlede handel inden for EU er meget stor. Af EU-områdets BNP udgør den interne grænseoverskridende handel ca. 16 (»eksport«) respektive 15 (»import«) procent. Andelen varierer kraftigt mellem landene, hvor de fleste små lande af naturlige årsager har den største andel.

Tabel 1: Handel inden for EU, % af BNP

% af BNP, 1999	B/L	DK	D	EL	E	F	IRL	I	NL	A	P	FIN	S	UK	EU-15
Eksport	48,6	15,9	14,4	4,4	13,2	12,8	50,4	11	37,6	18,3	17,7	18,3	19,9	10,5	15,7
Import	43,8	17,7	12,3	14	15,5	12,3	28,6	11	24,4	22,9	26,8	16,3	19,4	11,5	14,7

Kilde: European Economy No 69.

5.3. Kombinationen af ekstern uafhængighed og intern afhængighed fører til, at den økonomiske politik i ét EU-land i meget beskedent omfang påvirker resten af verden. Hvad angår handelsmønstre er også påvirkningen udefra på de fleste lande lille. Men på den anden side har et lands økonomiske politik stor indvirkning på de øvrige EU-lande.

5.4. For at få et billede af, i hvor stor udstrækning der er tale om en sammenhæng, har vi bedt det danske »Arbejderbevægelsens Erhvervsråd«⁽¹⁾ om at anvende sin velrenommerede økonometriske model på euroområdet. I følgende tabel har man derfor udregnet, hvilke virkninger en forøgelse af de offentlige investeringer med én procent af BNP får.

(1) O.a.: Denne fodnote er ikke relevant i den danske oversættelse.

Tabel 2: Forøgelse af de offentlige investeringer*Den samlede virkning i det tredje år (2000-2002)**(Østrig, Irland, Portugal og Luxembourg er ikke inkluderet i modellen)*

	Increase in each country separately of inv. (1 % of GDP)				A co-ordinated increase of inv. (1 % of GDP)	
	A Effect on the country itself		B Effect on the other 6 countries		C Effect on each country	
	GDP (percentage points)	Employment (1 000 persons)	GDP (percentage points)	Employment (1 000 persons)	GDP (percentage points)	Employment (1 000 persons)
Germany	1,2	256	0,2	125	2	429
Finland	1,6	26	0	10	2,7	43
Belgium	0,9	29	0	31	2	69
Netherland	0,9	75	0	38	2,1	168
France	1,1	252	0,2	123	1,7	374
Italy	1,6	157	0,1	93	2,4	224
Spain	1	125	0,1	55	1,7	220
SUM		920				1 527
Euro-countries total					2	1 676

Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Tallene viser virkningen på BNP og beskæftigelse efter tre år. Desværre kunne kun 7 af de 12 eurolande inkluderes i undersøgelsen. Hvis alle 12 havde været med, ville virkningerne have været større. Når hvert land handler alene, viser del A i tabellen resultatet for det eget land. Del B viser derefter virkningerne af investeringsforøgelsen i hvert af de øvrige 6 lande i undersøgelsen. En tysk investeringsforøgelse hæver f.eks. BNP i de øvrige lande med gennemsnitlig 0,2 %. Endelig indeholder del C tallene for en koordineret ekspansion, hvor alle 7 lande samtidig øger deres offentlige investeringer. Virkningerne på BNP bliver da omkring dobbelt så store, som når det enkelte land agerer.

5.5. Selv om man ikke skal sætte alt for stor lid til tallenes nøjagtighed, giver tabellen et tydeligt billede af, hvordan politikken bliver mere effektiv gennem koordinerede aktioner. Den viser også, at den økonomiske politik i et land kan være til gavn for andre lande i samme konjunkturfase, men til skade for lande, som befinder sig i en anden konjunkturfase.

6. Koordinationen øger hurtigt

6.1. Det Europæiske Råd har ved flere lejligheder tilkendegivet, at man ønsker en styrket koordination af den økonomiske politik. Da Fællesskabets budget er meget begrænset, set som andel af den samlede BNP, er der meget meget lidt plads til økonomisk stabilisering via dette. Der er dog situationer, hvor EU kan hjælpe lande med svære økonomiske problemer⁽¹⁾.

6.2. De grundlæggende principper for koordination af den nationale politik er efter topmødet i Helsingfors (december 1999): 1) Subsidiaritet — selv om budgetpolitikken skal føres i henhold til traktaten og stabilitets- og vækstpagten, skal der være plads til nationale politiske beslutninger. 2) De forskellige aktører er uafhængige — ECB, arbejdsmarkedets parter og regeringerne. 3) Medlemsstaterne skal betragte den økonomiske politik som et spørgsmål af fælles interesse (artikel 99).

⁽¹⁾ Artikel 100, stk. 2: »I tilfælde af vanskeligheder eller alvorlig risiko for store vanskeligheder i en medlemsstat som følge af usædvanlige begivenheder, som den ikke selv er herre over, kan Rådet, der træffer afgørelse med enstemmighed på forslag af Kommissionen, på bestemte betingelser yde den pågældende medlemsstat finansiel støtte fra Fællesskabet«.

6.3. Koordinationen begrænser sig til politikken overordnede rammer og dette indebærer, at man må undgå skadelig konkurrence. På den anden side er »god praksis« et vigtigt led i processen med at lære af hinandens succeser og fejltagelser.

6.4. Der findes allerede en lang række metoder til at koordinere: informationsudveksling, diskussion om »god praksis«, fælles grundregler for politikken, »peer review« og fælles aktioner. Mulighederne for de forskellige metoder afhænger af, hvilket politikområde det gælder. Det, som mangler, er større kontrol med alle foranstaltninger via et fastlagt fælles mål for politikken.

6.5. De økonomiske retningslinjer i henhold til traktatens artikel 99 er i dag udgangspunktet for koordination. Disse retningslinjer skal også integrere andre processer (Luxembourg, Cardiff og Köln), og begge afslutter et års politiske proces og indleder næste års. I løbet af årene er de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik blevet mere konkrete og målrettede mod strukturelle spørgsmål. Via de rapporter, som Kommissionen har fremlagt i forbindelse med alle disse processer, især fastlæggelsen af de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, eksisterer der allerede et grundlag for, hvordan en økonomisk politik kan gennemføres. Bedre og hurtigere input af økonomiske fakta fra medlemsstaterne er nødvendig for at forbedre disse forudsætninger for politikken.

6.6. Ud over hvad der officielt er blevet fastlagt i traktat og pagt gennemgår Euro-12-ministrene regelmæssigt deres hensigter vedrørende budgetpolitikken. ØSU anser det for vigtigt, at man tydeliggør Euro-12-ministrenes rolle som den instans, der leder indsatsen gennem denne politik.

6.7. Cardiff-processens resultater indbygges i de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, og i 2000 har man forbedret koordinationen med arbejdsmarkedsministrenes arbejde med Luxembourg-processen, så disse ministre også kan diskutere de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik. Via den makroøkonomiske politik er der åbnet muligheder for diskussion, så monetær, økonomisk og lønrelateret politik kan koordineres bedre. Endvidere er der blevet skabt et nyt led via topmødet i Lissabon med årlige topmøder, hvor man først og fremmest skal fortsætte diskussionen om beskæftigelse og videnssamfund.

6.8. En rapport fra Økofin-Rådet til Det Europæiske Råd i Helsingfors beskriver forskellige tiltag med henblik på at forbedre koordinationen via bl.a. såkaldte indikatorer og

benchmarks. Det første skridt er at afsætte mere tid til at nå frem til en fælles forståelse af de cykliske og strukturelle dele af budgetpolitikken. Mere pålidelige data er en forudsætning herfor.

6.9. Mere konkrete overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, der desuden er mere fokuserede på langsigtede mål og gennemførelsen, er det næste skridt. De konkrete planer for hvert land skal være detaljerede og sammenlignelige, så man kan følge realiseringen af dem. Når de nationale budgetter fremlægges på et andet tidspunkt end konvergens- og stabilitetsplanerne, bør det sikres, at de kobles så tæt sammen med disse planer som muligt. Konsekvenserne af den aldrende befolkning må kædes sammen med disse planer og budgetter. En effektiv koordination må også bygge på åbenhed og villighed til at tage imod råd og ændre politikken.

6.10. Disse henstillinger er væsentlige for at udvikle effektive metoder til at følge politikken i de enkelte lande.

7. Forskelle i konjunktursituation

7.1. I diskussionen om, hvilke problemer der kan opstå inden for et område med fælles valuta, har spørgsmålet om »asymmetriske chokpåvirkninger« domineret⁽¹⁾. Selvfølgelig kan man forestille sig sådanne, men de seneste årtiers udvikling viser snarest, at de chokpåvirkninger (f.eks. olieprisforhøjelser), som finder sted, rammer de fleste lande, dvs. de er symmetriske, og at der kun er små forskelle i, hvor kraftigt de rammer. Bortfaldet af Ruslandshandelen, som ramte Finland, er nok det nærmeste, man kommer et asymmetrisk chok. De ekstreme situationer, hvor et eller et par lande rammes, men ikke de øvrige, garderes der desuden imod via den EU-støtte, som den nævnte artikel 100, stk. 2, åbner mulighed for.

7.2. Hvis det er usædvanligt med asymmetriske chok, er afvigelserne mellem landene i konjunkturudviklingen af stor betydning. De spiller en central rolle i behovet for økonomisk-politisk koordination via en fælles monetær politik. For at kunne afgøre, hvilken type koordination der behøves, og hvilken typer der kan være mest effektive, er der brug for mere viden om konjunkturernes faktiske afvigelser.

⁽¹⁾ EFT C 368 af 20.12.1999.

7.3. Vi har undersøgt de seneste års konjunkturforskelle mellem EU-landene. Dels kan man undersøge, hvor store forskellene er normalt, f.eks. om disse forskelle er store eller små, dels kan man se på variationerne mellem forskellige lande. Er det altid bestemte lande, som ligger forrest i konjunkturforløbet, og er der visse, som altid afviger mest fra de øvrige? Man kan forestille sig forskellige måder at måle konjunktursituationen i et land på. Vi har valgt den enkleste, nemlig ændringen i BNP.

7.4. Nedenstående diagram, der bygger på tal fra OECD, viser, at de økonomiske konjunkturer i eurolandene i løbet af de senere år, har haft tendens til at nærme sig hinanden. Nogle lande afviger dog fra dette, f.eks. Irland, Finland og — i forbindelse med genforeningen — Tyskland. Tilnærmelsen skyldes formentlig det indre marked og konvergenskriterierne, hvilket viser deres betydning for en fremtidig økonomisk politik, hvor økonomisk politik og koordination kan føre til højere vækst og beskæftigelse.

Diagram 5a: Reel BNP-forandring

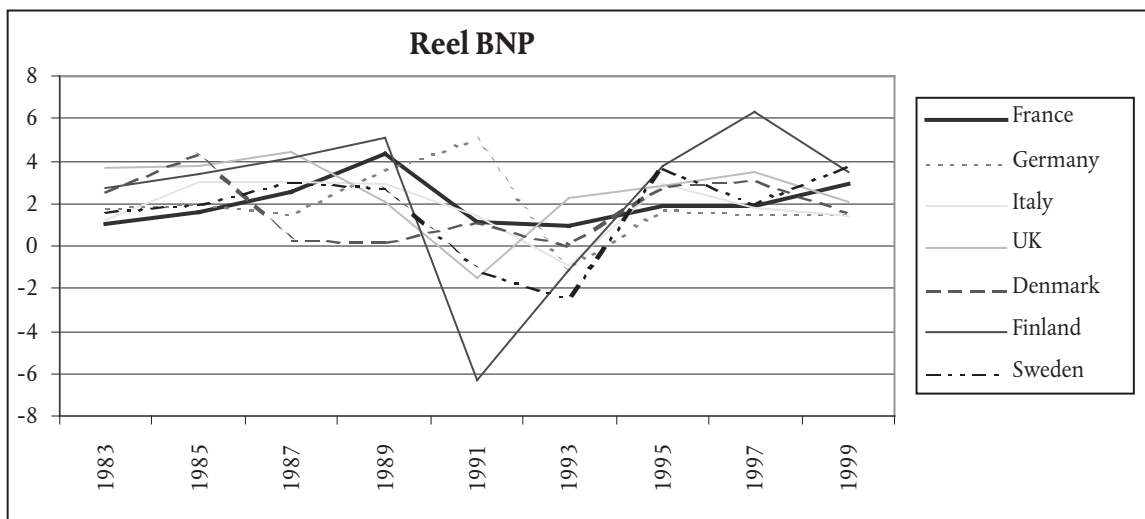
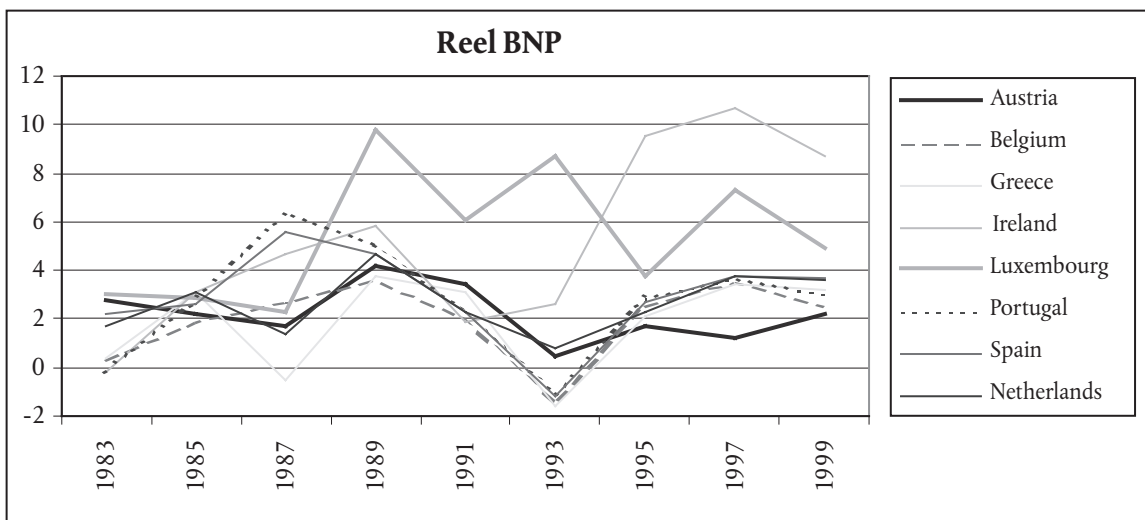

Diagram 5b: Reel BNP-forandring

8. Automatiske stabilisatorer

8.1. Hvis man i et land med afvigende konjunkturudvikling ikke tager nogen nye politiske beslutninger, vil landets økonomi alligevel efterhånden tilpasse sig de øvrige gennem en indbygget tilpasningsmekanisme. Problemet er, at det tager for lang tid og har negative sideeffekter i mellemtiden. Ved en højkonjunktur fører større økonomisk aktivitet til inflation. Gennem afhængigheden af de internationale markeder forværrer konkurrenceevnen, hvilket efterhånden fører til, at den økonomiske aktivitet bliver mindre. For EU-landene sker en sådan tilpasning først og fremmest via det indre marked. Desuden ville en tilpasning via prisniveauerne i euroområdet føre til en supplerende, strammere monetær politik, hvilket dæmper den økonomiske aktivitet generelt.

8.2. Eftersom en sådan prisme mekanisme fungerer via negative effekter på beskæftigelse og vækst, og eftersom effekterne i stor udstrækning sker via andre lande, er en sådan tilpasning ikke acceptabel. Traditionelt anvendes derfor i stedet forøgelser og reduktioner i den offentlige sektors indtægter og udgifter for at fremskynde processen og holde konjunkturerne på et »normalt niveau«. Gennem udviklingen af vore økonomiske systemer er der dog blevet indbygget forskellige faktorer, der, hvis de får lov til at fungere fuldt ud, automatisk klarer tilpasningen ved mindre ændringer i konjunktursituationen. Nogle vigtige eksempler er:

- Arbejdsløshedsforsikringen. Muligheden for, at arbejdsløse under arbejdsløshedsperioder bevarer en del af deres tidligere disponible indkomst, begrænser den negative indvirkning på efterspørgslen, når arbejdsløsheden vokser.
- Arbejdsmarkedsprogram for at aktivere de arbejdsløse med henblik på at fastholde deres færdigheder udjævner de negative virkninger på markedet i perioder med arbejdsløshed. Udbud af arbejdskraft og beskæftigelsesgrad er grundlæggende forudsætninger for vækst, hvorfor det er vigtigt at sikre arbejdsudbuddet til den dag, konjunkturerne vender.
- Progressiv beskatning og socialt sikkerhedsnet. Disse reducerer udstødelsen fra arbejdsmarkedet og mindsker dermed nedgangen i købekraft. De holder efterspørgslen tilbage, når der er højkonjunktur, ved at overføre ressourcer til den offentlige sektor.
- Indkomstbaserede bidrag og f.eks. lav brugerbetaling for børnepasning bidrager også til at opretholde købekraften under lavkonjunkturer og mindsker statens udgifter under højkonjunkturer.
- Uddannelsesniveau. Ved strukturændringer er det lettere for veluddannet arbejdskraft at omskole sig med sigte på erhverv, der mangler arbejdskraft, så der ved højkonjunktur er tilstrækkeligt med uddannet arbejdskraft.

- Formålet med reservefonde, som disse er udformet i Finland (hvor de er arbejdsmarkedsparternes ansvar), er, at de skal opbygges i gunstige perioder og anvendes i dårlige. Dette sker ved, at en del af »lønmarginen« anvendes til at opbygge fondene under højkonjunktur for at finansiere en vis del af arbejdskraftsomkostningerne under lavkonjunktur. Fordelene ved et sådan system er, at man på sigt får en mere jævn reallønssstigning, uden at der opstår inflationstendenser.

9. Det økonomisk rigtige er ikke altid det politisk mulige

9.1. Med ØMU'en påvirkes rentepolitikken ikke af nært forestående parlamentsvalg. Uden en rentepolitik, der på denne måde er frigjort fra de daglige politiske afgørelser, især op til parlamentsvalg, er det sjældent muligt at føre en konjunkturpolitisk korrekt rentepolitik. Ved højkonjunktur og parlamentsvalg har en regering inden for den økonomiske politik begrænsede muligheder for at indføre de økonomisk-politiske stramninger, som konjunktursituationen stiller krav om. Politikerne mener, at det er vigtigere at vinde valget end at styre økonomien korrekt og tage valget. Den opposition, som i den situation ikke udnytter muligheden for at kritisere en stram økonomisk politik, er nok svær at finde. Hvis alle parlamentsvalg fandt sted under lavkonjunkturer, ville det politisk ønskelige også være det økonomisk bedste. Men sådan er virkeligheden ikke. Når flere EU-lande nu har balance på budgetterne eller til og med overskud, kan det være politisk fristende op til valg at gennemføre skattesænkninger uden hensyn til den almindelige økonomiske situation. Af disse årsager er der behov for mere kraftige incitamenter fra Rådet til, hvad der på det pågældende tidspunkt er en positiv politisk udvikling.

9.2. Efter Det Europæiske Råds møde i Lissabon har Kommissionen præsenteret et antal mulige regler for den økonomiske politik i den aktuelle økonomiske situation. Der har længe været talt meget om behovet for skattesænkninger. I disse regler siger Kommissionen, at den øjeblikkelige økonomiske situation måske ikke er det rette tidspunkt til at gennemføre sådanne ændringer, men hvis der alligevel er planer om sådanne, bør visse af Kommissionens retningslinjer følges. Under den gunstige konjunktur kan økonomierne næppe klare nogen større incitamenter, uden at det fører til inflation. I denne situation er der kraftige argumenter for at arbejde for det langsigtede mål om at opbygge statsfinanserne, så der er mulighed for økonomiske stimulanser i en senere, ringere konjunktursituation. Selv i en anderledes økonomisk situation må især sænkninger af indkomstskatten ses i sammenhæng med statsgælden og den fremtidige demografiske udvikling fremover. Sådanne skatteændringer kan kun indgå i en pakke med reformer af socialsikringssystemerne. Alt dette ifølge Kommissionens rapport om de offentlige finanser, der i skrivende stund ikke er blevet behandlet formelt i Rådet.

10. Retningslinjer for koordination

10.1. Der er altså mange grunde til at styrke koordinationen af den økonomiske politik, og der er behov for et fælles principielt grundlag for alle de metoder, man kan vælge at bruge til at koordinere. ØSU mener, at en sådan koordination bør have følgende mål:

10.2. For det første er »målet« — en stram eller lempelig politik — det vigtige, ikke nøjagtig hvilke foranstaltninger, der vedtages. I én og samme konjunktursituation kan en indkomstændring være såvel den økonomisk som politisk rette foranstaltning for staten i ét land, mens en statslig udgiftsændring i den anden retning kan være mere formålstjenligt i et andet land. Hvis en skattesækning foretrækkes i to lande, kan det være mest effektivt med en sækning af indkomstskatten i det ene land og en sækning af momsen i det andet. Kursen er altså det primære, mens de nøjagtige foranstaltninger kommer i anden række.

10.3. For det andet er der foruden målet behov for yderligere fælles overvejelser, inden man kommer ind på de konkrete foranstaltninger, nemlig i hvilken udstrækning forskellige foranstaltninger påvirker de øvrige medlemsstater. De nøjagtige konjunkturforhold afgør, om man skal vælge foranstaltninger, som påvirker andre meget, eller sådanne, som kun påvirker i beskedent omfang. Hvis de fleste lande befinder sig i samme situation, bør koordinationen gå ud på, at man vælger foranstaltninger, der har stor indvirkning på andre lande. En ændring af momsen kan f.eks. i den situation være mere effektiv, eftersom en justering af momsatsen direkte påvirker det private forbrug (via effekten på den disponible indkomst) og dermed også importen fra andre lande. En ændring i de fleste offentlige udgifter påvirker på den anden side kun indirekte og i mindre udstrækning privatforbruget og importen. Hvis et land derimod er »ude af fase« med de øvrige, kan man f.eks. vælge sådanne udgiftsændringer, som kun i ringe udstrækning påvirker andre lande.

10.4. For det tredje bør man efter disse overvejelser overlade det til medlemsstaterne selv at diskutere valg af foranstaltninger. Fraværet af fælles beslutninger behøver dog ikke at indebære et fravær af fælles diskussioner i Rådet. Sådanne bør i stedet udgøre kernen i den praktiske udformning af en koordineret økonomisk politik. Eftersom det er betydeligt vanskeligere politisk at formalisere dette via en tilføjelse til traktaten, bør det kunne gennemføres inden for den eksisterende struktur. Det formelle er af mindre betydning end koordinationsens praktiske indhold. Desuden må der opbygges grundlæggende viden om effektiviteten af forskellige foranstaltninger i alle konjunktursituationer, og Rådet bør i sine drøftelser tage ved lære af såvel de gode og dårlige erfaringer i de enkelte lande.

10.4.1. Det er i den forbindelse vigtigt at notere, at et instrument kan være effektivt i ét land, men måske ikke i alle andre. Den økonomiske struktur i erhvervslivet, velfærdssystem-

ets opbygning og struktur, omfanget af økonomiske skævheder m.m. er faktorer, som kan gøre en foranstaltning effektiv inden for visse økonomiske rammebetingelser, men ikke andre.

10.5. For det fjerde er det indvirkningen på den faktiske konjunktur, der er det vigtige, når koordinationen af den økonomiske politik skal forstærke den monetære og økonomiske politiks samlede indvirkning på stabilitet, vækst og beskæftigelse. Eventuelle ønsker om mere ensartede økonomiske systemer af andre årsager bør der ikke primært tages hensyn til i reglerne for den årlige koordination af den økonomiske politik. Det gælder bl.a. skatteniveau, udgiftsniveau og fordelingen mellem forskellige skatter og forskellige typer udgifter. Sådanne forandringer hører altså kun hjemme i den faste struktur for koordination, som vi slår til lyd for her, hvis de tager direkte sigte på den aktuelle konjunkturpolitik.

10.6. Sådanne sammenhænge findes. Hvis man f.eks. vil mindske forskellene i momsats og dermed også mulighederne for at svindle med momsen, kan man udnytte uligheder i forskellige landes konjunktursituation for at opnå dette successivt. Et land, der er ene om at befinde sig i en højkonjunktur og som har et momsniveau, der ligger under gennemsnittet, bør i den situation hæve niveauet. Modsat bør et land, der er ene om at befinde sig i en lavkonjunktur og som har et højt momsniveau, benytte lejligheden til at sænke dette. Dette og andre eksempler viser, at en koordineret økonomisk politik også kan få langsigtede konsekvenser for den samlede økonomiske koordination og derved reducere de uligheder, som bl.a. kan medføre problemer for det indre marked.

10.6.1. Et område, hvor forskelle i økonomisk situation især bør udnyttes til at udjævne uligheder, er skatter, hvis skattegrundlag let kan flyttes mellem forskellige lande. Et land med en ekstra kraftig konjunktur og lave skatter på kapitalindtægter, virksomhedsfortjenester, men også på miljøbelastende aktiviteter, bør udnytte dette til at udjævne disse skatteforskelle. I modsætning hertil bør et land med høje skatter på disse områder i en dårligere konjunktur benytte lejligheden til at sænke dem. En mere ensartet konkurrencesituation og mere ensartede konjunktursvingninger fremover bliver positive bivirkninger af sådanne politikforskydninger.

10.7. Endelig bør det påpeges endnu en gang, at alle disse overvejelser om koordination af den økonomiske politik forudsætter tilbageholdenhed i gode tider. Uden en sådan tilbageholdenhed vil vi være tilbage i 90'ernes situation, hvor kravene om sanering af offentlige finanser umuliggjorde en offensiv indsats i en lavkonjunktur. Tilbageholdenhed må dog ikke drives ad absurdum. De muligheder for vækst, som der er i en højkonjunktur, skal udnyttes. Det må ske ved en balancegang, hvor man udnytter mulighederne for ekspansion og samtidig undgår, at der opstår flaskehalse, så inflationspreset øges.

10.8. Vi opfordrer aktørerne inden for den økonomiske politik — regeringerne, ECB, Kommissionen, arbejdsmarkedets partnere — til med udgangspunkt i ovenstående analyse og henstillinger at udvikle koordinationen inden for den

økonomiske politik i EU, så man kan opnå den fulde effekt på vækst og beskæftigelse ud fra de gode forudsætninger, som ØMU'en har skabt.

Bruxelles, den 1. marts 2001.

Göke FRERICHES

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »De overordnede økonomisk-politiske retningslinjer for 2000«

(2001/C 139/14)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 13. juli 2000 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at afgive udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Heinz Putzhammer til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 8. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar-1. marts 2001, mødet den 1. marts 2001, følgende udtalelse med 81 stemmer for, 1 stemme imod og 1 hverken for eller imod.

1. Indledning: De overordnede økonomisk-politiske retningslinjers voksende betydning for EU

1.1. Det Økonomiske og Sociale Udvalg anerkender, at medlemsstaternes og Fællesskabets overordnede økonomisk-politiske retningslinjer er af principiel og helt afgørende betydning for en vækst- og stabilitetsorienteret økonomisk politik inden for Den Europæiske Union, hvis mål er at genskabe fuld beskæftigelse samtidig med at der sikres prisstabilitet og social samhørighed. Der er skabt en klar forbindelse mellem de temaer, der behandles i de overordnede retningslinjer, og de tre parallelle beskæftigelsesprocesser (Luxembourg, Cardiff og Köln).

1.2. Retningslinjerne har fået ekstra vægt som følge af Rådets rapport om samordning af den økonomiske politik, der blev vedtaget på Det Europæiske Råds møde i Helsingfors, og i lyset af konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Lissabon, hvori det bestemmes, at Det Europæiske Råd i fremtiden skal træde sammen hvert forår for at drøfte beskæftigelse, økonomiske reformer og social samhørighed. På Det Europæiske Råds møde i Lissabon havde EU sat sig som nyt strategisk mål for det kommende årti at afløse USA som den mest dynamiske region i verden, at styrke konkurrenceevnen

og udnytte potentialet i en bæredygtig økonomisk vækst med flere og bedre arbejdspladser ved at sikre overgangen til informations- og kommunikationssamfundet, bl.a. ved at skabe et gunstigt klima for oprettelse og udvikling af innovative virksomheder, navnlig SMV, ved at fremskynde strukturreformerne og ved at fuldføre det indre marked. Stats- og regeringschefernes officielt erklærede mål i Lissabon var at genskabe fuld beskæftigelse. Det Økonomiske og Sociale Udvalg vil nu se, om disse ord bliver omsat til handling.

1.3. Det Økonomiske og Sociale Udvalg bifalder i denne sammenhæng den nye generelle procedure for udarbejdelse og formidling af de overordnede retningslinjer. Proceduren omfatter Kommissionen, Parlamentet, Rådet i dets forskellige sammensætninger (for første gang ikke kun Ecofin), Det Europæiske Råds forårssamling og forskellige høringer af arbejdsmarkedets parter. Dermed opstår der mulighed for en omfattende, gennemskelig, demokratisk og samordnet procedure i et slags rullende konsultationssystem, som Rådet (Ecofin) kan trække på, når det skal vedtage de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik i henhold til traktatens artikel 98 og 99.

1.4. De overordnede retningslinjer består af to hoveddele. Første del drejer sig om generelle økonomisk-politiske retningslinjer, mens anden del indeholder landespecifikke retningslinjer og henstillinger. Det Økonomiske og Sociale Udvalg kommer i denne udtalelse kun ind på de generelle retningslinjer og henstillinger, der gælder EU som helhed. Disse består igen af en mere generel analytisk-diagnostisk del (kapitel 1 (Indledning) og 2 (Hovedprioriteringer og økonomisk-politiske behov) og en del med økonomisk-politiske henstillinger.

ØSU vedtog i februar 2001 nye udtalelser, der har betydning i denne sammenhæng:

- en initiativudtalelse om det højaktuelle tema »Koordination af den økonomiske politik som følge af ØMU'en«,
- en initiativudtalelse om »Komparative undersøgelser af makroøkonomiske resultater« med henblik på at foreslå en ramme for makroøkonomisk benchmarking,
- en udtalelse (høring) om Kommissionens meddelelse om strukturindikatorer,
- en initiativudtalelse om »Midtvejsevalueringen af de tre processer, som underbygger den europæiske beskæftigelsesstrategi« (præsenteredes kort før topmødet i Stockholm i marts 2001).

Endvidere vedtog ØSU for nylig en udtalelse om temaet »Ny viden, nye arbejdspladser«⁽¹⁾ med det formål at yde et vigtigt bidrag til dette højtprioriterede mål for det franske formandskab og øve indflydelse på EU's arbejdsprogram på området.

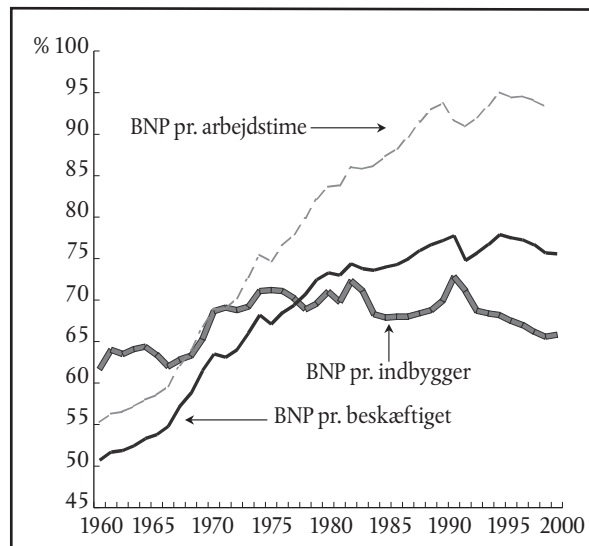
2. Vigtige prioriteringer og økonomisk-politiske krav

2.1. I et tilbageblik over 1990'erne drages der i de overordnede retningslinjer en sammenligning mellem den økonomiske udvikling i EU og i USA. Den økonomiske vækst i EU lå betydeligt under væksten i USA, den gennemsnitlige levestandard ligger efter ti år med relativ stagnation stadig 35 % under USA's, og dette skønt arbejdsproduktiviteten i de to regioner har nærmet sig hinanden i samme tidsrum (jf. graf 1). De overordnede retningslinjer nævner de stagnerende investeringer i EU som et af de svageste punkter. Til sammenligning har USA fordoblet realinvesteringerne i samme tidsrum.

⁽¹⁾ EFT C 14 af 16.1.2001.

Graf 1:

Tendenser i levestandard og arbejdsproduktiviteten, EU-15
(KKS; USA = 100)

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

2.2. Siden forsommeren 1999 har EU ganske vist kunnet notere et solidt og bredt funderet økonomisk opsving, som på baggrund af stabile interne valutakurser siden indledningen af tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union i januar 1999, en ikke-inflationær årlig vækstrate på 3 % og fortsat prisstabilitet vil have en stigende indflydelse på beskæftigelsen. Et betydeligt fald i arbejdsløsheden anses generelt for muligt, forudsat at der er en effektiv forbindelse og samordning mellem en passende makroøkonomisk policy-mix og strukturreformer.

2.3. På baggrund heraf bifalder Det Økonomiske og Sociale Udvalg de fem vigtigste udfordringer, som er nævnt i retningslinjerne, og som EU vil tage op i de kommende år: genskabelse af fuld beskæftigelse, overgang til en videnbaseret økonomi, rettidig forberedelse på befolkningsældningen, forbedring af den sociale samhørighed i EU og videreførelse af reformprogrammet, som vil gøre det muligt for EU fremover at gøre sig endnu mere gældende i den globale økonomi. Ganske vist kunne det på det tidspunkt, Kommissionen forelagde de overordnede retningslinjer, ikke forudsiges, at energi- og råoliepriserne ville stige yderligere, men de centrale udfordringer gælder stadig og kan stadig imødekommes, selv om vækstprognoserne må revideres en anelse i nedadgående retning. Dette kræver en yderligere samordnet indsats fra alle aktører i den makroøkonomiske proces, men skulle principielt ikke ændre noget ved de grundlæggende strategier.

2.4. EU og dens medlemsstater opstiller klart kvantificerbare mål, der vil kunne tjene som målestok for kommende fremskridt: at opnå en vækst på mindst 3 % på mellemlang sigt, at øge beskæftigelsesfrekvensen fra 61 % i dag til 70 % inden 2010 og at øge beskæftigelsen for kvinder fra 51 %

til over 60 %. Kommissionen har udarbejdet scenarier for beskæftigelsesudviklingen indtil 2010 og bekræftet, at beskæftigelsesmålene er opnåelige under de i punkt 2.3 nævnte betingelser. Målsætningerne indebærer, at der stilles store udfordringer til de økonomiske reformer i medlemsstaterne.

De nuværende forskelle i beskæftigelsesfrekvens er betydelige og når helt op på næsten 50 % (Spanien sammenlignet med Danmark). Disse forskelle formodes at blive reduceret til halvdelen i løbet af ti år, samtidig med at beskæftigelsesfrekvensen også stiger i landene med den højeste frekvens.

Tabel 1: Beskæftigelse, befolkning i den erhvervsaktive alder og beskæftigelsesfrekvens indtil 2010

	Beskæftigelse 15-64 (1 000)				Befolkning i den erhvervsaktive alder (1 000)				Beskæftigelsesfrekvens 15-64			
	1991	1999	2005	2010	1991	1999	2005	2010	1991	1999	2005	2010
EU15	150 350	153 463	166 223	174 500	242 020	247 298	248 877	249 794	62,1	62,1	66,8	69,9
B	3 703	3 955	4 288	4 534	6 625	6 711	6 786	6 874	55,9	58,9	63,2	66,0
DK	2 583	2 692	2 796	2 842	3 461	3 521	3 559	3 564	74,6	76,5	78,6	79,7
D	36 702	35 742	37 540	38 721	54 090	55 148	54 505	54 312	67,9	64,8	68,9	71,3
EL98	3 523	3 835	4 239	4 527	6 638	6 922	6 894	6 881	53,1	55,4	61,5	65,8
E	12 482	13 658	15 954	17 316	25 359	26 104	26 129	25 977	49,2	52,3	61,1	66,7
F	21 968	22 661	24 849	26 359	36 304	37 507	38 567	39 223	60,5	60,4	64,4	67,2
IRL	1 100	1 559	1 832	2 033	2 152	2 494	2 699	2 789	51,1	62,5	67,9	72,9
I	21 146	20 292	22 443	23 616	39 088	38 634	37 721	37 275	54,1	52,5	59,5	63,4
L	161	175	195	212	266	285	300	312	60,7	61,6	65,0	67,9
NL	6 351	7 552	8 190	8 778	10 234	10 646	10 947	11 130	62,1	70,9	74,8	78,9
A	3 600	3 644	3 833	3 953	5 218	5 344	5 374	5 400	69,0	68,2	71,3	73,2
P	4 609	4 566	4 877	5 101	6 814	6 771	6 766	6 809	67,6	67,4	72,1	74,9
FIN	2 333	2 237	2 461	2 570	3 305	3 438	3 487	3 493	70,6	65,0	70,6	73,6
S	4 321	3 998	4 280	4 388	5 434	5 665	5 839	5 876	79,5	70,6	73,3	74,7
UK	25 768	26 898	28 448	29 549	37 033	38 106	39 305	39 880	69,6	70,6	72,4	74,1

Kilde: Kommissionen, Generaldirektoratet for Beskæftigelse, Beskæftigelse i Europa 2000.

2.4.1. Den opmuntrende prognose om en BNP-stigning på over 3 % for EU som helhed inden for de næste to år vil udgøre et nødvendigt grundlag for og give startskuddet til et bæredygtigt opsving og fortsat øget vækst. Dermed vil man omsider også i Europa blive opmærksom på et forhold, der næsten har været glemt, nemlig at bæredygtig økonomisk vækst er en væsentlig forudsætning for fuld beskæftigelse.

Dette gælder navnlig store økonomiske områder som Den Økonomiske og Monetære Union.

2.4.2. Et yderligere aspekt, som tidligere har været overset, er investeringskvoten, som med 19 % af BNP stadig ligger betydeligt under den gennemsnitlige investeringskvote på 24 %, der herskede i begyndelsen af 1970'erne, hvor der var

fuld beskæftigelse i Europa. Det er et højt investeringsniveau, der skal skabe den fremtidige vækst. Et stort indre marked skal først og fremmest kunne skabe velstand indefra og bør ikke være afhængig af eksportindtægter fra tredjelande. Sammen med de private investeringer skal de offentlige investeringer yde et væsentligt bidrag til at øge investeringskvoten. De offentlige investeringer var ifølge en kommissionsrapport fra 1998 faldet betydeligt og havde været skyld i et underskud i den økonomiske vækst på mellem en halv og en hel procent. De beslutninger, Det Europæiske Råd i Lissabon traf om fremme af innovation, forskning og udvikling med henblik på overgangen til den videnbaserede økonomi, viser derfor vejen frem. Endvidere vil øgede investeringer i den fysiske infrastruktur stadig være af stor betydning.

2.4.3. Den drivende kraft bag øget produktivitet, vækst og beskæftigelse vil være omdannelsen af det europæiske samfund til et videnbaseret samfund. Øgede investeringer i menneskelige ressourcer og informations- og kommunikationsinfrastrukturer skal ledsages af en yderligere liberalisering og fleksibilisering af vare- og tjenestemarkederne. Uddannelses- og erhvervsbeskrivelserne må tilpasses bedre for fuldt ud at udnytte potentialet i den videnbaserede økonomi. Det samme gælder innovative strategier inden for livslang uddannelse og den dermed forbundne vekselvirkning mellem erhvervsliv og videreuddannelse.

2.4.4. Forskydningen i alderspyramiden i EU-landene vil fremover føre til problemer med pensionssystemerne. Disse problemer kan løses ved at sænke den aktuelle arbejdsløshed, ved at indføre en effektivt styret indvandrerpolitik for EU-området, ved at øge kvindernes erhvervsfrekvens og ved at få flere ældre i den erhvervsaktive alder i arbejde. Herved kan det undgås, at pensionsordningsproblemerne læsses over på de offentlige finanser. Det Økonomiske og Sociale Udvalg bifalder derfor i høj grad den styrkede koordinering mellem medlemsstaterne om den fremtidige sociale sikring, som Det Europæiske Råd opfordrede til i Lissabon.

2.5. Fuldførelsen af det indre marked, dvs. integrerede vare-, tjeneste- og kapitalmarkeder i hele EU, er nødvendig for at opnå de ønskede økonomiske resultater. I de forløbne år har Det Økonomiske og Sociale Udvalg via sit »Observatorium for Det Indre Marked«, hvis arbejde i høj grad har været præget af praktisk erfaring, bidraget til at komme betydeligt nærmere fuldførelsen af det indre marked. I lyset af globaliseringen af verdensøkonomien kan EU imidlertid ikke længere isolere sig. Det fælles indre marked vil blive suppleret med EU's fælles udenrigspolitik på det økonomiske område, hvis mål er

en åben verdensøkonomi med et regelbaseret og retfærdigt handels- og investeringssystem under WTO.

3. Økonomisk-politiske henstillinger

3.1. Den Europæiske Unions nye strategiske mål for det kommende årti, som blev præsenteret af Det Europæiske Råd i Lissabon, skal omsættes til praktisk politik i EU og i medlemsstaterne. Dette er hovedformålet med de økonomisk-politiske henstillinger. Stats- og regeringscheferne havde i Lissabon erklæret, at »EU skal blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden, en økonomi, der kan skabe en holdbar økonomisk vækst med flere og bedre job og større social samhørighed«⁽¹⁾. Målt i forhold til dette ambitiøse mål opfylder henstillingerne i de overordnede retningslinjer ikke Det Økonomiske og Sociale Udvalgs forventninger. Det er derfor ikke altid let at se, hvordan en gentagelse af tidligere års henstillinger kan forenes med en ny EU-strategi. Retningslinjerne rører heller ikke noget om, hvordan der varigt og ud over 2001 kan genskabes et højt investeringsniveau. Private investeringer nævnes slet ikke. Hvad angår offentlige investeringer, skelnes der i retningslinjernes henstillinger ikke mellem det generelle behov for at konsolidere de offentlige finanser og nødvendigheden af at øge investeringssudgifterne. Endvidere undervurderes pengepolitikens rolle i en bæredygtig og stabilitetsorienteret vækst, hvilket fører til endnu en diskrepans mellem det nye strategiske mål og de økonomisk-politiske henstillinger.

3.2. På baggrund af den bekymring for euroens kurs og eksterne værdi, der hersker i øjeblikket, fremsætter Det Økonomiske og Sociale Udvalg følgende bemærkninger. Basistallene for den økonomiske udvikling i EU er stabile, og der er lagt en målrettet økonomisk kurs, der bygger på varig vækst. På trods af denne høje stabilitet er den fælles europæiske valuta klart undervurderet. Et blik på forholdet mellem de europæiske valutaer inden Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase, hvor de endnu var uafhængige, og den amerikanske dollar viser endvidere, at det ikke først og fremmest drejede sig om en svag euro, men snarere om et udpræget stærk dollar. Dette skyldes de betydelige vækst- og renteforskelle mellem USA og EU, der herskede indtil 2. kvartal af 2000. Det må forlanges af Den Europæiske Centralbank, at den ud over at forfølge stabilitetsmålet også bidrager til EU's økonomiske vækst. ØSU mener, at den fælles valutas troværdighed fremover vil afhænge endnu mere af EU's evne til at tale med én stemme i valutaspørgsmål.

⁽¹⁾ Formandskabets konklusioner, Det Europæiske Råd i Lissabon, den 23.-24. marts 2000, pkt. 5.

3.3. Det Økonomiske og Sociale Udvalg er enig med Kommissionen og Rådet i, at det nuværende opsving kan føre til et bæredygtigt, højere og ikke-inflationært vækstopotiale for den europæiske økonomi. Dette kræver en pengepolitik, der i overensstemmelse med traktatens artikel 105 tager udgangspunkt i prisstabilitet og vækst. Fortsættelsen af den nuværende budgetkonsolideringspolitik vil på kort og mellem-lang sigt bidrage til en yderligere forbedring i udbud og efterspørgsel, hvis nedbringelsen af budgetunderskuddene og den offentlige gæld ledsages af bestræbelser på at forbedre udgiftskvaliteten ved at investere i fremtiden. Balance på budgettet opnås hurtigst og mest smertefrit ved hjælp af høj vækst og beskæftigelse. Balance på budgettet er ikke under alle omstændigheder og under alle økonomiske betingelser et mål i sig selv. I de overordnede retningslinjer anerkendes det, at arbejdsmarkedsparterne har vist lønpolitisk ansvarlighed. ØSU forventer også i fremtiden en lønpolitik, som er forenelig med prisstabilitet, og som er orienteret mod øget produktivitet. Der forventes ikke foreløbig nogen sekundære virkninger af den nuværende energipriskrise.

3.4. Budgetpolitikken må sikre, at de konsolideringsmål, der er fastlagt i medlemsstaternes ajourførte stabilitetsprogrammer, konsekvent overholdes. I den forbindelse skal de offentlige udgifter i højere grad gå til investering i infrastruktur og uddannelse. Enhver ny arbejdsplads, der herved opstår, aflaster det sociale sikkerhedssystem. Hvad angår kvaliteten af investeringerne, må det sikres, at de rettes mod de krav, der opstår i forbindelse med overgangen til en videnbaseret økonomi, uden at samfundets »digital divide« fører til en skarp social opsplitning.

3.5. For at øge de offentlige finansers kvalitet og bæredygtighed mener Det Økonomiske og Sociale Udvalg, at medlems-

staternes budgetter også på indtægtssiden ville blive forbedret ved en mere effektiv skatteopkrævning. ØSU har i tidligere udtalelser gentagne gange opfordret til et bedre skattepolitisk samarbejde i EU og bifaldet de første forsøg på at bekæmpe skadelig skattemæssig konkurrence mellem medlemsstaterne. I lighed med den fortsatte fjernelse af skattemæssige hindringer for det indre markeds funktion er der her behov for yderligere, klare fremskridt.

3.6. For at opnå en stabilitets- og principielt beskæftigelsesfremmende virkning må lønudviklingen tage udgangspunkt i øget produktivitet. Samtidig må den ikke behandles som afhængig af eller underordnet den makroøkonomiske politik to andre hovedområder (penge- og finanspolitikken). Den europæiske centralbank og budgetpolitikken skal inden for rammerne af den nye vækstorienterede policy-mix støtte en stabilitets- og beskæftigelsesfremmende lønpolitik. I den seneste tid har der imidlertid i stigende grad været tegn på, at pengepolitikken vil forebygge en eventuel inflatorisk effekt af arbejdsmarkedssituationen ved at tvinge overenskomstparterne til streng disciplin, selv om der ikke er grund til at antage, at der i en overskuelig fremtid vil opstå inflatoriske flaskehalse på arbejdsmarkedets udbudsside. EU's fælles beskæftigelsesstrategi har via de beskæftigelsespolitiske retningslinjer (Luxembourg-processen) i høj grad bidraget hertil. I de overordnede økonomisk-politiske retningslinjer fremhæves reallønsudviklingens betydning for en stærk vækst i beskæftigelsen. Dette er i princippet korrekt, men svarer langt fra til realiteterne, da overenskomstparterne i deres lønforhandlinger kun kan øve indflydelse på nominallønsudviklingen. En undersøgelse af de reale enhedslønomkostninger i Den Europæiske Union viser imidlertid også, at den relative arbejdskraftomkostning er faldet støt i det sidste årti og dermed i princippet ikke udgør nogen hindring for øget beskæftigelse.

Tabel 2: Udviklingen i arbejdsproduktiviteten

	1961-1973	1974-1985	1986-1990	1991-1995	1996-2002
EU-15	4,4	2,0	1,8	1,9	1,4
Euro-området	4,8	2,2	1,9	1,8	1,3
USA	2,3	0,9	1,0	1,3	2,4
JAP	7,9	2,7	3,6	0,7	1,3

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 3: Sammenligning af reale enhedslønomkostninger

	D	E	F	I	UK	EU-15	EUR-11	US	JP
GNS.61.-70	0,4	0,4	0,0	- 0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	- 1,2
GNS.71.-80	0,4	0,4	0,7	0,4	0,1	0,3	0,4	- 0,1	1,2
GNS.81.-90	- 0,9	- 1,4	- 1,0	- 0,6	0,0	- 0,9	- 1,1	- 0,2	- 1,0
1991	- 0,6	0,9	0,3	0,5	0,6	0,2	0,4	0,3	0,1
1992	1,3	1,0	- 0,1	- 0,2	- 0,7	0,3	0,6	- 0,4	- 0,4
1993	0,2	0,5	- 0,2	- 1,5	- 2,3	- 0,7	- 0,3	- 0,2	0,2
1994	- 2,0	- 3,8	- 2,2	- 3,5	- 0,7	- 2,3	- 2,6	- 1,1	1,1
1995	0,0	- 2,6	- 0,3	- 3,6	- 1,1	- 1,4	- 1,4	- 0,6	0,6
1996	- 0,4	- 0,6	- 0,1	0,0	- 1,1	- 0,5	- 0,5	- 1,1	- 1,9
1997	- 1,6	- 0,5	- 1,1	0,2	0,0	- 0,9	- 1,1	- 0,1	0,4
1998	- 1,4	0,3	- 0,5	- 4,7	1,2	- 0,9	- 1,5	1,0	1,8
1999	- 0,3	- 1,1	0,2	0,0	0,8	0,1	- 0,1	0,4	- 1,0
2000	- 1,1	- 0,8	- 0,8	- 1,1	- 0,1	- 0,7	- 0,9	- 0,1	- 2,0
2001	- 1,5	- 0,6	- 0,8	- 1,0	0,1	- 0,8	- 1,1	0,7	- 1,5

i % pr. år., defineret som nominal enhedslønomkostning minus GNP-prisdeflator;

Kilde: Eurostat og GD ECFIN (Den Europæiske Økonomi, Supplement A, Nr. 10/11-2000)

3.7. Det Økonomiske og Sociale Udvalg støtter kraftigt retningslinjernes henstillinger vedrørende udviklingen af en videnbaseret økonomi. Navnlig Cardiff-processen har understreget behovet for yderligere reformer af EU's vare-, tjeneste- og kapitalmarkeder. ØSU har flere gange tidligere udtalt sig herom. Af særlig relevans på europæisk plan er bestræbelserne på at styrke samarbejdet i hele EU om forskning og udvikling af et europæisk forsknings- og innovationsrum. ØSU hilser derfor også med tilfredshed den tidsplan, som Det Europæiske Råd vedtog i Lissabon, og går helhjertet ind for den overvågningsprocedure for den integrerede strukturrapport, der skal anvendes for første gang i foråret 2001. Overgangen til en videnbaseret økonomi afhænger ikke kun af fremskridt inden for vare- og kapitalmarkederne, men også i betydelig grad af de personer, der planlægger og organiserer en sådan overgang. Inden for rammerne af livslang uddannelse må opmærksomheden derfor i stigende grad rettes mod erhvervelse af de færdigheder, der kræves i et informationssamfund. Også her opstiller henstillingerne både kvantitative og kvalitative mål, der kan tjene til fastlæggelse af fremtidige benchmarkingprocesser. I forbindelse med udviklingen af den menneskelige kapital må det absolut undgås, at en del af den europæiske befolkning hægtes af under overgangen til en videnbaseret økonomi, og der derved opstår sociale spændinger. Hvad angår mindre kvalificerede arbejdstagere, må der her gøres en særlig indsats.

3.8. I henstillingerne vedrørende effektive produktmarkeder (vare- og tjenestemarkeder) fremhæves især den i forhold til USA svagt udviklede tjenestesektor, hvor der hidtil ikke er sket tilstrækkelige fremskridt. Det Økonomiske og Sociale Udvalg imødeser med interesse den foreslåede strategi til fjernelse af hindringer på tjenesteydelsesområdet. I øvrigt tilslutter ØSU sig generelt henstillingerne og henviser til tidligere udtalelser og tiltag, herunder navnlig det arbejde, der er udført af Observatoriet for Det Indre Marked.

3.9. Et indre marked med femten uafhængige kapitalmarkeder, som hver især er underlagt forskellige nationale bestemmelser, forekommer i lyset af fortsatte fremskridt på varemarkederne næsten allerede at være en anakronisme. Det Økonomiske og Sociale Udvalg hilser derfor med tilfredshed det krav, som Det Europæiske Råd i Lissabon har fremsat om, at aktionsplanerne for integration af finansmarkederne skal være gennemført fuldstændig inden 2005. Hermed suppleres den allerede igangværende omsætning af aktionsplanerne for finansielle tjenesteydelser og risikokapital. I forbindelse med markedsintegrationen af pensionsfonde, må der fastlægges klare regler om gennemsigtighed, beskyttelse af investorer og forbrugere og en solid retlig ramme for institutionelle investorer aktiviteter. Hvad angår grænseoverskridende betalinger har ØSU flere gange opfordret til procedurer, der medfører færre

omkostninger for forbrugerne. Inden for virksomhedslovgivning og regnskabsvæsen er der behov for en betydelig indsats for at få oprettet ensartede og sammenlignelige driftsregnskabsregler. Dette vil også fremskynde integrationen af aktiemarkederne. I den forbindelse er der behov for et styrket samarbejde mellem kapitalmarkedernes regulerings- og tilsynsmyndigheder.

3.10. ØSU hilser med stor tilfredshed, at de overordnede retningslinjer kommer ind på nødvendigheden af en mere bæredygtig udvikling i Den Europæiske Union. EU må sikre overgangen til en ny model for bæredygtig udvikling, som integrerer økologiske, økonomiske og sociale krav i et fælles koncept. Amsterdam-traktaten har styrket retsgrundlaget for at tage hensyn til modellen for en bæredygtig udvikling i EU⁽¹⁾. Retningslinjernes henstillinger tager udgangspunkt i disse bestemmelser og fremhæver med rette behovet for videreudvikling af alternative energiformer og nødvendigheden af at sikre, at økonomisk vækst ikke er forbundet med miljøbelastende forbrug af ressourcer. I den forbindelse bør der ud over henstillingerne i de overordnede retningslinjer lægges særlig vægt på overholdelse af Kyoto-aftalen, som EU har undertegnet. Det Økonomiske og Sociale Udvalg beklager derfor dybt udsættelsen af klimakonferencen i Haag og opfordrer regeringerne til hurtigt at genoptage forhandlingerne. Generelt må der gøres en større indsats i fremtiden for at fremme EU's strategi for en bæredygtig udvikling. Fra EU's synsvinkel kræver den aktuelle debat om skatte- og afgiftslettelser på energiområdet og det tiltagende »støttekapløb« i mange

(¹) I de overordnede mål i EF-traktatens artikel 2 fastlægges der nu ikke kun bestemmelser om en »harmonisk, afbalanceret og bæredygtig udvikling af den økonomiske virksomhed« men også »et højt niveau for miljøbeskyttelse og forbedring af miljøkvaliteten«. Artikel 6 foreskriver, at »miljøbeskyttelseskrav skal integreres i udformningen og gennemførelsen af Fællesskabets politikker og aktioner, især med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling.«

medlemsstater et direktiv om harmonisering af energibeskatningen som foreslået af kommissær Mario Monti i 1997.

3.11. Retningslinjernes henstillinger om styrkelse af arbejdsmarkedet tager udgangspunkt i den europæiske strategi for fuld beskæftigelse, der blev forelagt af Det Europæiske Råd i Lissabon. Flere og bedre arbejdspladser kombineret med større social samhørighed opnås bedst ved at anvende den makroøkonomiske policy-mix, der er omtalt ovenfor. Det Økonomiske og Sociale Udvalg mener, at der er en gensidig afhængighed mellem — på den ene side — strukturreformer, investeringer i menneskelige ressourcer, bekæmpelse af social udstødelse, en effektivt styret europæisk indvandrerpolitik kombineret med integrationsforanstaltninger, som giver indvandrere lige muligheder på arbejdspladsen, og modernisering af den europæiske samfundsmodel og — på den anden side — en bæredygtig og styrket økonomisk vækst. På et tidspunkt, hvor den samlede arbejdsløshed er uacceptabelt høj, er der betragtelige regionale og sektorielle forskelle i arbejdsløsheden inden for EU. Den fokus, der er sat på Luxembourg-processens beskæftigelsesmæssige retningslinjer for styrkelse af arbejdsmarkedet, har vist sig at være rigtig og støttes kraftigt af ØSU. Dette gælder navnlig bekæmpelse af langtidsledigheden, forhøjelse af erhvervsfrekvensen for kvinder og ældre i den erhvervsaktive alder, bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, overgangen fra passive foranstaltninger til en aktiv arbejdsmarkedspolitik, tilpasningen af skatte- og dagpengesystemerne med henblik på større deltagelse i et aktivt arbejdsliv, fremme af iværksætterånden og af små og mellemstore virksomheder, mobilitet, modernisering af arbejdstilrettelæggelsen i samarbejde med arbejdsmarkedets parter (retningslinje 14 i forslaget til retningslinjer for beskæftigelsespolitikken 2001) og lige muligheder for kvinder og mænd. Det Økonomiske og Sociale Udvalg mener i øvrigt, at Det Europæiske Råds årlige forårssamling om beskæftigelses-spørgsmål vil fremme en bedre samordning af de tre parallelle beskæftigelsesprocesser (Luxembourg, Cardiff og Köln).

Bruxelles, den 1. marts 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Strukturelle indikatorer«

(2001/C 139/15)

Kommissionen besluttede den 3. oktober 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Marjolijn Bulk til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 8. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar-1. marts 2001, mødet den 1. marts 2001, følgende udtalelse med 87 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. På Det ekstraordinære Europæiske Råd i Lissabon (den 23. og 24. marts 2000) satte EU sig et nyt strategisk mål til fremme af beskæftigelsen, økonomisk reform og social samhørighed som et element i en videnbaseret økonomi: At blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden, en økonomi der kan skabe en holdbar økonomisk vækst med flere og bedre job og større social samhørighed (punkt 5).

1.2. Det Europæiske Råd mente, at de eksisterende overordnede retningslinjer for den økonomiske politik og Luxemburg-, Cardiff- og Køln-processerne indeholdt de nødvendige instrumenter, navnlig i form af de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, som i højere grad bør fokusere på strukturpolitikens virkninger på mellemlang og lang sigt og på reformer, der tager sigte på at fremme potentialet for økonomisk vækst, beskæftigelse og social samhørighed samt på overgangen til en videnbaseret økonomi (punkt 35). Den åbne koordinationsmetode med klart beskrevne mål blev udvidet til områder inden for den økonomiske politik samt struktur- og socialpolitikken.

1.2.1. Reformen på de fire politikområder styrker hinanden gensidigt, idet der består forskellige samspil imellem dem samt med den generelle økonomiske kontekst. For at opnå størst mulig fordel af de strukturelle økonomiske reformer er der behov for en klar og konsekvent indfaldsvinkel, hvor der tages hensyn til de gensidige forbindelser mellem de forskellige markeder.

1.2.2. Med dette in mente anmodede Det Europæiske Råd Kommissionen om hvert år at udarbejde en sammenfattende rapport om fremskridtene på grundlag af nærmere bestemte strukturelle indikatorer vedrørende beskæftigelse, innovation og forskning, økonomiske reformer og social samhørighed (punkt 36).

1.3. Det Europæiske Råd i Feira (den 19. og 20. juni 2000) anmodede Kommissionen om inden udgangen af september 2000 at rapportere om den forslåede indfaldsvinkel til indika-

torer og benchmarks, både i specifikke politikker og til brug i den sammenfattende rapport til Det Europæiske Råd i foråret, således at der blev sørget for den nødvendige sammenhæng og standardpræsentation (punkt 38). Med den foreliggende meddelelse efterlever Kommissionen anmodningerne fra De Europæiske Råd i Lissabon og Feira.

1.4. I denne meddelelse opstiller Kommissionen 27 indikatorer, som skal benyttes i den sammenfattende rapport til Det Europæiske Råd i Stockholm i foråret 2001. De indikatorer, som Kommissionen foreslår, udgør et vigtigt instrument til at følge fremskridtene og sammenligne disse og til samtidig at kunne evaluere effektiviteten af den politik, som medlemsstaterne fører på ovennævnte områder. Evalueringen vil også blive benyttet til at opstille retningslinjer for den økonomiske politik og socialpolitikken på kort og mellemlang sigt.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU understreger, at en metode, som er fælles for medlemsstaterne, og hvor der benyttes et fælles system med indikatorer og benchmarks til at konkretisere mekanismen med gensidigt ansvar, vil have gavn af en årlig, struktureret rapportering om fremskridtene på de nævnte politikområder. Hovedvægten vil da blive lagt mindre på benchmarks og mere på kvalitative indikatorer og landerapporter.

2.2. ØSU udtrykker derfor særlig tilfredshed med Kommissionens forslag. De indikatorer, som Kommissionen lægger op til, skal anses for at udgøre forskellige brikker af samme puslespil. De underinddeles i de fire tidligere nævnte politikområder. Ved at benytte generelle økonomiske indikatorer kan man afgrænse den generelle økonomiske kontekst, som de strukturelle reformer indgår i. Herved vil evalueringer og sammenligninger mellem medlemsstaterne og de øvrige udviklede økonomier (såsom USA og Japan) kunne gennemføres med en høj grad af gennemsigtighed.

2.3. Den åbne koordinationsmetode, som Rådet og Kommissionen lægger op til, »peer pressure« og »benchmarking« mellem medlemsstaterne indbyrdes kan i høj grad nyde godt af adgangen til pålidelige fakta, der skal danne udgangspunkt for en gensidig koordinering og sammenligning mellem praksis i de enkelte lande.

2.3.1. Af denne grund bør man være opmærksom på, at indikatorerne skal gøre det muligt at foretage sammenligninger mellem medlemsstaternes resultater. Indikatorer, som kun giver et billede af Den Europæiske Union set under ét, er utilstrækkelige til at sikre koordinering mellem medlemsstaterne. Det bør nemlig ikke alene vurderes, i hvilken udstrækning EU som helhed efterlever aftalerne fra Lissabon; det er lige så vigtigt, at man bliver i stand til at bedømme, i hvilken udstrækning de enkelte medlemsstater gennemfører de politiske aftaler, som blev indgået i Lissabon.

2.4. ØSU ønsker at understrege, at indikatorerne bør bygge på et velfunderet teoretisk grundlag. I alle tilfælde bør de statistiske kilder, som indikatorerne er baseret på, være målelige uden mulighed for tvetydigheder eller indvendinger. De bør også opfylde følgende kriterier:

- omkostningerne ved indsamling af data skal svare til eller stå i rimeligt forhold til resultaterne;
- dataene skal kunne forarbejdes hurtigt og være hurtigt tilgængelige;
- de kvantitative data skal være relativt lette at fremskaffe fra offentlige kilder;
- sættet af indikatorer skal kunne modstå institutionelle ændringer på markederne;
- nye målinger i fremtiden skal også være enkle at gennemføre.

2.5. Pålideligheden af de konklusioner, som Kommissionen skal kunne uddrage i sin sammenfattende rapport ud fra indikatorerne, står og falder med pålideligheden, kvaliteten og ajourføringen af det talmateriale, som Eurostat forsynes med. Det bør foretrækkes, at indikatorerne så vidt muligt leveres af de nationale statistiske institutter, idet der i mange tilfælde mangler viden om, hvilke indsamlings- og harmoniseringsmetoder andre kilder benytter. Det er vigtigt, at talmaterialet opfylder høje pålidelighedskrav og er så opdateret som muligt. Kun på disse betingelser kan en indikator give et pålideligt, objektivt billede af situationen i Den Europæiske Union.

2.5.1. Der melder sig derfor det spørgsmål, om de af Kommissionen foreslåede indikatorer kan benyttes i den sammenfattende rapport, som allerede skal ligge klar om et halvt år. Det er første gang Kommissionen skal udarbejde en sammenfattende rapport ved brug af de foreslåede indikatorer. Kommissionen skriver da også selv i meddelelsen, at disse

indikatorer ikke er udtømmende, men måske skal suppleres eller forbedres. ØSU ønsker derfor udtrykkeligt at henstille, at man prioriterer videreudviklingen og forbedringen af et pålideligt, statistisk informationssystem. På baggrund af kompleksiteten og betydningen af en videreudvikling af sættet af indikatorer fremsætter ØSU ikke blot nedenstående bemærkninger, men agter også at følge det statistiske informationssystemets udvikling.

2.6. ØSU påpeger, at ethvert måleinstrument bør tjene det formål, som det benyttes til; dette gælder også for de strukturelle indikatorer. Valget af visse indikatorer afhænger af formålet med Kommissionens sammenfattende rapport, nemlig evaluering af fremskridtene hen imod iværksættelsen af de strategiske mål, som man satte sig i Lissabon med det sigte at reformere EU og gøre det til den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden.

2.7. ØSU ønsker tillige at understrege, at udover de høje krav til pålidelighed, ajourføring, og ensartethed, som stilles til de foreslåede indikatorer, bliver det nødvendigt at fortolke det talmateriale, som indikatorerne udmønter sig i, for at kunne vurdere fremskridtene i den økonomiske politik samt social- og strukturpolitikken. Dette kan gøres ved hjælp af et underliggende statistisk informationssystem, således at der i fortolkningen tages hensyn til eksempelvis en medlemsstats økonomiske og demografiske karakteristika. En omhyggelig evaluering er nødvendig, hvis det i praksis skal lykkes at nå det mål om høj beskæftigelse i en konkurrencedygtig og dynamisk økonomi, som blev aftalt på Lissabon-topmødet. Fortolkningen og evalueringen af det indikatorbaserede talmateriale vil derfor også stille høje krav i henseende til verificerbarhed, hensigtsmæssighed og pålidelighed.

2.8. ØSU bemærker, at mange af de foreslåede indikatorer ikke er nye. De bruges allerede i dag, bl.a. i medlemsstaternes nationalregnskaber, de overordnede økonomiske retningslinjer og beskæftigelsespagten.

2.8.1. ØSU gør opmærksom på, at forholdet mellem Kommissionens årlige sammenfattende rapport og de eksisterende processer vedrørende økonomisk og social fremgang i EU bør defineres klart og tydeligt. Europa-Kommissionens sammenfattende rapport hænger tydeligvis sammen med de eksisterende processer og vil efter ØSU's mening derfor kunne udgøre et fortrinligt grundlag for retningslinjer for politikken på ovennævnte områder, bl.a. ved at evaluere, i hvilken udstrækning medlemsstaterne har gennemført de strategiske mål fra Lissabon.

2.8.2. Den merværdi, som den af Kommissionen foreslåede liste over indikatorer indebærer, beror ikke så meget på særskilte indikatorer, men snarere på den integrerede indfaldsvinkel til de politikområder, som sættene af indikatorer dækker. Den åbne koordinationsmetode, som Rådet og Kommissionen lægger op til, hvor medlemsstaterne skal afstemme deres politik efter hinanden, vil i høj grad nyde godt af et klart struktureret grundlag som det, der findes i Kommissionens sammenfattende rapport. Ved hjælp af denne sammenfattende rapport kan Europa-Kommissionen tilvejebringe et lignende grundlag for drøftelserne i Ministerrådet i dets forskellige afskygninger.

2.9. Selv om Kommissionen understreger, at de forskellige indikatorer ikke kan ansues helt isoleret fra hinanden, indebærer opdelingen i fire politikområder en risiko for, at den direkte sammenhæng og det gensidige samspil mellem de forskellige indikatorer vil fremstå knapt så tydeligt, hvilket vil kunne give et fortegnet billede. Desuden er der store forskelle mellem medlemsstaternes økonomiske struktur og f.eks. mellem deres finansielle og fiskale systemer og deres socialsikringssystemer. Brug af enkeltstående indikatorer er derfor næppe rimelig. En række enkeltstående indikatorer vil heller næppe kunne give en detaljeret beskrivelse af den gensidige sammenhæng mellem de forskellige indikatorer; en mere detaljeret struktur, hvor indikatorerne så vidt muligt bygger på ét enkelt tilgrundliggende statistisk informationssystem vil kunne give et klarere billede.

2.9.1. Et sådant informationssystem og de tilgrundliggende indikatorer kunne afpasses efter de forskellige sektorer i en økonomi og efter et lands generelle økonomiske struktur. De af Kommissionen foreslåede indikatorer defineres og afgrænses på lignende vis, således at de kommer til at måle det samme i medlemsstaternes forskellige økonomiske strukturer. Kun hvis denne forudsætning er til stede, vil man af den sammenfattende rapport kunne uddrage reelle konklusioner om fremskridtene med gennemførelsen af de politiske mål fra Lissabon-mødet.

2.9.2. Efter ØSU's mening bør der naturligvis tages hensyn til EU's udvidelse. Efter ansøgerlandenes tiltrædelse vil de nye landes statistiske institutter jo også skulle levere talmateriale til Eurostat med henblik på opstilling af de af Kommissionen foreslåede indikatorer. Det bør derfor undersøges, i hvilken udstrækning dette materiale allerede findes.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Kommissionen fremlægger fem generelle økonomiske indikatorer til afgrænsning af den generelle økonomiske kontekst, inden for hvilken de strukturelle reformer på arbejds-, vare- og kapitalmarkedet finder sted, nemlig BNP pr. indbygger og væksten i det reale BNP, økonomiens energiintensitet, arbejdsproduktiviteten (pr. ansat pr. time), inflationens omfang og budgetbalancen korregeret for konjunkturudsving.

3.1.1. Ifølge Amsterdam-traktaten skal miljøbeskyttelse integreres i EU's politik med det sigte at opnå en bæredygtig udvikling. De overordnede retningslinjer for den økonomiske politik skal sikre, at der foreslås konsekvente politiktiltag for økonomiens forskellige sektorer.

3.1.1.1. De integrationsstrategier, som Rådet i øjeblikket er ved at udforme, har allerede resulteret i forskellige sektorbestemte og generelle indikatorer. Indikatorer som energieffektivitetens omfang, miljøinvesteringer og emissionen af drivhusgasser og andre forurenende stoffer både i absolutte tal og pr. enhed af BNP bør benyttes i enhver generel evaluering. ØSU rejser derfor det spørgsmål, hvorfor der mangler en sådan miljøindikator; det skal tilføjes, at indikatorerne bør relateres til de økonomiske strukturer i medlemsstaterne og de forskellige sektorer. Kun på denne måde kan der foretages en reel sammenligning mellem medlemsstaterne. Dette indebærer, at de skal bygge på et konsekvent informationssystem for økonomi og miljø. Det såkaldte NAMEA-system, som i øjeblikket udvikles hos Eurostat (og allerede anvendes i 14 medlemsstater), egner sig glimrende hertil.

3.1.1.2. Den af Kommissionen foreslåede generelle økonomiske baggrundsindikator »økonomiens energiintensitet« er vanskelig at vurdere, fordi den er afhængig af et lands økonomiske struktur. Et muligt alternativ er ovennævnte energieffektivitet, der kan defineres som den vejede sum af energiforbruget i hver sektor set i forhold til EU-gennemsnittet for den pågældende sektor.

3.2. Beskæftigelsesindikatorer

3.2.1. Forøgelse af beskæftigelsen som et element i den videnbaserede økonomi udgør et af hovedpunkterne i Den Europæiske Unions nye strategiske mål, som blev fastsat på det ekstraordinære råd i Lissabon. For år 2010 bør Den Europæiske Union tilstræbe en beskæftigelsesfrekvens på 70 %. Antallet af kvinder i beskæftigelse bør øges til over 60 %. En aktiv beskæftigelsespolitik er nødvendig herfor. De foreslåede indikatorer bør i første række omfatte de to strategiske beskæftigelsesmål for 2010. For beskæftigelsen foreslås der derfor syv indikatorer: beskæftigelsesfrekvensen, kvinders beskæftigelsesfrekvens, ældre arbejdstageres beskæftigelsesfrekvens, ledigheden, antallet af langtidsledige udtrykt i procent, kildeskat på lavtlønnedes indkomster samt livslang uddannelse (voksnes deltagelse i undervisning og uddannelse).

3.2.2. Ud over ældre arbejdstageres særlige stilling bør der ifølge ØSU tages hensyn til yngre arbejdstageres stilling. Det er ligeledes påfaldende, at der mangler indikatorer for beskæftigelsesfrekvensen fordelt på mænd, kvinder, unge og ældre arbejdstagere.

3.2.3. Med hensyn til indikatoren »kvinders beskæftigelsesfrekvens« bemærker ØSU, at der her er tale om en vigtig indikator, men at det også er vigtigt at måle mænds beskæftigelsesfrekvens, således at de to tal kan sammenlignes med hinanden. Endvidere mener ØSU, at man også bør dele ledighedsprocenten op på mænd og kvinder.

3.2.4. Med hensyn til indikatoren »kildeskat på lavtlønnedes indkomster« stiller ØSU det spørgsmål, om denne indikator i realiteten måler det, som er relevant for politikken. Kommissionen ønsker at måle »fattigdomsfælden« i lavindkomstgrupper; det drejer sig således ikke så meget om skatter og bidrag, men snarere om de voldsomme indkomstforskelle. For det andet ønsker ØSU at bemærke, at OECD her anføres som kilde, og at oplysningerne baseres på en model. Eurostat opererer med en noget afvigende definition og råder over oplysninger fra undersøgelser. ØSU foretrækker sidstnævnte frem for talmateriale baseret på en model.

3.2.5. Med hensyn til »livslang uddannelse« understreger ØSU endnu en gang, at dette aspekt af beskæftigelsespolitikken er overmåde vigtigt, så borgerne kan erhverve de nødvendige færdigheder og den nødvendige viden, således at stillingen på arbejdsmarkedet kan bevares og eventuelt forbedres. ØSU påpeger imidlertid, at der er tale om mindre forskelle i de definitioner, som benyttes i de forskellige medlemsstater. Desuden tager denne indikator sigte på inputsiden. Man bør også være opmærksom på outputsiden. ØSU anser det endvidere for vigtigt, at der også med hensyn til livslang uddannelse ikke blot udformes kvantitative, men også kvalitative indikatorer, såsom uddannelsens varighed og relevans.

3.3. Indikatorer for innovation og forskning

3.3.1. Teknologiske udviklinger og forbedringer i arbejdets og kapitalstrømmenes kvalitet i produktionsprocessen bærer ansvaret for en stor del af den økonomiske vækst og udgør en vigtig drivkraft bag konkurrenceevne og beskæftigelse. Forbedring af muligheden for at innovere er derfor et vigtigt element i EU's nye strategiske mål. Overgangen til en videnbaseret økonomi bør understøttes af en bedre politik med hensyn til F&U, uddannelse og informationssamfundet.

3.3.1.1. Informationssamfundet er i de afvigte år blevet særdeles synligt, og de teknologiske udviklinger foregår stadig hurtigere. Brugen af informations- og kommunikationsteknologi (IKT) til styring, transaktioner og kommunikation vinder stadig større udbredelse. Med de nye IKT-muligheder kan markedssektoren øge sin konkurrenceevne. Den eksponentielle stigning i mulighederne for hurtig, indbyrdes udveksling af information mellem forskellige sektorer afføder (undertiden

gennemgribende) ændringer i organisationsstrukturer og arbejdsprocesser. De nye IKT-muligheder fører til større videnmobilitet. Dette kan næppe undgå at få indflydelse på muligheden for at udføre arbejde på tværs af landegrænser.

3.3.1.2. For innovation og forskning foreslås der derfor syv indikatorer: det offentlige udgifter til undervisning, udgifterne til forskning og udvikling, udgifterne i forbindelse med informations- og kommunikationsteknologier, omfanget af adgangen til Internet, patenter i højteknologisektorer, eksport af avancerede teknologiske produkter samt risikovillig kapital.

3.3.2. Ældre mennesker og lavtuddannede har imidlertid som hovedregel vanskelig adgang til IKT. Ud over den store betydning, som livslang læring har for dette politikområde, bør der også lægges vægt på adgangen for (langtids)ledige og dem, som disse skal forsørge, til den nye videnbaserede økonomi. En integreret indfaldsvinkel er nødvendig, men det fremgår ikke klart, i hvilken udstrækning de særskilte indikatorer medvirker hertil. Det er vigtigt at undgå en yderligere tvedeling i samfundet. Dette peger atter på det vigtige i at opstille et underliggende informationssystem, som gør det muligt at analysere, hvilke befolkningsgrupper der direkte eller indirekte har gavn af en videnbaseret økonomi. En ren og skær indsamling af særskilte indikatorer er ikke nok.

3.3.3. Med hensyn til indikatoren »det offentlige udgifter til undervisning« bemærker ØSU, at dette er en inputindikator, som ikke siger nok om kvalitetsændringer i undervisningen. Der kan måske rådes bod herpå ved at tilføje den indikator, som i et nationalregnskab indeholder oplysninger om vækst-tendenser i undervisningssektoren. Denne indikator tager også højde for kvalitetsaspekter, og der vil på dette felt i løbet af kort tid foreligge harmoniserede data hos Eurostat.

3.3.4. Med hensyn til indikatoren »udgifter til forskning og udvikling« bemærker ØSU, at også denne er en inputindikator, hvor man også bør være opmærksom på udviklingen i mængde i stedet for udviklingen i værdi alene.

3.3.5. Med hensyn til indikatoren »patenter i højteknologisektorer« bemærker ØSU, at det er bedre at medtage alle patenter og ikke blot patenter i højteknologisektoren. Thi medlemsstaternes konkurrenceevne afhænger også af teknologiske udviklinger i andre sektorer end den højteknologiske industri.

3.3.6. Med hensyn til indikatoren »eksport af højteknologiske produkter« finder ØSU det vigtigt, at den højteknologiske produktion, som indgår i den øvrige eksport, bliver vurderet. Dog skal der føjes en kommentar hertil, idet et lands konkurrencemæssige stilling ikke specielt afhænger af en stor højteknologiproduktion, men snarere af en værdifuld produktion af så mange varer og tjenester som muligt.

3.4. Indikatorer vedrørende økonomiske reformer

3.4.1. Med indførelsen af ØMU'en og euroens indførelse er der taget nogle vigtige skridt på vejen hen imod et integreret europæisk indre marked. De teknologiske fremskridt og globaliseringen har givet en ekstra impuls til disse integrationsprocesser med hensyn til vare- og kapitalmarkedet. Hvad området økonomiske reformer angår foreslås der indikatorer med hensyn til markedsintegration og markedseffektivitet. Der foreslås syv indikatorer: samhandelens integrering, relative prisniveauer og priskonvergens, priser i netværksindustrier, offentlige kontrakter, sektorbestemt og ad hoc-støtte fra det offentlige, pengeinstitutternes grænseoverskridende virksomhed og den kapital, som fremskaffes på aktiemarkedene.

3.4.2. Med hensyn til indikatoren »samhandelens integrering« bemærker ØSU, at denne indikator ikke giver megen mening. Højest en ændring i indikatoren vil kunne indeholde oplysninger.

3.4.3. Med hensyn til indikatoren »relative prisniveauer og priskonvergens« ønsker ØSU at påpege, at der opstår vanskeligheder, fordi der skal findes frem til en sammenlignelig kurv af varer, som oven i købet skal være relevant for alle berørte lande. Inden for EU søger man at løse dette problem ved at operere med købekraftpariteter. Disse oplysningers kvalitet har imidlertid indtil nu ladet meget tilbage at ønske.

3.4.4. ØSU rejser med hensyn til indikatoren »pengeinstitutternes grænseoverskridende virksomhed« det spørgsmål, om de meget detaljerede oplysninger, som der her sigtes til, er disponible for samtlige EU-medlemsstater. Endvidere bemærker ØSU, at indikatoren »udgifterne til kapital«, som Kommissionen foreslår at udforme, måske vil svare bedre til det mål, som indikatoren tilstræber at måle, nemlig de finansielle markeders integration.

3.4.5. Med hensyn til indikatoren »offentlige kontrakter« rejser ØSU det spørgsmål, om denne indikator nu også i realiteten formår at måle åbenheden og gennemsigtigheden med hensyn til offentlige licitationer i Den Europæiske Union. Indikatoren tager eksempelvis ikke højde for forskelle i omfanget af medlemsstaternes økonomier. Måske ville »værdien af offentlige kontrakter delt med BNP« være en bedre indikator. Men heller ikke denne indikator fortæller ret meget om stimuleringen af det indre marked, fordi den ikke måler værdien af de offentlige kontrakter, som i sidste instans i realiteten tildeles virksomheder fra andre medlemsstater.

3.5. Indikatorer vedrørende social samhørighed

3.5.1. Sammensætningen af den erhvervsaktive befolkning er inde i en strukturel forandring. Da arbejdsmarkedet er ved at stramme til, er det vigtigt at råde over en erhvervsaktiv befolkning, som er jobegnet, veluddannet, og som lærer livet igennem. Bekæmpelse af fattigdom og indsatsen for, at befolkningen fortsat kan deltage i arbejdsprocessen udgør store

udfordringer. Dette understreger, at de klassiske nøgleopgaver i den socioøkonomiske politik fortsat er gældende: fremme af deltagelse i samfundslivet i kraft af en erhvervsaktivitet; et velfungerende arbejdsmarked; en afbalanceret indkomstfordeling; sikring af indkomst for mennesker, som ikke er i stand til at forsørge sig selv; modvirkning af afhængigheden af overførselsindkomster og for tidlig udelukkelse fra arbejdsprocessen.

3.5.2. For den sociale samhørighed foreslås der seks indikatorer: indkomstspredning (forholdet mellem den femtedel af befolkningen, som tjener mest, og den femtedel, som tjener mindst), andelen af fattige før og efter sociale ydelser, permanent fattigdom, husholdninger uden arbejde, regional samhørighed (regionale forskelle mellem BNP per indbygger udtrykt i købekraftstandarden) og unge, som forlader skolen før tiden eller ikke afslutter deres studier eller uddannelse.

3.5.3. Målsætningen om at skabe den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden indebærer bl.a., at fattigdom skal bekæmpes. Bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse nødvendiggør støtte til adgangen til kvalitetsjob og adgang for alle til ressourcer, rettigheder, varer og tjenesteydelser. Der bør tages hensyn til Kommissionens forslag på Det Europæiske Råds møde i Lissabon om at reducere antallet af mennesker, som lever under fattigdomsgrænsen, fra 18 % i dag til 15 % i 2005 og 10 % i 2010 samt at halvere antallet af børn, der lever i fattigdom inden år 2010. ØSU påpeger, at den foreslåede fattigdomsindikator er baseret på en relativ fattigdomsgrænse, således at fattigdomsnormen automatisk ændrer sig, når indkomstniveauet i den pågældende medlemsstat ændrer sig. ØSU anser det for at være overmåde vigtigt, at man også måler vedvarende fattigdom. Husholdninger, som gennem flere år lever under fattigdomsgrænsen, befinder sig nemlig i en endnu mere sårbar situation end husholdninger, som kun lever midlertidigt under fattigdomsgrænsen.

3.5.3.1. Det anses derfor for vigtigt at tilstræbe en tydelig sammenkobling mellem de indikatorer, som afspejler beskæftigelsespolitikens forskellige aspekter, og de indikatorer, som måler den sociale samhørighed. På dette felt vil det være en god idé at trække på det såkaldte Social Accounting System, som 8 medlemsstater og Eurostat i øjeblikket arbejder på i et pilotprojekt.

3.5.3.1.1. Fastsættelse af fælles kvalitative og kvantitative indikatorer kan danne udgangspunkt for en åben koordinationsmetode medlemsstaterne imellem i stil med den, der allerede findes på beskæftigelsesområdet, samt for udvikling af nationale programmer til undersøgelse og bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner fra Lissabon.

3.5.4. Med hensyn til indikatoren »indkomstspredning« foreslår Kommissionen at måle indkomstspredningen ved at sammenligne indtægterne hos den femtedel af befolkningen, som tjener mest, med indtægterne hos den femtedel, der tjener mindst. ØSU mener, at det ville være bedre at sammenligne forholdet mellem den tiendedel af befolkningen, som tjener mest, og den tiendedel, som tjener mindst, da dette vil være en bedre indikator for indkomstforskelle i en medlemsstat, fordi denne indikator giver et bedre billede af forskellene mellem de yderste indkomstgrupper.

3.5.5. Med hensyn til indikatoren »husholdninger uden arbejde« bemærker ØSU, at denne indikator i høj grad påvirkes af forskelle i husholdningernes størrelse.

3.5.6. Styrkelse af den økonomiske og sociale samhørighed med sigte på en harmonisk udvikling af de forskellige regioner i EU udgør i følge Amsterdam-traktaten et af EU's prioriterede politikområder. De 15 EU-medlemsstater er inddelt i 150 regioner. BNP-tallene per indbygger, der benyttes som udgangspunkt for, om en given regions udviklingsniveau ligger over eller under EU-gennemsnittet, går imidlertid tilbage til 1995 og er således ikke mere up to date, men angiver dog alligevel, at der består ret store forskelle. På grund af manglende talmateriale fremgår det ikke klart, om denne kløft mellem de forskellige regioner bliver mindre med årene, og om der således reelt er tale om konvergens. Hertil skal føjes, at regionale BNP-tal per indbygger undertiden ikke er den bedste indikator for en regions velstand. Dette gælder eksempelvis regioner, hvor mange indbyggere pendler til andre regioner, men hvori der hyppigt ikke produceres ret meget, men hvor der tjenes relativt meget (af arbejdstagere, som har beskæftigelse andetsteds). Af denne årsag må den disponible indkomst per indbygger anses for en bedre indikator.

3.5.6.1. ØSU mener, at man i denne forbindelse bør anbefale, at der på et senere stadium på regionalt plan også indføres de normer, som der nu opereres med på nationalt plan.

3.5.7. Med hensyn til indikatoren »registrering af virksomheder«, som endnu ikke er udformet, mener ØSU, at der bør

tages højde for det forhold, at selv om der nok hersker overensstemmelse med hensyn til definitionerne, benyttes disse i de enkelte EU-medlemsstater på forskellig vis. Eksempelvis registreres virksomheders oprettelse og opløsning ikke på samme måde i hele EU.

4. Konklusioner

4.1. ØSU udtrykker stor tilfredshed med Kommissionens forslag om at indføre en række indikatorer, der skal danne grundlag for den årlige sammenfattende rapport. ØSU understreger det vigtige i en videreudvikling og forbedring af et pålideligt statistisk informationssystem. Det er derfor ØSU's håb, at Kommissionen vil gøre brug af det bidrag, som denne udtalelse leverer hertil. På baggrund af kompleksiteten og betydningen af en videreudvikling af sættet af indikatorer agter ØSU at følge det statistiske informationssystems udvikling.

4.2. ØSU anbefaler stærkt, at der tages hensyn til det forhold, at brugen af særskilte indikatorer ikke muliggør en decideret sammenfatning, og desuden ikke giver noget billede af forskellene mellem medlemsstaterne i henseende til generel økonomisk struktur. En mere detaljeret struktur, hvor indikatorerne så vidt muligt baseres på ét enkelt underliggende statistisk informationssystem, vil give et tydeligere billede.

4.3. ØSU understreger, at det er nødvendigt at fortolke indikatorernes talmateriale for at kunne foretage en vurdering af fremskridtene på politikområderne beskæftigelse, innovation og forskning, økonomiske reformer og social samhørighed. Fortolkningen af dette talmateriale med politikrelaterede udgangspunkter vil stille høje krav til hensigtsmæssighed, kontrollerbarhed og pålidelighed, i hvilken forbindelse man bør tage højde for, at de talmæssige oplysninger aldrig vil kunne give et fuldstændig sandfærdigt billede af de reelle forhold i samfundet.

4.4. ØSU mener, at den åbne koordinationsmetode, således som denne benyttes inden for økonomisk politik, socialpolitik og strukturpolitik, i høj grad vil kunne drage fordel af et klart struktureret grundlag, hvilket Kommissionens sammenfattende rapport vil kunne levere. Ved hjælp af denne sammenfattende rapport kan Europa-Kommissionen levere et sådant grundlag for de videre drøftelser, som skal finde sted på ministerrådets forskellige møder.

Bruxelles, den 1. marts 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Uddannelsens europæiske dimension: art, indhold og perspektiver«

(2001/C 139/16)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 2. marts 2000 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 3, at afgive en udtalelse⁽¹⁾ om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Christoforos Koryfidis og Bernd Rupp til ordførere. Sektionen vedtog sin udtalelse den 31. januar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar-1. marts 2001, mødet den 1. marts 2001, følgende udtalelse med 100 stemmer for, 4 imod og 5 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. ØSU betragter informationsrapporten om »Uddannelsens europæiske dimension: art, indhold og perspektiver« som et afsluttet kapitel. Tiden vil vise, hvor stor betydning den får for udviklingen af det europæiske uddannelsessystem. Tiden vil ligeledes vise dens kvalitative dimension. Informationsrapporten udgør dog allerede en kilde til oplysninger og et katalog over det organiserede civilsamfunds synspunkter vedrørende uddannelsesspørgsmål. Rapporten har været et vigtigt bidrag, idet den i overensstemmelse med sin eksplicite målsætning (i større eller mindre omfang) har bragt uddannelse frem i forgrunden af den politiske, økonomiske og sociale dialog.

1.2. Lad det være klart, at informationsrapporten i vidt omfang bestemmer indholdet i denne udtalelse. Af forskellige grunde indeholder udtalelsen dog ikke alle informationsrapportens elementer og oplysninger. Informationsrapporten og bilaget til denne skal derfor betragtes som uadskillelige følgedokumenter til denne udtalelse.

1.3. Under udarbejdelsen af informationsrapporten, navnlig under det portugisiske formandskab i første halvår af 2000, var der heftig aktivitet på uddannelsesområdet i alle EU-institutionerne (Europa-Parlamentet, Rådet og Europa-Kom-

missionen). Denne aktivitet skyldtes grundlæggende det faktum, at uddannelse ikke længere kan betragtes udelukkende som et middel til udvikling, men også må ses som en væsentlig bestanddel af selve udviklingen og som en af udviklingens vigtigste målsætninger⁽²⁾. På den særlige samling i det Europæiske Råd den 23.-24. marts 2000 og i overensstemmelse med EU's nye strategiske mål for det næste tiår: at blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden, en økonomi, der kan skabe en holdbar økonomisk vækst med flere og bedre job og større social samhørighed⁽³⁾, besluttede man bl.a. følgende:

— En ny tilgang til uddannelse og efteruddannelse. En tilgang, der fokuserer på, at »Europas uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemer skal tilpasses såvel kravene i det videnbaserede samfund som behovet for et bedre beskæftigelsesniveau og en bedre jobkvalitet«. En tilgang, der også bringer væsentlige ændringer i det hidtidige forhold mellem uddannelse og borger, idet den tilbyder »lærings- og uddannelsesmuligheder, der er skræddersyet til målgrupper, der befinder sig på forskellige stadier af deres liv«. Endelig er tilgangen bygget op omkring tre hovedelementer: »udvikling af lokale læringscentre, fremme af nye grundlæggende færdigheder bl.a. inden for informationsteknologierne og øget gennemsigthed i kvalifikationerne«⁽⁴⁾. Inden for rammerne af ovennævnte tilgang opfordrer Det Europæiske Råd derfor til, at medlemsstaterne i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige regler, Rådet og Kommissionen tager de nødvendige skridt til at opfylde følgende mål inden for deres respektive kompetenceområder:

- investeringerne pr. indbygger i menneskelige ressourcer bør øges betydeligt hvert år
- antallet af 18-24-årige, der kun har uddannelse på folkeskoleniveau, og som ikke er i gang med yderligere uddannelse eller erhvervsuddannelse, bør være halveret senest i 2010

(1) Det Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium besluttede den 27. maj 1999 under henvisning til forretningsordenens artikel 26 at udarbejde en informationsrapport om »Uddannelsens europæiske dimension: art, indhold og perspektiver«.

Den 13. juni 2000 vedtog Sektionen for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder enstemmigt det forslag til informationsrapport, som den havde udført det forberedende arbejde til, og som studiegruppen havde udarbejdet med Christoforos Koryfidis som ordfører og Bernd Rupp som medordfører. På plenarforsamlingen den 13. juli 2000 bekræftedes sektionens vedtagelse, og det blev besluttet at sende informationsrapporten til de andre EU-institutioner.

(2) UNESCO-rapporten om uddannelse i det 21. årh. — introduktion ved Jacques Delors.

(3) Det Europæiske Råd i Lissabon (23.-24. marts 2000) — Formandskabets konklusioner pkt. 5 (<http://ue.eu.int/da/info/eurocouncil/index.htm>) — Se også ØSU's udtalelse (CES 244/2000 — pkt. 5 og 8) vedrørende Lissabon-topmødet.

(4) Ibidem pkt. 25.

- skoler og uddannelsescentre, der alle har adgang til Internettet, bør udvikles til lokale læringscentre med mange formål, der er tilgængelige for alle, idet de mest hensigtsmæssige metoder skal bruges for at nå en bred vifte af målgrupper; der bør oprettes læringspartnerskaber mellem skoler, uddannelsescentre, firmaer og forskningsinstitutioner til disses gensidige fordel
- en europæisk ramme bør fastlægge, hvilke nye grundlæggende færdigheder der skal erhverves gennem livslang uddannelse: IT-færdigheder, fremmedsprog, teknologikultur, iværksætterånd og sociale færdigheder; der bør indføres et europæisk bevis for grundlæggende IT-færdigheder med decentraliserede certificeringsprocedurer for at fremme digital alfabetisme i hele EU
- der skal senest ved udgangen af 2000 fastlægges midler til fremme af mobiliteten for studerende, lærere og uddannelses- og forskningspersonale både ved den bedst mulige udnyttelse af de eksisterende fællesskabsprogrammer (Socrates, Leonardo, Ungdom), ved fjernelse af hindringer og gennem større gennemsigtighed med hensyn til anerkendelse af kvalifikationer og studie- og uddannelsesperioder; der skal tages skridt til at fjerne hindringer for læreres mobilitet senest i 2002 og tiltrække lærere af høj kvalitet
- en fælles europæisk formular for curricula vitae bør udvikles til brug på frivilligt grundlag med henblik på at lette mobiliteten ved at bidrage til både uddannelsesinstitutionernes og arbejdsgivernes vurdering af de erhvervede kundskaber⁽¹⁾.
- Det etableres et europæisk forskningsrum, bl.a. med følgende målsætninger⁽³⁾:
 - udvikle passende mekanismer til at koble nationale og fælles forskningsprogrammer sammen i et netværk på frivillig basis og på grundlag af frit valgte mål
 - kortlægge og påvise ekspertise inden for forskning
 - forbedre miljøet for private forskningsinvesteringer og F&U-partnerskaber
 - tage skridt til at fjerne hindringerne for forskermobiliteten i Europa og til at tiltrække og holde på forskere i Europa
 - sikre, at EF-patentet er indført inden udgangen af 2001, herunder brugsmønstret.

På samme samling anmodede Det Europæiske Råd » Rådet (uddannelse) om — med henblik på at bidrage til Luxembourg-processen og Cardiff-processen og forelægge Det Europæiske Råd en generel rapport i foråret 2001 — mere overordnet at overveje de konkrete fremtidige mål for uddannelsessystemerne, idet der skal fokuseres på fælles problemer og prioriteter, samtidig med at den nationale mangfoldighed respekteres⁽²⁾«.

- Udarbejdelsen af et integreret EU-handlingsprogram på det elektroniske område (»Europe-handlingsplan«). I forbindelse med dette program vil man bl.a. sikre, at alle skoler i EU får adgang til Internettet inden udgang af 2001, og at hele det påkrævede lærerpersonale erhverver den nødvendige viden om anvendelsen af Internettet og multimedierne inden udgangen af 2002.

1.3.1. Endvidere bemærkede uddannelsesministrene på Rådets samling den 8. juni 2000, at det var rede til » at efterkomme opfordringen fra Det Europæiske Råd i Lissabon (23.-24. marts 2000)«⁽⁴⁾. Mere konkret er det villig til at udarbejde en rapport om de fremtidige mål og udfordringer for uddannelsessystemerne, som i henhold til konklusionerne fra samlingen i Lissabon skal forelægges på den ekstraordinære samling i Det Europæiske Råd i Stockholm i foråret 2001.

1.3.2. På samme samling lyttede Rådet (uddannelse) velvilligt til redegørelsen for Kommissionens meddelelse af 24. maj 2000 om initiativet vedrørende »eLearning — overvejelser om fremtidens uddannelse«. Initiativet omfatter visse nøgleelementer i konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Lissabon vedrørende udvikling af vidensamfundet. Formålet med dette tiltag er at konkretisere eEurope-initiativet på uddannelses- og erhvervsuddannelsesområdet, dvs. konkretisere uddannelsens rolle i forbindelse med udbredelsen af digitale teknologier i hele Europa, således at alle europæere får de nødvendige færdigheder til at anvende dem. Rådet opfordrede på samme samling — efter en redegørelse for »Europæisk rapport om skoleundervisningens kvalitet: seksten kvalitetsindikatorer« og udviklingen inden for samarbejdet om kvalitetsbedømmelse af skoleundervisningen — Kommissionen til at støtte disse aktiviteter og »oprette en database til brug ved spredning af effektive redskaber og instrumenter, som skolerne kan anvende til kvalitetsevaluering⁽⁵⁾«.

⁽³⁾ Flere oplysninger: ibidem pkt. 13.

⁽⁴⁾ Som ovenfor, pkt. 27 og samlingen i Rådet (uddannelse) den 8.6.2000.

⁽⁵⁾ Se pressemeddelelse fra 2270. samling i Rådet (uddannelse) den 8.6.2000.

⁽¹⁾ Ibidem pkt. 26.

⁽²⁾ Ibidem pkt. 27.

1.3.3. Endelig godkendte Det Europæiske Råd i Santa Maria da Feira den 19.-20. juni 2000 Rådets (undervisningsministrenes) retningslinjer for uddannelsessystemernes fremtidige udfordringer og mål i det lærende samfund⁽¹⁾ og fremhævede livslang uddannelse som en vigtig politik for udvikling af medborgerskab, social samhørighed og beskæftigelse.

1.3.4. Det er værd at gøre opmærksom på, at ovennævnte høje aktivitetsniveau fortsatte under det franske formandskab⁽²⁾ med en fremskyndet gennemførelse af ovenstående beslutninger og med bearbejdning og konkretisering i Europa-Parlamentet og Kommissionen. Det franske formandskab vil bl.a. fremme følgende:

- integration af uddannelse i »retningslinjerne for beskæftigelsen«;
- fremme af livslang uddannelse og dennes rolle for beskæftigelsen;
- gennemførelsen af handlingsplanen »Europe«;
- afskaffelse af hindringer for elevers, studerendes, læreres og forskeres frie bevægelighed (samlingen i Rådet (uddannelse) den 30.9.2000);
- færdiggørelse af arbejdet med at ændre og forenkle retningslinjerne for anerkendelse af eksamensbeviser;
- unge europæeres erhvervelse af en fælles kulturel referenceramme allerede fra grundskolen med undervisning i to sprog ud over modersmålet og med indførelse af den europæiske dimension i historieundervisningen;
- fælles gennemførelse på EU-niveau af et program for »elektronisk indlæring«.

1.3.4.1. Den holdning, som Rådet (uddannelse) formulerede på samlingen den 9.11.2000 under det franske formandskab, er et betydeligt fremskridt for fremme af den europæiske dimension i uddannelsen:

- aktionsplan for mobilitet (en vejledende fortegnelse over 42 mulige foranstaltninger på mobilitetsområdet og overvindelse af hindringerne for mobilitet)

- fremtidige mål for uddannelsessystemerne (forbedre kvaliteten af uddannelsessystemerne i EU-medlemsstaterne og samtidig lette adgangen til uddannelse for samtlige unionsborgere)
- fremme af den åbne koordinationsmetode i overensstemmelse med konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Lissabon
- fastlæggelse af, i hvilket omfang uddannelse kan anvendes til at fremme beskæftigelsesegnetheden.

1.3.4.2. Navnlig hvad angår mobiliteten, udgør beslutningen fra Det Europæiske Råds møde i Nice den 7.-8. december 2000 et væsentligt fremskridt. Med denne beslutning blev »fremme af mobilitet i Europa for unge, gymnasieelever, studerende, forskere og alle under uddannelse og deres undervisere ... et meget vigtigt politisk mål«. Et mål, som regeringslederne i de 15 medlemsstater har erklæret, at de forpligter sig til at opfylde.

1.3.4.3. Definitionen af institutionen »livslang uddannelse« og metoderne til dens indførelse i Kommissionens memorandum herom⁽³⁾ er ligeledes betydningsfuld. Ifølge dette memorandum skal livslang uddannelse i dag tjene følgende to lige vigtige målsætninger:

- fremme af aktivt borgerskab og
- fremme af beskæftigelsesegnetheden.

1.4. ØSU anser Lissabon-topmødets reaktion på de aktuelle europæiske uddannelsesbehov for at være særlig betydningsfuld — dvs. som væsentlig, vigtig og potentielt afgørende for EU's samlede udsigter. Og tillige som en reaktion, der på sigt skaber forudsætningerne for et europæisk uddannelsesrum, der kan supplere og dække huller i de eksisterende regionale og nationale uddannelsessystemer. Og endelig som en reaktion, der kan samle store dele af det europæiske samfund om at deltage i modelleringen af den nye virkelighed, som under alle omstændigheder daglig formes af den internationale, teknologiske, økonomiske, sociale og politiske udvikling.

1.4.1. På grundlag af ovenstående har ØSU omformuleret sin holdning til uddannelse og efteruddannelse, idet det med stor varsomhed nærmer sig såvel de generelle tanker bag udspillet som de enkelte delforslag i uddannelsesindsatsen.

⁽¹⁾ Det Europæiske Råd i Santa Maria da Feira (19.-20. juni 2000), pkt. 32 <http://ue.eu.int/da/info/eurocouncil/index.htm>.

⁽²⁾ Se det franske EU-formandskabs prioriteter — pkt. 1, 2. led <http://presidence.europe.fr/pfue/static/access3.htm>.

⁽³⁾ Se SEK(2000) 1832.

1.4.2. ØSU udtrykker tilfredshed med, at Det Europæiske Råd på samlingen i Lissabon bekræftede den bekymring, som ØSU længe har næret for det europæiske uddannelsessystem og dette systems fremtidsudsigter. ØSU er ligeledes tilfreds med, at mange af dets gamle synspunkter nu er slået igennem og bakkes op af disse beslutninger. På denne baggrund og på grundlag af sin ekspertise og i henhold til de relevante procedurer udtrykker ØSU derfor gerne sin holdning dels til selve fremgangsmåden dels til essensen af det, som blev besluttet i Lissabon — synspunkter, der selvfølgelig har til formål at udfylde eventuelle tomrum og at klargøre eventuelle tvetydigheder samt præcisere andre elementer.

2. Generelle bemærkninger og iagttagelser

2.1. Uddannelsens fremtid og uddannelsens betydning for den europæiske integration er fra tid til anden blevet gjort til store problemer og har skabt intense konflikter i EU. Disse konflikter besværliggør en EU-strategi på uddannelsesområdet og har negativ effekt på Europas position. EU's indflydelse på uddannelsesområdet har hidtil især været begrænset til specifikke EU-programmer for bestemte sektorer og om bestemte emner. Det europæiske perspektiv og indhold har derimod været meget sparsomt i mange medlemsstaternes uddannelsessystemer⁽¹⁾.

2.2. ØSU anerkender og tror på, at »medlemsstaternes uddannelsessystemer med deres forskelligheder og særtræk udgør en rigdom af uvurderlig værdi, som ikke må gå tabt, men derimod skal udnyttes⁽¹⁾«. ØSU forstår desuden godt, at der har været hindringer for og vanskeligheder forbundet med udformningen af en uddannelsespolitik med europæisk perspektiv og indhold. Det henleder dog opmærksomheden på, at det er nødvendigt med en politik for en gennemgribende modernisering på uddannelsesområdet, en modernisering af såvel uddannelsens kvantitative og kvalitative sider som af hele uddannelsesstrukturen⁽²⁾. En modernisering, som indebærer bestræbelser på at skabe ligevægt mellem uddannelsestraditionen i Europa, de behov, som den moderne europæiske virkelighed skaber — og (i endnu højere grad) de behov, som vil opstå i fremtidens Europa. En modernisering, der skal støtte sig på princippet om, at uddannelse ikke kun tjener økonomiske formål, men som bredere målsætning har at integrere det enkelte individ kulturelt og økonomisk m.m. En

modernisering, som kræver nye definitioner af tid, sted, vilkår og midler for læring og uddannelse. Der er med andre ord brug for et anderledes skolesystem af høj kvalitet, der er karakteriseret af⁽²⁾:

- bredere målsætninger end de aktuelle (der opfylder de krav, som informations- og videnssamfundet, diversiteten og den nye europæiske virkelighed og globaliseringen af økonomien stiller);
- en anden opbygning (som skal opfylde de nye behov, der følger med livslang uddannelse);
- et bredere elevgrundlag (der skal opfylde behovet for at forhøje den skolepligtige alder og de nye behov, som følger med livslang uddannelse);
- moderne hjælpemidler, metodologi og studieindhold (tilpasning og udnyttelse af nye teknologier, navnlig informationsteknologier i undervisningsprocedurer og -praksis).

2.3. ØSU tillægger de tendenser, som bl.a. kunne konstateres på Det Europæiske Råds ekstraordinære samling i Lissabon, Det Europæiske Råds samlinger i Santa Maria da Feira og i Nice og på samlingen i Rådet (uddannelse) den 17. december 1999, 8. juni 2000 og 9. november 2000⁽³⁾ stor værdi og hilser dem velkommen. ØSU stiller sig især positivt til den politiske værdi af institutionen livslang uddannelse, der allerede i mange år har eksisteret i mange medlemsstater. Udviklingen af »livslang uddannelse som en grundlæggende komponent i den europæiske sociale model, blandt andet ved at fremme aftaler mellem arbejdsmarkedets parter« og med »en europæisk ramme« for, »hvilke nye grundlæggende færdigheder der skal erhverves gennem livslang uddannelse«⁽⁴⁾, er bestemt et stort skridt fremad. Et stort skridt fremad er også ovennævnte Europæiske Råds opfordringer til medlemsstaterne, Rådet og Kommissionen om at træffe de fornødne foranstaltninger inden for rammerne af deres kompetencer med henblik på at opfylde bl.a. følgende målsætninger:

- investeringerne pr. indbygger i menneskelige ressourcer bør øges betydeligt hvert år
- skoler og uddannelsescentre, der alle har adgang til Internettet, bør udvikles til lokale læringscentre med mange formål, der er tilgængelige for alle, idet de mest hensigtsmæssige metoder skal bruges for at nå en bred vifte af målgrupper⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ http://www.ces.eu.int/en/org/fr_org_6_sections.htm.

⁽²⁾ Som ovenfor — pkt. 3.1.

⁽³⁾ Se indledningen ovenfor, pkt. 1.3, 1.3.1 og 1.3.2.

⁽⁴⁾ Formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råd i Lissabon den 23.-24. marts 2000, pkt. 26 og 29.

⁽⁵⁾ Ibidem pkt. 26.

2.4. På trods af disse meget positive tendenser i retning af mobilisering og dynamik i reformerne af uddannelsessystemet i Europa (på alle niveauer og i alle dele) kræver ØSU en fremskyndet gennemførelse af idéerne fra Det Europæiske Råds ekstraordinære samling i Lissabon. Det mener desuden, at der er brug for en samlet indsats med henblik på en præcisering af begreber og en klarere afgrænsning af de enkelte niveaus beføjelser og roller i uddannelsesindsatsen. Endelig foreslår ØSU, at hele indsatsen følges og evalueres løbende på alle niveauer. ØSU ønsker og er parat til at deltage i en sådan løbende overvågning og evaluering.

2.4.1. I den forbindelse gør ØSU på grundlag af sin informationsrapport om uddannelsens europæiske dimension og andre nyere ØSU-dokumenter⁽¹⁾ opmærksom på følgende og foreslår:

2.4.1.1. Efter ØSU's mening skal den formelle undervisning først og fremmest baseres på humanistiske værdier. Ethvert valg, der træffes i uddannelsesplanlægningen, bør således stemme overens med disse værdier. Ikke mindst i dag, hvor behovet for en hurtig tilpasning til ny teknologi og nye økonomiske forhold risikerer at forrykke balancen, er det vigtigt at holde fast i uddannelsens humanistiske dimension. Den ny teknologi og de nye økonomiske realiteter bliver forståelige og acceptable i det omfang, de tjener mennesket og samfundet. De 15 regeringschefer og Det Europæiske Råd er sikre garanter over for det europæiske samfund for, at uddannelsen i Europa ikke mister sine centrale målsætninger og sin humanistiske identitet.

2.4.1.2. Efter ØSU's vurdering kan uddannelsen tilpasses de nye vilkår og effektiviteten øges ved at styrke den humanistiske identitet og ved at træffe de valg, der blev foreslået på samlingen i Lissabon. Valg, der vil skabe kommunikation og samarbejde mellem de nationale og regionale systemer. Valg, som vil etablere et europæisk uddannelsesrum dér, hvor der er brug for det, med respekt for de nationale systemers forskellighed og mangfoldighed. Valg, som i sidste instans vil skabe forudsætningerne for en effektiv overvindelse af hindringer, der måtte dukke op i overgangsperioden, indtil informations- og videnssamfundet er en realitet i Europa.

2.4.1.3. Langt den overvejende del af det organiserede civilsamfund ser uddannelse som et anliggende, der er både nationalt og europæisk. Dette indebærer bl.a., at dialogen på europæisk plan må styrkes, og at høringsmekanismerne mellem EU-institutionerne og medlemsstaterne om uddannelsesspørgsmål må udbygges. Alle ansøgerlande skal efter ØSU's mening inddrages i høringsproceduren og proceduren for den sociale dialog.

2.4.1.4. Som tidligere nævnt, mener ØSU også, at den nye tilgang til uddannelse, den nye skole, internt skal være styret af en enhedslogik og skal kunne opfylde alle uddannelsens europæiske, nationale og lokale uddannelsesbehov. Den skal navnlig kunne opfylde

— Europas flerkulturelle og flersproglige behov (som opstår ved migration og ved økonomiens ekspansion og globalisering)

— de behov, som følger med de europæiske borgeres frie bevægelighed (f.eks. anerkendelse af eksamensbeviser)

— de behov, som affødes af livslang uddannelse som institution.

2.4.1.5. ØSU foreslår delt ansvar for de dele af uddannelsesvæsenet, der vedrører europæisk integration, dannelsen af de europæiske borgere (aktive, flerkulturelle og flersprogede borgere), og generelt for de områder, som, hvis medlemsstaterne er enige, kan føre til etableringen af partnerskaber.

2.4.1.6. Endelig foreslår ØSU, at den åbne koordinationsmetode tages i anvendelse til planlægning og udvikling af livslang uddannelse og til alt, hvad der har relation til informations- og videnssamfundet (nye områder), samt grundlæggelse af et moderne forskningsinstitut for uddannelsesstudier, som skal levere statistik om udviklingen på uddannelsesområdet. Institutet kan levere vigtige europæiske data til medlemsstaterne og således medvirke til, at debatten foregår på et sagligt grundlag. Opmærksomheden henledes på, at EU's uddannelsesaktioner lettere accepteres af localsamfundene, når de refererer til de nye uddannelsesområder og ledsages af videnskabelig dokumentation. Omvendt godtages aktioner vedrørende de traditionelle uddannelsesområder ikke — især ikke hvis de mangler videnskabeligt belæg.

⁽¹⁾ »Beskæftigelse, økonomiske reformer og social samhørighed« — EFT C 117 af 26.4.2000; »Europæisk samarbejde om evaluering af kvaliteten i skoleundervisningen« — EFT C 168 af 16.6.2000.

2.5. ØSU er særlig optaget af spørgsmålet om indførelse af et europæisk uddannelsesrum. Et rum, som med den seneste udvikling, får et bredere indhold og bliver til et europæisk lærings- og uddannelsesrum. I dette rum placerer ØSU ikke kun uddannelsens europæiske dimension, men tillige enhver anden udfordring eller procedure knyttet til indlæring, der vedrører de europæiske borgere. Dette rum omfatter følgelig livslang læring og indføring af alle europæiske borgere — uanset alder — i informationssamfundets redskaber og logik. Det omfatter de europæiske borgers tilegnelse af og bevidstgørelse om den nye virkelighed, som skabes af globaliseringen i alle dens afskygninger. Det omfatter den vanskelige tilpasningsproces for de europæiske borgere til de nye drifts- og udviklingstempi, som er fulgt i kølvandet på de moderne teknologier. Endelig omfatter det de europæiske borgers uddannelse i europæisk integration — en uddannelse, som uden at løsrive sig fra de historiske rødder, vil forme Europa og europæerne i det næste årtusind.

2.5.1. Forholdet mellem det europæiske lærings- og uddannelsesrum og de tilsvarende nationale og regionale rum må ikke være præget af konkurrence. Forholdet skal baseres på samarbejde, de forskellige rum skal komplementere hinanden og udvikle sig dialektisk. Opstillingen af fælles mål og af strategier for, hvordan disse mål indfris, udveksling af god praksis, læreres og elevers mobilitet, sammenknytning i netværk, kvalitetsrapporter og sammenlignende statistikker, elektronisk kommunikation m.m. udgør grundlaget for, at de nationale uddannelsespolitikker kan mødes, og samtidig en fælles platform for EU-beslutninger og -aktioner vedrørende læring (indhold).

2.5.2. På ovenstående baggrund mener ØSU, at konjunkturerne er gunstige for, at EU skridter til strategisk handling på uddannelsesområdet (definition af det europæiske lærings- og uddannelsesrums art og indhold). Skal dette mål opfyldes, bliver det nødvendigt med en velforberedt og reel dialog mellem alle parter og på alle niveauer. En dialog, som under alle omstændigheder allerede er sat i gang med Lissabon-beslutningerne og en dialog, som ØSU gerne deltager i.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Inden for rammerne af ovenomtalte dialog og på baggrund af de seneste tendenser i Det Europæiske Råd og i

Rådet stiller ØSU i forlængelse af sit hidtidige arbejde følgende konkrete forslag:

3.1.1. Der må omgående iværksættes en samlet mobilisering med henblik på at opfylde målene og gennemføre de beslutninger, som blev truffet på Det Europæiske Råds samlinger i Lissabon, Santa Maria da Feira og Nice. Det principielt vigtigste spørgsmål i forbindelse med denne mobilisering er at informere de europæiske uddannelsesvæsener og de europæiske borgere. Hovedansvaret for en velplanlagt, integreret oplysningskampagne skal efter ØSU's mening tildeles Kommissionen. Under denne kampagne kan aktører i den nuværende uddannelsessektor (lærere, forældre, elever og studerende) samt selvfølgelig arbejdsmarkedets parter og mere generelt det organiserede civilsamfund spille en vigtig rolle.

3.1.2. Mål, rolle- og ansvarsfordeling bør præciseres bedre. Navnlig haster det med en beskrivelse, præcisering og formidling af

- målene for livslang uddannelse,
- de nye grundlæggende færdigheder,
- metoder for anerkendelse af kvalifikationer,
- den nye skoles rolle i bred forstand, som »lokale læringscentre med mange formål«⁽¹⁾,
- det tertiære uddannelsesniveaus nye rolle og de generelle rammer, inden for hvilke de forskellige uddannelsesdimensioner vil udvikle sig fra nu af.

3.1.2.1. Specielt hvad angår livslang uddannelse, mener ØSU, at den er en grundlæggende metode til at indføre de europæiske borgere i logikken bag videnssamfundet⁽²⁾, nye teknikker og den såkaldte »ny økonomi«. Livslang uddannelse skal opfylde behovet for tilpasning til den nye virksomhedskultur og fremme af nye sociale færdigheder. Den er endvidere et intelligent svar på den nye logik og det nye tempo, hvormed disse udfordringer trænger sig på. En metode, hvormed de aktive EU-borgere kan få kendskab til den nye globale, politiske, økonomiske, sociale og teknologiske udvikling.

3.1.2.2. ØSU foreslår, at der udvikles en række innovative europæiske pilotprojekter omkring netværk til erfaringsudvekslinger, programmer, sommerskoler, brug af eksisterende europæiske uddannelsesinstitutioner m.m. — projekter, der skal gå andre veje end de eksisterende modeller.

⁽¹⁾ Se formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råd i Lissabon den 23.-24. marts 2000, pkt. 26, 3. led.

⁽²⁾ EFT C 117 af 26.4.2000.

3.1.2.3. Med hensyn til skolens nye rolle og dens multifunktionelle dimension henleder ØSU opmærksomheden på og understreger, at der er grænser for, hvad den kan udrette. Skolen kan således ikke løse alle samfundets problemer. Men den kan helt sikkert bidrage til løsningen. På denne baggrund foreslår ØSU en skole, som er:

- demokratisk, åben for påvirkninger og progressiv i planlægningen af sine funktioner;
- effektiv i gennemførelsen af sin planlægning;
- en multifunktionel helhedsskole i den forstand, at den henvender sig til alle borgere i et givet område (med stor lydhørhed over for egenart og forskellighed) gennem hele livet og bidrager til at opfylde deres behov for integration og beskæftigelse;
- smidigt og dynamisk justerbar til den fremtidige udvikling på ethvert område uanset denne udviklings takt og tempo;
- innovativ, for så vidt angår forskning og løsninger på problemer;
- eksperimentel i forbindelse med etableringen af partnerskaber til løsning af arbejdsmarkeds- og beskæftigelsesproblemer og til fremme af iværksætterånd;
- attraktiv, både i den forstand at den tiltrækker borgerne (navnlig personer med særlige behov) og i den forstand at den kan tiltrække og holde på talentfulde lærere;
- kommunikationsfremmende ved at tilstræbe stadig flere udvekslinger internt, øget kontakt og flere netværk i Europa; erkendelsessøgende ved at anvende en logik og mekanismer, der til stadighed tjekker en given videns gyldighed; informationsformidlende ved løbende at forsyne de borgere, den står i kontakt med, med gyldige informationer;
- lokal og regional i den forstand, at den står i direkte kontakt med lokalsamfundet og borgerne;
- national, forstået som beskyttelse, opdyrkning og udvikling af særlige nationale kulturelle træk;
- europæisk, forstået ikke kun som deltagelse i og påvirkning af den aktuelle europæiske udvikling, men også som opdyrkning, anvendelse og beskyttelse af europæiske værdier, den europæiske kultur, de resultater, Europa

har opnået på det sociale område, og den europæiske integrations historie (årsagerne bag integrationsprocessen, EU's virkemåde og politik, EU-borgernes stilling — deres rettigheder og pligter).

3.1.2.4. I forbindelse med afgrænsningen af og indholdet i uddannelsens forskellige former og dimensioner ønsker ØSU at henlede opmærksomheden på, at

- livslang uddannelse skal kobles tæt til den formelle uddannelse. Dette betyder bl.a., at den formelle uddannelse får en langsigtet karakter, og at livslang læring tager form af en politisk forpligtelse. Det betyder desuden, at koblingen mellem den obligatoriske uddannelse og livslang læring skal foregå løbende og i et kontinuerligt dialektisk samspil;
- førskoleundervisningen er den første, meget vigtige del af det formelle uddannelsessystem, og at den obligatoriske del af den systematiske uddannelse — førskoleundervisning ikke medregnet — bør tilpasses de nye målsætninger. Pensum skal udvides til at omfatte de færdigheder og det grundlæggende undervisningsstof, som de nye udfordringer kræver (informationssamfundet, den ny økonomi, den nye situation i Europa osv.) I denne del af uddannelsessystemet må man også løse problemerne med funktionel og teknologisk analfabetisme, så livslang læring kan fungere uhindret;
- undervisningshjælp til børn med særlige undervisningsbehov straks bør sættes i værk, når der konstateres omstændigheder, som gør det tilrådeligt, uanset barnets alder, eller når der kan spores en risiko.

4. Henstillinger

ØSU ønsker på baggrund af det sidste års tids meget vigtige beslutninger for det europæiske uddannelsesvæsen og på grundlag af

- meldingerne fra de økonomiske og sociale organisationer, som det repræsenterer, og
- dets hidtidige stillingtagen til uddannelse og efteruddannelse

at henstille til Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen.

4.1. At fortsætte og styrke bestræbelserne på at etablere et reelt europæisk lærings- og uddannelsesrum. Med andre ord et rum, der på en positiv måde udnytter vores forskelligheder som komplementære størrelser. Et rum, der vil forme den efterhånden absolut nødvendige fælles europæiske politiske bevidsthed. Et rum med synergieffekt og dialektisk, komplementær indvirkning på de tilsvarende nationale og regionale

rum. Og endelig et rum, der klart udgør forudsætningen for en yderligere forøgelse af vore økonomiske præstationer og fortjenester. ØSU anbefaler inden for rammerne af en åben koordination og regelmæssig benchmarking, at følgende områder bliver omfattet af det europæiske lærings- og uddannelsesrum:

- områder, der er knyttet til den europæiske integration og uddannelsen af den moderne europæiske borgers bevidsthed;
- de nye uddannelsesområder, som f.eks. livslang uddannelse, samt dem, der har relation til informationssamfundet og den ny økonomi.

4.2. At være særlig opmærksom på, hvordan det europæiske lærings- og uddannelsesrum etableres. Der skal tages højde for omfanget af de ændringer, som kræves i enkeltpersoners og lokalsamfundets bevidsthed. Det skal stå klart, at kursen hen imod videnssamfundet og den ny økonomi i Europa vil foregå efter en bevidst og aftalt plan. Det skal ligeledes være klart, at moderniseringen af skolen først og fremmest er ensbetydende med orientering mod opfyldelsen af borgernes og samfundets aktuelle behov. Behov, som udløses af den europæiske integration, globaliseringen, de nye teknologier og beskæftigelsesniveauet.

4.3. Især at prioritere mobilitet: enhver form for mobilitet i uddannelsessystemet; elektronisk og pragmatisk mobilitet; lærere, elever og studerendes mobilitet; nye tankers og god praksis' mobilitet. Nice-topmødets beslutning og handlingsplan på området er et meget positivt fremskridt. Et fremskridt, der kan understøttes yderligere og skabe nye kommunikationsnet mellem de nationale uddannelsessystemer. Efter ØSU's mening bør endemålet med hele indsatsen for at fjerne hindringer for mobilitet i uddannelsen være, at enhver EU-borger får mulighed for at studere — om så bare en kort periode — i et andet EU-land end sit eget. Denne mulighed skal efter ØSU's opfattelse være en EU-borgerret.

4.4. Livslang uddannelse er for ØSU nøglen til at indføre EU-borgerne i informationssamfundet, de nye teknologier og

den nye økonomi. Derfor anbefaler ØSU, at der gøres mest mulig brug af Kommissionens memorandum om livslang uddannelse og af samarbejdet mellem arbejdsmarkedets parter. Det anbefaler også, at de lokale multifunktionelle uddannelsescentre udvikles snarest muligt, så de bl.a. kan tage sig af livslang uddannelse.

4.5. ØSU anser »eLearning«-initiativet for en vigtig europæisk indsats for at bringe europæerne ind i den digitale alder — en indsats, der især skal fremme brugen af Internettet, skabe netværk mellem uddannelsesinstitutioner og udvikle virtuel mobilitet. Derfor anbefaler det, at hindringer for en effektiv udvikling af initiativet fjernes hurtigst muligt. Blandt disse hindringer indtager prisen, kvaliteten af den elektroniske infrastruktur, udgifterne til telekommunikationsforbindelser, digitalt indhold og sprog på Internettet en fremtrædende plads.

4.6. ØSU anser den foreslåede åbne koordinationsmetode — en metode, der er baseret på benchmarking — for at være en procedure, der vil have en positiv og befordrende effekt på opbygningen af et dynamisk europæisk lærings- og uddannelsesrum. Det anbefaler dog, at man er særlig omhyggelig med at sikre oplysningernes pålidelighed og sammenlignelighed.

4.7. Ud over uddannelsens europæiske dimension og det europæiske rum for læring og uddannelse ønsker ØSU at fremhæve, at der fortsat er behov for at definere uddannelsen ud fra internationale, humanistiske værdier. På denne baggrund anbefaler det, at ethvert valg inden for uddannelsesplanlægningen sker i overensstemmelse med disse værdier.

4.8. ØSU ser klart og understreger uddannelsens vigtige rolle for den europæiske integrations fremtidsudsigter. Det anbefaler, at man på enhver måde søger at fastholde uddannelsen i forgrunden af det politiske, økonomiske og sociale liv i Europa, hvilket kan opnås ved at føre en åben, løbende og indholdsrig dialog om, hvad der bør ske med den europæiske uddannelse i det 21. århundrede. En dialog, som alle opfordres til at deltage i: EU-institutionerne, medlemsstaterne såvel som ansøgerlandene, arbejdsmarkedets parter og enhver anden social og økonomisk organisation, eksperter på uddannelsesområdet og enhver aktiv EU-borger. ØSU deltager gerne i denne dialog.

Bruxelles, den 1. marts 2001.

Göke FRERICHS

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EØF) nr. 1911/91 om anvendelse af fællesskabsretten på De Kanariske Øer«

(2001/C 139/17)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 21. februar 2001 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede at overdrage det forberedende arbejde til Margarita López Almendáriz som hovedordfører.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar-1. marts 2001, mødet den 1. marts 2001, følgende udtalelse med 66 stemmer for og 1 imod.

1. Indledning

1.1. Kommissionen har fremlagt et forslag til en ny rådsforordning om ændring af forordning (EØF) nr. 1911/91 om anvendelse af fællesskabsretten på De Kanariske Øer⁽¹⁾.

1.2. I overensstemmelse med artikel 5 og 6 i Rådets forordning (EØF) nr. 1911/91 af 26. juni 1991 om anvendelse af fællesskabsretten på De Kanariske Øer udløber overgangsperioden for indførelse af den fælles toldtarif og den overgangsperiode, i hvilken de spanske myndigheder fik tilladelse til at opkræve en afgift på produktion og import (APIM) på alle produkter, der blev indført til eller fremstillet på De Kanariske Øer, den 31. december 2000.

1.3. I oktober og november 2000 anmodede de spanske myndigheder om, at overgangsperioderne og de foranstaltninger, der blev indført i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 1911/91, forlænges.

1.4. Anmodningen indeholdt dokumentation, som syntes at vise, at selv om den økonomiske situation på De Kanariske Øer er forbedret siden overgangsperioden, ville en fuld integration af regionen føre til en nedgang i den industrielle og kommercielle aktivitet og i beskæftigelsen i de forskellige berørte sektorer.

1.5. I den korte periode, der var til rådighed, var det imidlertid ikke muligt at afgøre, hvilken virkning det ville have på De Kanariske Øers økonomiske og sociale situation, hvis de eksisterende foranstaltninger ophæves eller ændres.

1.6. Det er derfor hensigtsmæssigt at forlænge overgangsperioderne med et år for at sikre de erhvervsdrivende en vis kontinuitet i den retstilstand, der påvirker deres erhvervsvirksomhed. Denne forlængelse giver også de parter, der er involveret i beslutningsprocessen, tilstrækkeligt med tid til at finde en tilfredsstillende løsning for Spanien og De Kanariske

Øer, hvorved der tages hensyn til målene i traktatens artikel 299, stk. 2.

1.7. Nærværende ændringsforslag kræver enstemmighed i Ministerrådet, jf. artikel 25, stk. 4, i akten vedrørende Spaniens og Portugals tiltrædelse, som er forslagets retsgrundlag.

2. Særlige bestemmelser, der finder anvendelse på De Kanariske Øer: deres gradvise og særlige integrering

2.1. De Kanariske Øer blev en del af EU med Spaniens tiltræden i 1986.

2.2. I akten vedrørende Spaniens og Portugals tiltræden anerkendes øernes særlige og vanskelige sociale og økonomiske situation⁽²⁾. I erkendelse af de særlige vanskeligheder blev De Kanariske Øer oprindeligt udelukket fra Fællesskabets toldområde og den fælles handelspolitik samt fra den fælles landbrugs- og fiskeripolitik.

2.3. I medfør af artikel 25, stk. 4, nr. 2, i akten vedrørende Spaniens tiltræden tilkommer det Rådet, på Spaniens anmodning og med enstemmighed, samt på forslag af Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet, at træffe beslutning om at integrere De Kanariske Øer i Fællesskabets toldområde og fastlægge passende tiltag med henblik på at udvide fællesskabets rettens gældende bestemmelser til disse øer. Den 7. marts 1990 forelagde Spanien en anmodning desangående under henvisning til den nævnte artikel.

2.4. Integreringen af De Kanariske Øer i alle Fællesskabets politikker må ske gradvis i løbet af en passende overgangsperiode, og den må ikke berøre de særforanstaltninger, der er indført på grund af de særlige forhold, der gør sig gældende for De Kanariske Øer som følge af deres afsides beliggenhed og økarakter, eller deres traditionelle økonomiske og beskæftigingsmæssige stilling. På den baggrund vedtog Rådet den

⁽¹⁾ EFT L 171 af 29.6.1991, s. 1.

⁽²⁾ Tiltrædelsesakten, Protokol nr. 2.

26. juni 1991 forordning (EØF) nr. 1911/91 om anvendelse af fællesskabsretten på De Kanariske Øer.

2.5. I henhold til forordning 1911/91 skal de nævnte særforanstaltninger udformes i et særligt program for De Kanariske Øer som følge af deres afsides beliggenhed og økarakter (Rådets afgørelse om indførelse af et særligt program for De Kanariske Øer som følge af deres afsides beliggenhed og økarakter [POSEICAN] (91/314/EØF)).

2.6. Siden da, men forud for indføjelser i EF-traktaten af artikel 299, stk. 2, om anerkendelse af den særlige situation, som gør sig gældende i regionerne i den yderste periferi, og det nødvendige i at vedtage særforanstaltninger, er der vedtaget en lang række EF-bestemmelser til imødegåelse af De Kanariske Øers specifikke problemer.

2.7. Artikel 299, stk. 2, i Amsterdam-traktaten rummer særlige bestemmelser for traktatens anvendelse på de franske oversøiske departementer, Azorerne, Madeira og De Kanariske Øer. Artiklen fastsætter, at Rådet efter høring af Parlamentet skal vedtage særlige foranstaltninger, der specielt sigter på at fastlægge betingelserne for traktatens anvendelse på de nævnte regioner, under hensyntagen til den strukturelle sociale og økonomiske situation, som den fremstår på baggrund af deres fjerne beliggenhed, deres status som øsamfund, deres lille areal, deres vanskelige topografiske og klimatiske forhold samt deres økonomiske afhængighed af nogle få produkter. I disse specifikke foranstaltninger skal der tages højde for told- og handelspolitik, finanspolitik, frizoner, landbrugs- og fiskeripolitik, betingelserne for levering af råvarer og nødvendige forbrugsvarer, statsstøtte samt betingelser for adgang til strukturfondene og Fællesskabets horisontale programmer.

2.8. For at fastslå rækkevidden af EF-traktatens artikel 299, stk. 2, vedtog Kommissionen den 14. marts 2000 en rapport om de særlige foranstaltninger, som skal finde anvendelse.

3. APIM-afgiften (den såkaldte arbitrio-afgift på produktion og import)

3.1. Rådets forordning (EØF) nr. 1911/91 af 26. juni 1991 fastsætter i artikel 5, stk. 1, at den såkaldte arbitrio-afgift på produktion og import (APIM), som gradvis nedsættes fra den 31. december 1996 i henhold til samme artikels stk. 2, og Kommissionens afgørelse nr. 96/34/EF af 20. december 1995⁽¹⁾, er begrænset til et tidsrum, som udløber den 31. december 2000.

3.2. Ved Rådets forordning (EF) nr. 2674/1999 af 13. december 1999 om ændring af forordning (EØF) nr. 1911/91⁽²⁾ suspenderes afviklingen af afgiften fra den 1. januar til den

30. juni 2000 for visse følsomme produkter i sektorer, hvor afviklingen af afgiften kan medføre, at de pågældende sektorer stort set forsvinder.

3.3. I Kommissionens rapport af 14. marts 2000 påpeges det, at traktatens artikel 299, stk. 2, tillader særlige skattemæssige foranstaltninger for regionerne i den yderste periferi, så længe anmodningerne herom er begrundet i disse regioners handicap. De fremtidige skatteregler for de fjerntliggende regioner skal endvidere planlægges på grundlag af anmodninger fremsendt af de berørte medlemsstater. Man bør i hvert enkelt tilfælde søge at finde frem til de instrumenter, der bedst kan opfylde målsætningerne om at fremme regionaludviklingen og støtte disse regioner, herunder skattemæssige undtagelsesforanstaltninger, som i givet fald endog kan være af længere varighed.

3.4. I sit memorandum til Kommissionen af 23. november 1999 foreslår Spanien indførelsen af en neutral skat, der tager højde for nødvendigheden af at bringe vareproduktionen på De Kanariske Øer op på et vist udviklingsniveau.

3.5. Spanien fremsendte ved skrivelse af 25. juli 2000 til Kommissionens tjenestegrene en række oplysninger, der omfattede socioøkonomiske data om situationen på De Kanariske Øer og beskrivelsen af en ny afgift kaldet »Arbitrio sobre los Importaciones y Entregas de Mercancias en las islas Canarias (AIEM)« (afgift på import og levering af varer til De Kanariske Øer). Denne afgift skulle sikre gennemførelse af EF-traktatens artikel 299, stk. 2, og erstatte APIM-ordningen, som udløber den 31. december 2000. Den 25. oktober 2000 supplerede Spanien de fremsendte oplysninger med en meddelelse om de satser, der skulle anvendes for den nye afgift. På dette grundlag er Kommissionen begyndt at behandle og evaluere de fremsendte data. Ved evalueringen skal det blandt andet undersøges, hvilke virkninger de skattemæssige foranstaltninger vil få på følsomme produkter i de mest sårbare sektorer. Ved undersøgelsen vil der blive taget hensyn til kriterierne om nødvendighed, proportionalitet og foranstaltningernes specielle karakter med henblik på at fastslå, hvilke særforanstaltninger der bedst vil kunne udjævne de handicap, der er omtalt i EF-traktatens artikel 299, stk. 2.

3.6. Da det var nødvendigt at analysere det spanske forslag nærmere, anmodede de spanske myndigheder ved skrivelse af 31. oktober 2000 om en forlængelse af den overgangsperiode, der er fastsat i artikel 5 i forordning (EØF) nr. 1911/91.

Forlængelsen er påkrævet for at undgå at bringe de eksisterende økonomiske aktiviteter på De Kanariske Øer i fare og for at sikre den nødvendige overgang til det nye skattesystem, der vil blive indført på De Kanariske Øer til gennemførelse af ovennævnte artikel 299, stk. 2.

3.7. Kommissionen har i den nævnte rapport af 14. marts 2000 påtaget sig at undgå enhver diskontinuitet mellem de eksisterende og de nye foranstaltninger. Det er derfor nødvendigt i år 2001 at bevare de satser og fritagelser, der

⁽¹⁾ EFT L 10 af 13.1.1996, s. 38.

⁽²⁾ EFT L 326 af 18.12.1999, s. 3.

anvendes i forbindelse med den såkaldte APIM-afgift, på det niveau, som de har nået den 31. december 2000.

4. Toldsuspensioner

4.1. Rådets forordning (EØF) nr. 3621/92 af 14. december 1992 om midlertidig suspension af de autonome satser i Den Fælles Toldtarif ved indførsel af visse fiskeriprodukter til De Kanariske Øer og Rådets forordning (EØF) nr. 527/96 af 25. marts 1996 om midlertidig suspension af de autonome satser i Den Fælles Toldtarif, som gradvist indfører satserne i Den Fælles Toldtarif ved import af visse industrivarer til De Kanariske Øer, udløber den 31. december 2000. Begge forordninger er baseret på den overgangsperiode, som er fastsat i artikel 6, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1911/91.

4.2. I oktober og november 2000 forelagde de spanske myndigheder en anmodning om at bevare suspensionerne for De Kanariske Øer ud over år 2000, ledsaget af dokumentation herfor.

4.3. For at efterkomme de spanske myndigheders anmodning og ud fra den betragtning, at der ikke har været tid nok til at vurdere den forelagte dokumentation og afgøre, om det er berettiget at bibeholde foranstaltningerne, forekommer det at være passende at forlænge anvendelsen af Rådets forordning (EØF) nr. 3621/92 og (EF) nr. 527/96 til den 31. december 2001, idet sigtet er at sikre kontinuitet.

4.4. For at kunne forlænge de to forordninger er det juridisk set nødvendigt at foretage en forudgående ændring af artikel 6, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1911/91, således at overgangsperioden forlænges.

5. Konklusioner og anbefalinger

5.1. Det Økonomiske og Sociale Udvalg bifalder, at det hermed har lejlighed til at knytte kommentarer til den foreslåede ændring af forordning (EØF) nr. 1911/91 om anvendelse af fællesskabsretten på De Kanariske Øer.

5.2. ØSU anerkender endnu en gang, at der skal tages særligt hensyn til de mest afsides beliggende regioner i Den Europæiske Union i forbindelse med gennemførelsen af EU's forskellige politikker.

5.3. Tal for de seneste år viser, at De Kanariske Øers økonomiske stilling er blevet forbedret både absolut og relativt. Dog bør der tages hensyn til den strukturelle og vedvarende karakter af de handicap, som De Kanariske Øer og de øvrige regioner i den yderste periferi lider under, hvorfor det er nødvendigt at videreføre bestræbelserne på at konsolidere den særlige ordning, som skal gælde for disse regioner og sætte dem i stand til at deltage på lige fod i det Fællesskab, som de hører med til.

5.4. ØSU bifalder derfor Kommissionens tilsagn om sammen med de spanske myndigheder at undersøge konsekvenserne af en suspension af de eksisterende foranstaltninger.

5.5. Ihukommende, at Kommissionen har givet tilsagn om at undgå en suspension af de eksisterende foranstaltninger for ikke at bringe den eksisterende erhvervsaktivitet på De Kanariske Øer i fare, henstiller ØSU til Kommissionen, at den, af hensyn til større retssikkerhed, i den forlængede overgangsordning præciserer, hvilke APIM-afgiftssatser der skal gælde for 2001; satserne bør være de samme som dem, der gjaldt pr. 31. december 2000.

5.6. ØSU gør opmærksom på, at APIM-afgiftssatserne i dag ligger på mellem 0 og 15, sammenlignet med de oprindelige satser på mellem 0,1 og 5. Dette niveau er for lavt og svarer ikke til målet om at beskytte de følsomme sektorer i De Kanariske Øers økonomi, som var det oprindelige sigte. Derfor finder ØSU, at det haster med at få vedtaget et alternativ til afvikling og fuldstændig ophævelse heraf.

5.7. ØSU sætter sin lid til, at samrådet mellem Kommissionen og de spanske myndigheder både om den nye AIEM-afgiftssats og om fastholdelse af toldsuspensionerne for De Kanariske Øer ud over år 2000 vil udvikle sig i positiv retning og snarest gøre det muligt at vedtage begge foranstaltninger, hvis begrundelse og berettigelse klart kan genfindes i EF-traktatens nye artikel 299, stk. 2.

5.8. ØSU accepterer derfor begrundelsen for at ændre forordning (EØF) nr. 1911/91, således at overgangsperioden i denne forordning forlænges med et år.

Bruxelles, den 1. marts 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Den fælles fiskeripolitik«

(2001/C 139/18)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 13. juli 2000 under henvisning til forretningsordenens artikel 23, stk. 2, at afgive udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Eduardo Chagas til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. februar 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 379. plenarforsamling af 28. februar-1. marts 2001, mødet den 1. marts 2001, følgende udtalelse med 57 stemmer for, 5 imod og 1 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1. Det er ikke overflødigt at gentage, at den fælles fiskeripolitiks succes afhænger af balancen mellem ressourcer og fiskeriindsatsen, større gennemsigthed i udformningen og implementeringen af fiskeripolitikken, en vis fleksibilitet i gennemførelsen af foranstaltningerne, en mere effektiv kontrol, effektiv inddragelse af de berørte parter samt en løsning af de sociale problemer, der knytter sig til sektorens omstrukturering og kapacitetsreduktion.

1.2. Man må huske på, at den fælles fiskeripolitiks primære mål er at sikre sektorens bæredygtighed og forbedre indkomsten for dem, der arbejder i sektoren. Dette forudsætter foranstaltninger, som sikrer bæredygtige fiskeriaktiviteter.

2. En rationel og bæredygtig politik for ressourcebevarelse og -forvaltning

a) På baggrund af fiskeressourcernes generelle tilstand, overfiskningen og behovet for at beskytte de mest truede arter er idéen om bevarelse af ressourcerne i EU-medlemsstaternes farvande ikke længere blot et mål blandt andre, men derimod det absolut højest prioriterede mål. Alle EU-institutioner, medlemsstater og hele fiskerisektoren bør betragte dette som den vigtigste forudsætning for skabelse af stabile og bæredygtige fiskeriaktiviteter samt overlevelseshuligheder for en erhvervsaktivitet, der er af stor betydning for mange regioner i EU.

b) I forbindelse med fiskeressourcernes dårlige tilstand må det også påpeges, at der foregår et omfattende fiskeri, som ikke er beregnet på konsum. Over en tredjedel af fangsterne verden over (30 mio. ton fisk) går til fiskemel. Denne sektor er også ansvarlig for den generelle nedgang i fiskeressourcerne. Selv om dette fiskeri har en anden og mindre indvirkning i EU, fordi det er meget koncentreret og begrænset til ét område,

rejser det uundgåeligt spørgsmål vedrørende dets konsekvenser for andre arter i samme område. Kommissionen bør tage dette spørgsmål op til overvejelse og støtte sig på forskningen på dette område.

2.1. 12-sømilegrænsen

2.1.1. Dette er et kernespørgsmål i reformen af den fælles fiskeripolitik, som må kulegraves med henblik på at opstille den retlige ramme samt kriterierne for sektorens udvikling. Som ØSU har understreget⁽¹⁾, blev undtagelsen fra fri adgang til kystfarvande (12-sømilegrænsen) indført i 1972 og er siden blevet fornyet med bred opbakning fra både medlemsstaterne og fiskerisektoren selv.

2.1.2. Hvis princippet om lige adgang kommer til at gælde fra 2002, vil det skabe alvorlige forstyrrelser og få uforudsigelige konsekvenser ikke blot politisk, men også økonomisk og socialt.

2.1.3. Indførelsen af en sådan foranstaltning ville bringe forstyrrelser i den økonomiske og sociale struktur i EU's kystregioner, især i de regioner, som er mest afhængige af fiskeri. ØSU er derfor tilhænger af, at den nuværende begrænsede adgang til farvandene inden for 12-sømilegrænsen opretholdes, og at den gældende undtagelsesordning med en beskyttelseszone for det traditionelle kystfiskeri gøres permanent.

2.2. Nordsøen

I henhold til tiltrædelsesaftalerne ophører adgangsbeskrænkningerne den 31. december 2002. Eftersom adgangen til størstedelen af Nordsøens ressourcer allerede er klart reguleret, bør fartøjer fra Finland, Portugal, Spanien og Sverige have samme adgang til dette farvand som de øvrige EU-lande.

⁽¹⁾ EFT C 268 af 19.9.2000, s. 39-41.

2.3. TAC'er og kvoter

2.3.1. Trods dets begrænsninger findes der ikke noget troværdigt alternativ til det nuværende system for forvaltning af fiskeriindsatsen med fastsættelse af de samlede tilladte fangster og efterfølgende fordeling mellem medlemsstaterne i form af kvoter.

2.3.2. ØSU går stadig ind for at opretholde TAC- og kvoteordningen om end med forbedringer, som et supplement til indsatsen for at tilpasse fiskeriindsatsen til de disponible ressourcer. Det bør sikres, at de fastsatte TAC'er og kvoter overholdes.

2.3.3. I denne forbindelse kunne fastsættelse af TAC'erne for flere år give en mere stabil forvaltning af fiskeriindsatsen, skønt der — som det fremgår af Kommissionens TAC- og kvoteforslag for 2001 — bør føres mere tilsyn med ressourcernes tilstand, så det ikke bliver nødvendigt at skære TAC'erne kraftigt ned med de deraf følgende sociale og økonomiske konsekvenser.

2.3.4. Et nøjagtigt kendskab til niveauet for og udviklingen i de bestande, der fanges i EU-farvande, er af største vigtighed og fundamentalt for hele den politiske indsats for at forvalte fiskeressourcerne.

2.3.5. Udtalelserne fra Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komite for Fiskeri (STECF) og henstillingerne fra internationale organer vil uvægerligt få mere gennemslagskraft, hvis der anlægges en yderst rigorøs videnskabelig indfaldsvinkel og tages hensyn til biologiske, økonomiske og sociale aspekter, da disse udgør grundlaget for fastsættelse af TAC'erne. Derimod vil STECF's udtalelser altid have en begrænset rækkevidde, hvis Rådet indfører »forbedringer og tilpasninger« eller andre »betragtninger«, som sigter mod at ændre problemstillingen.

2.3.6. Under disse omstændigheder vil TAC'ernes niveau snarere afspejle politiske end videnskabelige hensyn.

2.3.7. ØSU bifalder ikke denne fremgangsmåde. De midler, som afsættes til forskning for at forbedre den viden, der er på dette område, bør forøges, så de står mål med den vigtige rolle, som forskning spiller for sikring af et bæredygtigt fiskeri i EU.

2.3.8. En passende og rationel ressourceforvaltning bør ligeledes omfatte foranstaltninger, som ved at begrænse overfiskning foregriber muligheden for, at fiskeriindsatsen rettes mod ikke-kvotebelagte arter.

2.4. Relativ stabilitet

2.4.1. Dette princip, som sikrer en rationel fordeling af de disponible ressourcer, og hvis formål er at sikre en afbalanceret udnyttelse af ressourcerne samt bidrage til at skabe stabilitet i fiskeriaktiviteterne i de enkelte medlemsstater, bør fastholdes.

2.4.2. ØSU understreger endnu en gang behovet for at bevare dette princip med de tilpasninger og ændringer, som udviklingen i situationen siden 1983 generelt måtte kræve.

2.5. Strukturforanstaltninger

2.5.1. Det sæt foranstaltninger, som strukturpolitikken omfatter, forekommer ikke at have givet ret mange resultater, når man ser på den overkapacitet, der fortsat gør sig klart gældende i sektoren.

2.5.2. Man bør arbejde videre på at begrænse kapaciteten uden dog at glemme behovet for fremdeles at forny og modernisere EU's flåde. Der bør sættes klart ind på at skabe de bedste betingelser for forarbejdning af råvarerne under bedre vilkår, herunder sikkerhed, for mandskabet ombord på fiskerfartøjerne. Kapacitetsbegrebet bør omdefineres, så man i stedet for udelukkende at se på flådens samlede tonnage og motorkraften skelner mellem en aktiv kapacitet, som påvirker fiskeriindsatsen, og en passiv kapacitet, som ikke har nogen indvirkning på dette aspekt⁽¹⁾. Et sådant skridt ville betyde meget for en forbedring af sikkerheden og vilkårene ombord.

2.6. Flerårige udviklingsprogrammer (FUP)

2.6.1. FUP indgår i den række af tiltag, såsom TAC'er og kvoter, der sigter mod at begrænse virkningen af overfiskning og risikoen for opfiskning af visse arter. De skridt, der er taget for at mindske fiskeriindsatsen, forekommer ikke at have været videre succesrige, som det fremgår af Kommissionens foreløbige rapport⁽²⁾. Den vigtigste grund hertil er tilsyneladende, at den reelle kapacitetsbegrænsning i henhold til det

⁽¹⁾ En forøgelse af et skibs tonnage indebærer ikke nødvendigvis en større fiskerikapacitet. Der bør ikke anvendes sanktioner, hvis en tonnageforøgelse ikke øger fiskerikapaciteten, men kun forbedrer arbejds- og sikkerhedsforholdene.

⁽²⁾ KOM(2000) 272 endelig.

gældende fjerde flerårige udviklingsprogram har været utilstrækkelig i nogle medlemsstater. Man bør finde frem til de bedst egnede løsninger og udforme en klar referenceramme for sammenhængende foranstaltninger, som anvendes af alle, så FUP kan blive et virkeligt effektivt forvaltningsinstrument. Sanktionerne for regelovertrædelse bør skærpes og være fast praksis.

2.6.2. Ingen bestrider det forhold, at der drives rovfiskeri på ressourcerne, og at dette kan medføre betydelige tab for både skibsejere og fiskere. Socioøkonomiske foranstaltninger er derfor fuldt ud berettigede i tilfælde af tilpasning eller reduktion af fiskerflåden.

2.7. Tekniske foranstaltninger

2.7.1. Trods vanskelighederne med at regulere på dette område kan der stadig gøres fremskridt her, hvis den politiske vilje er til stede, og der ydes støtte til forskning blandt andet med henblik på forbedring af fiskerigrejts selektivitet.

2.7.2. Fiskerne selv, især de ældste, som har et grundigt kendskab til sektoren og til fiskeredskaber, kan være meget nyttige på dette felt.

2.8. Kontrol

2.8.1. Hvor god den institutionelle og lovgivningsmæssige ramme end måtte være, bør der stadig holdes øje med dens gennemførelse i praksis. Det forhold, at der findes retlige midler til at løse fiskeriproblemer, er irrelevant, hvis de ikke rent faktisk tages i anvendelse. Kontrollen med regulerede aktiviteter er nøglen til gennemførelse af en passende politik for ressourcebevarelse. Så længe der ikke rettes op på den inkonsekvens, der ligger i, at man på den ene side har EU-regler og en retlig EU-ramme og på den anden side en kontrol, som er overladt til de nationale myndigheder, vil den fælles fiskeripolitik have sine begrænsninger.

2.8.2. Trods de hidtidige bestræbelser har medlemsstaterne stadig divergerende lovgivning og kontrolforanstaltninger. Det gamle problem med forskelle mellem medlemsstaterne indbyrdes gør sig fortsat gældende og vedrører ikke blot sanktioner, men også dissens anvendelse.

2.8.3. Kommissionen har stadig for begrænsede kontrolbeføjelser til at gøre EU-reglerne mere effektive og forebygge, at de anvendes forskelligt.

2.8.4. Det er vanskeligt at gennemføre fiskerikontrollen uden en EU-lovgivning med ensartede sanktioner og anvendelseskriterier. ØSU mener, at Kommissionen bør tildeles de nødvendige midler til at rette op på denne situation.

2.9. Forskning og udvikling

2.9.1. Forvaltningen af fiskeressourcerne kan kun blive effektiv, hvis den støtter sig på et indgående kendskab til niveauet for og udviklingen i de arter, der fanges i EU-farvande.

2.9.2. Den generelle politik for forskning og udvikling bør fremme en rationel og mere effektiv og sammenhængende udnyttelse af havressourcerne.

2.9.3. Der bør afsættes flere midler til forskning i betragtning af forskningens betydning for den fælles fiskeripolitiks fremtid, gennemførlighed og bæredygtighed.

2.10. Bevarelse af havmiljøet

2.10.1. Der er en voksende erkendelse af, at havet er sårbart, og at havmiljøet er altafgørende for stabiliteten ikke blot i fiskeriet, men også i alle andre erhvervsaktiviteter, hvor havet spiller en nøglerolle.

2.10.2. Fiskeriet er afhængigt af biologiske forhold, som miljøfaktorer har en kraftig indvirkning på. Hvad fiskeriet angår er der i dag enighed om, at miljøkvaliteten virker direkte ind på de levende organismers evne til at udvikle sig og tjene som føde for mennesket. Vandets indhold af ilt og næringsstoffer, forekomsten af forurenende kemiske stoffer, store mængder radioaktive reststoffer og patogene mikroorganismer samt visse fejlgreb i miljøforvaltningen af kystzonerne har alt sammen en enorm indvirkning på økosystemet og vandkvaliteten. Der er desværre talrige eksempler på, at havet betragtes som en losseplads for alle slags forurenende stoffer. Selv i EU støder man fortsat på holdninger og adfærd, der skader havmiljøet og de fiskearter, som lever der. »Forurenere betaler«-princippet bør anvendes, og de skadelidte parter bør have erstatning.

2.10.3. Det er nødvendigt at styrke forskningen i forureningens, klimaets og luftkvalitetens virkning på havmiljøet og gøre betydelige fremskridt i retning af integreret forvaltning af kystregioner, så god økologisk og miljømæssig praksis bliver en realitet.

3. Økonomisk bæredygtighed

3.1. Økonomisk og social samhørighed

3.1.1. For at muliggøre nye strategier til forøgelse af produktiviteten, forbedring af fiskernes levevilkår og løsning af andre fiskerirelaterede aspekter må der tages skridt til at rette op på den nuværende uligevægt mellem disponible ressourcer og fiskerikapacitet.

3.1.2. Fiskeriet og de dertil knyttede erhvervsaktiviteter, både i forsynings- og forarbejdningsleddet, har for de berørte regioner langt større betydning end deres andel af BNP.

3.1.3. Fiskeri er krumtappen i en række samfund, og disse spiller en vigtig rolle for den sociale balance og den regionale forvaltning. Værdien af denne rolle kan vanskeligt opgøres økonomisk.

3.1.4. Alle ændringer eller foreslåede tilpasninger af den fælles fiskeripolitik bør baseres på detaljerede undersøgelser og analyser, som tager hensyn til sektorens betydning i de enkelte medlemsstater, og især i de fiskeriafhængige regioner. De værst ramte regioner bør have hjælp til at oprette nye arbejdspladser og forberede sektorens omstilling.

3.1.5. Den fælles fiskeripolitik må inddrages fuldt ud i indsatsen for økonomisk og social samhørighed. Man må således forberede de tilpasninger, der er nødvendige for at skabe nye beskæftigelseskilder, øge den lokale produktion, forbedre levestandarden og sikre forsyningerne.

3.1.6. Kystfiskeriet, som når alt kommer til alt har en mere social karakter, idet det sikrer udviklingen af den lokale økonomi og binder kystregionerne sammen, bør have mere støtte fra den fælles fiskeripolitik.

3.2. Socialpolitik

3.2.1. Der bør føres en aktiv socialpolitik til støtte for den omstrukturering, som vil blive nødvendig, og de ofre, som alle medlemsstaterne må blive enige om at yde i forbindelse med en tilpasning af fiskerflåden til de nuværende fiskeressourcer.

3.2.2. Der vil blive behov for socioøkonomiske ledsageforanstaltninger for at afbøde effekten af ophugning af fartøjer og fiskeres afgang fra sektoren, men der må også tages skridt til at gøre plads for nye, yngre fiskere, som kan erstatte dem, der går på førtidspension.

3.2.3. Pesca-programmet har ikke givet særligt gode resultater i praksis. ØSU anser det dog stadig for vigtigt at have et specifikt instrument til rådighed for gennemførelse af socialpolitiske foranstaltninger i sektoren.

3.3. Sundhed og sikkerhed

3.3.1. Arbejdsvilkår

3.3.1.1. EU-lovgivningen vedrørende arbejdsvilkår og -miljø finder kun i begrænset omfang anvendelse på fiskerisektoren, trods det forhold, at der er tale om en af de farligste aktiviteter i Europa.

3.3.1.2. ØSU mener, at der bør opstilles minimumsnormer for leve- og arbejdsforholdene ombord på fiskefartøjer. Disse normer bør blandt andet omfatte støj, vibrationer, indkvartering og passende håndtering af fiskegrej og udstyr.

3.3.2. Fiskefartøjernes konstruktion og udstyr

Indførelse af grundlæggende sikkerhedsnormer for alle fiskefartøjer og minimumskrav til rednings- og sikkerhedsudstyr vil bidrage væsentligt til at begrænse antallet af ulykker i fiskerisektoren. ØSU opfordrer således alle medlemsstaterne til at ratificere Torremolinos-protokollen fra 1997. Protokollen bør også tjene som grundlag for EU-regler, som gælder alle fartøjer, uanset deres størrelse.

3.3.3. Uddannelse og beviser

3.3.3.1. Mangelen på minimumskrav vedrørende sikkerhedsuddannelse af alle besætningsmedlemmer på fiskefartøjerne er en medvirkende faktor til det store antal ulykker, som kunne undgås, hvis mandskabet blev bedre uddannet i sikkerhedsforanstaltninger og -procedurer.

3.3.3.2. ØSU mener, at sikkerhedsaspektet hurtigst muligt bør indbygges i uddannelsen i EU. Ratificering og gennemførelse af STCW-F-konventionen af 1995⁽¹⁾ om minimumskrav med hensyn til uddannelse bør gives topprioritet.

3.3.4. Rekruttering og beskæftigelse

3.3.4.1. I mange regioner, som er afhængige af fiskeri, og som har en lang tradition i sektoren, bliver det stadig vanskeligere at rekruttere unge fiskere. ØSU mener, at sektorens tiltrækningskraft på de unge — udover lønnen — afhænger af dens investeringer i sikkerhed og overholdelse af internationale normer og muligheder for at tilbyde bedre leve- og arbejdsforhold ombord. Støtte og incitamenter til modernisering af flåden bør kunne bidrage hertil.

3.3.4.2. Den seneste krise, som blev udløst af den kraftige stigning i brændstofpriserne, har også vist, at der er behov for at tage aflønningsordningerne i fiskerisektoren op til fornyet overvejelse, da disse ligeledes kan afholde folk fra at gå ind i fiskerierhvervet. I nogle af de aflønningsordninger, som finder bred anvendelse i sektoren, tages der højde for brændstofprisen ved beregningen af lønnen, hvilket har haft alvorlige følger for mange fiskeres indkomst.

3.3.4.3. ØSU opfordrer arbejdsmarkedets parter, især på nationalt plan, til at undersøge, hvordan man kan løse dette problem og skabe et mere stabilt indkomstniveau. Dette vil ligeledes få flere til at søge over i sektoren.

3.4. Den fælles markedsordning

3.4.1. Den fælles markedsordning er ét af instrumenterne i den fælles fiskeripolitik, og den bør udvikles i samklang med de øvrige elementer i fiskeripolitikken for at sikre en integreret udvikling af hele sektoren.

3.4.2. Som ØSU gentagne gange har understreget, er denne sektor fundamental for økonomien og dynamikken i en række regioner og lokalsamfund. Hvis sektoren skal overleve, må produktionen forblive livskraftig og konkurrencedygtig. Man må huske på, at fisk har en særlig næringsværdi og i stigende grad anbefales i sammensætningen af en sund og afbalanceret kost.

3.4.3. Man bør være mere opmærksom på at skabe mere dynamik i markedsmekanismerne og investere i en kvalitetsbaseret politik og i faktorer, som kan tilføre fiskeriprodukter en reel merværdi.

3.4.4. Der må skabes de bedste betingelser for forsyningen af EU-markedet, så underskuddet af fiskeriprodukter kan blive dækket. Sker dette ikke, kan det komme til at gå hårdt ud over forbrugerne og en stor del af fiskerisektoren.

3.4.5. Forsyningsgarantien med anvendelse af eksterne kilder og import må dog ikke betyde, at EU-lovgivningen eller internationale regler og god praksis i denne sektor tilsidesættes.

3.4.6. Tredjelandeprodukter, som konkurrerer på EU-markedet, overholder ikke altid gældende regler. ØSU understreger på ny behovet for en skarpere kontrol i hele EU med anvendelsen af reglerne for import og for fangster fra tredjelandefartøjer eller fartøjer, der sejler under bekvemmeligsflag.

3.4.7. En officiel indførelse af et miljømærke for fiskeriprodukter, som viser, at man har anvendt god praksis og overholdt sundheds- og hygiejnereglerne, kunne give forbrugerne en nyttig garanti for, at produkterne er sunde og fanget i overensstemmelse med reglerne.

4. Den internationale dimension

4.1. Fiskeriaftaler med tredjelande

4.1.1. EU har ved hjælp af fiskeriaftaler kunnet afhjælpe sit kroniske underskud af fiskeriprodukter og sikre videreførelsen af EU-flådernes traditionelle fiskeriaktiviteter.

⁽¹⁾ Den internationale konvention om uddannelse af søfarende, sønæring og vagthold (STCW-F1995).

4.1.2. Det har således været muligt at opretholde balancen på hjemmemarkedet og en vis — og helt nødvendig — stabilitet i fiskernes indtægter.

4.1.3. Ikke desto mindre bør dette spørgsmål undersøges nærmere i lyset af den seneste udvikling i fornyelsen af disse aftaler. Eksisterende aftaler bør fornyes, f.eks. aftalen med Marokko, og der bør indgås nye aftaler for at supplere den nuværende ordning.

4.1.4. Under alle omstændigheder bør man, såvel hvad angår beskæftigelse som forsyningen af EU-markedet, så vidt muligt prioritere de såkaldte aftaler af første generation.

4.1.5. Desuden bør EU sikre, at aftaler med tredjelande, især de såkaldte aftaler af anden generation, kan fremme en økonomisk og social udvikling for fiskerne og befolkningen i de pågældende lande. ILO-konventionen og grundlæggende fagforeningsrettigheder bør være en integreret del af alle nye aftaler.

4.2. Ulovligt, ureguleret og »sort« fiskeri

4.2.1. Flere internationale organisationer har været opmærksomme på det ulovlige, uregulerede og sorte fiskeri, der finder sted. Dette arbejde har ført til vedtagelsen af en række internationale aftaler og kodekser i FN- og FAO-regi.

4.2.2. ØSU mener, at implementeringen af disse aftaler er et afgørende skridt hen imod en passende forvaltning af fiskeriressourcerne, og opfordrer Kommissionen til at fremme indgåelsen af sådanne aftaler på alle niveauer.

4.2.3. ØSU mener også, at inspektionen bør udvides til at omfatte sikkerheds- og uddannelsesaspekter som defineret i Torremolinos-protokollen fra 1997 og i STWC-F-konventionen samt overholdelsen af EU-reglerne om forvaltning af ressourcerne og af de internationale kodekser og aftaler.

4.3. EU's repræsentation i regionale fiskeriorganisationer

4.3.1. Det er nødvendigt, at Kommissionen på dette område får en større rolle at spille og flere midler at trække på.

4.3.2. Fiskerierhvervet og arbejdsmarkedets parter kunne i højere grad inddrages, især i forberedelsen af de relevante møder.

4.4. EU's udvidelse

4.4.1. Det er yderst vigtigt, at arbejdsmarkedets parter inddrages i de forskellige aspekter af forhandlingerne og holder øje med den fælles fiskeripolitiks indvirkning på alle områder og med ressourceudnyttelsen og arbejdsmarkedet i særdeleshed.

4.4.2. I denne sektor er det ligesom i andre sektorer væsentligt, at de nye medlemsstater på optagelsestidspunktet har vedtaget gældende EU-ret fuldt ud og står inde for, at EU's sikkerheds- og kvalitetsnormer overholdes.

5. En mere dynamisk fælles fiskeripolitik

To yderligere skridt forekommer altafgørende for opnåelse af mere dynamik i alle elementerne i den fælles fiskeripolitik. Det første går ud på at styrke Kommissionens rolle og beføjelser, da det er den, som er bedst placeret til at fremme EU's interesser. Det andet drejer sig om — som led i styrkelsen af de lokale fiskerisamfunds rolle — at muliggøre en mere decentraliseret og/eller regionaliseret forvaltning af nogle aspekter af den fælles fiskeripolitik.

6. Konklusioner

6.1. En analyse af den fælles fiskeripolitik betyder naturligvis også, at der må gøres status over denne politik, eventuelt for at fremsætte kritik af dens mangler og begrænsninger og især opstille nogle retningslinjer for håndteringen af de udfordringer, der vil dukke op i de kommende år.

6.2. For effektivt at imødekomme udfordringerne og rette op på manglerne er det nødvendigt, at alle berørte parter — fiskerierhvervet, arbejdsmarkedets parter, medlemsstaterne og EU-institutionerne — udviser stor fantasi og evne til at finde de bedste løsninger på de problemer, der opstår.

6.3. Under alle omstændigheder er det nødvendigt at forbedre kendskabet til situationen i sektoren og styrke erhvervets og fiskerierorganisationernes rolle, da en succesrig gennemførelse af fiskeripolitikken afhænger af skibsejernes og fiskernes opbakning om dens målsætninger.

6.4. Der vil også være større chancer for succes, hvis den fælles fiskeripolitik bidrager til fuldstændig og optimal

udnyttelse af EU-midlerne, levedygtige virksomheder, rimelige indkomster og tidssvarende arbejdsforhold.

6.5. Kommissionens bebudede grønbog med overvejelser og forslag til en reform af den fælles fiskeripolitik afventes med stor interesse. Som altid vil ØSU følge denne vigtige debat om sektorens fremtid og fremlægge sine synspunkter.

Bruxelles, den 1. marts 2001.

Göke FRERICHs

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg
